

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtion hankinta- käsikirja 2007

6/2007

Julkaisuja

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtion hankintakäsikirja 2007

6/2007 Julkaisuja

ISBN 978-951-804-716-5 (nid.)

ISBN 978-951-804-717-2 (PDF)

ISSN 1459-3394

Tekijänoikeudet: Valtiovarainministeriö ja HAUS kehittämiskeskus Oy
Helsinki 2007

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisupaikka	Valtiovarainministeriö, maaliskuu 2007	
Tekijät	Tomi Hytönen, valtiovarainministeriö Liisa Lehtomäki, HAUS Kehittämiskeskus Oy	
Julkaisun nimi	Valtion hankintakäsikirja 2007	
Julkaisun osat/ muut tuotetut versiot	Julkaisu on saatavissa Internetistä osoitteesta www.vm.fi/julkaisusarjat.	
Asiasanat	Julkiset hankinnat, hankintapolitiikka, kilpailuttaminen, hankinta, käsikirjat	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Julkaisuja 6/2007	
Julkaisun myynti/jakaja	Edita Publishing Oy	
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2007	
ISBN 978-951-804-716-5 ISBN 978-951-804-717-2 (PDF) ISSN 1459-3394	Sivuja 224	Kieli Suomi
	Hinta	
Tiivistelmä	<p>Valtion hankintakäsikirjassa opastetaan valtion virastoja ja laitoksia 1.6.2007 uudistettujen hankintasäännösten mukaiseen julkisten hankintojen toteuttamiseen sekä valtion hankintastrategian mukaiseen hankintatoimen toimintatapojen ja säännösten huomioimiseen.</p> <p>Käsikirjan tavoitteena on tukea hankintayksiköiden hankintatoimen järjestämistä, julkisten hankintojen suunnittelua ja kilpailuttamista sekä hankinnan sopimusvaihetta ja jälkitoimia. Käsikirjalla pyritään myös yhtenäistämään hankintakäytäntöjä ja -menettelyjä sekä tukemaan hankintastrategioiden ja -ohjeiden laadintatyötä.</p> <p>Käsikirjaan on kuvattu havainnollisesti hankintalainsäädännön vaatiman kilpailuttamisen edellyttämät tärkeimmät toteutusvaiheet sekä annettu käytännön opastusta hankintojen suorittamiseen ja hankinnoista sopimiseen. Käsikirjan kohderyminä ovat sekä hankintatoimen johtamisesta ja kehittämisestä vastaavat että varsinaisen hankinnan (kilpailuttamisen) toteuttamisesta vastaavat ja hankintoja tekevät tahot. Käsikirja on laadittu erityisesti valtionhallinnon hankintayksiköiden hankinnan lähtökohdista. Soveltuvien osien käsikirjaa voivat hyödyntää muut julkishallinnon hankintayksiköt ja myös tarjoajat.</p>	

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, mars 2007	
Författare	Tomi Hytönen, finansministeriet Liisa Lehtomäki, HAUS Kehittämiskeskus Oy	
Publikationens titel	Statens upphandlingshandbok 2007	
Publikationens andra versioner	Publikationen finns på Internet, adress www.vm.fi/julkaisusarjat .	
Nyckelord	Offentliga upphandlingar, upphandlingspolitik, konkurrensutsättning, upphandling, handbok	
Publikationsserie och nummer	Publikationer 6/2007	
Beställningar/distribution	Edita Publishing Ab	
Tryckningsort och -år	Helsingfors 2007	
ISBN 978-951-804-716-5 ISBN 978-951-804-717-2 (PDF) ISSN 1459-3394	Sidor 224	Språk Finska
	Pris	
Sammandrag	<p>Statens upphandlingshandbok hjälper statliga ämbetsverk och inrättningar att verkställa offentliga upphandlingar i enlighet med de nya upphandlingsbestämmelser som gäller fr.o.m. den 1 juni 2007, och att iakttä upphandlingspraxis och bestämmelser i enlighet med statens upphandlingsstrategi.</p> <p>Målet med handboken är att stödja upphandlingsenheternas upphandling, planeringen och konkurrensutsättandet av offentliga upphandlingar samt avtalsskedet och efterföljande åtgärder. Handboken strävar också efter att förenhetliga upphandlingspraxis och -förfaranden samt att stödja utarbetandet av upphandlingsstrategier och -anvisningar.</p> <p>Handboken beskriver på ett överskådligt sätt de viktigaste verkställningsskeden i samband med sådan konkurrensutsättning som förutsätts av upphandlingslagstiftningen, och ger praktiska anvisningar för genomförande och överenskommande av upphandlingar. Målgruppen för handboken består såväl av dem som ansvarar för ledandet och utvecklandet av upphandlingsverksamheten och av dem som ansvarar för det egentliga verkställandet av upphandlingen (konkurrensutsättandet) samt dem som gör själva upphandlingarna. Handboken har skrivits framför allt med tanke på upphandlingar som genomförs av upphandlingsenheter inom statsförvaltningen. Handboken kan till tillämpliga delar utnyttjas även av andra upphandlingsenheter inom den offentliga förvaltningen, liksom av tillhandahållarna.</p>	

Fact sheet

Publisher and date	Ministry of Finance, March 2007	
Authors	Tomi Hytönen, Ministry of Finance Liisa Lehtomäki, HAUS Finnish Institute of Public Management Ltd	
Title of publication	Handbook on Government Procurement 2007	
Parts of publication/ other versions released	The publication is available on the Internet at www.vm.fi/publications .	
Keywords	Public procurement, procurement policy, competitive tendering, procurement, handbooks	
Publications series and number	Publications 6/2007	
Sales distribution	Edita Publishing Ltd.	
Printing place and year	Helsinki 2007	
ISBN 978-951-804-716-5 ISBN 978-951-804-717-2 (PDF) ISSN 1459-3394	Pages 224	Language Finnish
	Price	
Abstract	<p>The Handbook on Government Procurement guides government agencies and departments in carrying out public procurement in accordance with the revised regulations of 1 June 2007 and in observing procurement procedures and regulations in keeping with the government procurement strategy.</p> <p>The purpose of the handbook is to support the arrangement of procurement by the procurement units and to back up planning and competitive tendering in public procurement, including the contract stage and post-contractual action. The handbook also aims at unifying procurement practices and procedures and at supporting the drawing up of procurement strategies and guidelines.</p> <p>The handbook illustrates the main implementation stages required by competitive tendering under procurement legislation and gives practical guidance in carrying out procurement and entering into contracts. The target groups include parties responsible for the management and development of procurement activities and parties implementing the actual procurement procedure (competitive tendering) and the procurement itself. The handbook's focus is on central government procurement, but relevant sections can also be utilized by other public management procurement units and suppliers.</p>	

Saate

Valtion hankintakäsikirjan tavoitteena on tukea valtionhallinnon hankintayksiköiden hankintatoimen järjestämistä ja organisointia, julkisten hankintojen suunnittelua ja kilpailuttamista sekä hankinnan sopimusvaihetta ja jälkitoimia. Käsikirjalla pyritään myös yhtenäistämään valtionhallinnon hankintakäytäntöjä ja -menettelyjä sekä tukemaan hankintastrategioiden ja -ohjeiden laadintatyötä.

Valtion hankintakäsikirjassa opastetaan valtion virastoja ja laitoksia hankintasäännösten mukaiseen julkisten hankintojen toteuttamiseen sekä valtionhallinnon hankintastrategian mukaiseen hankintatoimen toimintatapojen ja säännösten huomioimiseen. Käsikirjassa on pyritty kuvaamaan havainnollisesti hankintalainsäädännön vaatiman kilpailuttamisen edellyttämät tärkeimmät toteutusvaiheet ja antamaan käytännön opastusta hankintojen suorittamiseen.

Valtion hankintakäsikirja on laadittu eduskunnan 16.1.2007 hyväksymän julkisia hankintoja koskevan lakiehdotuksen pohjalta (HE 50/2006 vp.) ja sitä on täydennetty ehdotukseen eduskuntakäsittelyssä tulleilla muutoksilla. Lisäksi julkisista hankinnoista annettu valtioneuvoston asetus on huomioitu sellaisena kuin se on ollut 15.3.2007 olleessa kauppaja- ja teollisuusministeriön lausuntopyynnössä. Uuden hankintalait ovat tulossa voimaan 1.6.2007. Valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista oli vielä käsikirjan valmistumishetkellä julkaisematta säädöskokoelmassa.

Käsikirjassa käsitellään julkisia hankintoja koskevan lain mukaisia menettelyjä, jotka koskevat erityisesti tavara- ja palveluhankintoja sekä rakennusurakoita. Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoissa käsikirjaa on mahdollista hyödyntää vain soveltuvin osin.

Käsikirjan laatiminen pohjautuu valtiovarainministeriön rahoittaman sisäasianministeriön hankintatoimen kehittämishankkeen tuloksena syntyneeseen ohje-ehdotukseen (28.3.2006, SM 078:00/2005). Ko. hankkeen työhön osallistuivat puheenjohtajana tuottavuusvirkamies Pekka Taipale sisäasianministeriön talousyksikön hankinta- ja toimitilaryhmästä sekä jäsenenä poliisiosastolta ylitarastaja Tiina Ferm ja suunnittelujohtaja Arto Kujala, talousyksikön hankinta- ja toimitilaryhmästä neuvotteleva virkamies Ulla Kumpulainen ja erityisasiantuntija Pertti Rantanen sekä alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta

neuvotteleva virkamies Matti Korkealehto ja hallitussihteeri Tuula Manelius. Hankkeen asiantuntijoina toimivat johtava konsultti Liisa Lehtomäki HAUS kehittämiskeskus Oy:stä, vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen valtiovarainministeriöstä sekä kauppa- ja teollisuusministeriöstä ylitarkastaja Tarja Aarla ja hallitussihteeri Johanna Lähde.

Käsikirjan valmistelussa on hyödynnetty myös tiehallinnon ja puolustushallinnon hankintaohjeistusta sekä valtion hankintatoimen neuvottelukunnan hankintatoimen kehittämisprojekti 1:n (Hankintatoimen ohjaus ja organisointi), kehittämisprojekti 2:n (Hankintayhteistyön vahvistaminen) ja kehittämisprojekti 3:n (Palveluhankinnat) töiden tuloksia. Projekti 1:n työhön osallistuivat vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen (puheenjohtaja) valtiovarainministeriöstä, lakimies Tapio Lahtinen Hansel Oy:stä, johtava konsultti Liisa Lehtomäki HAUS kehittämiskeskus Oy:stä, talouspäällikkö Sirpa Murtopuro Kansanterveyslaitoksesta, hankintapäällikkö Antti Simolin Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta, erikoistutkija Eija Taskinen Valtiokonttorista, yksikön päällikkö Väinö Tuupanen Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta, hankintapäällikkö Erkki Uotila Tullilaitoksesta, ylitarkastaja Ilkka Valkama ulkoasiainministeriöstä ja erikoissuunnittelija Jukka Vanhala oikeusministeriöstä. Kehittämisprojekti 2:n työhön osallistuivat vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen (puheenjohtaja) valtiovarainministeriöstä, hallintojohtaja Esa Ahonen Helsingin kauppakorkeakoulusta, koulutuspäällikkö Jari Forsblom HAUS kehittämiskeskus Oy:stä, palvelupäällikkö Kimmo Kaaro Säteilyturvakeskuksesta, palvelujohtaja Jorma Lamminmäki Hansel Oy:stä (10.2.2006 saakka) ja kehityspäällikkö Antti Tuomela Senaatti-kiinteistöistä. Kehittämisprojekti 3:n työhön osallistuivat hallitusneuvos Miliza Vasiljeff (puheenjohtaja) valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Marjukka Ala-Harja valtiovarainministeriöstä, yksikön päällikkö Antti Haukioja ulkoasiainministeriöstä, palvelupäällikkö Kimmo Kaaro Säteilyturvakeskuksesta, johtava konsultti Heikki Kuurne Hansel Oy:stä, neuvotteleva virkamies Kirsi Kuuttiniemi valtionvarainministeriöstä, johtava konsultti Liisa Lehtomäki HAUS kehittämiskeskus Oy:stä, järjestelmäasiantuntija Kristiina Seppälä Valtiokonttorista, hankintaohjaaja Markku Teppo Tiehallinnosta ja hankintatoimen päällikkö Kari Tossavainen Pääesikunnasta.

Käsikirjan kokoamisesta ja toimittamisesta ovat vastanneet vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen valtiovarainministeriön budjettiosastolta ensimmäisen luvun sekä osittain toisen ja kolmannen luvun osalta ja johtava konsultti Liisa Lehtomäki HAUS kehittämiskeskus Oy:stä muilta osin.

Hankintayksikön vastuulla on ohjeistaa oma hankintatoimensa ja huolehtia hankinnan lainmukaisesta toteuttamisesta. Käsikirjan laadinta- ja viimeistelytyöhön osallistuneet, sen toimittamisesta ja julkaisemisesta huolehtivat tahot eivät vastaa mistään vahingoista, joka mahdollisesti on syntynyt hankintayksikölle tai muulle taholle sen noudattaessa hankintakäsikirjassa kuvattuja toimintamalleja ja esimerkkejä.

Sisältö

1	Hankintatoimen ohjaus, johtaminen ja organisointi	15
1.1	Hankintatoimen keskeiset ohjaajat ja yhteiset toimijat	15
1.2	Hankintatoimen ohjaaminen	16
1.3	Viraston hankintatoimen johtaminen	16
1.4	Palvelujen hankkiminen oman toiminnan asemesta	17
1.5	Hankintatoimen organisointi	18
1.6	Hankintayhteistyön erilaisia toteuttamistapoja	20
1.6.1	Yhteishankintayksikön käyttö	20
1.6.2	Hankintafoorumien ja tiimien käyttö	21
1.6.3	Oman hankintaorganisaation käyttö	21
1.6.4	Kilpailutuspalveluiden käyttö	22
2	Hankintamenettelyn yleiset perusteet	23
2.1	Käsikirjan soveltamisala ja suhde hankintaohjeisiin	23
2.2	Hankintatoimen periaatteet ja tavoitteet	24
2.2.2	Hankintatoimen tavoitteet	24
2.3	Säädökset, määräykset ja ohjeet	25
2.4	Käsitteet	25
2.5	Hankintaprosessin vaiheet	26
3	Hankintojen suunnittelu	27
3.2	Hankintojen strateginen suunnittelu ja tuoteluokittelu	28
4	Hankintojen toteuttaminen	30
4.2	Sidosyksikköhankinnat	33
4.3	Kynnysarvot ja hankinnan arvon laskeminen	34
4.4	Ensisijaiset ja toissijaiset palvelut	37
4.5	Hankinnan valmistelu	38

4.5.1	Kilpailutettavan kokonaisuuden ja tehtävän alustava määrittely	39
4.5.2	Muut hankinnan valmisteluun liittyvät seikat	39
4.6	Markkinoiden kartoittaminen ja luominen	42
4.7	Hankintojen toteuttamisvaihtoehdot	43
4.8	Hankintojen yhteinen kilpailuttaminen ja keskitetysti kilpailutettujen sopimusten käyttäminen	43
4.8.1	Keskitetyn kilpailuttamisen menettelyt	44
4.8.2	Keskitetysti kilpailutettujen sopimusten käyttäminen	45
5	Hankintamenettelyt	46
5.2	Avoin menettely	47
5.3	Rajoitettu menettely	48
5.4	Neuvottelumenettely	49
5.5	Suorahankinta	52
5.6	Kilpailullinen neuvottelumenettely	54
5.7	Puitejärjestely	55
5.8	Puitejärjestelyyn liittyminen	56
6	Hankinnasta ilmoittaminen	57
6.2	Hankintailmoitukset	57
6.3	Ilmoituksen sisältö ja ilmoituskanavat	61
7	Tarjousten pyytäminen	63
7.2	Tarjouspyynnön saajat ja muoto	63
7.3	Tarjouspyynnön ja neuvottelukutsun sisältö	64
7.4	Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden vaatimukset	68
7.4.1	Tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus	70
7.4.2	Rekisteröityminen	71
7.4.3	Työnantajavelvoitteiden täyttäminen	71
7.4.4	Rahoituksellinen ja taloudellinen tilanne	72
7.4.5	Tekninen suorituskyky, ammatillinen pätevyys sekä laatu- ja ympäristöjärjestelmä	72
7.4.6	Poissulkemisperusteet	72
7.5	Osallistumishakemuksen ja tarjouksen muotovaatimukset sekä tarjouksenteko-ohjeet	73

7.6	Hankinnan kohteen vaatimusmäärittely	74
7.6.1	Tavaran ja materiaalin määrittely	75
7.6.2	Palvelukuvaus eli palvelutehtävän sisällön määrittely	75
7.6.3	Sisällön määrittelyn vaihtoehtoja ovat	76
7.6.4	Erilaisia palkkiomäärittelyn vaihtoehtoja	77
7.7	Ympäristönäkökohtien huomioiminen	77
7.8	Tarjousten valinta- ja vertailuperusteet	78
7.9	Vaihtoehtoiset tarjoukset	80
8	Ehdokkaiden tai tarjoajien valinta	82
8.2	Ehdokkaan poissulkeminen	82
8.2.1	Pakollinen poissulkeminen	82
8.2.2	Hankinnanvarainen poissulkeminen	83
8.3	Ehdokkaiden valinta	84
8.4	Tarjouspyynnön ja tarjousten toimittaminen	85
9	Tarjousten käsittely	86
9.2	Tarjousten vastaanotto	86
9.3	Tarjousten avaaminen	86
9.4	Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden arviointi	87
9.5	Tarjouspyynnön ja tarjousten täsmentäminen	87
9.6	Neuvottelemine	87
9.7	Poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen käsitteleminen	88
9.8	Tarjousten vertailu	88
9.9	Hankinnan keskeyttäminen	90
10	Hankinnasta päättäminen	91
10.2	Hankintoja koskeva päätösvalta	92
10.3	Hankintapäätöksestä tiedottaminen	92
10.4	Jälki-ilmoitus	93
10.5	Muu tiedottaminen	93
10.6	Tilastointivelvoite	93
11	Esteellisyys	94
12	Oikeusturvakeinot ja muutoksenhaku hankintapäätökseen	96
13	Hankinta-asiakirjojen julkisuus	98

14	Sopimuksen laatiminen ja valvonta	99
14.2	Sopimuksen laatiminen	100
14.3	Tilaukset	102
14.4	Toimituksen ja sopimuksen valvonta	102
14.5	Toimituksen vastaanottaminen	103
14.6	Moite ilmoitus (reklamaatio)	104
14.7	Takuun valvonta	105
15	Laskujen maksaminen	106
15.2	Viivästyssakon periminen	106
15.3	Korkolaki ja ostajan viivästyskorot	106
16	Hankinta-asiakirjojen säilytys	108
17	Toimitilojen hankinta ja erät muut hankinnat	109
17.2	Toimitilojen hankkiminen ja vuokraaminen	109
17.2.1	Rakennettavat toimitilat	110
17.2.2	Olemassa olevien toimitilojen vuokraaminen	110
17.3	Salassa pidettävät hankinnat	111
18	Kansalliset kynnysarvot alittavia hankintoja eli pienhankintoja koskevat menettelyperiaatteet	112
18.2	Kynnysarvot ja hankinnan ennakoiden arvon määrittäminen	113
18.3	Pienhankinnoissa noudatettavat yleiset periaatteet	113
18.4	Pienhankintojen hankintamenettelyt	114
18.5	Hankinnan vähäinen arvo	114
18.6	Tarjouskilpailun toteuttaminen	114
18.7	Pienhankinnan hyväksyminen, ehtojen kirjaaminen ja tilaaminen	115
18.8	Hankinnat valtion maksuaikakortilla	116

LIITTEET

LIITE 1

Laki julkisista hankinnoista (348/2007), Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalveluiden alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (349/2007)	118
---	-----

LIITE 2

Valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista (614/2007)	187
---	-----

LIITE 3

Valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (talousarviolain 22 a §, 447/2006)	195
--	-----

LIITE 4

Valtioneuvoston asetus valtionhallinnon yhteishankinnoista (765/2006)	197
--	-----

LIITE 5

Valtiovarainministeriön päätös valtionhallinnon yhteishankinnoista (766/2006)	200
--	-----

LIITE 6

Hakemusosoitus	202
----------------	-----

LIITE 7

Valtion hankintatoimen käsitteistö	204
------------------------------------	-----

HANKINTAKÄSIKIRJA LYHYESTI

1. Hankintalain menettelyjä on noudatettava kaikissa kansalliset kynnyksarvot ylittävissä eli yli 15.000 euron tavara- ja palveluhankinnoissa, yli 50.000 euron sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä työvoimapolitiittisen koulutuspalveluiden hankinnassa sekä yli 100.000 euron rakennusurakoiden hankinnassa. Hankintalain vastainen toiminta voi johtaa siihen, että hankinta saatetaan markkinaoikeuden käsiteltäväksi, ja että markkinaoikeus määrää hankintayksikölle virheellisestä menettelystä jonkin seuraamuksen.
2. Kansalliset kynnyksarvot alittavissa hankinnoissa noudatetaan tämän käsikirjan mukaisia toimintaperiaatteita.
3. Perusedellytys hankinnan toteuttamiseen on, että hankintayksiköllä on tavaran tai palvelun tarve ja että hankintasuunnitelmassa on ainakin korkealla tasolla hankintaa varten tarpeelliset varat tai talousarviossa myönnetty tilausvaltuus.
4. Hankintayksiköt ovat velvollisia järjestämään hankintatoimensa siten, että ne käyttävät yhteishankintayksikön valtionhallinnolle keskitetysti kilpailuttamia sopimuksia. Valtionhallinnossa keskitetysti kilpailutettavat tuotteet ja palvelut on määritelty valtiovarainministeriön päätöksessä valtionhallinnon yhteishankinnoista.
5. Hankintayksiköiden on lisäksi sovellettava niitä puitejärjestelyjä ja -sopimuksia, jotka kuuluvat hallinnonalalla keskitetysti sovittavien hankintojen piiriin.
6. Hankintayksikön on valittava itse toteuttamissaan hankinnoissa parhaiten soveltuva hankintamenettely ottaen huomioon hankinnan arvo ja luonne, mahdollisten tarjoajien lukumäärä, hankinnassa oleva neuvottelutarve sekä muut seikat.

7. Suorahankintoja voidaan tehdä vain perustellusta syystä suorahankinnan edellytysten täyttyessä. Suorahankintaperuste tulee kirjata hankintapäätökseen.
8. Kansallisen kynnsarvon ylittävistä kilpailutettavista hankinnoista on ilmoitettava sähköisellä Hankintailmoitukset-ilmoituskanavalla (www.hankintailmoitukset.fi). EU-kynnsarvot ylittävien hankintojen hankintailmoituksissa on otettava huomioon lisäksi erityisesti näitä koskevat pakolliset määräajat.
9. **Tarjouspyynnön huolellinen laatiminen on hankinnan tärkein vaihe.** Tarjouspyynnössä hankinnan kohde on yksilöitävä ja hankinnan valintaja vertailuperusteet ilmoitettava riittävällä tarkkuudella. Kansallisissa hankinnoissa vertailuperusteet on ilmoitettava ainakin tärkeysjärjestyksessä, ellei niiden painoarvoja ilmoiteta. Vertailuperusteiden painoarvojen ilmoittaminen on pakollista ainoastaan EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa.
10. Tarjousten käsittelyssä tarkistetaan ensin tarjoajan soveltuvuus ja tarjouksen tarjouspyynnönmukaisuus. Sen jälkeen tarjoukset vertaillaan. Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailu ja sen mahdollinen pisteytys on perusteltava yksityiskohtaisesti.
11. Jokaisesta hankinnasta on tehtävä hankintapäätös, joka on annettava tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintapäätökseen tulee liittää muutoksenhakuohjeet markkinaoikeuteen.
12. Hankinnasta on tehtävä kirjallinen sopimus. Sopimus voidaan tehdä vasta pakollisen odotusajan jälkeen EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa.
13. Hankintojen toteutumista on valvottava. Hankintayksikön on välittömästi ilmoitettava toimittajalle havaituista puutteista.

1 HANKINTATOIMEN OHJAUS, JOHTAMINEN JA ORGANISOINTI

1.1 Hankintatoimen keskeiset ohjaajat ja yhteiset toimijat

Valtiovarainministeriölle kuuluvat valtionhallinnon hankintatoimen yleinen ohjaus ja kehittäminen eli esimerkiksi valtionhallinnon hankintatoimen yleinen ohjaaminen, valtionhallinnon hankintastrategian ja hankinnoissa noudatettavien yleisten periaatteiden määrittäminen sekä hankintatoimen toimintatapojen ja menetelmien kehittäminen. Lisäksi valtiovarainministeriö päättää, mitkä hankinnat valtionhallinnossa kilpailutetaan keskitetysti.

Kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluvat julkisten hankintojen säädösvalmistelu (hankintalait), säädöksistä tiedottaminen ja niitä koskeva neuvonta, sisämarkkinoiden toimivuuden varmistaminen suhteessa Euroopan unioniin ja eräät hankintalaissa mainitut muut tehtävät kuten kynnysarvojen vahvistaminen ja hankinnan ilmoittamista koskevien tarkempien säännösten antaminen. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö ylläpitää kansallista hankintojen ilmoitusjärjestelmää.

Valtion hankintatoimen neuvottelukunta on valtiovarainministeriön asettama eri hallinnon tahojen edustajista koostuva toimielin, jonka tehtäviin kuuluvat mm. hankintayhteistyön kehittäminen, keskitetyn kilpailuttamisen ja muun hankintayhteistyön edistäminen sekä hankintalainsäädännön kehittymisen ja valtion yhteishankintayksikön toiminnan seuranta.

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö on kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Kuntaliiton hankintaosaamiseen keskittyvä neuvontayksikkö, joka neuvoo ja opastaa julkisia hankintayksiköitä ja markkinoilla toimijoita hankintalainsäädännön soveltamisessa.

Hansel Oy on valtion yhteishankintayksikkö, jonka päätehtävänä on toteuttaa valtionhallinnon keskitettyjä kilpailutuksia ja niitä koskevia sopimuksia sekä toimia mm. kilpailuttamisen ja hankintojen juridiikan osaamiskeskuksena.

Hankintayksiköiden hankintatoimen lainmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta valvovat ja tarkastavat *Valtiontalouden tarkastusvirasto* (ulkoisen tarkastus) ja hankintayksikön sisäinen tarkastus.

Markkinaoikeus on julkisia hankintoja koskevia asioita käsittelevä erityis-

tuomioistuimien, johon tarjoajat voivat kirjallisella hakemuksella saattaa julkisista hankintaa koskevan asiansa ratkaistavaksi. Markkinaoikeuden ratkaisusta on mahdollista hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

1.2 Hankintatoimen ohjaaminen

Valtion hankintatoimen yleiset linjaukset on tuotu esille valtion hankintatoimen neuvottelukunnan antamassa Valtion konsernitason hankintastrategiassa. Valtion konsernitason hankintastrategian ja hallinnonalojen hankintastrategioiden tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus.

Hankintatoimen ohjaus on jaoteltavissa normiohjaukseen, strategiseen ohjaukseen ja hankinnan toteutuksen ohjaukseen. Julkisten hankintojen yleistä normiohjausta toteuttaa kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtionhallinnon osalta eräiltä osin myös valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriö vastaa valtionhallinnon hankintatoimen yleisestä ohjauksesta.

Kukin ministeriö vastaa hallinnonalansa hankintatoimen ohjauksesta ja toteutuslinjoista, joihin liittyvät yleiset linjat määrittellen hallinnonalan hankintastrategiassa. Ministeriön tulee seurata ja valvoa, että sen hallinnonalaan kuuluvat virastot ja laitokset noudattavat sekä konsernitason että hallinnonalan hankintastrategioita.

Ministeriön vastuulla on tarpeellisten hankintatoimen yhteistoimintamenettelyjen aikaansaaminen hallinnonalallaan ja hallinnonalan keskitetyistä menettelyistä sopiminen. Ministeriö vastaa myös siitä, että hallinnonalalla noudatetaan sovittuja tai määrättyjä koko valtiokonsernia koskevia keskitetyn kilpailuttamisen menettelyjä.

Yksittäisen hankinnan toteutuksen ohjaamisesta ja toteutuksen asianmukaisuudesta vastaa kukin hankintayksikkö eli virasto tai laitos. Viraston tai laitoksen päällikkö vastaa siitä, että toiminta organisoidaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja hyväksytyjen linjausten mukaisesti. Hankintayksikön tulee huolehtia siitä, että hankinnat toteutetaan taloudellisesti ja tehokkaasti sekä lainsäädännön määräykset huomioiden.

1.3 Viraston hankintatoimen johtaminen

Viraston hankintatoimen tulee olla johdettu kokonaisuus ja sen toteutuksen tulee olla suunniteltua, tehokasta ja laadukkuuteen tähtäävää. Lähtökohtaisesti viraston tai laitoksen päällikkö johtaa organisaation hankintatoimintaa, mutta suuremmissa yksiköissä hankintatoimelle voi olla syytä määrittellä tulosvastuullinen johtaja. Hankintatoimen johtamisessa tulee pyrkiä julkisten varojen tehokkaaseen käyttöön ja hankintojen lainmukaiseen toteuttamiseen.

Viraston hankintatoimen yleiset linjaukset ja tavoitteet tulee määrittellä ydintoiminnan tavoitteita tukevaksi ja viraston johdon tulee hyväksyä ne. Hankintatoimen tulee tukea viraston tulostavoitteiden saavuttamista. Hankintatarpeeseen sopivan lopputuloksen löytämiseksi tulee hyödyntää olemassa olevia kilpailumahdollisuuksia, yhteishankintamenettelyä, ajanmukaisia hankintamenetelmiä ja hallinnon yhteistoimintaa.

Viraston hankintatoimen käytännön johtamisen tukena toimivien yleisten linjausten ja tavoitteiden määrittely voidaan tehdä viraston hankintastrategiassa. Hankintastrategiassa esitellään yleensä viraston hankintatoimen tavoitteet, toimintaperiaatteet ja toimintatavat. Lisäksi voidaan esittää tuotteiden strateginen luokittelu ja kussakin strategialuokassa sovellettavat hankintatavat. Viraston hankintastrategian laadinnassa on syytä huomioida valtion konsernitason hankintalinjaukset ja hallinnonalan strategialinjaukset.

1.4 Palvelujen hankkiminen oman toiminnan asemesta

Jokaisella virastolla tulisi olla oma, sen muuhun strategiakokonaisuuteen nivottu palvelutuotantostrategia. Palvelutuotantostrategia ja siihen liittyvät analyysit voidaan esittää omana dokumenttina tai ne voivat olla osa viraston normaaleja toiminnan ja talouden suunnittelun dokumentteja. Palvelutuotantostrategia on näkemys siitä, miten viraston ydintoimintaa ja sen asiantuntija-, tausta- ja tukitoimintojen tuotantoa aiotaan tulevaisuudessa kehittää. Viraston palvelutuotantostrategia perustuu hallinnonalan palvelutuotantostrategiaan.

Viraston palvelutuotantostrategiassa pitäisi olla suunnitelmat ja linjaukset siitä,

- mitä palveluja aiotaan nyt ja tulevaisuudessa tuottaa itse;
- mitä palveluja voidaan koota yhdessä muiden virastojen kanssa tuotettaviksi; ja
- mitä hankitaan ulkopuolelta/markkinoilta.

Palvelutuotantostrategiaa laadittaessa on ensin tutkittava toiminnan kehitykseen ja menestykseen vaikuttaneita tekijöitä, toimintaympäristön haasteita sekä tulevaisuuden muutosvoimia. Sen jälkeen on johdonmukaisesti ja selkeästi määriteltävä kaikista mahdollisista vaihtoehtoista valittu tuotantotapa muuttuvassa toimintaympäristössä. Hyväksytty strategia on lopulta pohjana pitkäjänteiselle suunnittelulle ja tavoitetilan mukaisille valinnoille palvelutuotannon ohjaamisessa.

Tuotantotapa pitäisi arvioida ainakin silloin, kun

- käynnistetään uudenlaista toimintaa;
- laajennetaan olemassa olevaa toimintaa; tai
- ostopalvelujen sopimuskausi päättyy.

Arvioinnin tulee koskea asiakkaille tuotettavia palveluja, niihin tehtyjä investointeja sekä sisäisiä tukipalveluja.

Palvelusektorin kasvun ja palveluliiketoiminnan kehittymisen myötä markkinoille on syntynyt ja oletettavasti syntyy uusia palvelujen tuottajia ja uusia palveluja. Virastojen tulisi tuottaa sellaisia palveluja, joita ei saa markkinoilta ja joita pystytään tuottamaan virastomuodossa tehokkaammin kuin markkinoilla. Virastojen tulisikin keskittyä tuottamaan vain ne palvelut, joissa niiden suorituskyky, tehokkuus ja toimivuus ovat kilpailukykyisiä muihin vaihtoehtoihin nähden.

Kun itse tuotetuista palveluista siirrytään muiden vaihtoehtojen käyttöön tai kun kokonaan uudet palvelut päätetään hankkia muualta, järjestelyt on tehtävä hallitusti eli perustuslain mukaisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. Edellytyksenä palvelujen hankkimiselle muualta on myös se, että markkinoilla on riittävästi kyseisten palvelujen tarjontaa ja että markkinat ovat muuten toimivat tai että toimivat markkinat ovat muodostettavissa. Valtionhallinto ja jopa yksittäinen virasto voi omilla toimenpiteillään (hankkimalla palveluja oman organisaation ulkopuolelta) myös edistää markkinoiden syntymistä. Lisäksi siirtyminen tavarahankinnasta palvelujen hankintaan vaikuttaa jo sinällään markkinoiden syntymiseen.

1.5 Hankintatoimen organisointi

Hankintatoimen organisointi voi olla toteutettu joko hajautetusti tai keskitetysti. Keskitetyssä toimintamallissa on yleensä paremmat edellytykset varmistaa toiminnan vaatima asiantuntijuuden laatu sekä kehittämisen edellytykset ja välttää päällekkäisyyksiä. Keskitetty yksikkö pystyy palvelemaan tehokkaammin laajempaa asiakasjoukkoa ja turvaamaan paremmin asiantuntijuuden saatavuuden ja riittävyyden.

Virastotasolla hankintatoimelle tulee nimetä toiminnan johtamisesta vastuullinen taho, joka vastaa toiminnan koordinoinnista ulospäin. Viraston strategisille tai volyymitaan merkittävimmille hankinta-alueille voidaan nimetä toteutuksesta vastuullinen tulosityksikkö tai yksittäinen virkamies. Vastuullinen taho vastaa toiminnan käytännön järjestämisestä. Ministeriöissä tulisi määritellä taho, joka vastaa hankintatoimen hallinnonalan koordinoinnista ja yhteistoiminnasta.

Hankintatoimi on nykyisin ennen kaikkea osaamisprosessi, joka vaatii niin markkinoiden ja liiketalouden prosessien tuntemusta kuin lainsäädännön tuntemista ja soveltamiskykyä. Tämä on syytä ottaa huomioon toimintaa organisoitaessa ja sitä kehitettäessä. Organisoinnissa tulisi pyrkiä kohti ammattimaisuutta tukevaa organisaatiomallia. Hankintatoimen hajauttaminen laskee yleensä sen tehokkuutta sekä heikentää toiminnan johtamis-, yhteistyö- ja kehittämismahdollisuuksia. Tulosityksiköiden hankinnoissa on myös hyvä varmistaa riittävä yhteistyö organisaation yhteisen hankinta-asiantuntijatuen ja keskitetyn hankintatoimen kanssa.

Viraston hankintatoimi tulee kytkeä osaksi toiminnan ja talouden suunnitteluprosessia ja tulosohjausta. Viraston toimintamäärärahojen kannalta merkittävimmät kehitys- ja investointihankkeet, niiden vaikutuksia koskevat arviot sekä toiminnan kehittämistavoitteet tulee esittää vuotuisen talousarvion laadinnan yhteydessä tai muulla soveltuvalla tavalla, jotta niiden määräraha-vaikutukset ovat riittävän aikaisin ministeriön tiedossa budjetin valmistelua silmällä pitäen.

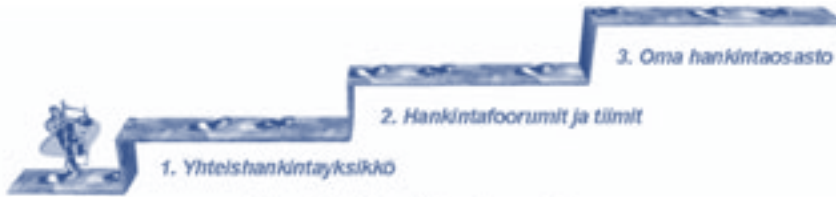
Hankintatoimea organisoitaessa ja toteutettaessa on syytä tiedostaa toiminnan merkittävimmät kustannustekijät. Ostohinnan lisäksi hankintaan liittyy muitakin kustannustekijöitä. Hankintatoimessa merkittävän kustannustekijän muodostavat tarjouspyynnön suunnitteluun, tarjousten vertailuun ja hankinnasta sopimiseen käytettävä työaika ja erilaiset muut hallinnolliset toimenpiteet. Kustannustekijöistä työaikaa vaativat toimenpiteet muodostavat hankintatoimessa jopa 70 %. Kustannustekijöitä on kuvattu alla olevassa esimerkkikuvassa.

Kuva: Esimerkkejä hankinnan kustannustekijöistä

1.6 Hankintayhteistyön erilaisia toteuttamistapoja

Hankintayhteistyö voidaan luokitella 1) yhteishankintayksikön käyttöön, 2) hallinnonalan/toimialan hankintafoorumien ja -tiimien käyttöön sekä 3) oman hankintaosaston/hankinnan käyttöön. Lähtökohtana on kartoittaa ennen omaa hankintaa yhteishankintayksikön sekä hallinnonalan hankintafoorumien ja -tiimien tarjoamat yhteishankintamahdollisuudet.

Kuva: Hankintayhteistyön muodot

1.6.1 Yhteishankintayksikön käyttö

Yhteishankintayksikkö on hankintayksikkö, joka hankkii omistajilleen tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita tai tekee näille em. tuotteita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Yhteishankintayksikkönä toimivan hankintayksikön tulee täyttää hankintalaissa määritellyt edellytykset. Kun hankintayksikkö hankkii tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikköä, tai toteuttaa hankinnan käyttäen yhteishankintayksikön kilpailuttamaa hankintasopimusta tai puitejärjestelyä, hankintayksikön katsotaan noudattaneen hankintalain kilpailuttamisvaatimusta. Tällöin hankintayksikön ei itse tarvitse enää kilpailuttaa hankintaa hankintalain mukaisella menettelyllä.

Valtionhallinnossa Hansel Oy toimii hankintalaissa tarkoitettuna valtion yhteishankintayksikkönä ja tuottaa valtion hankintayksiköille asiantuntijapalveluita hankintoihin ja hankintamenettelyihin liittyvissä kysymyksissä. Hansel Oy tekee puitejärjestelyjä sovitusta tuoteryhmistä ja toimii talousarviolain 22 a §:n ja valtionhallinnon yhteishankintoja koskevan valtioneuvoston asetuksen (765/2006) määrittelemänä keskitettyä kilpailuttamista toteuttavana yhteishankinnan hankintayksikkönä valtionhallinnossa.

1.6.2 Hankintafoorumien ja tiimien käyttö

Hallinnonalat, toimialat ja hankintayksiköt voivat sopia yhteisestä kilpailuttamisesta niiden tuoteryhmien osalta, jotka eivät kuulu yhteishankintayksikön keskitetyksi kilpailuttamiin tuoteryhmiin. Kilpailutuksen voi toteuttaa esimerkiksi Hansel Oy tai muu toimivaltainen (valtuutettu) kilpailutuksia tekevä yksikkö. Hankintafoorumien ja -tiimien pohjalta tapahtuva hankintayhteistyö rakentuu hallinnonalojen ja hankintayksiköiden yhteisiin etuihin, yhteistyöhalukkuuteen sekä yhteiseen sopimiseen.

Käyttökelpoisena hankintayhteistyömuotona voidaan pitää erityyppisiä hankintayhteenliittymiä, joissa useampi organisaatio yhdistää voimavaransa yhdeksi kokonaisuudeksi hankintavolyymien ja -resurssien optimoimiseksi. Tällaisia hankintayhteenliittymiä voivat olla esimerkiksi hallinnonalan hankintafoorumit, hankintarenkaat ja valtion virastojen sisäiset hankintatiimit. Hankintafoorumeja ja -tiimejä voidaan käyttää hyväksi hankintojen tarveselvitysvaiheessa, suunnittelussa, kilpailuttamisessa ja sopimusaikaisessa johtamisessa. Hankintayhteistyön pelisäännöt (osallistujien väliset velvoitteet ja vastuut, työnjako ja resurssien antaminen, kustannusten jakaminen, päätöksentekomenettely, lopputulokseen sitoutuminen/sitoutumisaste) on aina syytä määritellä ennen yhteistyön käynnistämistä. Erityisesti on syytä sopia se, miten hankinnasta päätetään ja miten käydään sopimusneuvottelut (esim. tekeekö yhteishankkija hankintapäätöksen ja sopimukset kaikkien osallistujien puolesta vai onko päätösvalta hankintayhteistyöhön liittyneillä organisaatioilla itsellään).

1.6.3 Oman hankintaorganisaation käyttö

Omaa hankintaorganisaatiota käytetään pääasiassa ydintoiminnan hankinnoissa ja hankinnoissa, joissa ei voida käyttää yhteishankintaa tai hyödyntää muuta hankintayhteistyötä. Organisaation rakenne vaikuttaa paljolti siihen, miten toimittajakantaa kyetään hallitsemaan. Tehokas organisaatiorakenne auttaa resurssien oikeaa suuntaamista ja painopistealueiden valintaa sekä resurssien ja toimintojen synergioiden hyödyntämistä.

Valtion organisaatioiden mahdollisuus lisätä omaa hankintahenkilökuntaansa on hyvin rajallinen. Jokaisen organisaation tulee tunnistaa ja suunnitella, millaista hankintaosaamista organisaatiossa tulisi säilyttää, ja millä alueilla käytetään yhteishankintaa, hankintayhteistyön eri muotoja tai ulkopuolista asiantuntijaa. Näihin valintoihin vaikuttavat ennen kaikkea organisaation ydintoimintojen luonne sekä strategisiksi hankinnoiksi luokiteltavien tuotannon-tekijöiden hankinnan vaatimukset.

Organisaation hankintatoiminnan keskittämisessä ja tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia luotaessa on kiinnitettävä huomiota viraston tai laitoksen

hankintojen kokonaisarvoon ja luonteeseen sekä käytettävissä olevaan hankinta-asiantuntemukseen ja toiminnasta saataviin etuihin tai siitä aiheutuviin haittoihin.

1.6.4 Kilpailutuspalveluiden käyttö

Oman organisaation hankintatoimea voidaan tukea myös käyttämällä ulkopuolista palveluntarjoajaa erityisesti silloin, kun omaa kilpailuttamisosaamista ei ole tai sitä ei pidetä riittävänä. Tällöin on mahdollista tukeutua kilpailuttamiskonsulttiin niiden alueiden osalta, joissa osaaminen on puutteellista. Kilpailutus konsultointi joudutaan kilpailuttamaan, ellei kyseessä ole Hansel Oy.

2 HANKINTAMENETTELYN YLEISET PERUSTEET

2.1 Käsikirjan soveltamisala ja suhde hankintaohjeisiin

Valtion hankintakäsikirjan kohderyhminä ovat sekä hankintatoimen johtamisesta ja kehittamisestä vastaavat että varsinaisen hankinnan (kilpailuttamisen) toteuttamisesta vastaavat ja hankintoja tekevät tahot. Käsikirja on laadittu erityisesti valtionhallinnon hankintayksiköiden hankinnan lähtökohdista. Soveltuvien osin käsikirjaa voivat hyödyntää muut julkishallinnon hankintayksiköt ja myös tarjoajat.

Valtion hankintakäsikirja ei ole varsinainen viraston tai laitoksen hankintaohje. Hankintakäsikirjan tarkoituksena on toimia sekä valtion virastojen ja laitosten hankintaohjeiden sisältöä ja hankinnan menettelyitä ja toimintatapoja yhtenäistävänä ja kehittämistä tukevana mallina että valtionhallinnon hankintatoimen konserniohjauksen välineenä. Käsikirja onkin pyritty kirjoittamaan niin, että sitä on mahdollista hyödyntää varsin kattavasti hankintayksikön oman hankintaohjeen laadinnassa ja hankintatoimen kehittämisessä.

Hankintayksiköiden velvollisuus on huolehtia oman hankintatoimensa riittävästä ohjeistamisesta. Tämä velvollisuus on käytännössä täytettävissä laatimalla virasto- tai laitoskohtainen **hankintaohje**, joka on mukautettu organisaation hankintatoimen profiiliin ja tehtävään. Hankintaohjeen tulee sisältää organisaation hankintatoimen ohjaamisen ja hankinnan toteuttamisen kannalta olennaiset seikat.

Lisäksi ministeriö voi antaa hallinnonalansa virastoille ja laitoksille tarvittaessa hankintoja koskevia erillisiä ohjeita ja määräyksiä.

Käsikirjassa hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista ja vuokraamista sekä urakalla teettämistä näihin liittyvine suunnittelu-, valmistelu-, päätöksenteko- ja seurantatoimintoineen. Hankintoja ovat myös palveluja koskevista käyttöoikeuksista sopiminen ja käyttöoikeusurakoiden teettäminen. Näiden lisäksi tässä käsikirjassa käsitellään toimitilojen hankintaa ja salassa pidettäviä hankintoja sekä pienhankintoja.

2.2 Hankintatoimen periaatteet ja tavoitteet

2.2.1 Hankintatoimen periaatteet

Hankintatoimen tehtävänä on tukea organisaation ydintoimintojen tuloksellista toteuttamista sekä tarjota organisaatiolle oikeanlaatuiset tuotteet ja asiantuntijapalvelut taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti siten, että organisaatiolla on tarvittavat edellytykset tulokselliseen toimintaan.

Perusedellytys hankintaan ryhtymiselle on, että hankintayksiköllä on hankittavan tavaran tai palvelun tarve ja että hankintasuunnitelmassa on ainakin karkealla tasolla hankintaa varten tarpeelliset varat tai talousarviossa myönnetty tilausvaltuus.

Hankintalaki edellyttää, että hankintayksiköt pyrkivät järjestämään hankintatoimensa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioiden.

Talousarviolain 22 a §:n mukaan valtionhallinnossa voidaan toteuttaa yhteishankintoja, jotka koskevat tavanomaisia tavaroita ja palveluja sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja, niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä. Hankintoja tehtäessä on otettava huomioon talousarviolain 22 a §:n perusteella keskitetysti kilpailutetut sopimukset.

Hankintatoimi on järjestettävä ottaen huomioon valtiotasolla ja hallinnonalatasolla yhteisesti kilpailutettavat hankinnat ja niiden sopimukset. Organisaation omissa hankintatoimissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet sekä pyrittävä julkisen talouden ja hallinnon kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpaan lopputulokseen. Ehdokkaita ja tarjouksen tekijöitä on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Hankinnoissa on toimitettava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen riippumatta hankinnan suuruudesta.

2.2.2 Hankintatoimen tavoitteet

Hankintatoimen tavoitteena on edistää avointa ja taloudellista hankintaa ja siihen liittyvää logistiikkaa sekä lisätä hankintatoimen tuottavuutta koko hallinnossa. Hankintatoimen kehittämisen tulee tukea organisaation tulostavoitteiden saavuttamista keskittymällä ydintoimintaa palvelemaan hankintaan, hyödyntämällä yhteisiä hankintapalveluita, tarjoamalla organisaatiossa tarvittavaa hankinta-asiantuntemusta sekä huolehtimalla oman toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta.

Hankintatoimen kehittämisen tavoitteena tulee olla myös hallinnon toiminnan yhdenmukaisuutta tukeva tuotteiden ja palvelujen standardoiminen, tuotevalikoiman ja toimittajien lukumäärän optimoiminen sekä laskuvolymin

vähentäminen. Tavoitteena on toiminnasta johtuvien kokonaiskustannusten alentaminen sekä tuotteiden ja palveluiden taloudellinen ja tehokas hallinta koko niiden elinkaaren ajan.

2.3 Säädökset, määräykset ja ohjeet

Julkisia hankintoja koskevat säännökset ovat hankintalaissa (348/2007) ja erityisalojen hankintalaissa (349/2007). Lakien soveltamista tarkentaa valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista (614/2007). Uusia hankintalakeja koskevan hallituksen esityksen numero on 50/2006 vp.

Liitteenä 1 ovat hankintalait ja **liitteenä 2** valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista. **Liitteinä 3–5** ovat valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (talousarviolain 22 a §, 447/2006), valtioneuvoston asetus valtionhallinnon yhteishankinnoista (765/2006) ja valtiovarainministeriön päätös valtionhallinnon yhteishankinnoista (766/2006).

Tätä käsikirjaa ja sen liitteissä olevaa lainsäädäntöä soveltavan on otettava huomioon säädöksiin myöhemmin tehtävät muutokset.

2.4 Käsitteet

Julkisia hankintoja koskevat käsitteet on määritelty hankintalain 5 §:ssä. Lisää hankintakäsitteitä on valtion hankintatoimen käsitteistössä, joka löytyy tämän käsikirjan liitteenä 7 ja valtion hankintatoimen neuvottelukunnan internetsivulta osoitteesta www.vm.fi → Valtiontalous → Valtionhallinnon hankintatoimi → Valtion hankintatoimen neuvottelukunta → Valtion hankintakäsitteistö.

2.5 Hankintaprosessin vaiheet

Hankintaprosessiin kuuluvat pääsääntöisesti seuraavat vaiheet, jotka käydään läpi seuraavissa kappaleissa:

- Hankinnan suunnittelu, valmistelu ja toteutustavan valinta
- Hankinnan kohteen määrittely sekä hankintaehdotuksen teko tarvittaessa
- Hankintamenettelyn valinta
- Hankinnasta ilmoittaminen
- Ehdokkaiden soveltuvuuden arviointi
- Tarjouspyynnön laatiminen ja lähettäminen
- Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen
- Tarjoajien soveltuvuuden arviointi
- Tarjousten tarjouspyynnönmukaisuuden tarkistaminen
- Tarjousten vertailu
- Hankintapäätöksen tekeminen
- Hankintapäätöksen tiedoksianto
- Sopimuksen tai tilauksen tekeminen
- Sopimuksen ja toimituksen valvonta
- Laskujen käsittely ja maksaminen
- Määrärahojen seuranta

3 HANKINTOJEN SUUNNITTELU

3.1 Hankintojen suunnittelu osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja tulosohjausta

Organisaation hankintatoiminnan tulee pohjautua huolelliseen suunnitteluun. Hankintojen suunnittelu on osa tulosyksikön toiminnan ja talouden suunnittelua. Hankintojen suunnittelun laajuus ja yksityiskohtaisuus tulisi suhteuttaa ottaen huomioon hankintojen merkittävyys ydintoiminnalle ja hankintabudjetin osuus toiminnan menoissa.

<p>Hankintojen suunnittelun tarkoitus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pyrkä ennakoimaan, millaisia hankintoja tulosyksikön suunniteltu toiminta edellyttää • Priorisoida esitetyt hankintatarpeet siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla tukevat tulosyksikölle annettujen tehtävien ja tulostavoitteiden toteuttamista • Määritellä vuosi- ja puitesopimusten piiriin otettavat tuoteryhmät sekä antaa muut tarvittavat hankintojen toteutusta koskevat toimintaohjeet • Tukea budjetointia eli jakaa hankinnoista vastaaville tahoille hankintavarat sovittuihin käyttökohteisiin vuositasolla (ei koske nettobudjetoituja virastoja)
--	--

Tulosyksiköiden on hyvä vuosittain määrittää hankintasuunnitelmien laatimisen perusteet, vastuuhenkilöt sekä mahdollinen hankintojen toteutusvastuunjako tulosyksikölle asetettujen tulostavoitteiden ja tehtävien sekä toimintamenokehysten pohjalta, joita noudattaen tulosyksikön toimialat laativat hankintasuunnitelmansa.

Hankintasuunnitelmassa hankintatarpeet ryhmitellään tuoteryhmittäin sekä toimialoitain tai muulla tulosyksikön käyttämällä organisaatio, toimintoja/tai kustannuspaikkajaottelulla.

Hankintasuunnitelmat on laadittava siten, että niistä löytyy keskeinen hankintojen toteuttamisessa tarvittava tietous, jotta samaan tuoteryhmään kuuluvat hankintatarpeet voidaan suunnitelmia läpi käytäessä ja hyväksyttäessä tarvittaessa yhdistää ja luoda perusta vuosi- tai puitesopimushankintojen

kilpailuttamiselle. Näin voidaan hankintoja keskittämällä päästä parempiin ostoehtoihin ja tehostaa toimintaa vähentämällä päällekkäistä työtä.

Yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n puitejärjestelyjen piiriin kuuluvat tuoteryhmät ja näitä puitejärjestelyjä hyödyntäen tehtävät hankinnat muodostavat omat kokonaisuutensa hankintasuunnitelmassa. Vastaavasti myös hallinnonalan yhteiset hankinnat on syytä ryhmitellä omaksi kokonaisuudekseen.

Suurehkoista hankinnoista kannattaa hankintasuunnitelman laatimisen yhteydessä tehdä myös investointilaskelma hankkeen kokonaiskustannuksista ja saavutettavista hyödyistä. Kokonaiskustannuksissa tulee ottaa huomioon hankinnan koko elinjakson aikaiset kustannukset. Hankintasuunnitelmat on syytä tehdä niin yksityiskohtaisesti, että suunnitelman toimeenpanija kykenee toteuttamaan hankinnat mahdollisimman omatoimisesti. Huolellisesti tehty hankintasuunnitelma auttaa myös hankintojen valvontaa tekeviä saamaan kokonaiskuvan yksikön hankintatoiminnasta.

Hankintasuunnitelman hyväksyminen tulee määrittää organisaation hankintaohjeessa. Yleensä suunnitelman hyväksyy tulosityksikön päällikkö tuloskeskusteluissa vahvistetun aineiston pohjalta. Kunkin tulosityksikön toimialan tulisi seurata hankintasuunnitelmien toteutumista kuukausittain. Myös tulosityksikön johtoryhmän on hyvä saada selvitys hankintasuunnitelmien toteutumisesta säännöllisin määräajoin. Toteuttamatta jääneet hankinnat tulisi ottaa vuosittain alkusyksystä tarkasteluun johtoryhmässä ja tarvittaessa kohdentaa varojen käyttö uudelleen.

Hankintojen yleiset hyväksymisvaltuudet ja niiden mahdolliset rajat tulee olla määriteltynä. Hankintasuunnitelmien laatimiseen voidaan liittää hankintojen hyväksymisvaltuuden delegointi siten, että nimetylle hankkijalle voidaan antaa hyväksymisvaltuus tiettyyn euroarvoon saakka hyväksytyyn hankintasuunnitelmaan perustuvien hankintojen toteuttamiseen ja hyväksymiseen.

Hankintaan liittyy monesti myös hankintakohtainen suunnittelu. Tätä suunnittelun aluetta käsitellään tarkemmin hankinnan valmistelun yhteydessä kohdassa 4.5.

3.2 Hankintojen strateginen suunnittelu ja tuoteluokittelu

Viraston hankintatoimen tavoitteet ja tehtävät tulee kytkeä organisaation ydintoimintaan. Hankintatoimen tavoitteet lähtevät pitkälti ydintoiminnan tavoitteista. Hankintojen suunnittelussa ja luokittelussa tulevat huomioidtavaksi myös hallinnonalan ja valtiokonsernin hankintatoimelle asettamat tavoitteet.

Hankinnan organisointia ja toteutustavan valintaa tukee hankintayksikön hankintojen strateginen suunnittelu ja siihen liittyvä tuoteluokittelu. Hankintojen strateginen suunnittelu (hankintastrategia) on osa hankintayksikön hankintaohjetta.

Hankintastrategian laadinnan yhteydessä on hyvä analysoida hankintayksikön hankintaprofiili, jotta voidaan hahmottaa hankinnan painopistealueet ja volyymit sekä merkitys organisaatiolle. Nämä auttavat mm. hankinnan resurssitarpeiden ja osaamisen kohdentamisessa, vastuiden määrittämisessä sekä toimintatapojen valinnassa. Hankintaprofiilin analysoinnissa voidaan käyttää apuna ns. ostosalkkuanalyysejä, jossa ostettavat tuotteet luokitellaan esim. ostovolyymin ja tuotteen saatavuuden mukaan tuoteluokkiin. Hankinnan kohdentumista voi tarkastella myös tutkimalla edellisinä vuosina toteutettuja hankintoja ja sopimuksia. Tämän analyysin tuloksena syntyvää tuoteluokittelua hyödynnetään hankintastrategian toimeenpanossa määrittelemällä toimintaperiaatteet (esim. käytettävät hankintakanavat, sopimustyyppit ja yhteistyömuodot) tuoteluokittain.

Tuoteluokittelua laadittaessa tulee tunnistaa ja huomioida sekä oman hankinnan erityistarpeet (strategiset hankinnat) että keskitetysti toteutettavat hankinnatkin. Hankintojen strateginen luokittelu voidaan toteuttaa usealla tavalla, esimerkiksi käyttämällä perinteistä nelikenttää (A = strategiset tuotteet, B = volyymituotteet, C = tavalliset tuotteet, D = niukkuustuotteet) tai luokittelemalla tuotteet sisäisen asiakkuuden tarpeen ja strategisen merkityksen välisillä suhteilla rutiinihankintoihin, modifioitaviin perushankintoihin ja erikoishankintoihin.

4 HANKINTOJEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Hankintalain soveltaminen ja hankintojen jaottelu kolmeen ryhmään

Hankintalain säädellyt julkissektorin hankintayksiköiden hankintaprosessia eli hankintojen kilpailuttamista hankinnan käynnistämisestä hankintapäätöksen tiedoksiantoon ja sopimuksen tekemiseen. Sopimuksen sisältöä ei hankintalaki kuitenkaan säätele.

<p>Hankintalain mukaisia hankintayksiköitä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset • Evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset • Valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaiset liikelaitokset • Julkisoikeudelliset laitokset, jotka on perustettu nimenomaisesti tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita ja joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta <ul style="list-style-type: none"> - jota rahoittaa em. hankintayksikkö - jonka johto on em. hankintayksikön valvonnan alainen; taikka - jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä em. hankintayksikkö nimeää yli puolet • Mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta em. yksiköiltä
---	--

Hankintalaki koskee kaikkia hankintayksiköjä hankinnan rahoituslähteestä riippumatta. Hankintalakia on siis noudatettava käytettäessä hankintoihin varoja valtion, kunnan tai seurakunnan budjetista, EU:n rakennerahastoista, maksullisen toiminnan tuloista taikka testamentista, lahjoituksesta, sponsoroinnista tai muusta vastaavasta lähteestä.

Hankinnat jaetaan uuden hankintalain voimaantulua EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin ja kansalliset kynnysarvot alittaviin hankintoihin.

Hankintojen jaottelu:

EU-kynnysarvot ylittävät eli EU-menettelyjen mukaiset hankinnat	<ul style="list-style-type: none"> • EU-kynnysarvot ylittävät rakennusurakat ja käyttöoikeusurakat • EU-kynnysarvot ylittävät tavarahankinnat ja ensisijaiset palveluhankinnat
Kansalliset kynnysarvot ylittävät eli kansallisten menettelyjen mukaiset hankinnat	<ul style="list-style-type: none"> • Kansalliset kynnysarvot ylittävät rakennusurakat ja käyttöoikeusurakat • Kansalliset kynnysarvot ylittävät tavarahankinnat ja ensisijaiset palveluhankinnat • Kansalliset kynnysarvot ylittävät ns. toissijaiset palveluhankinnat EU-kynnysarvosta riippumatta • Palveluja koskevat käyttöoikeussopimukset ja suunnittelukilpailut
Kansalliset kynnysarvot alittavat eli hankintaohjeen menettelyn mukaiset hankinnat	<ul style="list-style-type: none"> • Kansalliset kynnysarvot alittavat tavara- ja palveluhankinnat sekä rakennusurakat

Kahta ensimmäistä ryhmää koskevat omat säännöksensä kilpailuttamisessa käytettävistä hankintamenettelyistä sekä suorahankinnan perusteista. EU-menettelyjen mukaiset hankinnat ja kansalliset hankinnat eroavat lähinnä ilmoitusmenettelyn sekä neuvottelumenettelyn ja suorahankinnan käyttöperusteiden osalta. Lisäksi EU-menettelyjen mukaisissa hankinnoissa on säädellyt määräajat, kun taas kansallisille hankinnoille ei ole säädetty määräaikoja. Näitä seikkoja on käsitelty tarkemmin kohdassa 6. Kansalliset kynnysarvot alittavia hankintoja koskevat EU:n yleiset periaatteet ja hankintaohjeen menettelyt (ks. kohta 18).

Hankintalain soveltamisalan ulkopuoliset hankinnat:

Hankintalain soveltamisalaa koskevat poikkeukset eli hankinnat, jotka jäävät hankintalain menettelysäännösten ulkopuolelle	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallisia kynnysarvoja koskevat poikkeukset eli kansallisen kynnysarvon alle jäävät hankinnat • Yleiset hankintoja koskevat poikkeukset • Palveluhankintoja koskevat poikkeukset • Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelualan poikkeukset • Omaa työtä ja sidosyksikköhankintaa koskevat poikkeukset
---	---

<p>Yleiset hankinto- ja koskevat poikkeukset sovelta- misalasta määrit- tävät seuraavat hankinnat hankin- talain ulkopuo- lelle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hankinnat, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä tai jos val- tion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat • Hankinnat, joiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön • Hankinnat, joita koskevat eri menettelysäännökset ja jotka teh- dään: <ul style="list-style-type: none"> - Suomen ja yhden tai useamman kolmannen maan välillä kansainvälisen sopimuksen nojalla tietyissä tilanteissa. Tämä poikkeus ei kuitenkaan koske kehitysyhteistyösopimuksiin perustuvia ulkoasiainhallinnon hankintoja - Kansainvälisen järjestön erityismenettelyn nojalla - Joukkojen sijoittamiseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen nojalla
<p>Palveluhankinto- ja koskevat poikkeukset määrittä- vät seuraavat han- kinnat hankinta- lain ulkopuolelle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuus- den hankinta tai vuokraus millä tahansa rahoitusmuodolla • Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien ohjelmien ostoa, kehittä- mistä, tuotantoa, yhteistuotantoa tai lähetyssaikaa koskevat palve- luhankinnat • Välimies- ja sovittelupalvelut • Keskuspankkipalvelut taikka arvopaperien tai muiden rahoitus- välineiden liikkeeseen laskemiseen, ostoon, myyntiin tai siirtoon liittyvät rahoituspalvelut kuten liiketoimet, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomia • Tutkimus- ja kehittämispalvelut, paitsi jos niistä saatava hyöty koi- tuu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja jos hankintayksikkö korvaa suoritettun palvelun kokonaan (esim. usean tahon rahoittamat tutkimusohjelmat), Katso tarkemmin esim. www.tekes.fi, Tuomas Aho: Kehityshankkeet ja kilpailuttami- nen, 183/2005) • YK:n puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan mukaisten päästöyksi- köiden hankinnat • Lentoliikennepalvelut, joihin sovelletaan yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille an- nettua neuvoston asetusta
<p>Omaa työtä, si- dosyksikköä tai vastaavaa koske- vat poikkeukset määrittävät seu- raavat hankinnat hankintalain ulko- puolelle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omana työnä tehtävät tavarat, palvelut ja rakennusurakat • Sidosyksiköltä tehtävät hankinnat (in house) • Normiperusteisesti palvelun tuottamiseen yksinoikeuden saa- neelta yksiköltä tehtävät hankinnat (tämä tulee äärimmäisen har- voin kyseeseen valtiosektorin hankinnoissa) • Erityisaloja koskevan hankintalain mukaiset hankinnat

Päätös siitä, ettei hankintaan sovelleta hankintalakia, on tehtävä aina ennen hankinnan käynnistämistä ja perusteltava asianmukaisesti. Päätös on syytä liittää hankinta-aineistoon.

4.2 Sidosyksikköhankinnat

Perinteisesti valtion virastojen itselleen tai toisilleen tarjoamat palvelut ovat jääneet hankintalain kilpailuttamisveloitteen ulkopuolelle (nk. oma tuotanto). Toinen merkittävä poikkeus hankintalain kilpailuttamisveloitteen soveltamisesta koskee nk. sidosyksiköltä tehtävää hankintaa.

Sidosyksiköltä (in house -yksikkö) tehtävään hankintaan ei sovelleta hankintalain kilpailuttamisveloitetta. Sidosyksikön käsite perustuu lähtökohtaisesti yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka on vielä kehittyvä. Uudessa hankintalaissa on määritelty edellytykset, milloin jokin yksikkö toimii sidosyksikön asemassa suhteessa hankintalain määrittelemiin hankintayksiköihin. Säännöksen mukaisesti sidosyksikkö on hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen yksikkö, jota hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden kanssa valvoo samoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan. Lisäksi sidosyksikön tulee harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksikön kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Valtionhallinnossa sidosyksiköksi voidaan katsoa lähinnä yksiköt, jotka joko kuuluvat itsessään valtionhallintoon eli valtio-oikeushenkilöön (ts. eivät ole siitä juridisesti itsenäisiä oikeushenkilöitä), tai jotka ovat valtion täysin omistamia ja valvomia toimijoita, jotka lisäksi harjoittavat toimintaansa pääosin valtionhallintoon kuuluvien hankintayksiköiden kanssa.

Mikäli yksikössä on esim. yksityistä omistusta tai valtionhallinnon ulkopuolisen julkisen organisaation omistusta, se ei voi toimia sidosyksikkönä. On myös huomattava, että mikäli sidosyksikkö toimii markkinoilla tai tarjoaa tuotantoaan muille kuin määräysvaltaa käyttäville, tämä muodostaa riskin sidosyksikköasemalle. Sidosyksikön edellytetään tarjoavan tuotantoaan pääosin määräysvaltaa käyttäville. Käytännössä tämä viitannee lähes yksinoikeuteen, joten muille tapahtuvan tarjonnan osuus voi enimmilläänkin olla hyvin pieni. Mikäli sidosyksikköasema poistuu/menetetään, yksiköltä tehtävät hankinnat tulee kilpailuttaa hankintalain mukaisesti.

Valtionhallinnossa sidosyksikköasemassa ovat esim. talousarvioalouteen kuuluvat virastomuotoiset palvelukeskukset ja valtion täysin omistamat yhteisöt, jotka tarjoavat palvelua talousarviovaltioon kuuluville virastoille tai laitosille.

4.3 Kynnysarvot ja hankinnan arvon laskeminen

Hankinnan ennakkoidun arvon laskemisella pyritään selvittämään ja ennakoimaan käynnistyvän hankinnan suurin kokonaisarvo. Kokonaisarvo määrittää, alittaako vai ylittääkö hankinnan arvo hankintalaissa säädetyt kynnysarvot, joiden mukaan määräytyvät hankintaan soveltuvat säädökset ja hankintamenettelyvaihtoehdot.

Hankintojen jaottelu kynnysarvojen mukaan:

<p>EU-hankinnat eli EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat</p> <p>Rakennus- ja käyttöoikeusurakat yli 5.278.000 euroa</p> <p>Tavarahankinnat ja ensisijaiset palveluhankinnat yli 211.000 euroa (paikallishallinto) yli 137.000 euroa (keskushallinto)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Menettelysäännökset perustuvat EU-direktiiveihin ja kansalliseen lainsäädäntöön • EU-laajuinen hankintailmoitusvelvollisuus määräaikoineen • Direktiivien mukaiset hankintamenettelyt • Vertailuperusteiden painoarvojen pakollisuus • Valitusoikeus markkinaoikeuteen • Pakollinen odotusaika
<p>Kansalliset hankinnat eli kansalliset kynnysarvot ylittävät, EU-kynnysarvot alittavat hankinnat</p> <p>Rakennusurakat 100.000–5.278.277 euroa</p> <p>Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä työvoimapolitiittiset aikuiskoulutuksen yhteishankinnat työnantajan kanssa yli 50.000 euroa</p> <p>Muut toissijaiset palvelut ja käyttöoikeussopimukset yli 15.000 euroa</p> <p>Tavarat ja ensisijaiset palvelut 15.000–137.000/211.000 euroa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Menettelysäännökset perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön • Kansallinen hankintailmoitusvelvollisuus • Kansalliset hankintamenettelyt • Uudet neuvottelumenettelyperusteet • Vertailuperusteiden tärkeysjärjestys • Valitusoikeus markkinaoikeuteen • Ei enää pakollista odotusaikaa
<p>Kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat</p> <p>Rakennusurakat alle 100.000 euroa</p> <p>Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä työvoimapolitiittiset aikuiskoulutuksen yhteishankinnat työnantajan kanssa alle 50.000 euroa</p> <p>Tavarat ja palvelut alle 15.000 euroa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Menettelyohjeet perustuvat EU-perustamissopimuksen yleisiin periaatteisiin (syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus) ja virastokohtaisiin hankintaohjeisiin • Ei pakollista hankintailmoitusvelvollisuutta • Ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen • Kilpailutetuista hankinnoista valitus hallinto-oikeuteen, vain hallintolainkäyttölain mukaan

Kynnysarvojen soveltamisen osalta valtion keskushallinnon viranomaiset on määriteltävä valtioneuvoston asetuksessa julkisista hankinnoista. Kauppa- ja teollisuusministeriö myös julkaisee internetsivuillaan ohjeellista luetteloa valtion keskushallintoviranomaisista.

Ennakoidut arvot lasketaan aina ilman arvonlisäveroa. Arvoon lasketaan mukaan optio- ja muut sopimuksen pidennysehdot sekä eri vaihtoehtojen ennakoidut arvot. Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, osien ennakoitu arvo on laskettava yhteen. Tällöin kunkin osan hankinnassa noudatetaan yhteenlasketun arvon mukaista menettelyä. **Ennakoidun arvon on pädeittä silloin, kun hankintayksikkö toimittaa hankintailmoituksen julkaistavaksi tai aloittaa muuten hankintamenettelyn.**

Hankinnan ennakoidun arvon laskemista koskevia ohjeita:

Yksittäinen tavara- tai palveluhankinta	<ul style="list-style-type: none"> Suurin maksettava kokonaiskorvaus mukaan lukien mahdolliset vaihtoehdot sekä optio- ja pidennysehdot
Rakennusurakka	<ul style="list-style-type: none"> Urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön
Tavarahankinta, jonka kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen	<ul style="list-style-type: none"> Määräaikaisen, enintään 12 kk voimassa olevan sopimuksen osalta ennakoitu voimassaolon aikainen kokonaiskorvaus ja yli 12 kk voimassa olevan sopimuksen osalta kokonaisarvo jäännösarvo mukaan lukien Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen osalta ennakoitu kuukausiarvo kerrottuna 48:lla
Säännöllisesti toistuvat tai määräajoin uudistettavat tavara- tai palveluhankinnat	<ul style="list-style-type: none"> Viimeksi kuluneen 12 kk:n aikana tehtyjen vastaavien hankintojen arvo tulevan kauden muutokset huomioiden
Palveluhankinta ilman kokonaishintaa	<ul style="list-style-type: none"> Määräaikainen, enintään 48 kk voimassa olevan sopimuksen osalta kokonaisarvo Toistaiseksi voimassa olevien tai yli 48 kk voimassa olevan sopimuksen osalta kuukausiarvo kerrottuna 48:lla
Puitejärjestely	<ul style="list-style-type: none"> Puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintojen kokonaisarvo

Hankintaa ei saa pilkkoa eli jakaa eriin, osittaa tai laskea hankinnan arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten välttämiseksi. Hankinnan pilkkominen voidaan katsoa olevan kyseessä esimerkiksi silloin, kun luontevan hankintakokonaisuuden hankintoja (esim. samantyyppisten tavaroiden tai palveluiden hankintoja) kilpailutetaan/suorahankintaan useissa erissä ja hankinnat tapahtuvat ajallisesti siten, että suunnitelmallisissa

hankintatoimessa hankintaerät olisi voitu kilpailuttaa kokonaisuuksina. Tämä merkitsee sitä, että hankinnan kokonaisuutta arvioitaessa huomioitavaksi tulevat koko organisaation (hankintayksikön) samantyyppiset hankinnat, eivät pelkästään yhden hankkijan/yksikön toteuttamat hankinnat.

Toisaalta kiellettyä on myös hankinnan keinotekoinen yhdisteleminen esimerkiksi hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävään hankintaan siinä tarkoituksessa, että hankintaan ei tarvitsisi soveltaa hankintalakia.

Suosittelavaa on, että hankintayksiköt pyrkisivät jo hankintasuunnitelman laadintavaiheessa ryhmittelemään hankintansa tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi sekä ennakoimaan vuosi- ja puitesopimusten nojalla tehtävät hankinnat. Hankintojen toteuttaminen vuosi- ja puitesopimuksia hyödyntäen tai muuten suurempina kertaerinä on yleensä taloudellista.

Hankinnan ennakoidun arvon ylittäessä EU-kynnysarvon on lisäksi selvitettävä, kuuluuko palvelu luonteeltaan hankintalain liitteen A ensisijaisiin tai liitteen B toissijaisiin palveluihin.

4.4 Ensisijaiset ja toissijaiset palvelut

EU-hankinnoissa palvelut jaotellaan ensisijaisiin ja toissijaisiin palveluihin.

Ensisijaiset palvelut	Toissijaiset palvelut
<ul style="list-style-type: none"> • Huolto- ja korjauspalvelut • Maakuljetuspalvelut, myös panssariautopalvelut ja kuriiripalvelut (paitsi postinkuljetus) • Ilmaliikenteen henkilö- ja tavarankuljetuspalvelut (paitsi postinkuljetus) • Maaliikenteen ja ilmaliikenteen postinkuljetus • Teleliikennepalvelut • Rahoituspalvelut (vakuutuspalvelut, pankki- ja sijoituspalvelut) • Tietojenkäsittelypalvelut ja niihin liittyvät palvelut • Tutkimus- ja kehittämispalvelut • Laskentatoimen palvelut, tilintarkastus- ja kirjanpito- ja kirjankäyttöpalvelut • Markkinatutkimus- ja otantatutkimuspalvelut • Liikkeenjohdon konsulttipalvelut ja niihin liittyvät palvelut • Arkkitehtipalvelut, tekniset suunnittelu- ja kokonaispalvelut; kaupunkisuunnittelu- ja maisemasuunnittelupalvelut, edellisiin liittyvät tieteelliset ja tekniset konsulttipalvelut sekä tekniset testaus- ja analysointipalvelut • Mainospalvelut • Rakennusten puhtaanapito- ja isännöinti- ja kiinteistöhoitopalvelut • Palkkio- tai sopimusperustaiset julkaisu- ja painamispalvelut • Jätevesi- ja jätehuoltopalvelut: puhtaanapito- ja vastaavat palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • Hotelli- ja ravintolapalvelut • Rautatiekuljetuspalvelut • Vesikuljetuspalvelut • Tukipalvelut ja avustavat kuljetuspalvelut • Oikeudelliset palvelut • Työnvälitys- ja henkilöstönhankintapalvelut • Tutkinta- ja turvallisuuspalvelut (paitsi panssariautopalvelut) • Koulutuspalvelut ja ammatilliset koulutuspalvelut • Terveystieteiden- ja sosiaalipalvelut • Virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut • Muut palvelut

Jos hankinta kuuluu toissijaisiin palveluihin, hankinnassa noudatetaan hankinnan arvosta riippumatta kansallisia hankintoja koskevia määräyksiä sekä teknisten eritelmien laatimista ja jälki-ilmoitusta koskevia velvoitteita. Toissijaiset palvelut ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niissä nähdä tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa EU-laajuista kilpailutusta.

4.5 Hankinnan valmistelu

Hankinnan valmistelulla tarkoitetaan toimeenpanovaihetta, jossa hankintayksikkö aloittaa hankintaprosessin. Hankintaa aloitettaessa ja hankinnan kohdetta määriteltäessä on otettava huomioon seuraavat seikat:

<p>Hankinnan määrittelyssä huomioitavaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hankinnan on perustuttava tarpeeseen (perusteltavissa oleva syy) • Hankintavaltuus on olemassa/annettu ja hankintaan on varattu riittävä määräraha • Tuotteiden määrittelyssä otetaan huomioon julkishallinnon standardointivaatimus • Pyritään hankkimaan yleisesti käytössä olevia ja tarpeeseen nähden tarkoituksenmukaista laatua ja mallia olevia tuotteita
<p>Kilpailuttamisen valmistelussa huomioitavaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valittu hankinnan toteutustapa on järkevä, taloudellinen ja lainsäädännön mukainen (puitejärjestely/puitesopimus, vuositarjous, kertahankinta, projekti-hankinta) • Valittu hankintamenettely soveltuu parhaiten kyseiseen tuoteryhmään sekä hankinnan luonteeseen ja muihin siihen liittyviin seikkoihin • Rajoitetussa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä valittu tarjoajien määrä on oikeassa suhteessa hankinnan laajuuteen sekä arvoon, ja käytetyt valintakriteerit mahdollistavat tarjoajien objektiivisen ja syrjimättömän valinnan • Valittava toimittajien määrä ottaa huomioon kilpailutilanteen säilymisen markkinoilla ja tukee uusien toimijoiden markkinoille pääsyä • Hankinnan riskit on kartoitettu ja niiden hallinta pyritään varmistamaan • Hankinnan vaatimaan työmäärään on kiinnitetty huomiota (työmäärää voivat kasvattaa mm. suuren toimittajaryhmän kanssa käytävä tekninen vuoropuhelu ja sopimusneuvottelut) • Kilpailutuskausi ja kilpailutuskokonaisuus on määritetty asianmukaisesti • Kilpailutusajankohta ei mahdollisuuksien mukaan ajoittuisi heinäkuulle

Hankinta on valmisteltava huolellisesti, jotta käytettävillä määrärahoilla saadaan parhaat mahdolliset tulokset ja hankinnan muustakin asianmukaisesta läpiviemisestä voidaan olla jo etukäteen varmoja.

4.5.1 Kilpailutettavan kokonaisuuden ja tehtävän alustava määrittely

Hankinnan valmisteluun kuuluu kilpailutettavan kokonaisuuden ja hankinnan kohteen alustava määrittely. Kilpailutettavan kokonaisuuden määrittelyssä kiinnitetään huomiota siihen, että kilpailutuksen kohteena olevat tavarat ja palvelut tai urakkakokonaisuus muodostavat sellaisen kokonaisuuden, joka kuuluu markkinoilla toimivien tarjoajien normaaliin tuotevalikoimaan. Kokonaisuus ei saa olla liian laaja, jolloin vain muutamalla suurimmalla toimittajalla on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun. Kokonaisuus ei saa myöskään olla liian pieni, jolloin pienistä kilpailutuksista aiheutuu vain vai- vaa kaikille osapuolille.

Hankinnan kohteen alustavassa määrittelyssä selvitetään hankintakokonaisuuteen kuuluvat tavara- ja/tai palvelunimikkeet. Palvelutehtävän osalta on tärkeää määritellä karkea sisältö ja haluttu tulos, erilaiset tavat tuottaa palvelua, palveluun tarvittavat osaamis-, henkilö- ja aikaresurssit sekä alustava arvio palvelun kustannuksista. Lisäksi käydään läpi muut hankintaan vaikuttavat seikat kuten hankinnan organisointi, tarkoitus ja tavoitteet, riskit, edellisen vastaavan hankinnan toteutus, rahoitus sekä markkinatilanne. Alustavan määrittelyn tarkoituksena on selvittää hankinnan käynnistämisen edellytyksiä ja muodostaa mahdollisimman todenmukainen käsitys siitä, mitä ollaan hankkimassa.

Hankinnan koosta ja monimutkaisuudesta riippuu, kuinka tarkka ja yksityiskohtainen määrittelytyö tehdään jo hankinnan valmisteluvaiheessa ennen varsinaisen tarjouspyynnön laatimista. Monivuotisten sopimusten osalta alustavan määrittelyn tekemiseen kannattaa varata riittävästi aikaa.

4.5.2 Muut hankinnan valmisteluun liittyvät seikat

Hankinnan organisointi. Laajojen hankintojen valmistelussa tulee määritellä hankinnan organisointi eli ne tahot ja henkilöt, jotka vastaavat ja osallistuvat hankinnan toteutukseen sekä heidän tehtävänsä. Näitä tahoja ovat mm. asiantuntijaryhmät (ohjausryhmä, projektiryhmä, asiakasryhmä ja projektin vetäjä tarvittaessa), käyttäjän edustajat, tarjouspyynnön laatimisessa tarvittavat eri alojen asiantuntijat kuten hankkijat, substanssin tuntijat sekä tarvittaessa hankinta- tai substanssikonsultit, tarjousten käsittelyryhmä ja muut tarvittavat tahot. Pienemmissä hankinnoissakin on huolehdittava riittävästä hankinta- ja substanssiosaamisen käytöstä hankinnan toteuttamisessa.

Hankinnan tarkoitus ja tavoitteet. Hankittavan kohteen luonne ja sisältö sekä käyttäjän tarpeet määrittävät hankinnan tarkoituksen ja tavoitteet. Nämä on syytä määritellä etukäteen erityisesti palveluhankinnoissa, jotta sekä tilaaja että palveluntuottaja osaavat hahmottaa sen kokonaisuuden, johon palvelun tuottaminen liittyy ja ne tavoitteet, joihin hankinnalla pyritään.

Hankinnan riskien kartoitus. Hankinnan valmistelussa voidaan laajoissa hankinnoissa kartoittaa myös hankinnan tekemiseen ja tuotantoon liittyvät riskit. Hankinnan tekemiseen liittyviä riskejä ovat mm.

- Tehtävän määrittelyn puutteellisuus
- Vartenotettavien tarjoajien vähyys
- Kilpailun toimimattomuus
- Tilaajan hinta-arvion pitämättömyys
- Kilpailutus- tai toimitusaikataulun viivästyminen
- Ennakoimattomien tehtävien ilmaantuminen toteutusvaiheessa ja
- Henkilövaihdokset

Riskeistä arvioidaan todennäköisyys ja seurausten vakavuus tehtävän kannalta. Sen pohjalta määritetään, miten riskit huomioidaan hankinnan eri vaiheissa. Erityisesti palvelun tuottamiseen liittyviä epäselvyyksiä osapuolten tehtävissä ja vastuissa kannattaa minimoida laatimalla yksityiskohtainen tehtävä- ja vastuunjakotaulukko.

Edellisen hankinnan toteutus. Laajojen hankkeiden osalta kannattaa perehtyä edellisen vastaavan hankinnan asiakirjoihin, jotta aiemmin mahdollisesti esiintyneet ongelmat eivät toistuisi ja päästäisiin parempaan lopputulokseen. Kannattaa tutustua myös muiden yksiköiden tekemiin vastaaviin hankintoihin. Jos hankinnasta on tehty jälkiarviointi, on myös siihen syytä perehtyä.

Kilpailutus- ja sopimuskausi. Sopimuskauden pituus on harkittava tilannekohtaisesti. Jos toimittajalta edellytetään merkittäviä investointeja hankinnan toteuttamiseksi ja tuotannon käynnistämiseksi, tulee sopimuskauden vastaavasti olla riittävän pitkä kattamaan investoinnista aiheutuneet kustannukset.

Sopimuskautta määriteltäessä tulee ottaa huomioon se, että hankinta on aika ajoin kilpailutettava. Pitkäkestoisien sopimuksen kilpailuttamisen tarve ja sopimuskauden pituus tulee pääsääntöisesti ratkaista noin 3–4 vuoden välein, ellei vuotuisella kilpailuttamisella ole taloudellisia tai toiminnallisia perusteita.

Sopimuskauteen voidaan liittää harkinnan mukaan lisähankinta- eli optio-kausi. Hankintayksikkö on oikeutettu, mutta ei velvollinen, jatkamaan sopimusta optiokaudella, joka tavallisimmin on 1–3 vuotta edellyttäen, että myös toimittaja sen hyväksyy. Option tulee olla yksilöity tarjouspyynnössä.

Hankinnan rahoitus, ajoitus ja muut seikat. Ennen hankinnan käynnistämistä on varmistettava hankinnan rahoitus ja osaston/yksikön hankintavaltuus suunniteltuun hankintaan ja se, että hankintaan on varattu riittävät määrärahat.

Hankinnat on ajoitettava siten, että raha-arvoltaan merkittävät hankinnat voidaan, erikseen niin päätettäessä, tarvittaessa ennakoivasti käynnistää pyytämällä tarjouksia edellisen kalenterivuoden puolella jo ennen talousarvion hyväksymistä, jotta hankinta päästään toteuttamaan budjettivuoden alku-puolella ja kyetään varmistamaan varojen oikea-aikainen käyttö. Seuraavalle

kalenterivuodelle siirtyvien tilausten kohdalla on syytä varmistaa, että määrärahaa voidaan käyttää ko. vuonna. Ennakollisessa maksamisessa, erityisesti niissä tilanteissa, joissa tuotteen vastaanottaminen tai työn toteutuminen siirtyy seuraavalle kalenterivuodelle, on syytä varmistaa, että menettely vastaa määrärahan käyttöä koskevia talousarvion määräyksiä. Budjettirahoituksen rinnalla leasingrahoitus on yksi harkittavissa oleva vaihtoehto tietyissä tuoteryhmissä (kuten ajoneuvot ja työasemat). Vuokrauksen käytössä edellytetään vertailulaskelman tekemistä vuokrauksen edullisemmuuden osoittamiseksi. Myös hankintaan liittyvät luvat ja muut edellytykset on syytä käydä läpi.

Suurten hankintojen osalta toimeenpanosta on hyvä tehdä erillinen hankintaohjelma, joka sisältää ainakin hankinnan toteuttamista koskevan aikataulun milloin hankintailmoitus ja tarjouspyyntö on lähetettävä, mihin mennessä tarjoukset tulee jättää, tarjousten hinnan ja teknisten selvitysten vaatima aika, hankintapäätöksen tekeminen ja tiedoksianto, sopimusneuvottelut, sopimuksen tekeminen, arvioitu toimitusaika, tuotteen käyttöönottamiseen arvioitu aika ja muut aikaa vievät toimenpiteet. Ohjelma on samalla mahdollisen hankintaprojektin toteutusaikataulu.

Hankinnat on pyrittävä jaksottamaan kalenterivuosittain hankintatarpeen ja maksujen jakautumisen osalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Erityisesti ylläpitävään huoltoon tarkoitettujen tuotteiden käyttö ja varojen kulutus on suunniteltava koko vuoden kattavaksi ajaksi.

Innovatiivisuuden huomioiminen. Innovatiivisia ratkaisuja ja toteutusvaihtoehtoja etsittäessä on erityisen tärkeää huomata, että hankinnan kohteen määrittely tehdään riittävän väljäksi esittämällä suorituskykyvaatimukset tai toiminnalliset vaatimukset tavalla, joka antaa yrityksille mahdollisimman paljon liikkumavaraa (esim. määrittämällä tavoiteltava lopputulos ilman kannanottoa keinoista siihen pääsemiseksi). Myös vaihtoehtoisten ratkaisujen esittämisen salliminen kannustaa innovatiivisuuteen kilpailutettaessa.

Innovatiivisuutta tavoiteltaessa valittavan hankintamenettelyn tulee lisäksi mahdollistaa neuvottelujen käyminen hankinnan ehdoista ja tarvittaessa ratkaisuvaihtoehtoista. Hankinta voidaan jakaa *suunnittelu- ja tuotekehitysvaiheeseen*, jossa tilaaja ja toimittaja, tarvittaessa yhteistyössä hankkeessa mukana olevan tutkimusyksikön kanssa, kehittävät sovitulla tavalla tavoiteltavaa lopputulosta sekä *varsinaiseen tuotantovaiheeseen*, jossa tuoteinnovaation sarjatuotanto käynnistetään tai jossa teknologiainnovaatio tai lisäarvoa tuottava palvelutuotantomalli otetaan käyttöön. Innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä ja hyödyntämistä voidaan tukea lisäksi palkkiomallilla, jossa toimittajaa saa kannustelisän sovitulla perusteilla kehittäessään tuotetta tai toimintamallia (ns. tavoitepalkkiomallin käyttäminen). Mahdollisten palkkiomallien käytössä tulee noudattaa kohtuullista ja tarkasti harkittua linjaa.

Alustavan määrittelyn hyväksyntä. Kun alustava määrittely on tehty ja muut hankintaan liittyvät seikat on käyty läpi, laajoissa hankkeissa on syytä hakea hankinnan käynnistämiseen hyväksyntä tulevan hankintapäätöksen

tekijältä tai hankintoja käsittelevältä johtoryhmältä, jotta hankinta käynnistyy sellaisella toimintamallilla ja reunaehdoilla, jotka myös päätöksentekijä tulee hyväksymään. Jos hankinnan toteutukseen liittyy epäselviä seikkoja, valmistelua voidaan jatkaa markkinoiden kartoituksella ja tietopyynnöllä.

4.6 Markkinoiden kartoittaminen ja luominen

Hankintayksikkö voi selvittää markkinoilla toimivia toimittajia ja tarjontaa käymällä messuilla, etsimällä tietoa internetistä sekä tutustumalla yrityksiin ja niiden esitteisiin. Markkinatilanteen kartoittamiseksi hankintayksikkö voi myös lähettää alustavan kyselyn tai tietopyynnön kaikille tuntemilleen markkinoilla toimijoille.

Tietopyynnön tarkoituksena on kartoittaa markkinoilla toimivia yrityksiä, heidän toimintamallejaan ja ratkaisuvaihtoehtojaan sekä yleistä hintatasoa ja mahdollista halukkuutta osallistua hankkeen toteuttamiseen, jotta varsinaisella tarjouspyyntökierroksella saadaan mahdollisimman selkeät ja vertailukelpoiset tarjoukset. Tietopyynnön lähettäminen ei edellytä hankintailmoituksen laatimista, mutta hankintailmoituksella on myös mahdollista ilmoittaa tietopyynnöstä. Tietopyyntö tulisi lähettää mahdollisimman monelle potentiaaliselle tarjoajalle, jotta varmistetaan tulevien tarjoajien tasapuolinen kohtelu. Tietopyyntö ei saa olla tarjouspyynnön kaltainen tai kohdennettu vain muutamalle yritykselle.

Saadut vastaukset tietopyyntöön ovat yleensä suuntaa antavia. Ne eivät sido toimittajia eikä hankintayksikkö voi käyttää hyväksi vastauksissa saamiaan tietoja lopullisen tarjouskilpailun vertailussa, elleivät kyseiset tiedot ilmene myös tarjouksesta. Tietopyyntö ei myöskään velvoita jatkamaan varsinaisen tarjouskilpailuun, jos saatujen selvitysten perusteella kaavailulla mallilla ei ole edellytyksiä edetä. Tarjouspyyntöä ei tule käyttää markkinoiden kartoittamiseen.

Hankintayksiköillä on mahdollisuus uuden hankintadirektiivin myötä myös käydä ns. teknistä vuoropuhelua toimittajien kanssa ennen varsinaisen tarjouspyynnön lähettämistä. Tällä tarkoitetaan esim. tarjouspyyntöluonnoksen lähettämistä luettavaksi ja kommentoitavaksi mahdollisimman monelle tarjoajaehdokkaalle. Tarjouspyyntöä täydennetään tarjoajilta saatujen kommenttien perusteella. Tässäkin vaiheessa on huolehdittava tarjoajien tasapuolisesta kohtelusta.

Jos markkinakartoituksella selviää, että markkinoilla ei ole vielä toimijoita tai niitä ei ole riittävästi, hankintayksikkö voi osallistua omalta osaltaan markkinoiden luomiseen tiedottamalla avoimesti ja aktiivisesti tulevista hankintasuunnitelmistaan.

4.7 Hankintojen toteuttamisvaihtoehdot

Valtionhallinnossa tavanomaiset tavara- ja palveluhankinnat sekä eräät muut laajakäyttöiset tavanomaiset hankinnat toteutetaan keskitetysti. Keskitetyn kilpailuttamisen ulkopuolelle jäävissä hankinnoissa hankintayksiköiden on valittava kuhunkin hankintaan parhaiten soveltuva toteuttamisvaihtoehto. Pääasialliset toteuttamisvaihtoehdot on lueteltu alla.

Toteuttamisvaihtoehdot	<ul style="list-style-type: none"> • Valtiotasolla talousarviolain 22 a §:n mukaisesti keskitetysti kilpailutetun yhteishankinnan sopimuksen perusteella (valtion yhteishankintayksikön Hansel Oy:n sopimukset, yhteishankinnan hankintayksiköksi nimetyn muun hankintayksikön sopimukset) • Hallinnonalatasolla ao. ministeriön tai toimivaltaisen viraston tekemän yhteishankinnan sopimuksen perusteella • Virastojen keskinäisen yhteishankintasopimuksen tai kyseistä toimintaa hoitavan viranomaisen tekemän sopimuksen perusteella • Oman hankintatoimen toteuttaman hankinnan perusteella
-------------------------------	---

Valtiovaston keskitettyjä kilpailutuksia koskevat omat menettelyt, joita tarkemmin kohdassa 4.8. Hallinnonalan yhteishankinnoista ao. ministeriöt ohjeistavat hallinnonalaansa.

4.8 Hankintojen yhteinen kilpailuttaminen ja keskitetysti kilpailutettujen sopimusten käyttäminen

Hankintojen yhteistä kilpailuttamista koskeva uusi talousarviolain 22 a § tuli voimaan 1.9.2006. Säännöstä tarkentava valtioneuvoston asetus valtionhallinnon yhteishankinnoista tuli voimaan 8.9.2006. Edellä mainitut säännökset mahdollistavat sen, että valtionhallinnossa voidaan kilpailuttaa keskitetysti tavanomaisten tavaroiden ja palveluiden sekä laajasti käytettävien tietoteknisten laitteiden, ohjelmistojen ja hallinnon yhteisten tietojärjestelmien hankintoja.

Hankintayksiköitä velvoittava keskitetty kilpailuttaminen käynnistetään valtiovarainministeriön päätöksellä, jolla mm. määrätään, mitkä tuotteet ja palvelut valtionhallinnossa hankitaan keskitetysti kilpailutettua sopimusta käyttämällä.

4.8.1 Keskitetyn kilpailuttamisen menettelyt

Talousarviolain 22 a §:n mukaisesti valtionhallinnossa voidaan yhteishankintoina hankkia:

Yhteishankittavat tuotteet	<ul style="list-style-type: none"> • Hallinnon käyttöön tarvittavia tavanomaisia tavaroita ja tavanomaisia palveluita • Laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja ja niiden ohjelmistoja • Hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä
-----------------------------------	---

Yhteishankinnan piiriin kuuluvat tavanomaiset tavarat ja palvelut sekä laajasti käytettävät tavanomaiset tietotekniset laitteet ja niiden ohjelmistot sekä hallinnon yhteiset tietojärjestelmät on määritelty tuoteryhmittäin valtioneuvoston asetuksessa valtionhallinnon yhteishankinnoista. Asetuksessa tarkennetaan keskitetyn kilpailuttamisen käyttöaluetta eli sitä, millaisissa tuote- ja palveluryhmissä voidaan käytännössä toteuttaa velvoittavaa keskitettyä kilpailuttamista. Asetuksessa on lisäksi säädetty yhteishankintojen valmistelusta ja toteuttamisesta.

Talousarviolain 22 a §:n pääsäännön perusteella viraston ja laitoksen on järjestettävä hankintatoimensa siten, että se käyttää yhteishankintaa toteuttavan hankintayksikön valtionhallinnolle kilpailuttamaa sopimusta.

Pääsäännöllä tarkoitetaan sitä, että valtionhallinnon virastolla ja laitoksella **on velvollisuus** osallistua keskitettyyn kilpailuttamiseen. Tästä pääsäännöstä on mahdollista poiketa ainoastaan hankinnan tapauskohtaisen erityisolosuhteen perusteella eli sellaisessa yksittäisessä tilanteessa, jossa hankinta ei erityisestä syystä ole toteutettavissa yhteishankinnan piirissä. Tällöin virasto tai laitos voi järjestää hankinnan muulla tavalla.

Erityisiä syitä poikkeamiseen yhteishankinnasta	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintayksikön tuotteen tai palvelun laadulle tai koostumukselle asettamat vaatimukset poikkeavat huomattavasti siitä, mitä yhteishankinnalla saavutetaan tai yhteishankintaa koskeva sopimus tarjoaa • Yhteishankintaa käyttämällä hankinnan loppuhinta hankintayksikölle muodostuu huomattavasti korkeammaksi kuin kokonaiskustannus käytettäessä muuta kilpailuttamista/omaa hankintaa
--	---

Hankintayksikön tulee huomata, että yhteishankinnan ja muun hankinnan vähäinen kustannusero ei merkitse erityisen syyn olemassaoloa.

Virastoja ja laitoksia velvoittava keskitetty kilpailuttaminen (yhteishankinta) käynnistetään valtiovarainministeriön päätöksellä. Päätöksessä nimetään yhteishankinnasta vastaava hankintayksikkö ja määrätään, mitkä tuotteet ja palvelut kuuluvat valtionhallinnossa yhteishankittaviin tuotteisiin ja palveluihin.

Virasto tai laitos ei voi ryhtyä kilpailuttamaan päätöksellä määrättyä keskitetysti kilpailutettavaa tuotetta tai palvelua yhteishankinnan valmistelun tai toteutuksen ollessa vireillä taikka yhteishankintasopimuksen ollessa voimassa.

Tilanteessa, jossa virasto tai laitos toteuttaa valtiovarainministeriön päätöksessä keskitetysti kilpailutettavaksi määrätyn tuotteen tai palvelun hankinnan erityisen syyn perusteella muulla tavalla kuin talousarviolain 22 a §:n tarkoittamaa yhteishankintaa käyttämällä, sen tulee yksilöidä yhteishankinnasta poikkeamisen perusteena oleva erityinen syy hankintaa koskevassa päätöksessä tai sen liitteessä. Hankintapäätökseen tulee sisällyttää yksilöity selostus erityisestä syystä ja sen todentamista tarkentava selvitys, jonka perusteella toimenpide on yksityiskohtaisesti arvioitavissa mm. toimintaan kohdistuvissa tarkastuksissa.

Keskitetyn kilpailuttamisen ulkopuolelle jäävät hankintalain soveltamisalan ulkopuolella olevat hankinnat.

4.8.2 Keskitetysti kilpailutettujen sopimusten käyttäminen

Valtiovarainministeriö antoi 7.9.2006 ensimmäisen päätöksen valtionhallinnon yhteishankinnoista. Päätös tuli voimaan 8.9.2006.

Päätöksessä mainittujen tuotteiden ja palveluiden hankinnassa viraston ja laitoksen on järjestettävä oma hankintatoimensa siten, että se käyttää niiden hankinnassa keskitettyä kilpailuttamista toteuttavan valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n kilpailuttamia sopimuksia. Päätöksen tarkoittamat sopimukset on yksilöity tarkemmin Hansel Oy:n kotisivuilla www.hansel.fi.

Päätöksen mukaisesti muuta sopimusta on mahdollista käyttää, mikäli hankintayksikkö on aloittanut tuotteen tai palvelun hankintaa koskevan julkisen tarjousmenettelyn (ts. hankintailmoitus on julkaistu) ennen päätöksen voimaantuloa, tai mikäli hankintayksiköllä on voimassaoleva ennen päätöksen voimaantuloa kilpailutettu tuotteen tai palvelun hankintaa koskeva kirjallinen hankintasopimus.

Edellä mainituissa tilanteissa hankintayksikön tulee siirtyä käyttämään keskitetysti kilpailutettua sopimusta viimeistään silloin, kun sen kilpailuttaman tarjouspyynnön sopimuskausi on päättynyt. Mikäli yhteishankittavaksi määrättyä tuotetta tai palvelua koskeva hankintayksikön sopimus on solmittu toistaiseksi voimassa olevaksi, tulee huomata, että hankintalaki velvoittaa kilpailuttamaan hankintasopimuksen aika ajoin. Kun yksittäinen tuote tai palvelu ei sisälly yhteishankintayksikön keskitetysti kilpailuttamaan sopimukseen, hankinta kilpailutetaan muulla tavoin.

5 HANKINTAMENETTELYT

5.1 Hankintamenettelyn valinta

Hankinnan toteutusta käynnistettäessä on valittava hankintaan soveltuva hankintamenettely. Hankinnassa käytettävä menettely riippuu hankinnan arvosta, kohteesta, luonteesta, monimutkaisuudesta, valintaperusteesta, käytävissä olevasta ajasta, neuvottelutarpeesta, markkinoilla toimivien toimittajien lukumäärästä ja viime kädessä hankintayksikön käytössä olevasta ammattitaidosta ja asiantuntemuksesta. Tässä kohdassa käsitellään vain hankintalain soveltamisalan piirissä olevien hankintojen hankintamenettelyjä.

Hankintamenettelyt:

Menettely	Huomattavaa
Avoin menettely	Yksivaiheinen, selkeä, käynnistetään hankintailmoituksella, ei neuvottelumahdollisuutta, sopii perushankintoihin
Rajoitettu menettely	Kaksivaiheinen, käynnistetään hankintailmoituksella, ei neuvottelumahdollisuutta, sopii hankintoihin, joissa on tarve rajoittaa osallistujien määrää ja rajaamiseen löytyy selkeitä perusteita, yl. pitkäkestoinen tavara- tai palveluhankinta
Neuvottelumenettely	Kaksivaiheinen, käynnistetään hankintailmoituksella, neuvottelumahdollisuus, edellyttää aina laissa määriteltyjen neuvottelumenettelyn edellytysten täyttymistä, monimutkainen hankinta
Suorahankinta	Yksivaiheinen, ei hankintailmoitusta, neuvottelumahdollisuus yhden tai useamman toimittajan kanssa, edellyttää aina laissa määriteltyjen suorahankinnan edellytysten täyttymistä
Kilpailullinen neuvottelumenettely	Monivaiheinen, käynnistetään hankintailmoituksella, tarkoitettu erityisen monimutkaisiin hankintoihin, joiden valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus, joissa hankintayksikkö ei pysty objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia tai taloudellisia ehtoja tai teknisiä keinoja ja joissa lisäksi hankintayksikkö haluaa neuvotella hankinnan toteuttamisvaihtoehdoista

Suunnittelu-kilpailu	Menettely, jonka tarkoituksena on hankkia suunnitelma, jonka tuomaristo valitsee kilpailulla, ja jossa voidaan antaa palkintoja
Puitejärjestely	Yhden tai usean toimittajan välinen sopimus, jossa sovitaan joko kaikista hankintaan sovellettavista ehdoista tai osa ehdoista jätetään auki
Dynaaminen hankintajärjestelmä	Täysin sähköinen hankintamenettely tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville tuotteille
Sähköinen huuto-kauppa	Sähköisesti alenevin hinnoin toteutettava huutokauppamenettely sen jälkeen, kun hankintayksikön valitseman hankintamenettelyn perusteella tarjoajat on arvioitu ja tarjoukset käsitelty

Palveluhankintojen osalta kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että jos palvelun tehtävämäärittely on vielä tarjouspyyntövaiheessa joltain osin avoin ja tarvitaan neuvotteluja tarjoajien kanssa, on syytä valita neuvottelumenettely. Jos toteutustavan vaihtoehdotkin puolestaan ovat auki, tulee valita kilpailullinen neuvottelumenettely.

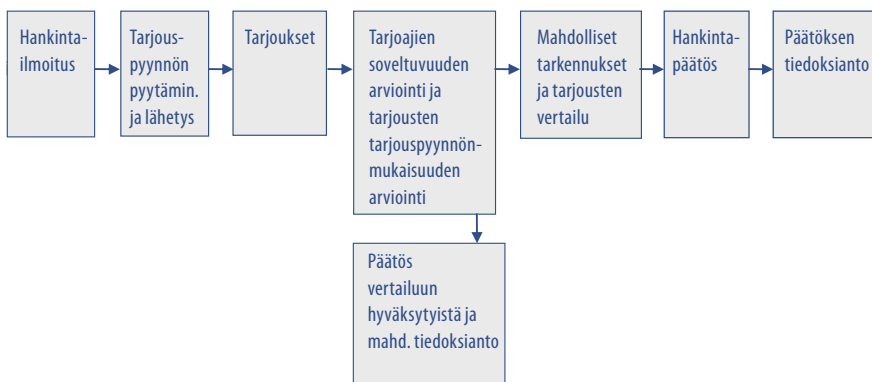
Hankinnoissa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevia kilpailuolosuhteita ja käyttämään ensisijaisesti avointa tai rajoitettua menettelyä. **Suorahankinnan, neuvottelumenettelyn ja kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttö on perusteltava hankinnan käynnistämistä koskevassa asiakirjassa tai viimeistään hankintapäätöksessä.**

Valtioneuvoston asetuksella tullaan myöhemmin antamaan dynaamista hankintajärjestelmää ja sähköistä huutokauppaa koskevia ohjeita.

5.2 Avoin menettely

Avoimella menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö käynnistää hankinnan julkaisemalla hankinnasta hankintailmoituksen, ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

Avoimen menettelyn prosessikaavio

Avoimessa menettelyssä tarjouspyyntö voidaan lähettää hankintailmoituksen julkaisemisen ohella myös suoraan sellaisille tavarantoimittajille tai urakoitsijoille, joilta halutaan tarjous. Tasapuolinen kohtelu edellyttää kuitenkin, että kaikki tarjoajat saavat saman informaation hankkeesta. Toimittaja on valittava tarjouksen jättäneiden joukosta.

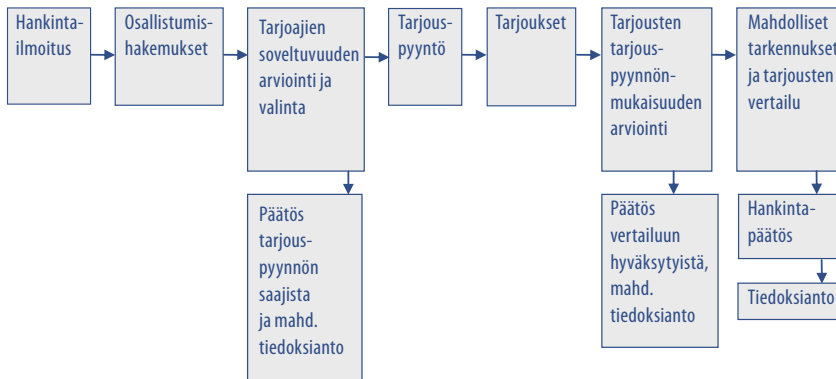
Yksinkertaisissa hankinnoissa avoimen menettelyn hankintailmoitus voi jos sellaisenaan olla varsinainen tarjouspyyntö, jos keskenään vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on hankintailmoituksen nojalla mahdollista.

Useimmiten hankintailmoituksessa voidaan rajoittaa mainitsemaan vain tarjouspyynnön pääkohdat, ja varsinaiset tarjouspyyntöasiakirjat tai muut lisätiedot lähetetään myöhemmin niille ehdokkaille, jotka sitä erikseen pyytävät.

5.3 Rajoitettu menettely

Rajoitetulla menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen, ja johon halukkaat toimitajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Rajoitetun menettelyn prosessikaavio

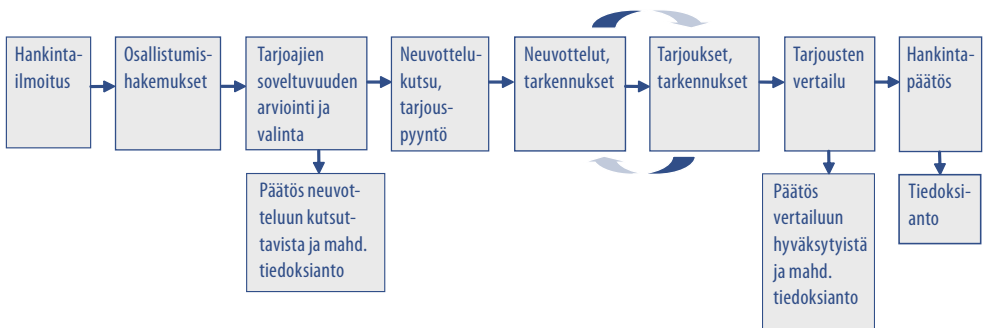
Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, jotka saavat tarjouspyynnön. Tarjoajia on kutsuttava rajoitetussa menettelyssä vähintään viisi, jos soveliaita on riittävästi. Tarjoajien valinnassa käytettäviä vähimmäisvaatimuksia sekä objektiivisia ja syrjimättömiä tarjoajaa koskevia valintaperusteita käsitellään kohdissa 7.4. ja 7.8.

5.4 Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen, ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee tarjoajien kanssa **mukauttaakseen tarjoukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä esitettyihin vaatimuksiin ja hankintasopimuksen ehtoihin. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen tarkoituksena on löytää hankintaan soveltuva ratkaisuvaihtoehto.**

Neuvottelumenettelyn käyttö edellyttää aina hankintalaissa olevaa perustetta sen käytölle. Kansalliselle neuvottelumenettelylle, EU-neuvottelumenettelylle ja kilpailulliselle neuvottelumenettelylle on kullekin omat perusteensa.

Neuvottelumenettelyn prosessikaavio, esimerkki

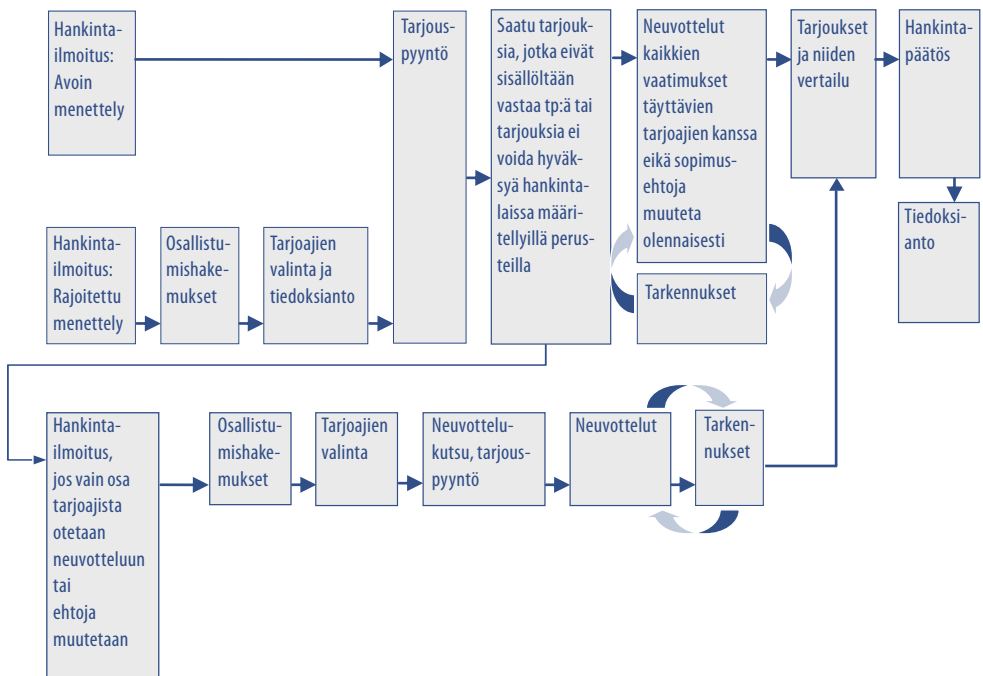
Neuvottelumenettelyyn on kutsuttava vähintään kolme ehdokasta, jos soveliaita on riittävästi. Hankintayksikkö neuvottelee tarjoajien kanssa tarjousten mukauttamiseksi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä esitettyihin vaatimuksiin. Neuvottelujen tarkoituksena on parhaan tarjouksen valinta. Neuvotteluja voidaan käydä myös vaiheittain siten, että mukana olevien tarjousten määrää vähennetään käyttämällä tarjousten valintaperusteita. Vaihteittaisuudesta on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

<p>Kansallisen neuvottelumenettelyn perusteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tavara- ja palveluhankinta, jonka ennakoitu kokonaisarvo on alle 50.000 euroa sekä rakennusurakka, jonka ennakoitu kokonaisarvo on alle 500.000 euroa • Hankinta, jonka luonteen vuoksi tarjouspyyntöä ei voida tai sitä ei ole tarkoituksenmukaista laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen • Hankinta, jonka luonne tai johon liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua • Tutkimus-, selvitys-, suunnittelu-, arviointi- tai koulutushankinta, joka edellyttää palveluntarjoamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemuksen ja pätevyyden erityistä arviointia • Poikkeuksellisen kiireellinen hankinta, johon hankintayksikkö ei ole voinut kohtuudella varautua • Julkisen ja yksityisen sektorin sopimusperusteista tai rakenteellista yhteistyöjärjestelyä koskeva hankinta tai kehitysluonteinen pitkäkestoinen hankinta • Valtakunnallisesti, alueellisesti keskitettävä sosiaali- ja terveyshuollon palveluhankinta • Moniammatillista erityisosaamista edellyttävä palveluhankinta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä työvoimapalvelujen alalla • Palvelua koskevat käyttöoikeussopimukset ja käyttöoikeusurakan saajan valinta • Rakennusurakka, jossa rakennustyö tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä hankintayksikölle koituvan taloudellisen hyödyn saamiseksi tai tutkimus- tai kehittämiskulujen korvaamiseksi
<p>EU-hankintojen neuvottelumenettelyn perusteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hankinta, jonka luonne tai johon liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua • Palveluhankinta, kuten rahoituspalvelujen, rakennusten suunnittelupalvelujen sekä muiden asiantuntija- ja osaamispalvelujen hankinta, jossa hankinnan luonteen vuoksi tarjouspyyntöä tai tehtävämäärittelyä ei voida laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen • Rakennusurakka, jos rakennustyö tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä kannattavuuden varmistamiseksi taikka tutkimus- tai kehittämiskulujen korvaamiseksi • Käyttöoikeusurakan saajan valinta

Hankintayksikkö voi lisäksi siirtyä neuvottelumenettelyyn sekä kansallisissa hankinnoissa että EU-hankinnoissa.

<p>Neuvottelumenettelyyn siirtymisen perusteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimessa, rajoitetussa tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä on saatu tarjouksia, jotka eivät vastaa sisällöltään tarjouspyyntöä tai joita ei voida hyväksyä hankintalaissa määrätyn perustein • Aiemmin esitettyjä sopimusehtoja ei muuteta olennaisesti • Ei uutta hankintailmoitusta, jos mukana ovat kaikki tarjoajat, jotka täyttävät vähimmäisedellytykset, ja jotka ovat tehneet muotomääräykset täyttävän tarjouksen
---	---

Neuvottelumenettelyyn siirtymisen prosessikaavio

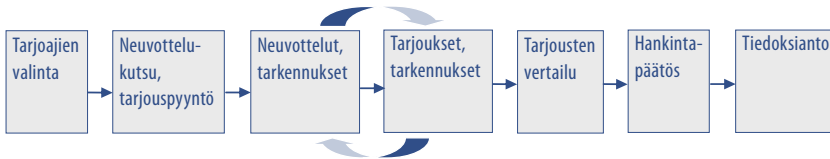
Hyväksyttäviä tarjouksia ei ole saatu esimerkiksi silloin, kun tarjoukset ylittävät käytettävissä olevat varat, tarjoajat tai osa heistä ei täytä asetettuja vähimmäisedellytyksiä, tai tarjotut tuotteet tai osa niistä ei sovellu käyttötarkoitukseen.

Neuvottelumenettelyyn siirtyminen edellyttää pääsääntöisesti hankintailmoituksen julkaisemista. Uutta hankintailmoitusta neuvottelumenettelyyn siirtymisestä ei tarvitse kuitenkaan tehdä, jos neuvotteluihin otetaan mukaan kaikki ensimmäisen kierroksen (avoin, rajoitettu tai kilpailullinen neuvottelumenettely) hyväksyttävät tarjoajat, jotka täyttävät vähimmäisvaatimukset ja jotka ovat tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimukset täyttävän tarjouksen.

5.5 Suorahankinta

Suorahankinnalla tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn mukaan yhden tai usean toimittajan, jonka kanssa hankintayksikkö neuvottelee sopimuksen ehdoista.

Suorahankinnan prosessikaavio

Suorahankinnan perusteet, kansalliset hankinnat ja EU-hankinnat

- Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole lainkaan saatu osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka sopivia tarjouksia ja alkuperäisen tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta
- Teknisestä, taiteellisesta tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan
- Sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi
- Hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi
- Raaka-ainemarkkinoilla noteeratut ja sieltä hankittavat tavarat
- Tavara hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena
- Palveluhankinta suunnittelukilpailun voittajalta

	<ul style="list-style-type: none"> • Laissa määritellyt lisä- ja toistohankinnat: <ul style="list-style-type: none"> – Tavarahankinnan lisätilaus aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittaiseksi korvaamiseksi tai laajentamiseksi, jolloin toimittajan vaihdos aiheuttaisi yhteensopimattomuutta; mahdollinen 3 vuoden aikana alkuperäisestä sopimuksesta – Alkuperäiseen sopimukseen sisällymätön alkuperäiseltä toimittajalta pyydetty lisäpalvelu tai -urakka, joka on ennalta arvaamattomista syistä välttämätön; enintään 50 % alkuperäisestä arvosta – Palvelun tai urakan toisto, jos siitä on maininta alkuperäisen sopimuksen hankintailmoituksessa; mahdollinen enintään 3 vuoden aikana alkuperäisestä sopimuksesta • Yksittäistapauksessa kansallisessa sosiaali-, terveys- tai koulutuspalvelujen hankinnassa, jos kilpailun järjestäminen tai palveluntarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi
--	--

Suora tilaus voidaan lisäksi tehdä yhteishankintayksikön, oman hallinnonalan tai viraston puitesopimuksen, puitesopimuksen lisähankintaoikeuden (option) taikka yhden toimittajan kanssa solmitun puitejärjestelyn perusteella. Tämä ns. kotiinkutsuna tehtävä tilaus ei siis ole itsenäinen hankinta eikä edellytä hankintailmoitusta eikä kilpailutusta.

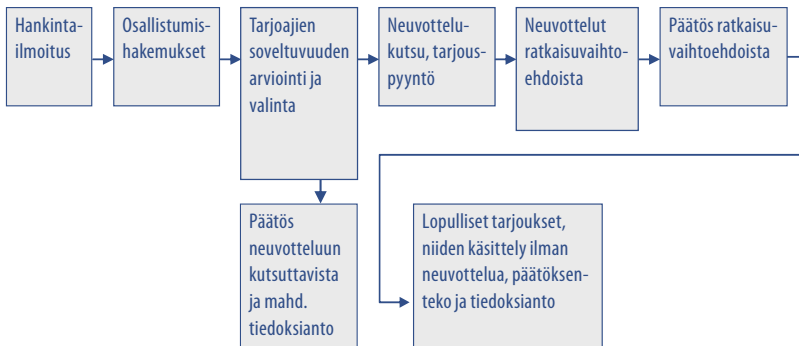
Kiireellä tarkoitetaan hankintayksikölle ennalta arvaamattomista syistä aiheutunutta äärimmäistä kiirettä eli tilannetta, joka ei johdu hankintayksiköstä itsestään ja jota ei ole voitu kohtuudella ennakoida. Esimerkkinä äärimmäisestä kiireestä voidaan mainita onnettomuus tai ennalta arvaamaton laitteen rikkoutuminen ja siitä johtuva varaosa- ja korjaustarve. Tavallisimmissa kiiretapauksissa voidaan käyttää myös neuvottelumenettelyä kansallisissa hankinnoissa tai nopeutettua neuvottelumenettelyä EU-hankinnoissa. Äärimmäisestä kiireestä ei ole kysymys silloin, kun hankintaan on ryhdytty niin myöhään, ettei sitä pystytä toteuttamaan ennen määrärahan käyttöön oikeuttavan ajankohdan päättymistä.

Syy suoran hankinnan käyttämiseen on todettava ennalta, ja se on perusteltava hankintapäätöksessä tai siihen liittyvässä muussa asiakirjassa.

5.6 Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullisella neuvottelumenettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen, ja johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua. **Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa löytääkseen yhden tai useamman ratkaisuvaihtoehdon**, joka vastaa sen tarpeita, ja jonka perusteella valittuja ehdokkaita pyydetään tekemään tarjouksensa.

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn prosessikaavio

Kilpailullinen neuvottelumenettely on uusi hankintamenettelymalli. Se soveltuu erityisen monimutkaiseen hankintaan, jossa hankintayksikkö ei pysty objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia tai taloudellisia ehtoja tai teknisiä keinoja ilman tarjoajien kanssa käytäviä neuvotteluja (esim. julkista ja yksityistä rahoitusta sisältävään hankkeeseen). Jos hankintayksikkö valitsee tämän menettelyn, sen on varattava riittävät resurssit ja osaaminen hankinnan toteuttamiseen.

Kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn on kutsuttava vähintään kolme ehdokasta, jos soveliaita on riittävästi. Neuvottelun pohjana toimivat hankintailmoituksessa määritellyt hankintaa koskevat tarpeet ja vaatimukset. Hankintayksikkö voi lisäksi laatia hankekuvauksen hankinnan tavoitteista ja sisällöstä. Neuvottelun tarkoituksena on ehdokkaiden kanssa määritellä hankinnan toteuttamista koskeva yksi tai useampi ratkaisuvaihtoehto. Lisäksi voidaan neuvotella hankintasopimukseen liittyvistä näkökohdista.

Neuvottelu voi tapahtua vaiheittain samoilla ehdoilla kuin neuvottelumenettelyssä. Tarjoajia on kohdeltava neuvottelussa tasapuolisesti eikä hankintayksikkö saa paljastaa menettelyn aikana muille tarjoajille toisten tarjoajien ehdottamia ratkaisuja tai luottamuksellisia tietoja ilman ehdokkaan tai tarjoajan suostumusta. Kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville voidaan mak-
saa palkkioita, jos tämä on perusteltua hankinnan esim. hankinnan laajuuden

ja tarjouksen laadinnasta aiheutuneiden kustannusten vuoksi.

Neuvottelujen jälkeen hankintayksikön on pyydyttävä tarjoajilta lopulliset tarjoukset. Hankinnan valintaperusteena voi olla vain kokonaistaloudellinen edullisuus. Tarjousten käsittelyssä on käytettävä hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja valinta- ja vertailuperusteita.

5.7 Puitejärjestely

Puitejärjestely on uusi toimintamalli, joka johtaa puitesopimukseen yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden taikka kolmen tai useamman toimittajan välillä. Puitejärjestelyä tehtäessä vahvistetaan hankintayksikön ja toimittajan kesken solmittavan puitesopimuksen ja puitesopimuksen voimassaoloaikana tehtävien yksittäisten hankintasopimusten ehdot tai osa ehdoista. Puitejärjestely voi pääsääntöisesti olla voimassa enintään neljä vuotta.

Toimittajat puitejärjestelyyn on yleensä valittava avoimella menettelyllä, rajoitetulla menettelyllä tai neuvottelumenettelyllä. Usean toimittajan kanssa tehtävään puitejärjestelyyn on valittava vähintään kolme toimittajaa, jos soveliaita on riittävästi. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä huomattavia muutoksia sen voimassaoloaikana. Puitejärjestelyä ei saa käyttää kilpailua vääristävällä tai rajoittavalla tavalla. Toimittajien valinnassa puitejärjestelyyn käytetään tarjoajan soveltuvuudelle asetettavia vähimmäisvaatimuksia ja tarjoajien valintakriteerejä.

Puitejärjestely voidaan tehdä neljällä tavalla:

Yksi toimittaja Ehdot sovittu	Yksi toimittaja Osa ehdoista auki	Kolme toimittajaa Ehdot sovittu	Kolme toimittajaa Osa ehdoista auki
Suora tilaus puitejärjestelyn (puitesopimuksen) ehtojen mukaisesti.	Tarjouksen täydentäminen kirjallisesti (hintatiedot). Tilaus puitesopimuksen ja täydennyksen mukaisesti.	Toimittajan valinta puitejärjestelyn ehtojen mukaisesti. Tilaus puitejärjestelyn (puitesopimuksen) ehtojen mukaisesti.	Kevennetty kilpailu - kirjalliset tarjoukset - riittävä tarjousaika Toimittajan ja tarjouksen valinta puitejärjestelyn kriteereillä. Tilaus puitesopimuksen ja täydennyksen mukaisesti.

Mikäli puitejärjestely on tehty usean toimittajan kanssa, siihen perustuvat hankinnat on tehtävä joko puitejärjestelyn ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista, tai jos kaikkia ehtoja ei ole vahvistettu, ns. kevennetyn kilpailutuksen perusteella puitejärjestelyyn valittujen toimittajien kesken. Kevennetty kilpailutus käydään puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tarvittaessa puitejärjestelyn ehtoja voidaan täsmentää tai selkeyttää.

Hankintalaissa ei ole säännelty puitejärjestelyn sisällä tapahtuvan ns. kevennetyn kilpailutuksen valitusoikeudesta. Lähtökohtana voitaneen kuitenkin pitää, että mikäli kevennetyssä kilpailutuksessa noudatetaan puitejärjestelyssä ilmoitettuja ehtoja tai niitä ei lähdetä huomattavilta osin muuttamaan, kevennetyssä kilpailutuksesta ei ole valitusoikeutta. Vaikka valitusoikeutta ei olisikaan, hankintayksikön on kohdeltava kevennetyn kilpailutuksen osallistujia tarjoajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Kevennetyssä kilpailutuksessa kirjallisia tarjouksia pyydetään vain puitejärjestelytoimittajilta esim. laadittavan tarjouspyynnön tai puitejärjestelyssä sovitun lomakkeen pohjalta. Tarjouspyynnössä kuvataan hankinnan kohde/hankintaerä, valinta- ja vertailuperuste/perusteet sekä määritetään riittävä tarjousaika ja muut tarvittavat tiedot. Käytettävät valinta- ja vertailuperusteet on määritelty puitejärjestelyn ehdoissa. Saatujen tarjousten pohjalta suoritetaan vertailu ja valitaan paras tarjous. Lopuksi tehdään hankintapäätös ja annetaan se tiedoksi tarjouksensa jättäneille. Kevyen kilpailutuksen menettelyn vaiheet on mahdollista kuvata/sopia puitesopimuksessa.

5.8 Puitejärjestelyyn liittyminen

Puitejärjestelyn kilpailuttaja antaa hankintayksiköille toimintaohjeet puitejärjestelyyn liittymisestä. Hansel Oy tekee kaikista keskitetysti hankittavista tuoteryhmistä puitejärjestelyt toimittajien kanssa valtion hankintavolyymien hyödyntämiseksi ja päällekkäisen työn vähentämiseksi. Hansel Oy:n puitejärjestelyistä löytyy tietoa yrityksen kotisivuilta osoitteesta www.hansel.fi

6 HANKINNASTA ILMOITTAMINEN

6.1 Hankintailmoituksen tarkoitus

Hankintailmoituksen tarkoituksena on tiedottaa tarjouskilpailusta avoimesti, varmistaa todellisen kilpailun toteutuminen ja antaa kaikille yrityksille mahdollisuus osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin. Hankinnoista ilmoittaminen tukee avoimuuden periaatteen toteutumista julkisissa hankinnoissa.

Hankintailmoituksen tekeminen on pakollista uuden hankintalain mukaan sekä kansallisissa hankinnoissa että EU-hankinnoissa. Ilmoitusvelvollisuus ei koske hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä hankintoja.

6.2 Hankintailmoitukset

Hankintailmoitusta on käytettävä sekä kansallisissa hankinnoissa että EU-hankinnoissa hankinnan käynnistämiseen avoimessa menettelyssä, rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä sekä suunnittelukilpailussa. Suorahankinnassa ei tehdä hankintailmoitusta. Muut ilmoituslajit ovat käytössä vain EU-hankinnoissa.

Ilmoitus kansallisissa hankinnoissa:

Hankintailmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Pakollinen uuden lain tultua voimaan • Tehtävä hankintaa käynnistettäessä
-------------------------	--

Ilmoitukset EU-hankinnoissa:

Ennakoilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmoitus tulevista hankinnoista kalenterivuoden alussa, ei pakollinen, käytetään lyhentämän määräaikoja
Hankintailmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtävä hankintaa käynnistettäessä
Suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtävä suunnittelukilpailua käynnistettäessä

Käyttöoikeusurakkaa koskeva ilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtävä käyttöoikeusurakkaa käynnistettäessä
Jälki-ilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtävä hankintasopimuksen solmimisen jälkeen

Ennakoilmoituksella tiedotetaan ennakolta vuoden aikana toteutettavista EU-hankinnoista. Ilmoitus tulisi laatia mahdollisimman pian kalenterivuoden alussa, jos hankintayksikkö haluaa lyhentää sen julkaisemisella hankintamenettelyn määräaikoja.

Jälki-ilmoituksella tiedotetaan tehtyä hankintaa koskevat tiedot EU-hankinnoissa 48 päivän kuluessa hankintasopimuksen solmimisesta. Jälki-ilmoituksen tekeminen ei poista velvollisuutta saattaa hankintapäätös tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneille EU-hankinnoissa. Jos ilmoitettua EU-hankintaa ei toteuteta, on hankintayksikön laadittava jälki-ilmoitus myös hankinnan toteuttamatta jäämisestä. Sama koskee myös ennakoilmoitettua hankintaa.

Kansallisissa hankinnoissa ei ole säädettyjä määräaikoja osallistumishakemuksen tekemiseen tai tarjousten jättämiseen, mutta näidenkin määräaikojen on oltava riittäviä vaadituille toimille. Hankintailmoituksen on siis oltava nähtävillä kohtuullisen ajan ja tarjousajan on oltava riittävä hankinnan kokoon nähden. Avoimessa menettelyllä tarjouspyyntö on toimitettava viipymättä sitä pyytävälle. Rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä tarjouspyyntö toimitetaan kaikille yhtä aikaa.

Kansallisten hankintojen uudesta ilmoitusvelvollisuudesta huolimatta hankintayksiköiden tulisi varmistua siitä, että osallistumishakemuksia tai tarjouksia saadaan riittävästi. Siitä syystä avoimessa menettelyssä tarjouspyyntö kannattaa lähettää kaikille niille tunnetuille yrityksille, joiden hankintayksikkö toivoo osallistuvan tarjouskilpailuun. Vastaavasti rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksiköt voivat lähettää yrityksille pyynnön osallistumishakemuksen tekemisestä. Näissä menettelyissä tarjouspyyntöä ei voida lähettää ilman osallistumishakemusten perusteella tehtävää arviointia. Pyynnöt voidaan lähettää, kun ilmoitus on julkaistu.

Hankintailmoituksen julkaisemiselle sekä osallistumishakemuksen jättämiselle ja tarjousajalle on hankintalaissa säädetty EU-hankintojen osalta ehdottomasti noudatettavat määräajat. Määräajat lasketaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Rajoitetussa menettelyssä tarjousaika lasketaan tarjouspyynnön lähettämispäivästä. Neuvottelumenettelyssä ei ole säädettyä tarjousaikaa tai aikaa neuvottelujen aloittamiselle.

EU-hankintamenettelyjen määräajat:

Menettelytapa	Ei ennakoilmoitusta	Ennakoilmoitus julkaistu
Avoim menettely Tavara, palvelu, rakennusurakka Tarjousten jättäminen - jos hankintailmoitus tehty sähköisesti - jos tarjousasiakirjat sähköisesti saatavilla	väh 52 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 45 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 40 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä	väh 22 pv ilm. lähettämistä seur.pvstä väh 22 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 22 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely Osallistumishakemuksen jättäminen - jos hankintailmoitus tehty sähköisesti Tarjousten jättäminen rajoitetussa menettelyssä - jos tarjousasiakirjat sähköisesti saatavilla	väh 37 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 30 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 40 pv tarjouspyynnön lähettämispäivästä väh 35 pv julkaisupäivästä	väh 37 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 30 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 22 pv tarjouspyynnön lähettämisestä väh 22 pv julkaisupäivästä
Nopeutettu rajoitettu tai neuvottelumenettely Osallistumishakemuksen jättäminen - jos hankintailmoitus tehty sähköisesti Tarjousten jättäminen rajoitetussa menettelyssä	väh 15 pv ilm. lähettämistä seur pvstä väh 10 pv ilm. lähettämistä seur pvstä väh 10 pv tarjouspyynnön lähettämispäivästä tai julkaisupäivästä	väh 15 pv ilm. lähettämistä seur pvstä väh 10 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 10 pv tarjouspyynnön lähettämispäivästä tai julkaisupäivästä
Käyttöoikeusurakat Osallistumishakemuksen jättäminen Aliurakoiden osallistumishakemuksen jättäminen Tarjousten jättäminen	väh 52 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 37 pv ilm. lähettämistä seur. pvstä väh 40 pv tarjouspyynnön lähettämisestä	
Jälki-ilmoitus	48 pv sopimuksen syntymisestä	48 pv sopimuksen syntymisestä

EU-hankinnoissa voidaan määräaikoja lyhentää kolmella tavalla:

Vaihtoehto 1	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakoilmoituksen julkaiseminen kalenterivuoden alussa tulevasta hankinnoista, avoimessa ja rajoitetussa menettelyssä, tarjousaika väh. 22 päivää
Vaihtoehto 2	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintailmoitus julkaistu sähköisesti, tarjousaika avoimessa menettelyssä väh. 45 päivää ja osallistumishakemusten jättöaika rajoitetussa, neuvottelu- ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä väh. 30 päivää (ei ennakoilmoitusta) • Tarjousasiakirjojen asettaminen sähköisesti saataville ja internetosoitteen ilmoittaminen hankintailmoituksessa, tarjousaika avoimessa menettelyssä väh. 40 päivää ja rajoitetussa menettelyssä väh. 35 päivää (ei ennakoilmoitusta)
Vaihtoehto 3	<ul style="list-style-type: none"> • Nopeutetun rajoitetun menettelyn tai nopeutetun neuvottelumenettelyn käyttäminen kiiretilanteissa, kun em. määräaikojen noudattaminen on mahdotonta. • Osallistumishakemuksen jättöaika väh. 15 päivää, tai jos hankintailmoitus julkaistu sähköisesti väh. 10 päivää • Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä väh. 10 päivää

Hankintailmoitukset tehdään pääsääntöisesti suomeksi tai ruotsiksi, mutta myös englantia voidaan käyttää. Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoitetaan tarjouksentekokieli, joka voi olla suomi, ruotsi tai tarvittaessa englanti tai jokin muu viraston hallitsema kieli.

Vastuu ilmoituksista sekä niitä koskevien määräaikojen noudattamisesta EU-hankinnoissa on sillä hankintayksiköllä, jonka tehtäväksi hankinnan tai oston toteuttaminen on määrätty.

6.3 Ilmoituksen sisältö ja ilmoituskanavat

Valtioneuvoston asetuksella julkisista hankinnoista (liite 2) on säädetty hankinnoissa noudatettavasta pakollisesta ilmoittamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä ml. ennakoilmoittaminen ja jälki-ilmoitus. Ilmoittamisen sisältö vaihtelee sen perusteella, onko kyseessä EU-hankinta vai kansallinen hankinta.

EU-hankinnoista ilmoitettaessa ilmoituksen tulee sisältää ne tiedot, jotka on määritelty tarkoitukseen vahvistetussa EU-vakiolomakkeessa. Kansallisissa hankinnoissa ja hankintalain liitteen B palveluhankinnoissa ilmoituksen vähimmäisisältö ja menettelyt on määritelty valtioneuvoston asetuksessa.

Hankintailmoituksessa ilmoitettavat tiedot, kansallisissa hankinnoissa pakolliset tiedot merkitty *:llä

- *Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- *Hankintayksikön luonne
- *Hankintayksikön hankinnalle antama nimi
- *Hankinnan hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman alv:a taikka tieto, ylittääkö hankinnan arvo kansallisen kynnyсарvon
- *Hankintalaji
- *Tarjouksen valintaperuste; halvin hinta tai kokonaistaloudellisen edullisuus, jolloin lisäksi ilmoitettava vertailuperusteet tärkeysjärjestyksessä tai niiden painotus, taikka tieto siitä, että ne ilmoitetaan tarjouspyyntöasiakirjassa
- *Määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle
- *Hankinnan sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteistä hankintasanastoa eli hankinnan tuotekoodia (CPV-koodi)
- *Hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset taikka varataanko hankinta työkeskuksille tai toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä
- *Jos hankintayksikkö käyttää ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuuden arvioimiseksi vähimmäisvaatimuksia, tulee tästä ja pyydetävistä todistuksista ja selvityksistä ilmoittaa
- *Jos hankintayksikkö valitsee muun kuin avoimen menettelyn, on ilmoitettava tullaanko soveltuvien ehdokkaiden määrää rajoittamaan ja valinnassa käytettävät valintaperusteet
- Hankinnan pääasiallinen toteutuspaikka eli aluekoodi eli NUTS-koodi
- Arvio hankinnan toteutusaikataulusta
- Ajankohta, jolloin valituille ehdokkaille lähetetään tarjouspyyntöasiakirjat, hankintailmoitukseen liitettävät liiteasiakirjat tai linkkiyhteydet niihin

Jos hankintailmoitus ja tarjouspyyntö eroavat sisällön osalta toisistaan, hankintailmoituksen teksti on ratkaiseva. Tästä syystä hankintailmoituksen teksti on tarkkaan harkittava.

Ilmoitukset kansallisissa hankinnoissa julkaistaan Hankintailmoitukset-porttaalissa (HILMA) osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Se on ainoa ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseen hyväksytty ilmoituskanava. Sen sivuilla on malli hankintailmoituksen sisällöstä sekä yksityiskohtaiset täyttöohjeet.

EU-hankinnoista tehtävä ennakoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus tulee ilmoittaa Hankintailmoitukset-porttaalissa (www.hankintailmoitukset.fi). Muuta EU hankintoja koskevat ilmoitukset tulee tehdä EU:n ylläpitämässä verkkopalvelussa (www.simap.europa.eu).

Hankintailmoituksia voidaan julkaista myös hankintayksikön internet-sivuilla sekä sanoma- tai aikakauslehdessä sen jälkeen kun se on julkaistu HILMAssa. Ilmoittaminen näillä keinoin ei kuitenkaan täytä pakollista ilmoitusvelvollisuutta.

Lisäksi Edita Oyj julkaisee toistaiseksi EU-hankintailmoituksia Credita-palvelussa osoitteessa www.credita.fi. Muita hankintailmoitusten julkaisijoita ovat Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus r.y. osoitteessa www.tieke.fi ja Inoa Oy osoitteessa www.inoa.fi.

7 TARJOUSTEN PYYTÄMINEN

7.1 Yleistä

Tarjouspyynnön laatiminen on hankintaprosessin tärkein vaihe ja siihen kannattaa käyttää riittävästi aikaa. Tarjouspyynnössä ostaja määrittelee haluamansa tuotteen, palvelun tai urakan sisällön, siihen liittyvät kaikki vaatimukset ja ehdot, joilla on merkitystä tarjouksen tekemisessä ja hinnoittelussa sekä hankinnan valinta- ja vertailuperusteet. Näiden tietojen perusteella tarjoajan on kyettävä laatimaan tarjouksensa.

7.2 Tarjouspyynnön saajat ja muoto

Jos hankintayksikkö on valinnut avoimen menettelyn, kaikilla halukkailla on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun ja saada tarjouspyyntö.

Hankintayksikkö voi hankintailmoituksessa rajata rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tarjouskilpailuun otettavien määrää. Rajoitetussa menettelyssä tarjouskilpailuun on kutsuttava osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta vähintään viisi ehdokasta ja neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vähintään kolme ehdokasta edellyttäen, että soveliaita on riittävästi. Jos soveltuvia ei ole edellä mainittua määrää, otetaan vain soveltuvat ehdokkaat tarjoajiksi. Myös tarjoajien enimmäismäärä voidaan ilmoittaa hankintailmoituksessa.

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa pyydetään toimittajia esittämään tarjouksensa määräaikaan mennessä.

Tarjouspyyntö on lähetettävä EU-hankinnan avoimessa menettelyssä sitä pyytävälle kuuden päivän kuluessa pyynnöstä ja kansallisessa hankinnassa viipymättä taikka asetettava se sähköisesti saataville hankintailmoituksessa mainitussa internetosoitteessa.

Tarjouspyyntö voidaan tehdä kansallisissa hankinnoissa poikkeuksellisesti myös suullisesti. Suullista tarjouspyyntöä voidaan käyttää vain poikkeustapauksissa neuvottelumenettelyssä tai suora-hankinnassa, jos on esimerkiksi kyse

erityisen kiireellisestä hankinnasta. Kansallisen kynnysarvon alle jäävien hankintojen osalta voidaan tarjouspyyntö tehdä myös suullisesti. Katso tarkemmin kohta 18. Jos tarjouspyyntöä tai tarjouksia ei ole laadittu kirjallisesti, käytävistä neuvotteluista on pidettävä pöytäkirjaa, josta käyvät ilmi neuvottelun kulku ja tarjoajien asemaan vaikuttavat tiedot.

Tarjousajan tulee kansallisissa hankinnoissa olla hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen ja EU-hankinnoissa valitulle hankintamenettelylle säädetyn määräajan mukainen.

7.3 Tarjouspyynnön ja neuvottelukutsun sisältö

Tarjouspyynnössä on hankinnan laadusta ja arvosta riippuen ilmoitettava kaikki hankintaan liittyvät keskeiset tiedot. Näistä osa on pakollisia kaikissa hankinnoissa ja osa ainoastaan EU-hankinnoissa. Tarjouspyynnössä on ilmoitettava myös muut sellaiset seikat, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä.

Kaikkia tarjouspyynnöissä ilmoitettavat tiedot:

Kaikkia tarjouspyyntöjä koskevat sisältövaatimukset

- Hankintayksikön nimi, yhteystiedot sekä yhteyshenkilön tiedot
- Hankinnan kohteen määrittely ja hankinnan kohteeseen liittyvät toiminnalliset ominaisuudet ja laatuvaatimukset riittävän yksityiskohtaisesti, tarvittaessa erillisellä liitteellä
- Tiedot hankittavista määristä ja yksiköistä tai puitesopimuksen osalta, esimerkiksi arvio edellisen kauden volyymeistä, ilmoitettuna esim. vaihteluvälinä
- Ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset sekä luettelo toimitettavista asiakirjoista ja selvityksistä, katso tarkemmin kohta 7.4.
- Hankinnassa käytettävä tarjousten valintaperuste: halvin hinta tai kokonaistaloudellinen edullisuus
- Jos käytetään valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, on ilmoitettava käytettävät vertailuperusteet ja niiden tärkeysjärjestys, katso tarkemmin kohta 7.8.
- Määräaika tarjousten tekemiselle (kohtuullinen, ei yleinen lomakausi), ml. kellonaika
- Osoite, johon tarjoukset on toimitettava
- Tarjousten voimassaoloaika

EU-hankintojen tarjouspyynnöissä lisäksi ilmoitettavat tiedot:**EU-kynnysarvot
ylittävissä hankin-
noissa on lisäksi
ilmoitettava**

- Viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen
- Kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava
- Jos käytetään valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, on ilmoitettava käytettävät vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus eli ns. painoarvot tai niiden vaihteluväli
- Jos vertailuperusteiden painoarvojen ilmoittaminen ei perustellusti ole mahdollista, vertailuperusteet voidaan ilmoittaa tärkeysjärjestyksessä

Lisäksi kummassakin hankintamenettelyssä on tarjouspyynnössä **ilmoitettava myös muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.**

Muita mahdollisia tietoja, joilla voi olla olennaista merkitystä hankintamenettelyssä:

Esimerkkiluettelo muista mahdollisista olennaisista tiedoista tarjouspyynnössä

- Vaihtoehtojen sallittavuus ja vaihtoehtojen vähimmäisvaatimukset
- Osatarjousten sallittavuus
- Poissulkuperusteita koskevat selvitykset
- Hintojen ilmoittamistapa, esim. pyyntö esittää kokonaishinta ja tarvittaessa eritellyt yksikköhinnat ilman arvonlisäveroa, arvonlisävero ja/tai hinnanmuutospäätökset
- Toimitusaika, joka on pyrittävä määrittämään mahdollisimman väljäksi, ellei ehdottomasti tarvita tietynä aikana tapahtuvaa toimitusta taikka sopimuskausi ja mahdollinen optiokausi
- Toimitusehtotoivomus yleisiä toimituslausekkeitä käyttäen
- Toimitusosoite
- Maksuehtosuositus (yleensä "21 pv netto", "14 pv netto" tai "30 pv netto" taikka "tarjoamane") ja laskutusohjeet, mukaan lukien verkkolaskutus
- Takuuehdot
- Ylläpito- ja huoltopalvelut
- Koulutus ja ohjekirjat
- Muut tarpeelliset selvitykset, esim. myyjältä mahdollisesti vaadittavan raaka-aine- tai ennakkomaksun vakuuden määrä, laatu ja voimassaolo
- Vakuuttaminen
- Toimituksen valvontaan ja vastaanottoon liittyvät seikat
- Pakkaustoivomukset
- Vaatimukset immateriaalisista oikeuksista
- Ilmoitus julkisten hankintojen yleisten sopimusehtojen JYSE 1994, julkisen hallinnon IT-hankintojen sopimusehtojen JIT 2007 tai muiden sopimusehtojen noudattamisesta
- Hankintayksikön oma sopimusluonnos, jossa on mahdollisimman kattavasti otettu huomioon tarvittavat sopimusehdot
- Tarvittavat tiedot hankintaprosessin kulusta, tarjousten käsittelystä, asiakirjojen julkisuudesta, lisätietojen antamisesta, informaatiotilaisuudesta sekä turvallisuuseikoista
- Tarjouksen tekemisessä tarvittavat lomakkeet

Ennakkomaksuja voidaan tehdä vain, jos se on valtion edun mukaista. Lähtökohtaisesti ennakon maksaminen tulee olla lainsäädännön perusteella mahdollista (mm. määrärahan käyttöä koskevat säännökset, talousarviosäännökset). Pääsääntöisesti maksujen ennakollinen suorittaminen ilman vakuuksia on ollut sallittua lähinnä kulutusmenojen luonteisten erien ja vähäiseen tavanomaiseen toimintaan liittyvien erien maksamisessa (esim. vuokra- tai leasingmaksut). Kun ennakon määrä ja sen suoritusajankohta on jätetty hankintayksikön harkintaan, on joka tapauksessa pidättäydyttävä liian suuresta ja tarpeettoman aikaisesta vaiheesta tapahtuvasta ennakon suorituksesta.

Tarjouspyynnön yhteydessä ei ennakkoa saa yleensä tarjota, mutta mikäli ennakon tarjoaminen perustellussa poikkeustapauksessa on valtion kannalta edullista, tulee myyjältä vaatia selvitys ennakon vaikutuksesta hintaan.

Ennakkomaksu on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on aina vaadittava riittävä vakuus. JYSE-ehtojen mukaisesti vakuuden arvon tulee olla ennakon määrä + 15 %. Myös myyjän käytettäväksi luovutettavista raaka- tai tarveaineista on vaadittava vakuus, elleivät luovutettavan omaisuuden vähäinen arvo tai muut erityiset syyt tee sitä tarpeettomaksi. Mikäli ennakkoa poikkeuksellisesti tarjotaan tai myyjälle aiotaan luovuttaa raaka- tai tarveaineita, on jo tarjouspyynnössä selvästi ilmoitettava, minkä suuruinen ja millainen vakuuden on oltava ja kuinka pitkään sen tulee olla voimassa.

Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ehdokkaille esitetään neuvottelukutsu.

<p>Neuvottelukutsun sisältö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjouspyyntö, hankekuvaus tai ilmoitus siitä, mistä asiakirjat ovat saatavissa • Määräaika asiakirjojen pyytämiselle • Tieto asiakirjoista mahdollisesti perittävän maksun suuruudesta ja maksutavasta • Hankintayksikön nimi, yhteystiedot ja yhteyshenkilön tiedot • Hankinnan kohteen määrittely ja hankinnan kohteeseen liittyvät laatuvaatimukset riittävän yksityiskohtaisesti sekä tiedot hankittavista määristä ja yksiköistä tai puitesopimuksen osalta esimerkiksi arvio edellisen kauden volyymeistä • Ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista ja selvityksistä, katso tarkemmin kohta 7.4. • Hankinnassa käytettävä tarjousten valintaperuste: halvin hinta tai kokonaistaloudellinen edullisuus • Jos käytetään valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, on ilmoitettava käytettävät vertailuperusteet ja niiden tärkeysjärjestys tai painoarvot, katso tarkemmin kohta 7.8. • Määräaika tarjousten tekemiselle tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tieto neuvotteluvaiheen alkupäivästä, osoitteesta ja neuvottelukielestä • Osoite, johon tarjoukset on toimitettava • Tarjousten voimassaoloaika • Lisäksi neuvottelukutsussa on ilmoitettava myös muut tiedot, joilla on merkitystä hankintamenettelyssä samalla tavoin kuin aiemmin on määritelty tarjouspyynnön osalta
--	--

7.4 Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden vaatimukset

Hankintayksikkö voi selvittää toimittajien soveltuvuuden hankinnan toteuttamiseen. Tämä tapahtuu esittämällä hankintailmoituksessa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä sekä laatua koskevia vaatimuksia. **Vaatimusten ja selvitysten tulee liittyä ehdokkaan ja tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta.** Vaatimusten täyttyminen osoitetaan toimittamalla hankintayksikön pyytämät selvitykset näistä seikoista.

Soveltuvuuden osa-alue	Soveltuvuutta koskeva seikka, selvitykset
Rekisteröitymien, rahoituksellinen ja taloudellinen tilanne	<ul style="list-style-type: none"> • Rekisteröityminen • Tilinpäätösasiakirjat • Kokonaisliikevaihdon suuruus • Selvitys ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta
Tekninen suorituskyky ja laatu	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedot tärkeimmistä toimituksista eli referenssit (kokemus palvelun tai tavaran tuottamisesta tai urakasta) arvoineen, ajankohtiin ja vastaanottajatietoineen • Laadunvalvonnan tekniset asiantuntijat ja urakoitsijan käytettävissä olevat asiantuntijat ja toimielimet • Laadunvarmistukseen käytettävät tekniset välineet sekä tutkimus- ja kokeilujärjestelmät • Palveluntarjoajan tai urakoitsijan keskimääräinen työvoima ja johdohenkilöiden lukumäärä viimeisen kolmen vuoden aikana • Työvälineet, kalusto, tekniset laitteet • Alihankkijoiden käyttäminen • Tavaränäytteet, kuvaukset, valokuvat • Ympäristönhallintajärjestelmä tai selvitys ympäristönhoitotoimenpiteistä • Laadunhallintajärjestelmä tai selvitys laadunvarmistustoimenpiteistä
Ammatillinen pätevyys	<ul style="list-style-type: none"> • Yrityksen johdon ja palvelutuotannosta tai urakasta vastaavien henkilöiden koulutus ja ammatillinen pätevyys • Ammattitaito, tehokkuus, kokemus ja luotettavuus sijoittamis- ja asennuspalveluja edellyttävässä hankinnassa

Soveltuvuuden selvittämistä tarvitaan erityisesti palveluhankinnoissa, vuosi- ja puitesopimushankinnoissa sekä rakennussektoriin liittyvissä hankinnoissa. Vaatimukset on aina suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.

Hankintayksiköllä on neljä vaihtoehtoa soveltuvuuden selvittämiseksi ja sen ajankohdalle.

<p>Selvitysten vaihtoehtot ja ajankohdat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tietoja voidaan selvittää itse, kun yrityksen nimi tai Y-tunnus on selvillä • Selvitykset voidaan pyytää osallistumishakemuksen tai tarjouksen liitteenä jokaisessa hankinnassa • Selvitykset voidaan pyytää vain kerran vuodessa niissä hankinnoissa, joissa toimittajat vakiintuneesti täyttävät asetetut vähimmäisvaatimukset • Ehdokailta tai tarjoajilta pyydetään tarjouksen liitteenä vakuutus siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää vaatimukset; tämä seikka tarkistetaan siltä tarjoajalta, jota ollaan hankintapäätöksessä esittämässä toimittajaksi
---	--

Oikeuskäytännöstä on pääteltävissä, että ehdokkaalle tai tarjoajalle asetettujen vaatimusten ei tarvitse aina täytyä osallistumishakemuksen jättö- tai tarjouksentekohetkellä. Näin ollen esimerkiksi sellaisissa palveluhankinnoissa, joissa tarjouskilpailuun osallistuu myös toimintaansa käynnistäviä yrityksiä, riittää, että ehdokas tai tarjoaja esittää selvityksen vaatimuksista, suunnitelmista tai edellytyksistä täyttää vaatimukset vasta sopimussuhteen alkaessa. Käynnistyvät yritykset voivat siis korvata pyydetty selvitykset mm. liiketoimintasuunnitelmalla ja siihen liitettyllä kuvauksella tulevasta toiminnasta. Tämä seikka tulee huomioida vaatimuksia asetettaessa.

Soveltuvuuden arvioinnissa käytettävät perusteet voidaan ilmoittaa erillisenä liitteenä olevalla lomakkeella, joka ehdokkaan tai tarjoajan tulee täyttää ja toimittaa rajoitetussa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä osallistumishakemuksensa yhteydessä ja avoimessa menettelyssä tarjouksensa yhteydessä.

Ne ehdokkaat ja tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta. Näille ehdokkaille ei lähetetä tarjouspyyntöä rajoitetussa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä ja näitä tarjouksia ei oteta mukaan varsinaiseen tarjousten sisällön vertailuun avoimessa menettelyssä.

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaita ja tarjoajia täydentämään tai täsmentämään tarjoajan soveltuvuutta koskevia selvityksiä ja muita asiakirjoja.

Tarjoajien soveltuvuuden arvioinnissa käytettäviä perusteita ei voida yleensä käyttää tarjouksien vertailuperusteina (katso kohta 7.8.).

Uusi hankintalaki antaa kuitenkin mahdollisuuden käyttää rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä myös objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita ja sääntöjä ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arvioinnissa. Hankintayksikön on hankintailmoituksessa ilmoitettava nämä perusteet ja säännöt. Näillä perusteilla ehdokkaat ja tarjoajat voidaan asettaa paremmuusjärjestykseen siltä osin kuin ne ovat täyttäneet

vähimmäisvaatimukset. Tarkoituksena on rajata tarjouskilpailuun tai neuvotteluun mukaan otettavien ehdokkaiden tai tarjoajien lukumäärää. Käytännössä nämä perusteet ovat usein samoja seikkoja kuin vähimmäisvaatimukset.

Lisäksi uuden hankintalain mukaan kansallisissa palveluhankinnoissa tai rakennusurakoissa voidaan käyttää tarjoajan soveltuvuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia myös vertailuperusteina siltä osin kuin tarjoajat ovat täyttäneet vähimmäisvaatimukset. Katso tarkemmin kohta 7.8.

7.4.1 Tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käyttäessä (1233/2006) tuli voimaan 1.1.2007.

Tämä laki koskee sekä yrityksiä että kaikkia julkisen sektorin hankintayksiköitä silloin, kun ne tilaavat **työtä yli 7.500 euron arvosta tai yli 10 päivää vuokratyötä, joka tehdään tilaajan eli hankintayksikön Suomessa olevissa työtiloissa tai työkohteessa.**

Tilattavan työn tulee liittyä hankintayksikön toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin. Rakentamisessa lakia sovelletaan rakennuttajana toimiviin hankintayksiköihin ja sopimusketjussa yhteisellä työpaikalla työsuorituksen tilaavaan tahoon.

Käytännössä tämä koskee niitä palveluhankintoja, joissa palvelu tuotetaan hankintayksikön tiloissa tai työkohteessa, esim. siivous-, huolto- ja turvapalvelut. Näissä hankinnoissa hankintayksikön tulee selvittää, että sen sopimusosapuolena toimiva taho (laissa hankintayksikön sopimusosapuolesta käytetään käsitettä alihankkija) on rekisteröity kauppa-, ennakonperintä- ja työnantaja-rekisteriin, ja että tämä on huolehtinut verojen ja eläkemaksujen maksamisesta sekä noudattaa alansa yleistä työehtosopimusta. Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.

Selvitysvelvollisuutta ei ole, jos hankintayksiköllä on perusteltu syy luottaa kumppaniinsa. Tällaisena syynä voi olla se, että toimittavana osapuolena eli sopimusosapuolena on valtio, kunta, kuntayhtymä, seurakunta tai muu julkis-sektoria edustava taho. Selvitysvelvollisuutta ei myöskään ole, jos sopimusosapuoli on harjoittanut liiketoimintaa vähintään kolme vuotta, osapuolten välillä on vakiintunut kauppasuhde tai muun vastaavan syyn perusteella.

Selvitysvelvollisuuden laiminlyömisestä tai sopimuksen solmimisesta työnantajavastuun laiminlyöneen yrityksen kanssa voidaan määrätä laiminlyöntimaksu, joka on vähintään 1.500 euroa ja enintään 15.000 euroa. Maksu voidaan jättää määräämättä tai maksua voidaan vähentää olosuhteet huomioon ottaen.

Selvitysvelvollisuus on vastaavanlainen kuin seuraavassa kuvattava tarjoajan soveltuvuuden selvittäminen, mutta se koskee ainoastaan hankintayksikön työtehtäviin liittyviä työsuorituksia. Tilaajavastuulain nojalla selvitysvelvollisuutta ei ole tavarahankinnoissa.

7.4.2 Rekisteröityminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimukseksi, että tarjoajana oleva yritys on rekisteröity, tai että yritys tullaan rekisteröimään kaupparekisteriin sovitun ajankohtaan mennessä. Hankintayksikkö voi selvittää tämän seikan yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä osoitteessa www.ytj.fi. Tiedon selvittämiseen tarvitaan yrityksen nimi tai Y-tunnus.

Palveluhankintojen osalta voidaan pääsääntöisesti edellyttää, että tarjoajana toimiva yritys on merkitty tai merkitään ennakkoperintärekisteriin sovitun ajankohtaan mennessä. Jos tieto selvitetään itse, siitä on syytä mainita tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa. Työn teettäjän ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä maksamistaan työkorvauksista silloin, kun yrittäjä on rekisteröity ennakonperintärekisteriin. Jos tarjoajana ei ole ennakkoperintärekisteriin merkitty yritys vaan luonnollinen henkilö, hankintayksikkö on velvollinen huolehtimaan ennakonpidätyksestä ja muista työnantajavelvoitteista. Ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ei ole välttämätöntä edellyttää sellaiselta tavarantarjoajalta tai palveluntuottajalta, joka toimii alkutuottajana maatalouden piirissä tai muissa vastaavissa olosuhteissa.

Palveluhankintojen osalta hankintayksikkö voi asettaa vaatimukseksi myös, että ehdokas tai tarjoaja on rekisteröitynyt ammatti- tai elinkeinorekisteriin, että tämä kuuluu sellaiseen järjestöön, joka oikeuttaa tietyn palvelun harjoittamiseen tai työn suorittamiseen, tai että tarjoajalla on työn suorittamiseen tarvittava toimilupa.

7.4.3 Työnantajavelvoitteiden täyttäminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimukseksi, että toimittajaksi valittavat huolehtivat verojen, sosiaaliturvamaksujen ja työeläkkeiden maksamisesta. Tämän selvittämiseksi tarjoajilta voidaan pyytää verottajalta saatava todistus verojen maksamisesta ja eläkevakuutusyhtiöltä saatava todistus eläkevakuutusmaksujen maksamisesta.

Näitä vaatimuksia tulee kuitenkin käyttää vain sellaisilla toimialoilla, joilla esiintyy poikkeuksellisen paljon velvoitteiden laiminlyöntiä (esim. rakennusalalla) tai jos on muutoin syytä olettaa, että tarjouskilpailuun osallistuu sellaisia tarjoajia, joiden osalta tiedot on syytä tarkistaa. Katso edellä tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus.

7.4.4 Rahoituksellinen ja taloudellinen tilanne

Suurissa yksittäisissä hankinnoissa sekä pitkäkestoisissa vuosi- ja puitesopimushankinnoissa hankintayksikkö voi asettaa vaatimukseksi, että ehdokkaan tai tarjoajan taloudellinen tilanne mahdollistaa hankinnan toteuttamisen. Tietojen selvittäminen voidaan tehdä pyytämällä esim. tilinpäätös- ja liikevaihtotietoja. Hankintayksikkö voi myös itse selvittää näitä seikkoja käyttämällä hyväksi Suomen Asiakastiedolta osoitteesta www.asiakastieto.fi saatavia taloudellisia tunnuslukuja, luottokelpoisuustietoja ja valmiita riskiraportteja tai rakennusalan yritysten osalta myös RALA ry:ltä osoitteesta www.ralacon.fi saatavia tietoja. Asiakastiedon tietokantaan perustuvaa tietoa yritysten taloudellisesta tilanteesta käyttävät ja tarjoavat myös muut toimijat (talouslehdet, pankit ja luottolaitokset).

7.4.5 Tekninen suorituskyky, ammatillinen pätevyys sekä laatu- ja ympäristöjärjestelmä

Hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaan tai tarjoajan teknistä suorituskykyä, ammatillista pätevyyttä ja laatua koskevia vaatimuksia. Tällaiset vaatimukset voivat liittyä esim. aikaisempiin toimituksiin eli referensseihin, palveluntarjoajan tai tästä vastaavan henkilöstön koulutukseen tai osaamiseen sekä keskimääräiseen työvoiman määrään tai käytössä olevaan kalustoon, työvälineisiin tai laitteisiin. Lisäksi voidaan pyytää selvitystä laadunvarmistustoimenpiteistä sekä laatu- tai ympäristöasioiden hallintajärjestelmästä.

Hankintayksikkö voi myös pyytää selvitystä tarjoajana toimivan yrityksen oikeudellisesta muodosta tai toimimisesta ryhmittymänä.

7.4.6 Poissulkemisperusteet

Hankintalaissa on määritetty ne seikat, joilla hankintayksiköllä on mahdollisuus sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, vaikka tarjouspyynnössä ei olisikaan määritelty soveltuvuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia. Poissulkuperusteet ovat joko pakollisia tai harkinnanvaraisia. Pakolliset poissulkuperusteet liittyvät eräisiin vakaviin rikoksiin syyllistymiseen. Harkinnanvaraiset poissulkuperusteet liittyvät mm. toimittajan heikkoon taloudelliseen asemaan ja vastaaviin riskeihin. Poissulkemisperusteita on käsitelty tarkemmin kohdassa 8.2.

7.5 Osallistumishakemuksen ja tarjouksen muotovaatimukset sekä tarjouksenteko-ohjeet

Kansallisissa hankinnoissa osallistumishakemukset ja tarjoukset on pyydetävä pääsääntöisesti toimittamaan kirjallisina ja suljettuina. Osallistumishakemus voidaan tehdä myös puhelimitse, jolloin se on vahvistettava kirjallisesti viestillä, joka on lähetetty ennen osallistumishakemuksen määräajan päättymistä. Tarjoukset voidaan pyytää toimitettavaksi myös sähköpostilla tai telefaksilla. Tällöin on erityisesti varmistettava tarjoustietojen säilyminen luottamuksellisena ja tarjousten avaaminen samanaikaisesti sovittuna ajankohtana tarjousten jättöajan jälkeen. Sähköpostitse tulevaa tarjousta ei tule pyytää henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen, vaan osoitteen tulee olla muotoa kirjaamo@virasto.fi tai vastaava.

Sähköpostilla tai faksilla toimitettu osallistumishakemus tai tarjous voidaan tarvittaessa pyytää vahvistamaan kirjallisesti. Tarjoukset voidaan pyytää tekemään suullisesti poikkeuksellisesti ainoastaan, kun on kyse kansallisesta suorahankinnasta tai neuvottelumenettelystä esim. kiireen vuoksi tai kansalliset kynnysarvot alittavista hankinnoista.

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa osallistumishakemukset ja tarjoukset voidaan vastaanottaa sähköisesti vain hankinta-asetuksessa tarkemmin määritellyin ehdoin.

Hankintayksikkö voi antaa ehdokkaille tai tarjoajille ohjeita siitä, missä muodossa tarjous tulee tehdä, ja mitä tietoja tarjouksen tulee sisältää.

Esimerkkejä tarjouksenteko-ohjeista

- Kokonaistarjous, osatarjous tai yhdistelmätarjous usealta tarjoajalta
- Vaihtoehtojen esittämisen salliminen tai kieltäminen
- Kiinteähintaisuus tai hinnantarkistukset
- Hinnoitteluperusteet (kokonaishinta, €/kpl, €/pakkausyksikkö, €/pv, €/tunti, suoritepohjainen veloitus, tuntiveloitus)

Toimivan kilpailutilanteen säilymiseksi hankintayksikön kannattaa määritellä huolellisesti kilpailutettavan kohteen laajuus siten, että se antaa mahdollisuuden myös pienyrityksille osallistua tarjouskilpailuun. Tästä syystä osatarjouksien tekeminen pitäisi sallia aina, kun se on hankinnan kannalta järkevää. Jos osatarjouksien hyväksymisestä ei ilmoiteta, niitä ei saa hyväksyä.

Tarjouksen tekemistä koskevat muotovaatimukset tulee yksilöidä selkeästi. Muotovaatimukset eivät saa olla kohtuuttomia hankinnan luonteeseen ja arvoon nähden. Ehdoton vaatimus ilmaistaan esim. kirjoittamalla, että vaatimus on ehdoton tai käyttämällä sanamuotoa ”on tehtävä” tai ”tulee olla”. Toivottava vaatimus ilmaistaan esim. muodolla ”pyydetään” tai ”ilmoittamanne”.

Hankintayksikön on ilmoitettava tarjouspyynnössä selkeästi, ovatko tarjouspyyntöön liitetyt vakiosopimusehdot tai sopimusluonnoksen ehdot ehdottomia

vaatimuksia, jotka tarjoajan on hyväksyttävä sellaisenaan. Tällöin tarjoajalla ei ole lainkaan neuvottelumahdollisuutta hankinnan ehdoista eikä mahdollisuutta käyttää omia sopimusehtoja. Ehdoista voidaan neuvotella vain neuvottelumenetelyssä, jos tämä mahdollisuus on tuotu esille tarjouspyynnössä.

Hankintayksikkö ei saa asettaa tarjouspyynnössä tarjoajan kannalta kohtuuttomia ehtoja. Hankintayksikön tulee huomioida ehtoja asettaessaan, että alan yleisestä käytännöstä poikkeavat lisävaatimukset nostavat yleensä tarjoushintaa (esim. normaalikäytäntöä laajempi takuuehto tai viivästyssakkoehdo) tai johtavat tarjoajan liiketoiminnan kannalta kohtuuttomiin velvoitteisiin (esim. kiinteät hinnat viiden vuoden sopimuskaudella tai kateostokorvaus monivuotisessa tavarantoimitusta koskevassa puitesopimuksessa markkinoilta poistuvan tuotteen osalta).

7.6 Hankinnan kohteen vaatimusmäärittely

Hankintayksiköllä on oikeus määritellä hankinnan kohde ja asettaa hankittavalle tuotteelle toiminnallisia ja teknillisiä vaatimuksia ottaen kuitenkin huomioon tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet. Teknisten eritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Tekniset eritelmät eivät saa perusteettomasti rajoittaa tarjouskilpailua. Tämän vuoksi vaatimukset tuotteen alkuperästä, valmistusmaasta ja siitä, että tuote on kokoonpantu tietyistä tuotemerkeistä, eivät ole sallittuja.

Hankinnan kohdetta ja sisältöä koskevat vaatimukset ovat tavaran tai materiaalin osalta teknisessä eritelmässä, palvelun osalta tehtävämäärittelyssä tai palvelukuvauksessa ja rakennusurakan osalta työselostuksissa ja piirustuksissa. Tehtävä- tai vaatimusmäärittely esitetään hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Huolellisella määrittelyllä varmistetaan, että hankittava tavara tai palvelu tai teetettävä urakka vastaa tilaajan ja loppukäyttäjän tarpeita ja soveltuu aiottuun käyttötarkoitukseen. Jos tähän vaiheeseen ei kiinnitetä riittävästi huomiota, seurauksena voi olla tarkoitusta vastaamattomien ja puutteellisten tuotteiden saaminen. Tuotetta koskevat vaatimukset voidaan jakaa ehdottomiin vaatimuksiin ja tarvittaessa toivottaviin vaatimuksiin.

Hankintaa valmisteltaessa ja asetettaessa tarjouspyyntöön ehtoja on ratkaistava hankinnan kohteeseen ja sen myöhempään käyttöön liittyvät tekijänoikeudelliset kysymykset ja rajaukset. Erityisesti tämä koskee tietoteknisten järjestelmien, ohjelmien tai myös tämän tuotealueen palvelujen määrittelyä ja toiminnallisten ehtojen asettamista sekä lisäkäyttäjiä, lisenssien siirtoa ja järjestelmän muokkaus-oikeuksia. Tekijänoikeuksien laajuus tai niiden jakaminen osapuolten kesken on suhteutettava ja perusteltava tuotteen käyttöön ja/tai ylläpitoon.

Tekijänoikeuksia ei saa vaatia ostajalle tuotteista, joiden todennäköisillä toimittajilla ei ole luovutukseen oikeutta. Tuotteiden ja palveluiden tietoturvallisuutta ja -suoja koskevat vaatimukset on pääsääntöisesti täytettävä muilla kuin tekijänoikeusvarauksilla.

Hankintayksikön on tuotealueillaan ohjattava teknisten eritelmien vaatimuksilla toimintaa yhdenmukaiseksi ja pyrittävä pienentämään tuotenimikkeiden määrää.

7.6.1 Tavaran ja materiaalin määrittely

Pääsääntöisesti tekniset eritelmät on laadittava joko viittaamalla Euroopassa käyttöön otettuihin tai eurooppalaisiin standardeihin tai käyttämällä suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevia vaatimusmäärittelyjä tai näiden yhdistelmiä. Pääsäännön lisäksi teknisen eritelmän tulee sisältää toiminnan ja teknillisen ylläpidon edellyttämät vaatimukset, jotka tuotteen käyttö vaatii.

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai alkuperää olevia tavaroita eikä myöskään tavaramerkkiä, patenttia, tuotetyyppejä tai erityistä menetelmää tai tuotantoa suosien tai syrjien tarjoajia. Viittaus on sallittu vain, jos kohdetta ei voida muutoin täsmällisesti kuvata. Tällöinkin viittaukseen on aina lisättävä ilmaisu ”tai vastaava”.

7.6.2 Palvelukuvaus eli palvelutehtävän sisällön määrittely

Palvelutehtävän määrittelyssä eli toivottavan palvelun kuvaamisessa tulee tuoda esille mm. tehtävän sisältö, laajuus, halutut tulokset ja tuloksen muoto, tehtävän rajaukset, kytkennät ja riippuvuudet muista tekijöistä sekä noudatettavat ohjeet. Tehtävän määrittely tulee tehdä jokaisen hankinnan osalta erikseen, vaikka pohjana käytettäisiinkin aiempien hankintojen määrittelyjä.

Palvelutehtävän sisällön riittävän selkeä ja täsmällinen määrittely on onnistuneen hankinnan edellytys. Siinä on kyettävä määrittelemään ja optimoimaan haluttu lopputulos ja sen saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi on kyettävä antamaan tarjouskilpailuun osallistuville selkeä kuva tehtävän laajuudesta, edellytetystä palvelun laatutasosta ja muista vaatimuksista sekä työmäärästä, jotta tarjoajat ymmärtävät kokonaisuuden samalla tavalla kuin ostaja ja kykenevät antamaan vertailukelpoisia tarjouksia ilman, että heidän tarvitsee varautua hinnoittelullaan mahdollisiin epävarmuuksista aiheutuviin riskeihin. Täsmällinen palvelutehtävän määrittely tukee myös palvelun tuotantoa ja seuranta. Kummallakin osapuolella täytyy olla sama käsitys siitä, mitä tulisi tehdä ja saada aikaan. Epäselvyydet tehtävänmäärittelyssä vaikeuttavat palveluntuotantoa ja saattavat tuoda yllätyksiä palvelun kustannuksiin. Erityisesti

pitkäkestoisien palveluhankinnan määrittelyyn on myös jätettävä riittävästi väljyyttä, jotta mahdollistetaan palveluntarjoajan innovatiivisuuden ja kehitysideoiden hyödyntäminen.

Tarvittaessa tehtävämäärittelyä tarkennetaan sopimusvaiheessa laatimalla yksityiskohtaiset tehtävä- ja vastuunjakotaulukot kustakin hankittavasta palvelukokonaisuudesta. Palvelutehtävän sisältö voidaan tarjouspyynnössä määritellä usealla eri tavalla, jotka vaikuttavat myös siihen, millainen palkkiomuoto valitaan.

7.6.3 Sisällön määrittelyn vaihtoehtoja ovat

Kiinteä sisältö. Hankinta voidaan tehdä kiinteäsisältöisenä. Silloin tilaaja määrittelee kiinteän palvelutehtävän tai tavoitellun tuotteen ja tarjoaja tarjoaa tuotteen sovittuun kokonaishintaan tarjouksessa määritellyllä tavalla ja laatu- tasolla. Esimerkkinä voi olla tietyn selkeän työsuorituksen tekeminen kuten seinän maalaaminen, julkaisun painaminen taikka suppean määrittely-, suunnittelu- tai arviointityön tekeminen.

Arviomääräinen sisältö. Jos hankittavan palvelun tehtäväsältö ja laajuus on vaikeasti tai vain osittain määriteltävissä ja on arvattavissa, että tarjoajat ymmärtävät tehtävän eri tavalla ja tarjoushinnat tulevat poikkeamaan toisistaan paljon, voi tilaaja antaa tarjouspyynnössä oman arvionsa käytettävästä työmäärästä. Näin tarjoajille hahmottuu tehtävän suuruusluokka paremmin, tarjoushinnat asetuvat paremmin samalle tasolle ja tilaaja välttyy ali- ja ylimitoituksilta. Myös palvelun kustannukset saadaan pysymään paremmin hallinnassa. Mallia tulisi kuitenkin käyttää vain poikkeustapauksissa, sillä se ei täysin tue kilpailuttamista. Tätä mallia voidaan käyttää mm. sellaisissa tutkimus-, suunnittelu- ja arviointitehtävissä, joissa työn sisältö selviää vasta työn edistytessä. Mallia voidaan käyttää myös eräissä peruskorjaustyypisissä hankkeissa, joissa ei etukäteen kyetä arvioimaan, kuinka paljon työtä joudutaan tekemään ennen varsinaisen työn käynnistymistä.

Palvelu suoritteina. Palvelu voi myös muodostua erillisistä ja erilaisista tilaajan tapauskohtaisesti tarvitsemista palvelusuoritteista. Tällöin on tarkoituksenmukaista määritellä tehtävä ja palkkio suoritteiden avulla. Tilaajan tulee myös arvioida palvelun suoritteiden kokonaismäärä. Tarjousten vertailua varten tarjouspyynnössä ilmoitetaan, millä määrillä ja millä suoritteilla vertailu tullaan tekemään. Suoritteen hinnoitteluperuste tulee ilmoittaa (euroa/yksikkö).

Muuttuva sisältö ja tilaajan antama hintakatto. Muuttuvasisältöisessä kiinteähintaisessa hankinnassa (ns. ranskalainen urakka) tilaaja ilmoittaa tarjouspyynnössä puitteet ja rajaukset palvelun sisällölle ja palvelusta maksettavan kokonaispalkkion enimmäismäärän, mutta jättää tehtävän laajuuden eli määrällisen sisällön ja osin myös laadullisen sisällön avoimeksi. Tarjoajat esittävät tarjouksessaan, mitä ja miten he tulevat annetulla kokonaishinnalla

ja asetetuilla reunaehdoilla tekemään. Edullisimman tarjouksen valinnassa tarjottu työn laajuus vastaa parhaiten annettua kokonaishintaa. Tämä sopii parhaiten sellaisiin tehtäviin, joissa määräraha on rajattu ja joissa hyväksytään, että käytettävissä olevat määrärahat rajaavat sisällön laajuutta.

7.6.4 Erilaisia palkkiomäärittelyn vaihtoehtoja

Kokonaispalkkio. Kokonaispalkkio maksetaan tehtävän kokonaissuorituksesta. Tämä vaihtoehto on suositeltava, koska se kannustaa palvelun tehokkuuden kehittämiseen. Edellytyksenä tämän vaihtoehdon käytölle on kuitenkin, että tehtävä on mahdollista etukäteen määrittellä riittävän kattavasti ja selkeästi kuten esim. kiinteäsisältöisessä mallissa.

Aikapalkkio henkilöryhmittäin. Aikapalkkio maksetaan kunkin työtä suorittavan henkilön tekemien työtuntien, hänen osaamisensa ja kokemuksensa mukaan määräytyvän henkilöryhmän ja ryhmälle sovitun tuntiveloitushinnan perusteella. Aikapalkkio ei edellytä yhtä kattavaa ja täsmällistä tehtävän määrittelyä kuin kokonaispalkkio. Jos tehtävän määrittelyssä on puutteita, kasvaa työn sisällön ja laajuuden työnaikainen ohjaamistarve ja kustannusten paisumisen vaara. Aikapalkkioon liitetään yleensä laskutuksen enimmäismäärä eli kattohinta. Aikapalkkiota pidetään vanhanaikaisena eikä se kannusta kehittämään työmenetelmiä.

Tavoitepalkkio. Tavoitepalkkion perusteena on aikapalkkio henkilöryhmittäin. Toiminnan tavoitteellisuutta pyritään lisäämään asettamalla veloituksen kokonaismäärälle tavoite, jonka toimittaja pyrkii alittamaan. Jos kokonaislaskutus alittuu, toimittaja saa laskutuksena lisäksi sovitun osuuden (esim. 30 %) tavoitepalkkion ja laskutuksensa erotuksesta. Tavoitteen ylittävästä työstä toimittaja saa laskuttaa vain pienennetyillä (esim. 50 %) tuntiveloitushinnoilla. Yleensä määritetään myös laskutuksen ehdoton enimmäismäärä.

7.7 Ympäristönäkökohtien huomioiminen

Hankinnan kohteen määrittelyssä tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon myös **ympäristönäkökohdat ja asettaa tuotteelle ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia**. Hankintayksikkö voi määrittää mm. tavaran valmistuksessa käytettävät materiaalit ja sen, että tuotantoprosessi on ympäristöä säästävä. Vaatimuksia voidaan asettaa myös esim. tuotteen sähkön, veden tai polttoaineen kulutukselle, käyttöiälle tai kierrätettävyydelle. Vaatimusten asettamisessa tulee kuitenkin aina ottaa huomioon tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet.

Vaatimusten esittämisessä voidaan käyttää myös esimerkiksi hyväksytyissä ympäristömerkissä olevia yksityiskohtaisia perusteita. Hankintayksikkö ei voi

kuitenkaan suoraan vaatia, että tuotteella on ympäristömerkki, ja osoitukseksi vaatimusten täyttymisestä hankintayksikön tulee hyväksyä muukin selvitys. Lisätietoa esim. Joutsenmerkin saamisen perusteista löytyy osoitteesta www.ymparistomerkki.fi.

Ympäristömerkin perusteiden käytämisen edellytykset

- Ympäristömerkin perusteet soveltuvat hankittavalle tuotteelle
- Vaatimukset on kehitetty tieteellisen tiedon pohjalta
- Kaikki asianomaiset tahot ovat voineet osallistua merkin laatimiseen
- Merkki on kaikkien osapuolten saatavilla

Esimerkiksi pohjoismainen ympäristömerkki ja EU:n ympäristömerkki täyttävät nämä kriteerit.

Ympäristönäkökohtia voidaan ottaa huomioon monissa hankintaprosessin vaiheissa kuten ehdokkaiden arvioinnissa (esim. selvitys ympäristönhallintamenettelyistä palveluhankinnoissa), vertailuperusteissa (esim. laitteen energiatehokkuus) ja sopimusehdoissa (esim. pakkausmateriaalin poiskuljetus).

Tietoja ja ohjeita ympäristönäkökohtien huomioimisesta julkisissa hankinnoissa saa EU:n komission käsikirjasta osoitteesta <http://ec.europa.eu/environment/gpp/guidelines.htm#handbook> > **fi**. ja Suomen Ympäristökeskuksen julkaisusta Julkisten hankintojen ympäristöopas (2004) osoitteesta www.ymparisto.fi > julkaisut sekä osoitteesta www.ymparisto.fi > Yritykset ja yhteisöt > Tuotteet ja hankinnat > Julkiset hankinnat. Efeko Oy:n osittain maksullinen internet-työkalu tarjoaa myös ympäristötietoa lukuisista tuoteryhmistä osoitteessa www.hymonet.com.

Virastojen omissa hankintaohjeissa tulisi ottaa kantaa, mihin ympäristönäkökohtiin viraston hankinnoissa erityisesti kiinnitetään huomiota. Virastojen tulee myös varmistua riittävästä ympäristöasioiden asiantuntemuksesta tältä osin.

7.8 Tarjousten valinta- ja vertailuperusteet

Hankintayksikön on hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai hankekuvauksessa ilmoitettava, millä perusteella tarjousten valinta tullaan tekemään. **Valintaperusteita ovat halvin hinta tai kokonaistaloudellinen edullisuus.**

Jos hankintayksikkö on valinnut valintaperusteeksi kokonaistaloudellisen edullisuuden, on ilmoitettava myös ne perusteet, joilla tarjousten kokonaistaloudellista edullisuutta verrataan. Jos valintaperustetta tai kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperustetta ei ole lainkaan mainittu, valinta on tehtävä halvimman hinnan perusteella.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Ne eivät

saa suosia tiettyä tarjoajaa, tuotetta tai aluetta.

Vertailuperusteet tulee yksilöidä riittävästi, koska ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta harkintavaltaa vertailtavien seikkojen sisällön suhteen. Tarjoajien tulee saada tietää, millä seikoilla on merkitystä vertailussa. Tästä syystä kunkin vertailuperusteen osalta on ilmoitettava ne yksittäiset seikat, joihin kyseisen vertailuperusteen vertailussa kiinnitetään huomiota. Laatuksite tulee yksilöidä ja jakaa osatekijöihin, ja käyttö- tai elinkaarikustannusten osalta on ilmoitettava arvioidut käyttömäärät ja muut kustannusten laskemisessa tarvittavat tiedot. Hankintayksikön tulee korostaa, että tarjoajan on toimitettava tarjouksessaan vertailun tekemisessä tarvittavat selvitykset, koska vertailussa ei voida käyttää muita tietoja kuin tarjouksesta ilmeneviä tietoja.

<p>Vertailuperusteita, esimerkkejä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hinta • Laatu (aina yksilöitynä mitä laadulla tarkoitetaan) • Tekniset ansiot • Esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet • Ympäristöystävällisyys • Käyttökustannukset (määriteltävä laskentaperusteet) • Kustannustehokkuus • Myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki • Huoltopalvelut • Toimituspäivä tai toimitus-/toteutusaika • Elinkaarikustannukset (määriteltävä laskentaperusteet)
---	--

Vertailuperusteina voidaan käyttää myös asianomaisen yleisön tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos ne ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen (esim. laitteen energiatehokkuus tai kierrätettävyyys). Samoin voidaan ottaa huomioon myös teknisessä eritelmässä olevat vähimmäisvaatimusten ylittävät ratkaisut, jotka liittyvät käyttäjänä toimivan erityisryhmän tarpeisiin eli esim. ratkaisut, jotka helpottavat vammaisten kulkua rakennuksessa.

Ainoastaan kansallisissa palveluhankinnoissa tai rakennusurakoissa voidaan vertailuperusteina käyttää myös tarjoajan soveltuvuuden vähimmäisvaatimukset ylittävää laadunhallintaa, pätevyyttä, kokemusta tai ammattitaitoa. Edellytyksenä on silloin, että palveluntarjoamisesta tai rakennustyöstä vastaavien henkilöiden asiantuntemuksella, ammattitaidolla tai pätevyydellä on hankinnassa erityinen merkitys.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiksi kannattaa valita yleensä enintään 3–4 kyseiseen hankintaan parhaiten soveltuvaa vertailuperustetta, jotta vertailutyömäärä pysyy kohtuullisena. Näitä voidaan tarvittaessa purkaa auki alaperusteisiin ja tuoda esille, mitä seikkoja ko. vertailuperusteessa arvostetaan. Vertailuperusteiden valinta on aina tehtävä tapauskohtaisesti.

Hankintayksikkö ei saa enää vertailuvaiheessa ottaa huomioon muita vertailuperusteita kuin ne, jotka se on hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoittanut. Kuitenkin kaikkia ilmoitettuja vertailuperusteita on käytettävä.

Vertailuperusteet on ilmoitettava kansallisissa hankinnoissa tärkeysjärjestyksessä. Myös painoarvojen käyttäminen on mahdollista. **EU-hankinnoissa vertailuperusteiden suhteellinen painotus eli ns. painoarvojen tai niiden vaihteluvälin ilmoittaminen on pakollista.** Jos näiden ilmoittaminen ei ole perustellusta syystä mahdollista, vertailuperusteet EU-hankinnoissa on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

Käytettäessä painoarvoja tulisi hinnan painoarvon yleensä olla vähintään noin 35–40 %. Massatavaran osalta hinnan painoarvo voi puolestaan olla edellä esitettyä korkeampikin. Jos hinnan painoarvoksi harkitaan yli 50 %, on toinen vaihtoehto tällöin käyttää valintaperusteena vain hintaa ja tuotteen huolellisella vaatimusmäärittelyllä varmistaa tarpeet täyttävän tuotteen valinta. Yleensä yksittäisen vertailuperusteen painoarvon tulisi olla vähintään 20 %, jotta sillä olisi todellista merkitystä.

Palveluhankintojen osalta hinnan painoarvo voi poikkeustapauksissa olla alle 35 %. Hinnan liian vähäinen painottaminen voi kuitenkin merkitä hankinnalle huomattavaa lisähintaa, varsinkin jos yhden hankintayksikön laadullinen etumatka muihin tarjoajiin muodostuu suureksi tai jos tarjousten väliset hintaerot ovat suuret.

Mitä merkittävämpi palvelu on hankintayksikölle strategisesti, sitä tärkeämpää on painottaa laatutekijöiden merkitystä. Vertailuperusteen painoarvon suuruudella osoitetaan tarjoajille, kuinka tärkeäksi hankintayksikkö arvostaa kyseisen seikan tarjousten vertailussa.

Laajoissa hankinnoissa pisteytysperusteet ja vertailusuunnitelma on syytä laatia aina ennen tarjousten vertailua, jos pisteytysperusteita ei ole ilmoitettu tarjouspyynnössä.

7.9 Vaihtoehtoiset tarjoukset

Jos tarjousten valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus, hankintayksikkö voi hyväksyä myös vaihtoehtoisia tarjouksia. Tämä edellyttää, että hankintailmoituksessa on vaihtoehtojen esittäminen sallittu. Vaihtoehtoisten tarjousten hyväksyminen edellyttää lisäksi, että hankintayksikkö asettaa hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai hankekuvauksessa hankinnan kohteelle vähimmäisvaatimukset ja määrittelee erityisesti ne perusteet, joilla valinta tehdään eri vaihtoehtojen välillä.

Vaihtoehtona yksi hankinnan kohteelle laaditaan ensin yleiset vähimmäisvaatimukset. Vaihtoehto kahdelle ja mahdollisesti kolmelle määritetään tietyiltä osin poikkeavia vaatimuksia tai lisävaatimuksia. Usein edellytetään, että tar-

joajien on annettava tarjous ainakin ensisijaisesta vaihtoehdosta voidakseen antaa tarjouksen myös muista vaihtoehdoista.

Vaihtoehtoiset tarjoukset soveltuvat hyvin sellaisiin hankintoihin, joissa haetaan uusia innovatiivisia ratkaisuja tai ympäristöä säästäviä tuotteita. Tällöin vaihtoehtoina voivat olla esimerkiksi normaali käyttölasit ja kierrätysmassasta valmistettu lasi. Vaihtoehdot vertaillaan aina omina kokonaisuuksinaan. Vaihtoehtoisten tarjousten salliminen voi kuitenkin vaikeuttaa vertailun tekemistä, joten niiden käyttämistä tulee tarkoin harkita. Erityisen monimutkaisissa hankinnoissa voidaan vaihtoehtoisten ratkaisujen sallimisen sijaa käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä, jolloin vaihtoehdoista ensin neuvotellaan ja vasta sen jälkeen tehdään valinta kilpailutettavasta ratkaisuvaihtoehdosta.

8 EHDOKKAIDEN TAI TARJOAJIEN VALINTA

8.1 Yleistä

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tarjouspyyntö toimitetaan vain niille osallistumishakemuksen jättäneille ehdokkaille, joita ei koske mikään poissulkuperuste ja jotka täyttävät hankintailmoituksessa asetetut vaatimukset sekä tarjoajien soveltuvuutta koskevat arviointiperusteet. Avoimessa menettelyssä tarjoajien valintavaihe käydään läpi vasta tarjousten saavuttua.

8.2 Ehdokkaan poissulkeminen

Hankintayksiköllä on rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa menettelyssä velvollisuus selvittää osallistumishakemusten jättäneiden osalta, koskeeko ehdokasta jokin hankintalaissa säädetty poissulkuperuste ja tehdä tarvittaessa päätös poissulkemisesta. Avoimessa menettelyssä tämä tehdään vasta saatujen tarjousten perusteella. Poissulkeminen voidaan tehdä myös myöhemmin tarjouskilpailun aikana, jos hankintayksikkö saa poissulkuperusteesta tiedon. Poissulkuperusteista osa on pakollisia ja osa harkinnanvaraisia.

8.2.1 Pakollinen poissulkeminen

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokas tai tarjoaja, **jos hankintayksikön tiedossa on**, että ehdokas tai tarjoaja tai sen edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on **rikosrekisterissä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu** jostakin seuraavasta rikoksesta:

Pakolliset poissulkuperusteet	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistuminen järjestäytyneen rikollisjärjestön toimintaan, RL 17 luvun 1 a § • Lahjuksen ja törkeän lahjuksen antaminen, RL 16 luvun 13 ja 14 §:t • Lahjominen elinkeinotoiminnassa, RL 30 luvun 7 § • Veropetos, törkeä veropetos, avustuspetos, törkeä avustuspetos ja avustuksen väärinkäyttö, RL 29 luvun 1, 2, 5, 6, ja 7 §:t • Rahanpesu ja törkeä rahanpesu, RL 32 luvun 6 ja 7 §:t • Kiskonnantapainen työsyryntä, RL 47 luvun 3 a §
--------------------------------------	---

Hankintayksikkö ei ole velvollinen ennakolta vaatimaan ehdokkaita tai tarjoajia osoittamaan, ettei heitä rasita mikään poissulkuperuste. Hankintayksiköltä edellytetään kuitenkin aktiivisuutta ja huolellisuutta asiassa, jos ilmenee aiheutta epäillä poissulkemisperusteen olemassaoloa. Myös hankinnan kohde voi olla sellainen, että poissulkuperusteiden selvittäminen etukäteen on hyödyllistä.

Poissulkeminen tulee tehdä, kun hankintayksikkö on saanut tietää sellaisesta rikoksesta, josta on annettu lainvoimainen tuomio, ja hankintayksikkö on tiedon saatuaan selvittänyt asian. Sen vuoksi rikosrekisteriotetta ei tule pyytää automaattisesti liitettäväksi osallistumishakemukseen tai tarjoukseen. Pakolliseen poissulkuperusteeseen vetoaminen ei edellytä, että siitä olisi mainittu hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Pakollista poissulkemista ei ole välttämätöntä tehdä yleistä etua koskevan pakottavan syyn vuoksi eikä myöskään silloin, jos tuomittu henkilö ei enää työskentele vastuuasemassa tarjouksen tehneessä yrityksessä.

Poissulkemisesta suunnittelutyöhön osallistuneen kilpailuneutraliteettia rikkovan esteellisyden vuoksi katso kohta 11.

8.2.2 Harkinnanvarainen poissulkeminen

Harkinnanvaraisten poissulkuperusteiden osalta hankintayksiköllä on oikeus harkita, käyttääkö se poissulkumahdollisuutta kyseisessä hankinnassa. Tällöin otetaan huomioon mm. rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika, mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset sekä rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistyneen mahdolliset korjaavat teot. Poissulkuperusteiden käytöllä pyritään varmistamaan liiketoiminnassaan asianmukaisella tavalla toimivan tarjoajan valinta.

<p>Harkinnanvaraiset poissulkuperusteet</p>	<p>Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • joka on konkurssissa, purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa tai jonka velkoja on vahvistetulla saneerausohjelmalla tai muulla vastaavalla menettelyllä järjestelty • jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen on vireillä • joka on saanut ammattinsa harjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta lainvoimaisen tuomion • joka on ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, jonka hankintaviranomainen voi näyttää toteen • joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja • joka on syyllistynyt olennaisesti väärin tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tarjoajaa koskevia tietoja
--	---

Edellä mainittua sovelletaan myös kun virheeseen syyllistynyt tai velvollisuuden laiminlyönyt on ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilö tai sen edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö. Poissulkeminen harkinnanvaraisilla poissulkemisperusteilla ei edellytä, että siitä on mainittu hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, vaikka se onkin suositeltavaa. Poissulkemisessa tulee noudattaa suhteellisuusperiaatetta, joten aivan pienen puutteen vuoksi ei ole syytä ehdokasta tai tarjoajaa hylätä. Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaita tai tarjoajia täydentämään tai täsmentämään selvityksiä ja muita asiakirjoja.

8.3 Ehdokkaiden valinta

Ehdokkaiden joukosta valitaan ne, jotka hyväksytään tarjoajiksi ja joille lähetetään tarjouspyyntö tai jotka kutsutaan neuvotteluun. Ne ehdokkaat tai tarjoajat, joita koskee jokin poissulkuperuste tai jotka eivät täytä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa asetettuja vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Jos kaikki ehdokkaat tai tarjoajat täyttävät asetetut vähimmäisvaatimukset, mutta rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä osallistujien määrää on tarkoitus rajata, ehdokkaiden valinnassa käytetään joko erikseen asetettuja tarjoajien arviointiperusteita tai asetetut vähimmäisvaatimukset ylittäviä ominaisuuksia, jos tällaisia on hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä asetettu.

Hankintayksikön tulee tehdä mahdollisesta poissulkemisesta päätös ja antaa se tiedoksi joko heti valintapäätöksen jälkeen tai viimeistään koko hankintaa koskevan päätöksen tiedoksiannon yhteydessä. Päätökseen on liitettävä hakemusosoitus markkinaoikeuteen. Erityisesti merkittävässä hankinnoissa on

ehdokkaan tai tarjoajan edun mukaista saada tietää poissulkemisesta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta tämä voi vapauttaa hankkeeseen suunnitellut resurssit muihin kohteisiin.

8.4 Tarjouspyynnön ja tarjousten toimittaminen

Tarjouspyyntö on EU-hankinnan avoimessa menettelyssä lähetettävä sitä pyytävälle kuuden päivän kuluessa pyynnöstä. Kansallisissa hankinnoissa tarjouspyyntö on lähetettävä viipymättä. Tarjouspyyntö voidaan myös asettaa sähköisesti saataville hankintailmoituksen julkaisemispäivästä lähtien hankintailmoituksessa mainitussa internetosoitteessa.

Tarjouspyyntö lähetetään rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vain niille ehdokkaille, jotka hankintayksikkö on valinnut tarjousmenettelyyn. Tarjouspyyntö on toimitettava samanaikaisesti kaikille ehdokkaille.

EU-hankinnoissa on noudatettava tarjousten tekemiseen säädettyjä vähimmäisaikoja. Kansallisissa hankinnoissa tarjoajille on varattava kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen.

9 TARJOUSTEN KÄSITTELY

9.1 Yleistä

Kaikkia tehtyjä tarjouksia ja niitä jättäneitä tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja luottamuksellisesti. Virkamiehen esteellisyydestä tehdä hankintapäätöksiä ja sopimuksia sekä käsitellä tarjouksia on selostettu kohdassa 11.

Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että hyväksyvä vastaus voidaan toimittaa tarjoajille tarjouksen voimassaoloaikana.

9.2 Tarjousten vastaanotto

Kirjalliset tarjoukset on säilytettävä avaamattomina lukitussa paikassa niiden avaustilaisuuteen saakka. Kuoreen on merkittävä tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi. Telefaksilla tai sähköpostilla toimitetut tarjoukset on säilytettävä siten, etteivät niissä olevat tiedot joudu asiaan kuulumattomille.

9.3 Tarjousten avaaminen

Suljetut kirjalliset tarjoukset avataan tarjousajan päätyttyä. Tarjousten avaustilaisuus ei Suomessa ole pääsääntöisesti julkinen.

Myöhästynyttä tarjousta ei avata, vaan se on palautettava avaamattomana lähettäjälle, kun hankintapäätös on tehty ja valitusaika kulunut umpeen. Myöhästyneeksi katsotaan oikeuskäytännön mukaan myöskin sellainen tarjous, joka on saapunut jättöajan jälkeen, mutta ennen tarjousten avaustilaisuutta tai joka on myöhästynyt esimerkiksi postin kulun viivästymisen taikka sähköiseen tiedonsiirtoon liittyneen teknisen ongelman takia. Tarjoaja kantaa aina vastuun siitä, että tarjous on perillä ajoissa.

Tarjoukset on merkittävä asianmukaisesti sitä mukaa, kun ne avataan. Tarjousten avaamisesta laaditaan avauspöytäkirja, jonka allekirjoittavat tarjousten avaajat. Pöytäkirjaan on merkittävä kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tarjouskilpailukierroksen ja tarjousasiakirjojen yksilöimiseksi. Tarjouksissa olevat hinnat merkitään avauspöytäkirjaan, ellei niistä tehdä erillistä hintavertailutaulukkoa.

9.4 Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden arviointi

Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että tarjottu tuote täyttää tarjouspyynnössä asetetut ehdottomat vaatimukset ja tarjoajan tulee se osoittaa tarjouksessaan. Tarjoaja voi todentaa tämän esimerkiksi esittämällä, että tuotteella on CE-hyväksyntä tai valmistajan antama todistus vaatimusten täyttymisestä. Hankintayksikön on hylättävä tarjouspyynnön vastainen tuote tai tarjous.

Tässä vaiheessa tulee selvittää myös, täyttääkö tarjous sen tekemiselle ja muodolle asetetut ehdottomat vaatimukset, ja hyväksyykö tarjoaja asetetut sopimusehdot.

9.5 Tarjouspyynnön ja tarjousten täsmentäminen

Hankintayksikkö voi tarvittaessa tarkentaa omaa tarjouspyyntöään muuttamatta kuitenkaan hankinnan kohdetta tai tarjouspyynnön ehtoja olennaisilta osin. Tarjouspyyntöä voidaan tarkentaa, jos havaitaan, että alkuperäiset vaatimukset on asetettu liian korkealle tai muutoin virheellisesti. Jos hankinnan kohde ja sisältö muutosten seurauksena muuttuvat olennaisesti toisiksi, tulee hankinta keskeyttää ja käynnistää uudella hankintailmoituksella.

Jos tarjouspyynnön mukaisina jätetyt tarjoukset eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia ja yhteismitallisia, niitä voidaan tarvittaessa pyytää kilpailun ratkaisemiseksi täydentämään ja täsmentämään. Tarjoajia on kohdeltava tällöin tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Sellaista tarjousta ei voida pyytää täydentämään hyväksyttäväksi, joka olisi pitänyt puutteellisenä hylätä. Täsmentäminen ei tarkoita neuvottelemista tarjouksen ehdoista.

Tarjouspyynnön tai tarjouksen täsmentämistä koskeva tieto on lähetettävä kaikille tarjouskilpailussa mukana oleville tarjoajille. Tarjousten täydentäminen tai täsmentäminen ei saa johtaa kiellettyyn jälkitinkimiseen. Kiellettyinä jälkitinkimisenä pidetään mm. tarjoushinnan alentamista sellaiselta osin, johon täsmennyspyynnössä ei ole pyydetty muutosta, tai hinnan säilyttämistä ennallaan sellaisen osan tai kokonaisuuden osalta, jota täsmennyspyynnössä laajennettiin. Jälkitinkimisen sisältävä tarjouksen osa on jätettävä huomiotta, ellei sitä ole hylättävä.

9.6 Neuvottelemisen

Hankintayksikkö voi neuvotella tarjousten mukauttamiseksi esitetyistä vaatimuksista vain, jos hankintamenettelyksi on valittu suorahankinta, neuvottelumenettely tai kilpailullinen neuvottelumenettely, tai jos neuvottelumenettelyyn siirrytään avoimesta tai rajoitetusta menettelystä.

Neuvottelumenettelyyn on kutsuttava vähintään kolme tarjoajaa, jos soveltuvia tarjoajia on riittävästi. Suorahankinnassa neuvotteluun voidaan kutsua yksi tai useampi tarjoaja.

Tarjoajia on kohdeltava neuvotteluissa tasapuolisesti. Neuvottelut käydään kunkin tarjoajan kanssa erikseen. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja neuvottelujen sisällöstä toisille tarjoajille tavalla, joka vaarantaisi tarjoajien tasapuolisen kohtelun. Neuvottelumenettelyssä neuvottelun kohteena ovat hankinnan ehdot ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vaihtoehtoiset toteutustavat. Neuvottelu ei tarkoita hintojen tinkimistä.

Neuvottelut tulee pääsääntöisesti käydä ennen hankintapäätöksen tekemistä, jotta hankintayksikkö varmistaa neuvotteluasemansa. Neuvottelemine voi tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjousten määrä rajoitetaan neuvottelun aikana soveltamalla tarjousten vertailuperusteita (ns. short listing). Edellytyksenä on, että tästä vaiheittaisuudesta on ilmoitettu hankintailmoituksessa, hankinnan kuvauksessa tai tarjouspyynnössä.

Neuvottelujen kulusta ja sisällöstä on pidettävä pöytäkirjaa, johon ei saa sisällyttää tarjoajien liike- ja ammattisalaisuuksia sisältäviä tietoja. Tällaiset tiedot on sisällytettävä erilliseen luottamukselliseksi merkittyyn liitteeseen.

9.7 Poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen käsitteleminen

Jos tarjoushinta vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta, tarjoajalta on ensin pyydettävä kirjallinen selvitys alhaisen hinnan perusteista. Selvityksen perusteella hankintayksikön on tehtävä ratkaisu siitä, hyväksytäänkö selvitys ja tarjous, vai onko tarjous hylättävä. Hankintayksikkö voi hyväksyä selvitykset, jotka perustuvat mm. tavaroiden valmistusmenetelmään, palvelun suorittamisen taloudellisuuteen, valittuihin teknisiin ratkaisuihin, poikkeuksellisen edullisiin toteutusehtoihin, omintakeisuuteen tai saatuun valtioneuvokseen.

9.8 Tarjousten vertailu

Tarjousten vertailuun otetaan mukaan vain soveltuviksi todettujen tarjoajien tarjoukset, jotka ovat tarjouspyynnön mukaisia sekä muodollisesti että sisällöllisesti. Tarjousten vertailussa on otettava huomioon tarjouspyynnössä asetettu tarjousten valintaperuste. Jos valintaperusteena on ollut halvin hinta, hintavertailu tehdään kaikkien vaatimukset täyttävien tarjousten kesken.

Jos valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus, vertailu tehdään ottaen huomioon kaikki kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteet. Muita kuin ilmoitettuja vertailuperusteita ei voida käyttää eikä vertailua voida tehdä myöskään jättämällä jokin ilmoitettu vertailtava seikka vertailematta. Vertailussa ei saa käyttää hyväksi muita kuin tarjouksissa mainittuja tietoja.

Hankintayksikkö voi käyttää hyväksi vertailussa aikaisempaa kokemustaan tarjoajasta ainoastaan tietyin edellytyksin. Huonot kokemukset voidaan ottaa huomioon, jos ne ovat perusteltuja ja objektiivisia. Hyvät kokemukset voidaan ottaa huomioon vain, jos hankintayksiköllä on kokemusta kaikista vertailussa mukana olevista tarjoajista. Tästä on syytä mainita tarjouspyynnössä.

Jos tarjoukset ovat muiden vertailuperusteiden kuin hinnan osalta tasaveroisia, voidaan tarjouskilpailun ratkaisu perustaa hintavertailutietoihin.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailussa jokainen tarjous arvioidaan erikseen kunkin vertailuperusteen osalta, minkä jälkeen tarjouksia verrataan keskenään. Menettely tulee perustella yksityiskohtaisesti. Jos käytetään painoarvoja ja pisteytystä, tulee kunkin tarjouksen saaman pisteen antaminen jokaisen vertailuperusteen osalta perustella erikseen vertailumuistioon. Tämän jälkeen kunkin tarjouksen saamat pisteet lasketaan yhteen ja eniten pisteitä saanut voittaa vertailun. Vertailutyön helpottamiseksi hankintayksikön kannattaa ennen tarjousten avaamista määrittää pisteiden antamisen perusteet.

Myös pisteiden antamisessa käytettävä pisteasteikko tulee määritellä etukäteen. Asteikon tulee olla samansuuruinen kaikkien vertailuperusteiden osalta, muuten vertailuperusteiden painoarvot muuttuvat. Asteikko voi olla esim. 1–5 tai 1–10. Pisteytyksen tulee noudattaa vertailtavien tekijöiden suhteellista eroa.

Pisteytyksen ja laskentamallin tulee pysyä kaikkien tarjousten vertailuperusteiden osalta samanlaisena. Eräs tapa määrittää hintapiste on kertoa hinnasta saatava maksimipiste tai painoarvo alimman hinnan ja tarjotun hinnan suhdeluvulla. Tällöin kaava on:

$$\text{vertailuperusteen painoarvo } x \quad \frac{\text{halvin hinta}}{\text{tarjottu hinta}}$$

Myös muita laskentamalleja voidaan käyttää. Etenkin merkittävien tai laajojen hankintojen vertailussa voidaan käyttää arviointiryhmää, jolloin arviointia suorittaa useampi henkilö tai asiantuntijaraati, ja vertailusta voidaan laatia etukäteen vertailusuunnitelma. Tällöin vertailu tehdään siten, että ensin kukin osallistujista tutustuu tarjousaineistoon ja muodostaa siitä oman näkemyksensä. Sen jälkeen he keskustelevat näkökannoistaan. Pisteiden antaminen tapahtuu sen jälkeen yhteisen näkemyksen pohjalta. Yleensä ei pidetä suotavana, että vertailijoiden antamista pisteistä laskettua keskiarvoa käytettäisiin pisteytyksen perusteena, koska toisistaan merkittävästi poikkeavat näkemykset saattaisivat ennalta arvaamattomasti vaikuttaa lopputulokseen.

Tarjouksia vertailtaessa ei saa enää ottaa kantaa ehdokkaan tai tarjoajan soveltuvuusvaatimusten täyttymiseen, ellei poikkeuksellisesti vasta tässä vaiheessa tule esille jokin tarjoajaa koskeva poissulkuperuste tai tarjoajan vähimmäisvaatimukseen liittyvä seikka, joka suoraan johtaisi tarjoajan hylkäämiseen. Tästä syystä myöskään hylätyt tarjoukset eivät ole mukana vertailumuistiossa.

Ulkomaisissa hankinnoissa tarjousten edullisuutta vertailtaessa on otettava huomioon valuuttaperusteisesta maksusta ja maksuliikenteestä aiheutuvat vaikutukset sekä rahti- ja huolintakustannukset, arvonlisäverot ja mahdolliset muut maksut.

9.9 Hankinnan keskeyttäminen

Hankintayksiköllä on oikeus keskeyttää tarjouskilpailumenettely ja hankinnan toteuttaminen. Tämä edellyttää, että kaikkia ehdokkaita ja tarjoajia kohdellaan silloin tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Hankinnan keskeyttämisperusteita

- Ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia tai mikään tarjouksista ei vastaa tarjouspyyntöä
- Kaikki tarjoukset ovat liian kalliita
- Suunnitelmat ovat muuttuneet tarjouskilpailun aikana
- Ei ole todellista kilpailutilannetta, kun on saatu vain yksi tarjous
- Hankinnassa on menettelyvirhe

Jos hankintayksikkö havaitsee tarjouskilpailun aikana, että hankintaprosessissa on tapahtunut menettelyvirhe, sen on välittömästi korjattava tapahtunut virhe, mikäli se on korjattavissa tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Hankinta on syytä keskeyttää ja käynnistää uudella hankintailmoituksella, jos virhettä ei voida tasapuolisesti korjata.

Hankinnan keskeyttämis päätös perusteluineen on annettava tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuville ja siihen on liitettävä hakemusosoitus. EU-hankinnoissa on myös hankinnan keskeyttämisestä ja sen perusteista tehtävä jälkilmoitus, ks. kohta 10.4.

10 HANKINNASTA PÄÄTTÄMINEN

10.1 Hankintapäätöksen tekeminen

Jotta hankinta voitaisiin toteuttaa ja tehdä siitä hankintasopimus, hankinnasta tulee ensin laatia **kirjallinen esitys hankintapäätökseksi** ja esitellä se hyväksyttäväksi henkilölle, jolla on asiassa päätösvalta. Vastuu tehdystä hankintapäätöksestä on päätöksentekijällä. Esittelijä vastaa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty.

<p>Hankintapäätökseen merkittävät tiedot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valittu toimittaja • Hankinnan kohde ja määrä • Hankinnan kokonaishinta kaikkine kuluineen ilman arvonlisäveroa • Valittu hankintamenettely ja sen perustelut sekä selvitys siitä, miten hankinnasta on ilmoitettu • Hankintapäätöksen riittävät perustelut tarjouspyynnössä ilmoitettuihin valinta- ja vertailuperusteisiin tai erillisellä liitteellä • Sovelletut lainkohdat • Muutoksenhakuohjeet liitteenä
---	---

Hankinnan suuruudesta ja luonteesta riippuen erillisissä asiakirjoissa selvitetään lisäksi alla olevat tiedot. Tällöin on huomattava, että tarjoajien liike- tai ammattisalaisuuksia ei saa sisällyttää julkisiin asiakirjoihin.

<p>Erilliset tiedot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitys, keneltä tarjouksia on pyydetty ja saatu • Selvitys tarjoajien soveltuvuuden arvioinnista • Selvitys tarjouspyynnön tai tarjousten tarkennuksista tarvittaessa • Selvitys käydyistä neuvotteluista tarvittaessa • Tarjousten hintavertailu, jos tarjouksia on useampia ja valintaperusteena on halvin hinta • Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailu ja sen yksityiskohdalliset perustelut, jos valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus • Muut kaupalliset ehdot, kuten mahdollinen valuutta- tai indeksisidonnaisuus, valuuttamääräisissä hankinnoissa myös tarvittava valuuttalaji ja määrä • Toimitusehto, toimitusaika, maksuehto ja tarjous, johon esitetty hankinta perustuu sekä sen voimassaoloaika
--------------------------------	--

<p>Muut esittelytilanteessa mahdollisesti tarvittavat asiakirjat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjouspyyntö • Kaikki saapuneet tarjoukset ja vastaukset • Hankintaa koskevat aiemmat päätökset tarvittaessa • Selvitys mahdollisen edellisen hankinnan hankintahinnasta, -määrästä ja -ajasta sekä toimittajasta • Selvitys hankintaan tarvittavista varoista euromääräisinä ja momentilla olevan määrärahan käyttöperusteesta ao. hankinnan osalta sekä hyväksytyin suunnitelman kohdasta, johon hankinta perustuu
---	---

Hankintapäätöksen tekeminen edellyttää, että hankinta sisältyy myönnettujen määrärahojen puitteisiin muilla kuin nettobudjetoiduilla virastoilla. Hankintapäätöstä tehdessään päättäjän tulee merkitä asiakirjaan nimikirjoituksensa lisäksi asemansa, jossa hän on hyväksymis-/ratkaisuoikeutta käyttänyt sekä päivämäärä.

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa hankintapäätös tehdään suoraan hankinnassa poikkeuksellisesti hyväksymällä tilaus tai toistuvissa suoritteissa hyväksymällä lasku (esim. puhelin- tai huoltolaskut).

10.2 Hankintoja koskeva päätösvalta

Hankintapäätös tehdään hankintaesityksen tai esittelyn pohjalta sen mukaan kuin ministeriön ja ao. viraston työjärjestyksessä päätöksenteosta on määrätty.

Ministeri ja ministeriöiden päälliköt ratkaisevat yleensä asiat, jotka koskevat ministeriön tärkeimpiä hankintoja ja hallinnonalan keskitettyjä hankintoja, hankintayhteistyötä eri hallinnonalojen kesken, hankintamenettelyä toimitilojen vuokrauksissa sekä tiettyjä erityishankintoja.

Virastot päättävät hankinnoistaan määrärahojensa rajoissa hallinnonalan ja toimialan keskitetyt hankinnat ja sopimukset huomioon ottaen. Tarvittaessa virastot antavat tarkemmat ohjeet omasta hankintatoimestaan.

10.3 Hankintapäätöksestä tiedottaminen

Hankintapäätös on annettava tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille (tarjouksen jättäneet tarjoajat).

<p>Tiedoksi annetut hankintapäätökset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Varsinainen hankintapäätös, joka annetaan tiedoksi tarjouskilpailun voittaneelle sekä kaikille hävinneille • Hankinnan keskeyttämisspätös, joka annetaan tiedoksi kaikille tarjouskilpailussa mukana olleille • Ehdokasta, tarjoajaa tai tarjousta koskeva hylkäämisspätös, joka annetaan tiedoksi sille, joka on hylätty
--	---

Tiedoksianto tehdään mahdollisimman pian hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Tarjoajan hylkäämistä koskeva päätös voidaan antaa tiedoksi joko heti hylkäyspäätöksen tekemisen jälkeen tai vasta varsinaisen hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Suurissa hankinnoissa on kuitenkin tarjoajan edun mukaista, että tämä saa tietää hylkäämisestä mahdollisimman pian.

Jotta hankintapäätös katsotaan asianmukaisesti tiedoksi annetuksi, se on lähetettävä kirjallisesti ja siihen on liitettävä hakemusosoitus (ks. liite 6). Päätös tulee lähettää diaarioidulla **kirjeellä** kaikille samanaikaisesti.

Oikeuskäytännön mukaan faksilla tai sähköpostilla lähetettyä päätöstä ei ole annettu oikein tiedoksi. Jos tiedoksiantoa ei tehdä oikein, muutoksenhakuaika ei ala lainkaan kuluu.

Voittajalle lähetettävässä kirjeessä on mainittava, että sopimus osapuolten välillä syntyy vasta, kun osapuolet ovat allekirjoittaneet hankintasopimuksen. Sopimus voidaan allekirjoittaa EU-hankinnoissa vasta pakollisen odotusajan jälkeen (tiedoksisaantiaika + pakollinen odotusaika 21 pv). Kansallisissa hankinnoissa pakollista odotusaikaa ei ole, joten hankintaa koskeva sopimus voidaan tehdä valitusajan (tiedoksisaantiaika + valitusaika 14 pv) päätyttyä (ks. kohta 14.1).

10.4 Jälki-ilmoitus

Jälki-ilmoituksen tekeminen koskee vain EU-hankintoja ja niitä EU-kynnyksarvot ylittäviä palveluhankintoja, jotka kuuluvat ns. toissijaisiin palveluihin, ks. kohta 4.4.

Jälki-ilmoitus tulee tehdä 48 päivän kuluessa hankintaa koskevan sopimuksen tekemisestä. Ilmoitus ei saa sisältää tietoja, joiden julkaiseminen olisi yleisen edun vastaista tai vaarantaisi luottamuksellisten liiketietojen säilymistä, perusteltuja kaupallisia etuja tai tervettä kilpailua.

Jälki-ilmoitus tulee tehdä myös silloin, kun hankinta keskeytetään. Toissijaisten palvelujen osalta jälki-ilmoituksessa on ilmoitettava, saako ilmoituksen julkaista.

10.5 Muu tiedottaminen

Hankinnan päätöksentekijä määrää tarvittaessa muusta tiedottamisesta kuitenkin rikkomatta tiedoksiannon menettelytapaa.

10.6 Tilastointiveloite

Hankintayksikön on annettava hankintojen valvontaa ja tietojen vaihtoa varten Suomen viranomaisille ja EU:n toimielimille tilastotietoja tekemistään hankinnoista. Näistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

11 ESTEELLISYYS

Hankintamenettelyyn sovelletaan yleisiä hallintomenettelyä koskevia esteellisyysmääräyksiä (hallintolaki 27–29 §). Esteellisyys tarkoittaa sitä, että virkamies on sellaisessa suhteessa tai asemassa hankinta-asiaan tai siinä mukana olevaan henkilöön, joka voi saattaa hänen puolueettomuutensa kyseenalaiseksi. Ei riitä, että henkilö omasta mielestä toimii puolueettomasti, vaan myös yleisön näkökulmasta henkilön tulee toimia siten, ettei puolueettomuutta ole syytä epäillä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan käsittelyyn ja päätöksentekoon. **Esteellisen henkilön on itse todettava itsensä esteelliseksi.**

Henkilö on esteellinen käsittelemään tarjousta, hankintaa koskevaa sopimusta tai sopimuksen tulkintaa koskevaa asiaa, jos tarjouksen tekijänä tai ostajan sopimuspuolena on hän itse tai hänen lähisukulaisensa.

<p>Esteellisyyden aiheuttavat sukulaissuhteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Puoliso • Lapsi tai lapsenlapsi • Sisarukset • Vanhemmat tai isovanhemmat • Muu erityisen läheinen henkilö tai tämän puoliso • Vanhempien sisarus ja tämän puoliso • Sisarusten lapsi • Entinen puoliso • Puolison lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi tai näiden puoliso • Puolison sisarusten lapsi
<p>Muut esteellisyystekijät</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen läheiselleen • Jos hän on palvelusuhteessa tai toimeksiantosuhteessa siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa • Jos hän tai hänen läheisensä on johtotehtävissä sellaisessa yhteisössä, jolle on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa • Jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu

Hankintayksiköllä on velvollisuus turvata tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu. Sellaista henkilöä, joka on ehdokkaaseen tai tarjoajaan yllämainitussa suhteessa, ei saa määrätä myöskään hankintasopimuksesta tai teknisistä seikoista vastaavaksi asiantuntijaksi.

Hankesuunnitelman laatimiseen osallistunut yritys voi osallistua tarjouskilpailuun. Tällaisessa tilanteessa hankintayksikön on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei suunnitelman laadintaan osallistunut yritys saa perusteetonta kilpailuetua muihin tarjoajiin nähden. Viime kädessä hankintamenettelystä tulee sulkea pois sellainen tarjoaja, jonka osallistuminen vaarantaa muiden tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun. Hankintayksikön on pyrittävä varmistamaan, että kaikilla tarjoajilla on käytettävissään samat tiedot.

12 OIKEUSTURVAKEINOT JA MUUTOKSENHAKU HANKINTAPÄÄTÖKSEEN

Jos hankinnassa on menetelty hankintasäädösten vastaisesti, kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta voidaan saattaa markkinaoikeuden ja edelleen korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Hakijana voi olla hankinnassa asianosainen eli tarjouskilpailussa mukana ollut tai siitä pois jätetty.

Hankintapäätöstä ja oikeusturvakeinoja koskevat määräajat:

Hankintapäätöksen tiedoksianto aika	7 päivän kuluttua hankintapäätöksen ja hakemusoitoituksen lähettämisestä, jollei muuta osoiteta
Hakemusaika markkinaoikeuteen	14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon hankintapäätöksestä ja hakemusoitoituksen
Hankintasopimuksen solmimista koskeva pakollinen odotusaika EU-hankinnoissa	21 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja hakemusoitoituksen tiedoksi (21 + 7 pv)
Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen	30 päivän kuluttua siitä, kun valittaja on saanut kirjallisesti tiedon markkinaoikeuden päätöksestä ja valitusosoituksen

Kun hakemus on tullut markkinaoikeuteen vireille, markkinaoikeus pyytää hankintayksiköltä sitoumusta olla tekemättä hankintasopimusta. Jos hankintayksikkö ei anna sitoumusta, markkinaoikeus voi sakon uhalla kieltää tai keskeyttää hankintayksikön päätöksen täytäntöönpanon tai muuten keskeyttää hankinnan. Tällöin markkinaoikeuden on otettava huomioon, ettei keskeyttämistoimenpiteestä aiheudu osapuolille tai yleiselle edulle suurempaa haittaa kuin keskeyttämisen edut olisivat. Hankintayksiköiden kannattaa vedota tällaiseen haittaan, jos se on osoitettavissa, ja esittää siihen perustelunsa. Jos hankinnan keskeyttämisellä on esimerkiksi merkittäviä taloudellisia seurauksia hankintayksikölle tai hankinta on välttämätön yleisesti tärkeän pal-

velun tuottamisessa, nämä seikat on syytä tuoda esille markkinaoikeudelle annettavassa selvityksessä.

Markkinaoikeus voi antaa hankintayksikölle oikeuden tehdä sopimuksen hakemuksesta huolimatta. Hankintayksikkö joutuu tällöin kuitenkin ottamaan riskin siitä, että lopullisessa ratkaisussa markkinaoikeus saattaa määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksua, jos hankinnassa oli menettelyvirhe, ja jos asianosaisella olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Markkinaoikeus voi asian markkinaoikeuteen vieneen hakemuksesta määrätä hankintayksikölle jonkin seuraamuksen.

<p>Markkinaoikeus voi määrätä seuraavia seuraamuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan • Kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankinta-asiakirjassa olevaa kohtaa tai noudattamasta virheellistä menettelyä • Velvoittaa hankintayksikkö korjaamaan virheellinen menettely • Määrätä hankintayksikkö maksamaan hyvitysmaksua sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä
---	--

Hankintayksikön hankintoihin liittyvistä hakemuksista markkinaoikeudelle tai valituksista korkeimpaan hallinto-oikeuteen vastaa hankinnan valmisteluvastuussa oleva virasto. Hankintayksikkö voi esittää oikeudelle vaatimuksen valitusmenettelyn aiheuttamien oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Kansallisen kynnyksarvon alittavista hankinnoista ei voi yleensä tehdä hankintalain perusteella hakemusta markkinaoikeuteen. Ainoastaan siinä tapauksessa, että hankintayksikkö on hankintalain vastaisesti pilkkonut hankinnan kansallisen kynnyksarvon alittaviin eriin, voidaan asia saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Kansallisen kynnyksarvon alittavasta hankinnasta tehdystä hankintapäätöksestä ei voitane valittaa myöskään hallinto-oikeuteen. Oikeuskirjallisuudessa ja useissa tulkinnoissa hankintapäätöstä ei ole pidetty valituskelpoisena hallintopäätöksenä sen yksityisoikeudellisen luonteensa vuoksi, minkä vuoksi kansallisen kynnyksarvon alittavien hankintojen päätöksistä ei myöskään voi valittaa hallinto-oikeuteen. Näin päätökseen ei tarvitse liittää hakemusosoitusta hallinto-oikeuteen. Valituskelpoisuudesta on kuitenkin myös toisenlaisia tulkintoja.

13 HANKINTA-ASIAKIRJOJEN JULKISUUS

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säätelee hankinta-asiakirjojen julkiseksi tuloa.

Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu. Samoin hankintapäätös tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu. Tarjousasiakirjat tulevat julkiseksi vasta, kun hankintaa koskeva päätös tai tilaus on tehty. Jos tarjousasiakirja tai sen osa sisältää tarjoajan liike- tai ammatillisalaisuuksia koskevia tietoja, eivät tarjousasiakirjat näiltä osin tule julkisiksi.

Tarjoajaa on pyydetävä ilmoittamaan tarjouksessaan, miltä osin tarjous sisältää liike- tai ammatillisalaisuuksia ja erottelemaan tarvittaessa kyseisiä salaisuuksia sisältävät tiedot. Hinta on aina julkinen tieto.

Tarjouskilpailuun osallistuneella on asianosaisena oikeus saada tieto hankintapäätöksen tekemisen jälkeen kaikista hankinta-asiakirjoista lukuun ottamatta salassa pidettäviä tietoja. Hankintayksikkö vastaa viime kädessä siitä, mitkä asiakirjat on katsottava salassa pidettäviksi.

Salassa pidettävässä hankinnassa tai hankinnassa, jossa valtion keskeiset turvallisuusedut ovat kyseessä, kaikki hankinta-asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Koska salaisten hankinta-asiakirjojen käsitteleminen vaatii erityistoimenpiteitä aina laskujen käsittelyä myöten, ei hankintaa tule perusteettomasti julistaa salassa pidettäväksi.

Hankintayksikkö voi antaa tiedon julkisesta hankinta-asiakirjasta joko suullisesti tai antamalla asiakirjan nähtäväksi hankintayksikössä. Hankintayksikkö voi myös erikseen pyydettyään antaa asiakirjasta kopion. Kopioinnista voidaan periä maksuperustelain nojalla annetun asetuksen mukaisesti kohtuullinen kopiointimaksu.

Tarjousasiakirjoista ei anneta ennen hankintasopimuksen tekoa tietoja, ellei niitä haluava esitä sellaista oikeusperustetta, jonka nojalla hänellä on oikeus saada kyseiset tiedot. Tietoja ei tällöinkään anneta niiltä osin kuin on kyse liike- tai ammatillisalaisuudesta.

Kaikki hankintoihin liittyvät asiakirjat tulee säilyttää käsittelyn aikana huolellisesti siten, ettei niistä joudu tietoja sivullisille eivätkä asiakirjat joudu kadoksiin. Käsittelyn päätyttyä asiakirjat on mahdollisimman pian toimitettava arkistoon säilytettäväksi. Arkistointi tulee järjestää siten, että hankinnan tarkastettavuus säilyy hyvänä.

14 SOPIMUKSEN LAATIMINEN JA VALVONTA

14.1 Sopimuksen solmiminen ja siihen liittyvä pakollinen odotusaika EU-hankinnoissa

Uusi hankintalaki edellyttää, että hankintalain mukaisista hankinnoista on hankintapäätöksen jälkeen tehtävä aina kirjallinen sopimus. Tämä nk. hankintasopimus on tarjoajan ja hankintayksikön välillä solmittu kirjallinen sopimus, jonka tarkoituksena on tavarankäytön, palvelun suorittaminen tai rakennusurakan toteuttaminen taloudellista vastiketta vastaan. Pienhankinnoissa laadittavaa sopimusta on kuvattu kohdassa 18.

EU-hankinnoissa sopimus voidaan tehdä ja hankintapäätös panna täytäntöön vasta, kun on kulunut ns. pakollinen odotusaika. Odotusaika on 21 päivää siitä kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä ja hakemusosoituksesta eli käytännössä yhteensä 28 päivää (tiedoksisaantiaika 7 pv + valitusaika 14 pv + markkinaoikeuden reagointiaika 7 pv).

Kansallisissa hankinnoissa ei ole pakollista odotusaikaa. Sopimus voidaan tehdä ja hankintapäätös panna täytäntöön markkinaoikeudelle tehtävää hakemusta koskevan valitusajan päätyttyä eli 14 päivän kuluttua siitä, kun tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen kirjallisen tiedon hankintapäätöksestä ja hakemusosoituksesta (tehtäessä tiedoksianto kirjella aika on siis käytännössä 21 pv, ts. kirjeen tiedoksisaantiaika 7 pv + valitusaika 14 pv).

EU-hankinnoissa hankintasopimus voidaan tehdä ennen odotusajan täyttymistä vain, jos sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä tai ennalta arvaamattomasta, hankintayksiköstä riippumattomasta syystä.

14.2 Sopimuksen laatiminen

Hankintapäätös on sopimuksen laatimisen edellytys: allekirjoittamalla hankintaa koskevan esityksen hyväksyjä eli ratkaisuoikeuden käyttäjä antaa samalla oikeuden toteuttaa hankinta esityksessä olleiden ehtojen puitteissa.

Koska sopimuksen sisällöstä voi olla vaikea neuvotella enää hankintapäätöksen tekemisen jälkeen, tarjouspyyntöön on hyvä pyrkiä liittämään aina keskeisimmät hankintasopimukseen otettavat sopimusehdot tai vaihtoehtoisesti mahdollisimman täydellinen sopimusluonnos. Ehtoja ei voi sopimuksen teko- vaiheessa enää olennaisilta osin muuttaa tarjouskilpailussa esitetyistä.

<p>Sopimukseen hankinnan laadusta ja laajuudesta riippuen kirjattavat seikat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sopimuksen numero, päiväys ja muu tunnus • Osapuolet eli ostajan ja myyjän tiedot • Hankittava tavara, palvelu tai urakka riittävästi yksilöitynä ja määritettynä • Paljous ja yksiköt • Hinnat (eriteltyinä kappale- ja yhteishinta sekä alennukset, kokonaishinta, verojen ja maksujen määrä sekä nettohinta) • Toimitusaika tai sopimuskausi • Toimitusehto ja toimitustapa tavaransa osalta • Toimitusosoite • Laskutus ja maksuehto • Mahdollinen ennakkomaksu ja sen vakuus • Takuuehdot • Yhteystiedot (hankintaa hoitavan henkilön nimi ja puhelinnumero) • Vakuuttaminen • Selvitys toimituksen valvonnasta ja vastaanotossa noudatettavasta menettelystä sekä pakkausohjeet ja mahdolliset ohjeet pakkausmateriaalin poiskuljetuksesta • Ostajan myyjälle luovuttamat raaka-aineet ja niiden vakuudet • Mahdollinen lisähankintavaraus (optio) • Luettelo tilaukseen kuuluvista liitteistä, esim. piirustuksista, malleista, valmistustyökaluista ja -välineistä, näiden omistus ja käyttöoikeudesta jne. • Mahdolliset immateriaalioikeudet • Ylivoimainen este ja viivästyksen ja virheen seuraamukset • Sopimuksen muuttaminen • Sopimuksen purkaminen • Viittaus JYSE 1994 -ehtoihin, JIT 2007 -ehtoihin tai muihin ehtoihin
---	---

<p>Palveluhankinnassa ja työsuorituksissa muut mahdollisesti tarvittavat ehdot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hinnoittelurakenne ja veloituserusteet • Hintojen muuttaminen sopimuskauden aikana • Osapuolten tehtävät, veloitteet ja mahdolliset vastuunjakotaulukot • Palvelun suorituspaikat, jos ostajan tiloissa • Palvelutasovaatimukset ja seuraamukset virheellisestä suorituksesta • Palvelun sisällön ja laajuuden muuttaminen • Palveluhankintaan soveltuvat irtisanomisehdot • Palveluhankintaan soveltuvat purkuehdot • Yhteistyö sopimuskauden aikana pitkäkestoisissa sopimuksissa • Sopimuksen siirtäminen • Myötävaikutusvelvollisuus toimittajan vaihtuessa
---	---

Laajahkoissa hankinnoissa on syytä tarvittaessa ennen sopimuksen solmistamista pitää sopimuskatselmus ostajan ja toimittajan sekä näiden asiantuntijoiden välillä. Sopimuskatselmuksessa varmistetaan, että osapuolet ovat ymmärtäneet hankinnan sisällön ja ehdot samalla tavalla.

Sopimusteksti voidaan koota siten, että siinä on kyseistä sopimusta koskevat erityiset ehdot ja muilta osin viitataan JYSE-ehtoihin. On kuitenkin huomattava, että JYSE-ehdot soveltuvat parhaiten tavarakauppaan. Näin ollen palveluhankinnoissa on huolehdittava siitä, että sopimusteksti kattaa myös palveluhankinnassa tarvittavat ehdot. Laadittaessa sopimus ulkomaisen myyjän kanssa voidaan soveltuvin osin käyttää JYSE-ehtoja ruotsin- tai englanninkielisinä.

Tietotekniikkahankinnoissa käytetään Julkisen hallinnon IT-hankintojen sopimusehtoja (JIT 2007). Ne muodostuvat JIT 2007 yleisistä sopimusehdoista ja hankittavan kohteen mukaan määräytyvästä erityisehdoista (esim. JIT 2007-Palvelut, JIT 2007-Konsultointi, JIT 2007-Laitteet ja JIT 2007-Sovellukset). Urakkahankinnoissa käytetään Rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja (YSE 1998) ja Konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja (KSE 1995) sekä kiinteistöhoitopalveluissa Kiinteistönhoidon ja isännöinnin yleisiä sopimusehtoja (KH-I YSE 2000). Käytettävät erityisehdot on muistettava yksilöidä.

Hankintayksikön on tehtävä tarvittaessa toimittajan kanssa myös turvallisuussopimus ja edellytettävä vaitiolositoumusta sopimuksen toteuttamiseen osallistuvilta toimittajan työntekijöiltä sellaisissa hankinnoissa, joissa on erityisiä turvallisuusnäkökohtia.

14.3 Tilaukset

Vuosi- tai puitesopimuksen perusteella tehtävissä hankinnoissa riittää kirjallisen ns. **kotiinkutsun eli (osto)tilauksen** tekeminen. Siinä yksilöidään vain tilattavat tuotteet ja määrät sekä tarvittaessa tarkennetut hintatiedot ja muut ehdot. Muilta osin viitataan puitesopimuksessa mainittuihin ehtoihin. Myös kansallisen kynnyksarvon alle jäävissä hankinnoissa riittää pelkän kirjallisen tilauksen tekeminen, jossa yksilöidään hankinnan kohde, määrä ja hintatiedot sekä muut tilausehdot. Tarvittaessa toimittajalta voidaan pyytää tilaukseen tilausvahvistus, jos tilauksen tiedot poikkeavat tarjouksesta tai jos halutaan varmistaa toimitusajan pitävyys.

14.4 Toimituksen ja sopimuksen valvonta

Hankintaa hoitavan henkilön tehtävänä on seurata hankinnan etenemistä ja huolehtia hankinnan valvonnasta. Toimituksen valvonnassa seurataan sitä, että toimitus tulee täyttämään asetetut vaatimukset. Sopimuksen valvonnassa seurataan sitä, että sopimuksen ehdot täytetään mm. toimitusajan, laskutuserien ja maksujen, saatujen vakuuksien voimassaoloajan ja takuuehtojen osalta. **Kaikista myyjän sopimusrikkomuksista, kuten toimitusten viivästyttämisestä tai virheistä, on viipymättä huomautettava eli reklamoitava toimittajalle.** Reklamaation tekemistä on selvitetty tarkemmin kohdassa 14.6.

Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tavaraa tai materiaalia koskeviin teknisiin vaatimuksiin, palvelun sisältöön ja laajuuteen eikä sopimusehtoihin saa tehdä muutoksia ilman hankinnasta päättävän hyväksymistä. Kaikki sopimusmuutokset on tehtävä kirjallisesti.

Lisäksi on mahdollisuuksien mukaan seurattava myös toimittajan taloudellista tilannetta toimitusaikana. Tietoja saa esim. Yritystietojärjestelmästä osoitteessa www.ytj.fi tai luottotietorekistereistä. Jos toimittaja, jolta ostajalla on saatavia tai jolla on toimituksia suorittamatta, tekee konkurssin, on saatavat valvottava konkurssissa. Saatavaksi on katsottava myös ne kustannukset, jotka syntyvät siitä, että tavara joudutaan toimittajan konkurssin vuoksi tilaamaan toiselta toimittajalta.

Jos sopimuksen mukaan ostajan omaisuutta luovutetaan toimittajalle ja tavara valmistumisen jälkeen jää toimittajan säilytettäväksi, on hankinnasta vastaavan henkilön tehtävänä valvoa myös tätä omaisuutta. Toimittajan tiloihin jäävä ostajan omaisuus on pyrittävä erottamaan toimittajan omaisuudesta, merkittävä ostajan tunnuksin ja sisällytettävä ostajan käyttöomaisuuskirjanpitoon.

Tietoteknisen välineen tietosisällön luovuttaminen toimittajalle ei ole sallittua. Mikäli se on välttämätöntä, on siitä erikseen sovittava. Sopimukseen otettava maininta toimittajan vastuusta edellä mainitun omaisuuden suhteen

sekä maininta mahdollisesta käyttöoikeudesta ja palauttamisvelvollisuudesta vaadittaessa. Hankintayksikön tulee mahdollisuuksiensa mukaan myös luetteloida ja järjestää sopimukset yhtenäiseen hakemistoon tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Palvelutoimituksen eli palvelutuotannon valvontaan kuuluu seurantajärjestelmien luominen ja ylläpito, palvelukokouksiin osallistuminen, palvelutuotannon sisällön ja laadun seuranta sekä muu yhteydenpito ja viestintä sopimuksessa sovitulla tavalla.

Palvelutuotannon sisällön ja laadun seurannasta vastuullisen on seurattava hankinnan edistymistä ja ennustetta sisällön ja aikataulun osalta joko toimittajan raporttien pohjalta tai palvelun seurantakokouksissa. Tähän tehtävään on varattava riittävästi aikaa ja henkilöllä tulee olla tieto sopimuksen sisällöstä ja kokemusta valvottavista seikoista. Puutteista on huomautettava välittömästi.

Jos toimittaja on sitoutunut laatujärjestelmään, laatusuunnitelmaan tai muuhun laadunvarmistusmenettelyyn, on palvelutuotannon laadun seurannasta vastaavan edellytettävä toimimista niiden mukaan sekä asianmukaista raportointia. Laadunvarmistuksessa voidaan käyttää myös ulkopuolista tahoa.

14.5 Toimituksen vastaanottaminen

Tavaratoimituksen vastaanotto on tehtävä sopimuksessa määrättyssä paikassa sopimuksen mukaisena aikana. Pääsääntöisesti tulee pyrkiä siihen, että toimittajan laadunvarmistus vastaa siitä, että massatavarat on tarkastettu ennen toimitusta.

Tavaran vastaanotto jakaantuu kahteen vaiheeseen: vastaanottoon rahdinkuljettajalta ja varsinaiseen vastaanottoon. Vastaanotossa rahdinkuljettajalta (esim. posti tai kuljetusliike) tarkistetaan, että lähetyspakkauksia on oikea määrä ja pakkaukset ovat vahingoittumattomia. Jos määrässä tai pakkauksissa havaitaan virheitä, niistä on välittömästi tehtävä merkintä kuormakirjaan ja reklamoitava.

Jos sopimuksessa ei ole sovittu erillisen vastaanottotarkastuksen tekemisestä tai toimittajan laadunvarmistustoimenpiteistä, on tilauksesta valmistettujen tavaroiden vastaanottotarkastus pääsääntöisesti tehtävä viipymättä ostajan saatua tavaran haltuunsa. Jos tavara toimitusehdon mukaan luovutetaan ostajalle muualla kuin ostajan luona (esim. toimittajan tehtaalla), vastaanottotarkastus tehdään tarvittavassa laajuudessa myös tavaran saavuttua ostajan tiloihin.

Vastaanottotarkastuksessa tutkitaan, onko tuote määrällisesti ja laadullisesti sopimuksen mukainen ja täyttääkö se sille asetetut vaatimukset. Vastaanottotarkastus on tehtävä, koska myöhemmin on vaikeaa vedota sellaisiin virheisiin, jotka olisi pitänyt tarkastuksessa havaita.

Tarkastuksesta laaditaan vastaanottopöytäkirja tai -todistus tai tehdään hankinta-asiakirjoihin merkintä, josta on käytävä selville, onko tuote hyväk-

sytty vai ei. Vastaanotto-pöytäkirjaan tai vastaavaan asiakirjaan on merkittävä myös mahdolliset virheet ja puutteet sekä huomautukset. Vastaanotto-pöytäkirja, johon on kirjattu välttämättömät hyväksymismerkinnät ja muut merkin-
nät, on viipymättä toimitettava laskun maksua varten tästä vastuussa olevalle taholle.

Tarvittava laadunvarmistus- ja vastaanottomenettely tulee ottaa huomioon jo tarjouspyynnössä ja sopimuksessa. Tarvittaessa maksuehto tulee pyrkiä saamaan riittävän pitkäksi, jotta maksu voidaan suorittaa vasta, kun tarkastus on huolellisesti tehty (esim. maksuehto per 30 pv netto hyväksytystä vastaanotosta).

Jos vastaanottotarkastuksessa havaitaan, että tuote ei täytä sille sopimuksessa asetettuja vaatimuksia tai on puutteellinen, ei toimitusta saa hyväksyä, vaan toimittajalle on viipymättä ilmoitettava virheistä ja puutteista.

Jos tuotteessa kuitenkin on vain aivan vähäisiä helposti korjattavissa olevia virheitä tai puutteita, voidaan toimitus hyväksyä edellyttäen, että toimittaja määräajassa sitoutuu korjaamaan virheet kustannuksellaan. Virheistä tai puutteista tehdään merkintä vastaanotto-pöytäkirjaan tai vastaavaan asiakirjaan. Lisäksi ostajan on syytä pidättää itselleen korjaukseen asti kauppahinnasta sellainen osa, että sillä katetaan kustannukset tuotteen korjauttamisesta tai puutteen poistamisesta, jos toimittaja itse ei täytä velvollisuuksiaan.

Vastaanottotarkastuksessa hylättyä tavaraa ei saa ottaa käyttöön, vaan tavara on jätettävä odottamaan joko pois noutamista tai korjaamista. Toimittajan pyynnöstä tavara voidaan myös lähettää toimittajalle tämän kustannuksella.

Vastaavasti myös kertaluonteisen **palvelutoimituksen** (esim. tietojärjestelmäprojektin) vastaanotto tulee tehdä sopimuksessa määritellyllä tavalla. Palvelun vastaanottaminen ja lopputulosten hyväksyminen on syytä sopia yksityiskohtaisesti osapuolten välisessä sopimuksessa.

Toimituksen vastaanottamisen jälkeen on huolehdittava, että hankittu omaisuus kirjataan ja rekisteröidään **omaisuuskirjanpitoon** ja **irtaimistorekisteriin** kuten määräyksissä on edellytetty.

14.6 Moiteilmoitus (reklamaatio)

Jos vastaanotossa havaitaan virhe tai puute tuotteen ominaisuuksissa, laadussa tai määrässä, on siitä viipymättä ilmoitettava toimittajalle. Reklamaation on oltava kirjallinen, ja se on tehtävä todisteellisesti. Reklamaatiossa on selvitettävä, miten toimitus on ollut virheellinen, ja mitä vaatimuksia ostajalla sen vuoksi on.

Jos virhe tai puute on sellainen, ettei heti tiedetä, millaisia vaatimuksia toimittajalle virheen vuoksi esitetään, on tehtävä ns. neutraali reklamaatio. Siinä kuvataan virhe tai puute ja ilmoitetaan, että yksilöidyt vaatimukset esitetään myöhemmin. Kun on selvitetty, mitä tullaan vaatimaan, on vaatimukset edellä

mainitulla tavalla saatettava toimittajan tietoon.

Virheen tai puutteen vuoksi ostajalla on oikeus ensisijaisesti vaatia toimittajalta uutta, sopimuksen mukaista toimitusta tai jos se ei onnistu, virheellisen toimituksen korjaamista. Jos toimitus on ollut määrällisesti puutteellinen, toimittajaa on vaadittava täydentämään toimitustaan välittömästi. Toissijaisesti voidaan sopia hinnan alentamisesta. Sopimus voidaan purkaa vain, jos virheellä on olennainen merkitys.

Edellä esitettyjä reklamaatioita koskevia periaatteita on sovellettava myös silloin, kun huomataan, että toimittaja menettelee hankinnan aikana muulla tavoin sopimuksen vastaisesti. Huomattava on, että jos toimittaja tilausvahvistuksessaan muuttaa tilauksen ehtoja, ostajan on reklamoitava, mikäli muutosta ei hyväksytä. Esimerkiksi palvelusta vastaavan asiantuntijan vaihtaminen voi oikeuttaa hinnanalennukseen, mikäli palvelun tuottajaksi vaihdetaan suppeamman kokemuksen omaava henkilö.

Ostaja ei saa passiivisuudellaan hiljaisesti hyväksyä muutettuja ehtoja. Esimerkkinä tästä ovat toimittajan lähettämät voimassa olevasta sopimuksesta poikkeavat hinnankorotusilmoitukset. Vastaavasti esimerkiksi asiantuntijapalvelun ja konsultoinnin tuottamiseen ilmoitettujen henkilöiden vaihtuminen voi merkitä palvelun laadun (mm. osaamistason) laskua ja jopa oman työpanoksen kasvamista, johon on syytä reagoida heti.

14.7 Takuun valvonta

Jokaisessa hankinnassa on järjestettävä tuotteen takuuajan valvonta siten, että tavarassa tai palvelussa takuuajana ilmenevät viat tulevat korjatuiksi takuun perusteella.

Takuuajasta valvontaa varten tavarankäyttäjän on luotava takuunvalvontajärjestelmä jokaisesta merkittävästä laitehankinnasta, jossa toimittaja antaa tavaralle takuun. Takuunvalvontajärjestelmään merkitään mm. takuun alkamis- ja päättymisajankohta sekä takuun laajuus, tilaus, johon takuu liittyy, selvitys, miten ja missä ajassa vaatimukset takuukorjauksesta on tehtävä, merkinnät takuukorjauksista jne.

Vastaanottaessaan tavarankäyttäjän on huolehdittava siitä, että hän on saanut tiedon takuun olemassaolosta, kestosta ja sisällöstä sekä siitä, miten vian ilmetessä on meneteltävä.

Takuuajalle annetun vakuuden vastaanotto, valvonta, palautus sekä muu menettely on kuvattu viraston taloussäännössä. Huolto- ja korjauspalveluiden sekä esim. atk-ohjelmistojen takuun valvonnasta on myös huolehdittava.

15 LASKUJEN MAKSAMINEN

15.1 Laskujen käsittely

Laskut on maksettava sopimuksen ehtojen mukaisesti ja noudattaen asianomaisen viraston taloussäännössä annettuja määräyksiä erityisesti laskujen sähköisestä käsittelystä, hyväksymisestä ja maksatuksesta sekä niiden valvonnasta.

Hankintaa hoitavan velvollisuutena on käsitellä laskut valmiiksi maksamista varten. Laskut on maksettava sopimuksen mukaisessa määräajassa.

Laskujen nopeaan sähköiseen käsittelyyn ja oikea-aikaiseen maksamiseen on kiinnitettävä tarpeeksi huomiota. Tavarantoimituksen vastaanotto on suoritettava viivymättä ja vastaanottotodistus sekä ilmoitus käyttöömaisuuskirjanpitoon viennistä on toimitettava välittömästi laskujen käsittelijälle, jotta lasku saadaan maksuaikana maksuun.

15.2 Viivästyssakon periminen

Jos toimitus on ollut myöhässä, ostajalla on oikeus JYSE-ehtojen mukaan periä viivästyksestä viivästyssakkoa. Käytännössä tämä tehdään siten, että toimittajalta pyydetään ennen laskun maksua hyvityslasku viivästyssakon suuruiselle summalle. Viivästyssakko on JYSE-ehtojen mukaan 0,5 % jokaiselta alkavalta viikolta, jonka toimittajan toimitus on myöhässä. Viivästyssakkoa peritään enintään 15 viikolta.

15.3 Korkolaki ja ostajan viivästyskorot

Korkolakia (633/1982) sovelletaan rahavelkaan. Tämä tarkoittaa hankintatoiminnassa sitä, että ostajan tulee suorittaa viivästyskorkoa, mikäli hän ei maksa kauppahintaa tai sen osaa oikeassa ajassa. Korkolaki määrittelee koron maksamisen perusteet ja koron suuruuden, elleivät ostaja ja toimittaja ole sopineet asiasta toisin. Tästä syystä tarjouspyyntöön ja sopimukseen kannattaa ottaa maininta siitä, että viivästyskorko määräytyy korkolain mukaan.

Sopimuksen maksuehto määrittää kauppahinnan eräpäivän. Viivästyskorkoa on maksun viivästyessä suoritettava eräpäivästä lukien maksupäivään asti.

Koronmaksuvelvollisuudessa ja koron määrässä ostaja ei saa passiivisuudella hiljaisesti hyväksyä toimittajan asiakirjoihin (esim. laskuihin) tekemiä uusia ehdotuksia. Viivästyskorkoa ei ole maksettava, mikäli maksun viivästyminen on aiheutunut ylivoimaisesta esteestä tai velkojasta johtuvasta syystä.

Jos toimittaja ei suostu korottomaan viivästykseen tai ehdon käyttämiselle on jokin muu este (esimerkiksi se, että ehdon käyttäminen vaikuttaa tavaran hintaan kohottavasti), hankintoihin on pyrittävä saamaan niin pitkä koroton maksuaika, että se mahdollistaa laskun määräysten mukaisen käsittelyn. On kuitenkin muistettava, että sopimukset on tehtävä ja laskut maksettava siten, että toimittajien mahdollisesti tarjoamat käteisalennukset tulevat käytetyiksi.

Siinä tapauksessa, että laskun maksaminen jostain syystä viivästy, ostajan ei tule ryhtyä oma-aloitteisesti laskemaan ja maksamaan viivästyskorkoa. Viivästyskoron suorittaminen on jätettävä sen varaan, että toimittaja sitä nimenomaisesti vaatii. Tällöin korko on suoritettava ilman aiheetonta viivästymistä, mikäli peruste maksamiselle on olemassa.

16 HANKINTA-ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS

Kuhunkin hankintaan kuuluvat alkuperäiset asiakirjat (tarjouspyynnöt, tarjoukset, avauspöytäkirjat, tarjoajien arviointipöytäkirjat, hankintapäätökset, vertailumuistiot, sopimukset, tilaukset, tilausvahvistukset, reklamaatiot, ym.) säilytetään hankintakohtaisesti yhdistettynä 10 vuoden ajan laskettuna sen vuoden päättymisestä, jona tilaus on tehty. Laskut säilytetään esimerkiksi joko näihin asiakirjoihin yhdistettynä tai osana taloushallinnon säilyttämää dokumentaatiota.

Asiakirjojen jäljennöskappaleet voidaan hävittää niiden käytyä tarpeettomiksi. Huomattava on, että ne tarjoukset, jotka eivät ole johtaneet tilaukseen, säilytetään muiden kyseisen hankinnan hankinta-asiakirjojen yhteydessä.

Saapuneet tarjoukset, tarjouksen täydennykset, tilausvahvistukset ja muut vastaavat merkitään diaariin samalla numerolla kuin tarjouspyyntö. Lisäksi merkitään koko hankintaa koskevan asiakirjakokonaisuuden arkistointipaikka, ellei tätä ole määritelty arkistonmuodostussuunnitelmassa. Tarjousten diaariointi on tehtävä viimeistään avauspöytäkirjan valmistuttua.

17 TOIMITILOJEN HANKINTA JA ERÄÄT MUUT HANKINNAT

17.1 Yleistä

Tavara- ja palveluhankintojen lisäksi yksi keskeinen hankinta-alue valtionhallinnossa on toimitilojen hankinta ja vuokraaminen. Lisäksi erityissääntelyä on salassa pidettävistä, erityisiä turvaamistoimenpiteitä edellyttävistä tai keskeisiä turvallisuusetuja koskevista viranomaisten julkisista hankinnoista sekä pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön kohdistuvista hankinnoista.

Ministeriöt ja virastot voivat tarpeen mukaan antaa tuoteryhmäkohtaisia ja muita erityisohjeita hankintojen toteuttamiseen.

17.2 Toimitilojen hankkiminen ja vuokraaminen

17.2.1 Yleiset periaatteet

Toimitilojen hankinnan tavoitteena on saada toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset ja taloudellisesti edulliset toimitilat. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi toimitilojen hankinnassa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Kuten muussakin hankintatoimessa myös toimitilojen hankinnassa on pyrittävä kokonaistaloudellisesti edullisimpaan lopputulokseen. Hankinnoissa on hankinnan suuruudesta riippumatta noudatettava avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteita. Ehdokkaita ja tarjouksen tekijöitä on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Toimitiloja hankittaessa noudatetaan valtioneuvoston asetusta 1070/2002, jossa määritellään menettelytavat kiinteistövarallisuuden hankinnassa, hallinnassa ja hoitamisessa. Ellei virasto tai laitos ole ko. asetuksessa säädetty nk. haltijavirasto, se voi hankkia toimitiloja vain vuokraamalla.

Valtiolle on vahvistettu toimitilastrategia, jossa on linjattu toimitilan hankintaa koskevia menettelyjä (VM 20/27/2005, 16.11.2005, ks. www.vm.fi → Valtiontalous → Valtion omaisuus ja kiinteistötoimi). Toimitilastrategian mukaan ennen toimitilan hankintaa tai vuokraamista selvitetään:

1. mahdollisuudet käyttää hyväksi valtion jo omistamaa kiinteistövarallisuutta;
2. hankinnan tai vuokraamisen vuoksi vapautuvan valtion omistaman kiinteistövarallisuuden käyttö;
3. hankittavan tai vuokrattavan kiinteistövarallisuuden käyttökustannukset ja muut kustannukset; sekä
4. vaihtoehtoiset tavat tyydyttää tarve kiinteistövarallisuuden käyttöön sekä niiden kustannukset.

Valtionhallinnon yksiköiden tulee ottaa huomioon toimitilastrategian linjaukset hankkiessaan uusia tai jo olemassa olevia toimitiloja. Edellä luetellut selvitykset 1 ja 2 tehdään yhteistyössä valtion kiinteistövarallisuutta hoitavan Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Myös kohtien 3 ja 4 selvitysten sekä muiden toimitilojen hankintaa koskevien selvitysten tekemisessä on suositeltavaa hyödyntää Senaatti-kiinteistöjen asiantuntemusta.

17.2.1 Rakennettavat toimitilat

Hankintalakia ja hankintaohjetta sovelletaan kaikkiin sellaisiin rakennusurakkasopimukseen, joiden kohteena on hankintayksikön vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttaminen millä tahansa tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että jos joudutaan vuokraamaan tila, joka rakennetaan alusta pitäen viraston tarpeiden mukaisesti, tulee hankintaan soveltaa hankintalakia ja hankintaohjetta.

17.2.2 Olemassa olevien toimitilojen vuokraaminen

Maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden ja rakennusten hankkimista ja vuokraamista koskevat palveluhankintasopimukset on rajattu hankintalainsäädännön ulkopuolelle. Hankintalakia noudatetaan soveltuvin osin. Sovellettavaksi tulevat hankintaohjeet tai toimitilahankinnan ohjeet. Hankintalakia koskevasta rajauksesta huolimatta kilpailuolosuhteita hyödynnetään myös olemassa olevien tilojen vuokraamisessa hyvän taloudellisen lopputuloksen aikaansaamiseksi. Tällaisissa vuokrauksissa voidaan noudattaa esim. kansallisen kynnyksarvon alittavien hankintojen osalta kuvattua kirjallista menettelyä. Toimitiloja vuokrattaessa on selvitettävä valtiolla olemassa olevien kiinteistöjen hyödyntämisen mahdollisuus.

17.3 Salassa pidettävät hankinnat

Salassa pidettävät hankinnat ja eräät keskeisiä turvallisuusetuja koskeva hankinnat on jätetty hankintalain menettelyiden ulkopuolelle. Näistä on annettu omat menettelysäännökset, joiden uudistaminen on valmisteilla. Hankinnan salassa pitäminen ratkaistaan viranomaisten toiminnan julkisuudessa annetun lain (621/1999) perusteella. Hankinta voi olla salassa pidettävä ainoastaan julkisuuslain perusteella (salassapitoperusteet on lueteltu lain 24 §:ssä). Muussa tapauksessa hankinta on julkinen. Salassapito edellyttää salassapitoperustetta ja salassapitopäätöstä. Salassapitopäätös tulee tehdä ennen hankinnan toteuttamista ja kirjata hankinta-asiakirjoihin.

Hankinnan salassapito ei ole syy tehdä suora hankinta; salassa pidettävästä hankinnasta on syytä aina selvittää, voidaanko siinä toteuttaa tarjouskilpailu. Tarjousmenettely voidaan toteuttaa esimerkiksi muutaman valitun toimittajan kesken. Salassa pidettävässä hankinnassa tulee huolehtia, että hankinta tapahtuu määrärahojen käytön kannalta edullisesti. Tarjouspyyntöaineiston luottamuksellisuutta ja hankintaa koskevan tiedon leviämistä voidaan turvata tehokkaasti myös muulla keinoin, esimerkiksi salassapitosopimuksilla ja toimittajien turvallisuusselvityksellä ja turvallisuussopimuksella ilman, että hankinta kokonaisuudessaan määrätään salassa pidettäväksi.

18 KANSALLISET KYNNYSARVOT ALITTAVIA HANKINTOJA ELI PIENHANKINTOJA KOSKEVAT MENETTELYPERIAATTEET

18.1 Yleistä

Kansalliset kynnsarvot alittavat hankinnat jäävät hankintalain menettelysäännösten ulkopuolelle. Tästä huolimatta ne eivät kuitenkaan jää sääntelyn ulkopuolelle. Pienhankintoja tehtäessä tulee noudattaa niin määrärahojen käytöstä annettuja säännöksiä, määräyksiä ja soveltamisohjeita kuin hallintomenettelyä ja siihen liittyvää päätöksentekoa koskevia säännöksiä. Lisäksi pienhankinnassa tulee ottaa huomioon EU:n perustamissopimuksen mukaisia yleisiä periaatteita eli syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteita.

Kansallisen kynnsarvon alle jäävistä hankinnoista ei ole velvollisuutta tehdä hankintailmoitusta, eikä niistä ole valitusoikeutta hankintalain perusteella markkinaoikeuteen.

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti valtionhallinnon hankintayksiköiden tulee vahvistaa omissa hankintaohjeessaan organisaatiossa noudattavat pienhankinnan menettelyt ja toimintasäännöt. Hankintakäsikirjassa kuvatut menettelyperiaatteet pienhankintojen toteuttamiselle on tarkoitettu yhtenäistämään toimintatapoja ja vahvistamaan valtionhallinnon hyvää hankintakulttuuria. Ne myös tarjoavat esimerkkejä pienhankinnan ohjeistamisen mahdollisuuksista hankintaohjeessa.

18.2 Kynnysarvot ja hankinnan ennakoiden arvon määrittäminen

Kansallinen kynnysarvo tavara- ja palveluhankinnoille on 15.000 euroa ilman arvonlisäveroa, sosiaali- ja terveystalouden palveluille sekä tietyille työvoimapolitiittisille aikuiskoulutuksen yhteishankinnoille työnantajan kanssa 50.000 euroa ilman arvonlisäveroa ja rakennusurakoille 100.000 euroa ilman arvonlisäveroa. Kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon määrittämistä koskevat ohjeet on kuvattu kohdassa 4.3.

18.3 Pienhankinnoissa noudatettavat yleiset periaatteet

Pienhankinnat tulee **ensisijaisesti toteuttaa** käyttämällä keskitetysti kilpailutettuja yhteishankintayksikön tekemiä puitejärjestelyjä ja sopimuksia (mm. talousarviolain 22 a §:n mukaiset Hansel Oy:n sopimukset) ja mahdollisia hallinnonalan tai viraston puite- tai vuosisopimuksia.

Vasta **toissijaisesti** käytetään omaa hankintaa. Kun hankinta toteutetaan omana hankintana, tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun sekä suhteellisuuden ja avoimuuden yleiset periaatteet tulevat aina noudatettaviksi myös pienhankinnoissa.

Pääsääntönä on, että omana hankintana toteutettavat pienhankinnat kilpailutetaan. Pyytämällä tarjoukset useammalta toimittajalta (vähintään kolmelta) ylläpidetään kilpailua ja varmistetaan määrärahan mahdollisimman kustannustehokas käyttö. Tästä on mahdollista poiketa lähinnä silloin, kun jäljempänä mainitut pienhankintoja koskevat suorahankinnan edellytykset täytyvät.

Pienhankinnat on käsiteltävä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Määräraha hankintaan tulee olla olemassa ja hankintojen tulisi perustua hankintasuunnitelmiin ainakin karkealla tasolla. Hankintasuunnittelun merkitys korostuu erityisesti pienhankinnoissa. Hankintasuunnitelmien avulla on mahdollisuus saada riittävän ajoissa selville hankintayksikön kaikki yksittäiset samaa tuoteryhmää koskevat vuoden aikana toistuvat hankinnat sekä hankintojen ennakoidun arvon määrittämiseksi että omien puitesopimusten kilpailuttamisen pohjaksi. Tavoitteena ovat aina kokonaisuutena taloudelliset hankinnat sekä edulliset ja sujuvat hankintamenettelyt.

Hankintojen jakaminen osiin kansallisen kynnysarvon alittamiseksi tai alla mainittujen euromäärien saavuttamiseksi on ehdottomasti kielletty. Hankinnan osiin jakamisen tulee aina perustua taloudellisiin tai teknisiin seikkoihin, jotka hankintayksikön tulee myöhemmin pystyä näyttämään toteen. Lisäksi on syytä huomioida hankintayksikön muiden hankkijoiden/yksiköiden toteuttamat samantyyppiset ja ajallisesti samoihin jaksoihin kohdistuvat hankinnat. Hankintojen pilkkomista tai osittamista koskeva hakemus voidaan saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi, vaikka hankinta olisikin alle kansallisen kynnysarvon.

18.4 Pienhankintojen hankintamenettelyt

Pienhankinnoissa ei ole säädeltyjä hankintamenettelyjä, kuten kansallisissa hankinnoissa ja EU-hankinnoissa (vrt. avoin tai rajoitettu menettely jne.). Tarjouskilpailu voidaan toteuttaa hyvin kevyesti, kunhan noudatettavat yleiset periaatteet tulevat huomioiduksi.

Pienhankinnat tehdään hankintayksikön valinnan mukaan joko tarjouskilpailuna tai suoraankintana. **Tarjouskilpailu kannattaa järjestää aina silloin, kun vallitsevasta hintatasosta ei ole varmuutta lähiaikoina toteutetun tarjouskilpailun perusteella ja halutaan varmistaa mahdollisimman edulliset hankintaehdot.**

Pienhankinnan suorahankintaperusteita hankintalaissa mainittujen lisäksi

- Hankinta on arvoltaan vähäinen (arvo määritellään viraston hankintaohjeessa)
- Tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn
- Hankinnalla on hankintayksiköstä johtumaton ennalta arvaamaton kiire
- Vastaavaa tuotetta on hankittu lähiaikoina ja hintataso on selvillä
- Muita potentiaalisia toimittajia ei ole tiedossa

Suorahankinnan käytön syy on perusteltava hankintayksikölle/ostajalle jäävään tilauskappaleeseen tai tietojärjestelmään.

18.5 Hankinnan vähäinen arvo

Hankinnan vähäisenä arvona on oikeuskäytännössä pidetty yleensä arvoa, joka alittaa 5.000–6.000 euroa ilman arvonlisäveroa. **Virastojen ja laitosten on syytä määritellä hankintaohjeessaan tuoteryhmäkohtaisesti virastossa noudatettava vähäisen hankinnan arvo.** Vähäisen hankinnan arvon määrittelyssä tulee ottaa huomioon hankintoihin käytettävissä olevat varat, hankintojen luonne, määrärahojen käyttövaltuudet ja muut virastoa ja laitosta koskevat erityispiirteet. Hankintaa ei saa pilkkoa kynnysarvon alittamiseksi.

18.6 Tarjouskilpailun toteuttaminen

Pienhankinnassa tarjouskilpailu tulee toteuttaa hankinnan ylittäessä vähäisen hankinnan arvon. Tarjouskilpailu voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti:

Pienhankintojen kilpailuttaminen

- Tarjouspyyntö tehdään ja tarjoukset pyydetään sähköpostilla, faksilla tai kirjeellä
- Tarjouspyyntö voidaan toimittaa suoraan valituille potentiaalisille tarjoajille tai tarjouspyyntö voidaan asettaa yleisesti saataville hankintayksikön internetsivuille tai muuhun viestimeen
- Vain arvoltaan vähäisissä tai kiireellisissä hankinnoissa hinta- ja saatavuustietoja voidaan selvittää myös suullisesti tai internetistä; saadut tiedot on kuitenkin kirjattava ylös

Pienhankinnoissa ei ole pakollista ilmoitusvelvollisuutta. Tarjouspyyntö voidaan toimittaa suoraan potentiaalisiksi katsotuille tarjoajille tai haluttaessa asettaa myös julkisesti saataville joko viraston internetsivuille tai HILMA-porttaaliin. Tarjouspyyntö tulee toimittaa kaikille sitä pyytävälle tarjoajille, ellei hankinta tämän vuoksi viivästy kohtuuttomasti.

Kirjallisessa tarjouspyynnössä tai suullisessa tiedustelussa on esitettävä kaikki tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa. Kirjallisen tarjouksen tarjousajan tulee olla kohtuullinen. Tarjouskilpailun valintaperusteena on pääsääntöisesti halvin hinta. Myös kokonaistaloudellista edullisuutta voidaan käyttää.

Kirjalliset tarjoukset avataan tarjousten jättöajan jälkeen ja tarjoukset käsitellään asianmukaisesti noudattaen tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Kirjalliset tarjoukset taltioidaan ja suullisesti saadut tarjoustiedot, tarjousten vertailutiedot ja hankinnan käyttötarkoitus kirjataan viraston käytännön mukaisesti hankinta-asiakirjoihin tai tietojärjestelmään.

18.7 Pienhankinnan hyväksyminen, ehtojen kirjaaminen ja tilaaminen

Hyväksyjä eli ratkaisuoikeuden haltija hyväksyy hankinnan joko tietojärjestelmässä tai merkitsemällä hyväksymisensä hankintamuistioon tai allekirjoittamalla tilauksen.

Suorahankintana toteutetusta pienhankinnasta tai suullisesta hintatiedustelusta ei tehdä erillistä kirjallista hankintapäätöstä, vaan hyväksyminen tehdään tilaukselle.

Pienhankintaa koskevat ehdot on syytä kirjata. Hankinnan luonteesta riippuen ehdot tulee kirjata joko kirjalliseen hankintasopimukseen tai vaihtoehtoisesti kirjalliseen tilaukseen tai saatavaan tilausvahvistukseen. Tilaus katsotaan kirjalliseksi, jos tietojärjestelmään jää tilauksesta tulostettava tieto. Lähinnä arvoltaan vähäisissä hankinnoissa tilaus on mahdollista tehdä suullisesti, jolloin sen tiedot on kuitenkin mahdollisimman nopeasti kirjattava tilaavan yksikön omaan seurantaan esim. tietojärjestelmään. Kirjanpitosäännökset edellyttävät, että tilaukset dokumentoidaan.

18.8 Hankinnat valtion maksuaikakortilla

Valtion maksuaikakortti on tarkoitettu virkamatkustamisen sekä pientarvike-, polttoaine- ja ajoneuvotarvikehankintojen maksamisessa käytettäväksi valtionhallinnon yhtenäiseksi maksuratkaisuksi. Maksuaikakortti on laajasti hyväksytty maksuväline kotimaassa ja ulkomailla, ja se soveltuu myös internetostamiseen.

Hankinta voidaan tehdä valtion maksuaikakortilla vahvistettujen käyttöperiaatteiden ja käyttöohjeiden (VM 2/01/2006 ja Valtiokonttorin ohje 345/03/2005) sekä viraston antamien toimintaohjeiden mukaisesti. Hankittavat tuotteet haetaan joko sopimusliikkeestä tai muusta käytettävästä liikkeestä ja maksetaan valtion maksuaikakortilla.

Maksuaikakortin kertaoston ja kuukausittaisen käyttörajan lisäksi viraston toimintaohjeessa voidaan määritellä ne tuoteryhmät, joita koskevissa hankinnoissa maksuaikakorttia voidaan käyttää ja muut tarpeelliset toimintaohjeet. Valtion maksuaikakorttiratkaisusta saa lisätietoa Hansel Oy:ltä ja korttiratkaisun toimittajalta

LIITTEET

lisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

3 §

Syrjimättömyysvelvoite erityis- ja yksinoikeuteen perustuvassa palvelutoiminnassa

Hankintayksikön myöntäessä muulle kuin hankintayksikölle erityis- tai yksinoikeuden julkisen palvelutoiminnan harjoittamiseen sen on määrättävä, että yksikön on kyseiseen palvelutoimintaan liittyvissä hankinnoissaan noudatettava kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa.

4 §

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen mukaiset ehdot

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (SopS 5/1995) soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa muista sopimusvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin on sovellettava samoja ehtoja kuin Suomesta ja muista Euroopan unionin jäsenvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavarankanta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

2) *rakennusurakkasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on jonkin liitteessä C tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen taikka suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä; rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan myös hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla; rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus;

3) *tavarahankintasopimuksella* muuta kuin rakennusurakkaa koskevaa hankintasopimusta; tavarahankintasopimuksen kohteena on tavaroiden osto, leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen ostooptioin tai ilman niitä; tavarahankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on tavarahankinnan lisäksi kokoamis- ja asennustöitä;

4) *palveluhankintasopimuksella* muuta kuin julkista rakennusurakkaa tai julkista tavarahankintaa koskevaa sopimusta, jonka kohteena on palvelujen suorittaminen; palveluhankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on palvelujen ohella tavaroita, jos palvelujen arvo on suurempi kuin tavaroiden arvo; lisäksi palveluhankintasopimukseksi katsotaan hankintasopimus, johon palvelujen ohella sisältyy liitteessä C tarkoitettuja rakennustöitä;

5) *käyttöoikeusurakalla* muuten samanlaista sopimusta kuin rakennusurakkasopimus, mutta rakennustyön vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

6) *palveluja koskevalla käyttöoikeussopimuksella* muuten samanlaista sopimusta kuin palveluhankintasopimus, mutta palvelujen vastikkeena on joko oikeus hyödyntää palvelua tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

7) *toimittajalla* luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen tahojen ryhmittymää, joka tar-

joaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustyötä tai rakennusurakoita;

8) *ehdokkaalla* toimittajaa, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn taikka kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn;

9) *tarjoajalla* toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen;

10) *avoimella menettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen; hankintailmoituksen ohella hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyyntöjä soveliaiksi katsomalleen toimittajille;

11) *rajoitetulla menettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; ainoastaan hankintayksikön valitsema ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen;

12) *neuvottelumenettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiansa toimittajien kanssa;

13) *suorahankinnalla* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn mukaan yhden tai usean toimittajan, jonka kanssa hankintayksikkö neuvottelee sopimuksen ehdoista;

14) *kilpailullisella neuvottelumenettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua; hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa löytääkseen yhden tai usean ratkaisun, joka vastaa sen tarpeita ja jonka perusteella valittuja ehdokkaita pyydetään tekemään tarjouksensa;

15) *pitejärjestelyllä* yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät;

16) *suunnittelukilpailulla* menettelyä, jolla hankintayksikkö voi hankkia esimerkiksi

kaavoitukseen, kaupunkisuunnitteluun, arkkitehtuuriin, tekniseen suunnitteluun tai tietojenkäsittelyyn suunnitelman, jonka tuomari valitsee kilpailulla; kilpailussa voidaan antaa palkintoja;

17) *dynaamisella hankintajärjestelmällä* täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille; hankintamenettely on rajoitetun keston ajan avoin kaikille kelpoisuusehdot täyttävälle tarjoajille, jotka ovat esittäneet tarjouspyynnön mukaisen alustavan tarjouksen;

18) *sähköisellä huutokaupalla* toistuvaa menettelyä, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta; rakennusurakat ja sellaiset palveluhankinnat, joiden sisältönä ovat henkiset suoritukset, eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena;

19) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien määrittelyä; tällaisia ominaisuuksia ovat muun muassa laatua tai ympäristönsuojelun tasoa, suunnittelua, vaatimustenmukaisuutta ja käyttöön soveltuvuutta sekä tuotteen käytön arviointia, tuotteen turvallisuutta ja mittoja, myyntinimityksiä, termistöä, tunnuksia, testausta ja testausmenetelmiä, pakkauksen merkitsemisen, etiketöinnin, käyttöohjeiden ja tuotantoprosessien ja menetelmien sekä vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelmiä koskevat vaatimukset; julkisissa rakennusurakoissa teknisin eritelmin määriteltäviä ominaisuuksia ovat lisäksi suunnitteluun, kustannuslaskentaan, testaukseen ja tarkastukseen liittyvät säännöt, työn hyväksymisehdot, rakennusmenetelmät sekä rakennustekniikat ja muut valmiiseen työhön ja materiaaleihin tai niiden osiin liittyvät tekniset edellytykset;

20) *teknisellä määrittelyllä* eurooppalaista standardia, eurooppalaista teknistä hyväksyntää, virallista teknistä määrittelyä, kansainvälistä standardia, teknistä viitettä, kansallista standardia, kansallista teknistä hyväksyntää

sekä muuta kansallista asiakirjaa, joka liittyy suunnitteluun, laskentaan, työn suoritukseen tai tuotteen käyttöön;

21) *standardilla* tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen*, jolloin se on kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen*, jolloin se on eurooppalaisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; taikka

c) *kansallinen*, jolloin se on kansallisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

22) *eurooppalaisella teknisellä hyväksynnällä* Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämän hyväksyntälaitoksen rakennustuotteelle antamaa myönteistä teknistä arviointia tuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön; hyväksyntä perustuu niiden rakennuskohdetta koskevien olennaisten vaatimusten täyttymiseen, joiden pohjalta tuotteelle ominaiset ominaisuudet on määrätty, sekä käyttöolosuhteiden määrittelyyn;

23) *virallisella teknisellä määrittelyllä* teknistä määrittelyä, joka on Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustama ja joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä;

24) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardisointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin virallista standardia;

25) *tunnustetulla toimielimellä* testaus- tai kalibrointilaboratorioita ja tarkastus- ja varmentamiselimiä, jotka noudattavat sovellettavia eurooppalaisia standardeja; hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustettujen toimielinten antamat todistukset;

26) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPI)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

27) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi;

ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

28) ilmaisulla *sähköinen muoto* viestintämuotoa, jossa käytetään sähköteknisiä tietojen käsittely- ja tallennusvälineitä ja jossa tietoja levitetään, välitetään tai vastaanotetaan johtoja pitkin, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla.

2 luku

Soveltamisala

6 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;

2) evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset;

3) valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaiset liikelaitokset;

4) julkisoikeudelliset laitokset; julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja:

a) jota rahoittaa pääasiallisesti 1—4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö;

b) jonka johto on 1—4 kohdassa tarkoitettun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka

c) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1—4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet; sekä

5) mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta 1—4 kohdassa tarkoitettulta hankintayksiköltä.

Tämän lain soveltamisesta evankelis-luterilaisen kirkon toimintaan säädetään kirkko-laissa (1054/1993).

7 §

Yleiset hankintoja koskevat poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin:

1) jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä taikka jos valtion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat;

2) joiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön; taikka

3) joita koskevat muut menettelysäännöt ja jotka tehdään:

a) Suomen ja yhden tai useamman kolmannen maan välisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee tavarahankintoja tai rakennusurakoita allekirjoittajavaltioiden yhteisen rakennusurakan toteuttamiseksi tai hyödyntämiseksi taikka palveluhankintoja allekirjoittajavaltioiden yhteisen hankkeen toteuttamiseksi tai hyödyntämiseksi;

b) kansainvälisen järjestön erityismenettelyn nojalla; taikka

c) joukkojen sijoittamiseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa toimivia yrityksiä.

Edellä 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetystä poiketen lakia sovelletaan kehitysyhteistyösopimuksiin perustuviin ulkoasiainhallinnon hankintoihin.

8 §

Palveluhankintoja koskevat poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka koskevat:

1) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyviä oikeuksia;

2) televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien ohjelmien ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa taikka lähetyksia;

3) välimies- ja sovittelupalveluja;

4) keskuspankkipalveluja taikka arvopapereiden tai muiden rahoitusvälineiden liikkeen laskemiseen, ostoon, myyntiin tai siirtoon liittyviä rahoituspalveluja, kuten liiketoimia, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomaa;

5) työsopimuksia;

6) tutkimus- ja kehittämispalveluja, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettä-

väksi ja hankintayksikkö korvaa suoritettun palvelun kokonaan;

7) ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (SopS 12/2005 ja 13/2005) mukaisten päästöyksiköiden hankintaa; taikka

8) sellaisten lentoliikennepalveluiden hankintaa, joihin sovelletaan yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2408/92.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen lakia sovelletaan missä tahansa muodossa tehdyn osto- tai vuokrasopimuksen kanssa samanaikaisesti, ennen sitä tai sen jälkeen tehtäviin rahoituspalveluja koskeviin sopimuksiin.

9 §

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelualan hankinnat

Tätä lakia ei sovelleta vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain, jäljempänä *erityisalojen hankintalaki* (349/2007), mukaista toimintaa varten tehtäviin hankintoihin lukuun ottamatta lain 9 §:n mukaisia postipalvelualan hankintoja tämän lain 87 §:ssä tarkoitetun siirtymäkauden loppuun. Tätä lakia ei sovelleta myöskään sellaisiin erityisalojen hankintalaissa tarkoitettuihin toimintoihin, jotka on mainitussa laissa vapautettu sen soveltamisalasta. Tämän lain mukaisia oikeusturvakeinoja sovelletaan erityisalojen hankintalain soveltamisalaa kuuluvissa hankinnoissa.

Tätä lakia ei sovelleta erityisalojen hankintalaissa tarkoitettuihin toimintoihin, jotka on mainitussa laissa vapautettu sen soveltamisalasta. Tämän lain mukaisia EU-kynnyksiarvoja.

10 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköiltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon kannalta itsenäi-

seltä yksiköltä, jos hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo yksikköä samalla tavoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan ja jos yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.

11 §

Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Hankintayksikön, joka hankkii tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikköä, katsotaan noudattaneen tätä lakia, jos yhteishankintayksikkö on noudattanut sitä.

Yhteishankintayksiköllä tarkoitetaan sellaista hankintayksikköä, joka hankkii sen suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi.

Yhteishankintayksikön toiminta voi myös kohdistua Suomessa toimivaan Euroopan unionin erillisvirastoon.

12 §

Yksinoikeuteen perustuvat palveluhankinnat

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka tehdään toiselta hankintayksiköltä sille Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisella lailla, asetuksella tai hallinnollisella määräyksellä annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella.

13 §

Valtionapua saavan rakennusurakan kilpailuttaminen

Valtionapua koskevassa päätöksessä voidaan edellyttää, että hankintayksikkö ei saa toteuttaa valtionavun kohteena olevaa raken-

nusurakkaa omana työnä järjestämättä tarjouskilpailua.

14 §

Hankintojen varaaminen työkeskuksille

Hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville yksiköille taikka varata hankinnan toteuttamisen tapahtuvaksi työohjelmien yhteydessä, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät vammaansa luonteen tai vakavuuden vuoksi voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa. Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskuksille tai työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

3 luku

Kynnysarvot ja hankinnan ennakoitun arvon laskeminen

15 §

Kansalliset kynnysarvot

Tätä lakia ei sovelleta:

1) tavara- tai palveluhankintoihin, suunnittelukilpailuihin eikä palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jos hankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 15 000 euroa;

2) poiketen siitä, mitä 1 kohdassa palveluhankinnoista säädetään, liitteen B (ryhmä 25) mukaisiin terveydenhoito- ja sosiaalipalveluihin ja liitteen B mukaisiin palveluihin, joita hankitaan julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 3 §:n mukaisesti yhteishankintana työnantajan kanssa, jos hankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 50 000 euroa; sekä

3) rakennusurakoihin ja käyttöoikeusurakoihin, jos hankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 100 000 euroa.

16 §

EU-kynnysarvot

EU-kynnysarvot, jotka perustuvat Euroo-

pan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta hankintoja koskevien sopimusten tekomenetelyihin sovellettavien kynnysarvojen osalta annettuun komission asetukseen (EY) N:o 2083/2005, ovat:

1) 137 000 euroa valtion keskushallintoviranomaisten tavarahankinnoissa ja palveluhankinnoissa;

2) 211 000 euroa muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköiden tavarahankinnoissa ja palveluhankinnoissa; sekä

3) 5 278 000 euroa rakennusurakoissa ja käyttöoikeusurakoissa.

Euroopan yhteisöjen komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden vuoden välein hankintadirektiivin 78 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistettujen kynnysarvojen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan yhteisöjen komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot. Kauppa- ja teollisuusministeriön on viivytyksettä ilmoitettava virallisessa lehdessä EU-kynnysarvojen muutoksista Euroopan yhteisöjen komission tekemien tarkistusten mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä Suomessa ovat 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja hankintadirektiivin liitteeseen IV sisältyviä valtion keskushallintoviranomaisia.

17 §

Hankinnan ennakoitujen arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehdot toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut. Laskettaessa 15 §:n 2 kohdassa tarkoitettua yhteishankinnan ennakoitua arvoa huomioon otetaan työvoimaviranomaisten rahoittama osuus hankinnasta.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonais-

arvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien vastaavien osien ennakoitu kokonaisarvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo ylittää 15 §:ssä tarkoitettua kansallisen kynnysarvon tai 16 §:ssä tarkoitettua EU-kynnysarvon, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä siten kuin 4 luvussa säädetään.

Tavara- ja palveluhankintoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 80 000 euroa, sekä rakennusurakoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 1 miljoona euroa, ei sovelleta tätä lakia 21 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, jos tällaisten osien yhteenlaskettu arvo on enintään 20 prosenttia kaikkien osien yhteisarvosta. Jos osan ennakoitu arvo ylittää 15 §:ssä tarkoitettua kansallisen kynnysarvon, hankintayksikön on kuitenkin noudatettava tämän lain säännöksiä siten kuin 21 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennakoidun arvon on päätettävä silloin, kun hankintayksikkö toimittaa hankintailmoituksen julkaistavaksi tai muuten aloittaa hankintamenettelyn.

18 §

Eräiden palveluhankintojen ennakoitujen arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitujen arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) vakuutuspalvelussa maksettavia vakuutusmaksuja ja muita korvauksia;

2) pankkipalvelussa ja muussa rahoituspalvelussa maksettavia maksuja, palkkioita, korkoja ja muita korvauksia;

3) suunnittelua koskevassa palveluhankinnassa maksettavia maksuja, palkkioita ja muita korvauksia;

4) suunnittelukilpailussa, joka järjestetään palveluhankintaan johtavan menettelyn osana, palveluhankinnan ennakoitua arvoa sekä mahdollisia osallistuspalkkioita ja maksuja; sekä

5) muussa suunnittelukilpailussa osallistujille maksettavia palkkioita ja maksuja sekä

1086

myöhemmin, 27 §:n 7 kohdan mukaisesti tehtävän palveluhankinnan ennakoitua arvoa, jos hankintayksikkö ei sulje suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa palveluhankintaa pois hankintamenettelystä.

19 §

Ennakoidun arvon laskeminen sopimuskaudelta

Jos tavarahankintasopimuksen kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua voimassaolon aikaista kokonaisarvoa tai määräaikaista, yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; taikka

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen varainhoitokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä tavarantoimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan varainhoitokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa; taikka

2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Puitejärjestelyssä hankinnan ennakoidun

arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

20 §

Kielto jakaa hankintaa tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti

Hankintaa ei saa jakaa eriin, osittaa tai laskea poikkeuksellisin menetelmin tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tavarahankintaa tai palveluhankintaa ei myöskään saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muutoin yhdistellä keinotekoisesti tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

4 luku

Hankintalajeihin liittyvät soveltamissäännökset

21 §

Tavara- ja palveluhankintoihin, palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin ja rakennusurakoihin sovellettavat säännökset

Edellä 16 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettun EU-kynnysarvon ylittäviin tavarahankintoihin, liitteen A palveluhankintoihin ja rakennusurakoihin on sovellettava, mitä tässä laissa säädetään, lukuun ottamatta 9 luvun säännöksiä. Lain säännöksiä sovelletaan samoin hankittaessa liitteessä A tarkoitettuja palveluja yhdessä liitteessä B tarkoitettujen palvelujen kanssa, jos liitteen A palvelujen arvo on suurempi kuin liitteen B palvelujen arvo ja hankinnan kokonaisarvo ylittää mainitun kynnysarvon.

Liitteen B palveluhankintoihin, käyttöoikeussopimuksiin sekä 7 §:n 1 momentin 3 a kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettuihin kehitysyhteistyösopimuksiin perustuviin ulkoasiainhallinnon hankintoihin samoin kuin 16 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin EU-kynnysarvon alittaviin liitteen A palveluhankintoihin, tavarahankintoihin ja rakennusurakoihin sovelletaan, mitä I, III ja IV osassa säädetään. Näihin hankintoihin sovelletaan lisäksi, mitä ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellisesta

muodosta 60 §:ssä, tarjouskilpailuun osallistumisesta ryhmittymänä 61 §:ssä, poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista 63 §:ssä ja hankintayksikön antaman tuen huomioon ottamisesta tarjousten vertailussa 64 §:ssä säädetään.

Edellä 16 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua EU-kynnysarvon ylittävään liitteen B palveluhankintoihin on lisäksi sovellettava, mitä jälki-ilmoitusvelvollisuudesta 35 §:ssä sekä teknisistä eritelmistä, ympäristöominaisuuksia koskevista teknisistä eritelmistä ja tarjoajan esittämästä näytöstä 44—46 §:ssä säädetään.

22 §

Suunnittelukilpailuihin sovellettavat säännökset

Tätä lakia sovelletaan suunnittelukilpailuun, joka järjestetään palveluhankintasopimukseen johtavan menettelyn osana, sekä suunnittelukilpailuun, jossa osallistujille maksetaan osallistumispalkkioita tai osallistumismaksuja.

Suunnittelukilpailuihin sovelletaan, mitä I ja IV osassa säädetään. Suunnittelukilpailuihin sovelletaan lisäksi, mitä suunnittelukilpailun tuomaristosta ja sen päätöksenteosta 33 ja 34 §:ssä, ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellisesta muodosta 60 §:ssä, tarjouskilpailuun osallistumisesta ryhmittymänä 61 §:ssä, poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista 63 §:ssä sekä hankintayksikön antaman tuen huomioimisesta tarjousten vertailussa 64 §:ssä säädetään. Suunnittelukilpailuista, jotka ylittävät 16 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua EU-kynnysarvon, on ilmoitettava 35 §:n mukaisesti, ja suunnittelukilpailuista, jotka alittavat EU-kynnysarvon, on ilmoitettava 68 §:n mukaisesti.

23 §

Käyttöoikeusurakoihin ja niihin perustuviin rakennusurakoihin sovellettavat säännökset

Edellä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua EU-kynnysarvon ylittävässä käyttöoikeusurakassa on noudatettava, mitä I ja IV

osassa säädetään sekä mitä hankintamenettelyistä 5 luvussa, hankintailmoituksista 35 §:ssä, määräajasta 36 §:n 3 momentissa ja 38 §:n 2 momentissa sekä alihankinnasta 48 §:ssä säädetään.

Edellä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua EU-kynnysarvon alittavassa käyttöoikeusurakassa on noudatettava, mitä I ja IV osassa säädetään sekä mitä hankintamenettelyistä 65 ja 66 §:ssä sekä hankinnasta ilmoittamisesta 68 §:ssä säädetään.

Käyttöoikeusurakan saajan ollessa hankintayksikkö sen on noudatettava tämän lain säännöksiä 21 §:ssä tarkoitettulla tavalla tehdessään käyttöoikeusurakkaan perustuvan rakennusurakkasopimuksen kolmannen osapuolen kanssa.

Jos käyttöoikeusurakan saaja ei ole hankintayksikkö, sen on noudatettava, mitä I ja IV osassa säädetään sekä mitä hankintamenettelyn määräajoista 36 §:n 3 momentissa, 38 §:n 2 ja 3 momentissa ja 39 §:ssä sekä ilmoitusvelvollisuudesta 35 §:ssä säädetään tehdessään käyttöoikeusurakkaan perustuvan 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua EU-kynnysarvon ylittävän rakennusurakkasopimuksen kolmannen osapuolen kanssa.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuksi kolmanneksi osapuoleksi ei katsota käyttöoikeusurakkaa varten perustettua ryhmittymää eikä sen sidosyrityksiä. Sidisytyksellä tarkoitetaan yritystä, johon käyttöoikeusurakan saaja voi suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa taikka joka voi käyttää määräysvaltaa käyttöoikeusurakan saajaan taikka joka yhdessä käyttöoikeusurakan saajan kanssa on toisen yrityksen määräysvallan alainen omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen perusteella. Yrityksellä katsotaan olevan määräysvalta toisessa yrityksessä, kun se:

- 1) suoraan tai välillisesti omistaa enemmistön kyseisen yrityksen merkitystä pääomasta;
- 2) hallitsee enemmistöä yrityksen osakkeisiin perustuvasta äänioikeudesta; taikka
- 3) voi nimittää yli puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimien jäsenistä.

Käyttöoikeusurakkaa koskevaan osallistumishakemukseen on liitettävä täydellinen luettelo sidosyrityksistä. Luetteloon on tehtävä yritysten välisten suhteiden muuttumisen edellyttämät muutokset.

II OSA

EU-kynnysarvon ylittäviä tavara-hankintoja, liitteen A mukaisia ensisijaisia palveluhankintoja, rakennusurakoita, käyttöoikeusurakoita ja suunnittelu-kilpailuja koskevat säännökset

5 luku

Hankintamenettelyt

24 §

Hankintamenettelyn valinta

Hankinnoissa käytettävät kilpailuttamis-menettelyt määritellään 5 §:n 10—18 kohdassa. Hankinnassa on käytettävä ensisijaisesti avointa tai rajoitettua menettelyä. Neuvottelumenettelyä, suorahankintaa, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja puitejärjestelyä voidaan käyttää 25—32 §:ssä säädetyn edellytyksin.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan tarjousmenettelyyn. Menettelyyn kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa ehdokkaiden enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä ehdokkaiden soveltuvuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia sekä objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita.

Ehdokkaita on kutsuttava tarjouskilpailuun hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Tarjouskilpailuun on rajoitetussa menettelyssä kutsuttava vähintään viisi ehdokasta, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ehdokkaita on kutsuttava vähintään kolme, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän.

Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä menettelyn viimeisessä vaiheessa on todellisen kilpailun varmistamiseksi oltava riittävä määrä ehdokkaita, jos vaatimukset täyttäviä ehdokkaita tai ratkaisuja on riittävästi.

Tarjouskilpailuun on kutsuttava vähintään hankintayksikön ennalta vahvistama määrä ehdokkaita. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän, hankintayksikkö voi jatkaa hankintamenettelyä pyytämällä soveltuvia ehdokkaita esittämään tarjouksen tai aloittamaan neuvottelut. Tarjouskilpailuun voidaan ottaa vain ne ehdokkaat, jotka täyttävät vähimmäisedellytykset ja jotka ovat tehneet osallistumishakemuksen.

25 §

Neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn, jos avoimessa menettelyssä, rajoitetussa menettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä on saatu tarjouksia, jotka eivät sisällöltään vastaa tarjouspyyntöä, tai jos tarjouksia ei voida 47, 48, 50 tai 52—60 §:n perusteella hyväksyä. Edellytyksenä on lisäksi, että tarjouspyynnön mukaisia sopimusehtoja ei olennaisesti muuteta. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät 52—60 §:n mukaisesti asetetut vähimmäisedellytykset ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen.

Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn myös:

1) hankinnassa, jonka luonne ei poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua tai johon liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua;

2) palveluhankinnassa, kuten rahoituspalvelujen, rakennusten suunnittelupalvelujen sekä muiden asiantuntija- ja osaamispalvelujen hankinnassa, jossa hankinnan luonteen vuoksi tarjouspyyntöä tai tehtävämäärittelyä ei voida laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen;

3) rakennusurakassa, jos rakennustyö tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi taikka tutkimus- ja kehittämiskulujen korvaamiseksi; sekä

4) käyttöoikeusurakan saajan valinnassa.

26 §

Neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on neuvoteltava tarjoajien kanssa tarjousten mukauttamiseksi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä esitettyihin vaatimuksiin. Neuvottelujen tarkoituksena on 62 §:n mukaisen parhaan tarjouksen valinta.

Neuvottelut voivat tapahtua vaihteittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjousten määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouksen valintaperusteita. Edellytyksenä on, että neuvottelujen vaihteittaisuudesta ja neuvotteluissa noudatettavista perusteista on ilmoitettu hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Hankintayksikön on kohdeltava ehdokkaita ja tarjoajia neuvotteluissa tasapuolisesti. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

27 §

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos:

1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka sopivia tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä, taiteellisesta tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan;

3) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

4) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole mas-
satuotanto tavarain valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;

5) hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;

6) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttö-

myysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena; taikka

7) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

28 §

Suorahankinta lisätilauksissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen materiaalin hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäiseen hankintasopimukseen sisällymätön lisäpalvelu tai lisäurakka, joka hankitaan alkuperäiseltä toimittajalta ja joka on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi palvelun tai urakan toteuttamiselle sellaisena kuin se on alun perin määritetty. Edellytyksenä on, että lisäpalvelua tai lisäurakkaa ei voida teknisesti tai taloudellisesti erottaa pääsopimuksesta aiheuttamatta hankintayksikölle huomattavaa haittaa tai, vaikka lisäpalvelu tai lisäurakka voitaisiinkin erottaa alkuperäisen sopimuksen toteuttamisesta, se on ehdottoman välttämätön alkuperäisen sopimuksen loppuunsaattamiseksi. Lisäksi edellytyksenä on, että lisäpalvelujen tai lisäurakoiden kokonaisarvo on enintään 50 prosenttia alkuperäisen hankinnan arvosta. Hankintayksikkö voi tehdä samoin edellytyksin suorahankinnan myös käyttöoikeusurakkaan liittyvästä lisäurakasta alkuperäisen käyttöoikeusurakan saajan kanssa.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

29 §

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä erityisen monimutkaisessa hankinnassa, jossa:

1) hankintayksikkö ei pysty objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia tai taloudellisia ehtoja taikka teknisiä keinoja tarpeidensa tai tavoitteidensa toteuttamiseksi 44 §:n 2 momentin 2—4 kohdan mukaisesti; sekä

2) tarjouksen valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus.

Hankintayksikön on kohdeltava ehdokkaita ja tarjoajia menettelyssä tasapuolisesti. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

Hankintayksikkö ei saa paljastaa tarjouskilpailun aikana muille tarjoajille toisen tarjoajan ehdottamia ratkaisuja tai neuvotteluissa annettuja luottamuksellisia tietoja ilman ehdokkaan tai tarjoajan suostumusta.

Hankintayksikkö voi maksaa kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville raha- tai muita palkkioita taikka antaa palkintoja.

30 §

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa hankintaa koskevat tarpeensa ja vaatimuksensa. Hankintayksikkö voi laatia

lisäksi hankinnan tavoitteita ja sisältöä tarkentavan hankekuvauksen.

Hankintayksikkö aloittaa 52—59 §:n mukaisesti valittujen ehdokkaiden kanssa neuvottelun, jonka tarkoituksena on määritellä hankinnan toteuttamista koskeva yksi tai useampi ratkaisuvaihtoehto. Hankintayksikkö voi neuvotella ehdokkaiden kanssa kaikista hankintasopimukseen liittyvistä näkökohdista.

Neuvottelut voivat tapahtua vaihteittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouksen vertailuperusteita. Neuvottelujen vaihteittaisuudesta ja noudatettavista perusteista on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.

Hankintayksikön on päätettävä neuvottelut, kun se on valinnut ne ratkaisuvaihtoehdot, joilla hankinta voidaan toteuttaa. Neuvottelujen päättymisestä on ilmoitettava osallistujille.

Hankintayksikön on pyydettävä ehdokailta neuvotteluissa esitettyihin ja määritettyihin ratkaisuihin perustuvat lopulliset tarjoukset. Tarjouksen on oltava tarjouspyynnössä esitettyjen hankkeen kohteen edellyttämien vaatimusten mukainen.

Tarjouksen valinnassa on sovellettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja vertailuperusteita. Vertailuperusteiden asettamisessa sekä tarjouksen valinnassa on noudatettava, mitä 62 §:ssä säädetään.

Tarjouksia voidaan hankintayksikön pyynnöstä täsmentää ja selkeyttää, jos se ei johda tarjousten tai tarjouspyynnön olennaisten tekijöiden muuttumiseen syrjivällä tai kilpailua vääristävällä tavalla. Samoin edellytyksin myös tarjouskilpailun voittanutta tarjousta voidaan täsmentää tai selkeyttää taikka vahvistaa siinä olevia sitoumuksia.

31 §

Puitejärjestely

Hankintayksikön on valittava toimittajat puitejärjestelyyn avoimella tai rajoitetulla menettelyllä. Hankintayksikkö voi valita puitejärjestelyn toimittajat myös 25 §:ssä säädettyin edellytyksin neuvottelumenettelyllä tai

tekemällä 27 §:ssä säädetyn edellytyksin suorahankinnan. Puitejärjestelyyn otettavien toimittajien valinnassa on noudatettava, mitä 8 luvussa säädetään. Usean toimittajan kanssa tehtävään puitejärjestelyyn on valittava vähintään kolme toimittajaa, jollei kelpoisuusehdot täyttäviä tarjoajia ja hyväksyttävii tarjouksia ole vähemmän.

Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyn alkupe-
räisten osapuolten kesken. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä huomattavia muutoksia sen voimassaoloaikana. Puitejärjestelyä ei saa käyttää kilpailua vääristävällä, rajoittavalla tai estävällä tavalla.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Hankinnan kohteen välttämättä sitä edellyttäessä puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoaltaan pidempi.

32 §

Puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn yhden toimittajan kanssa, siihen perustuvat hankinnat on tehtävä puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti. Hankintayksikkö voi pyytää toimittajaa tarvittaessa täsmentämään tai täydentämään kirjallisesti tarjoustaan.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn usean toimittajan kanssa, puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä joko puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista tai, jos kaikkia ehtoja ei ole järjestelyssä vahvistettu, kilpailuttamalla puitejärjestelyyn otetut toimittajat puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tarpeen vaatiessa puitejärjestelyn ehtoja voidaan täsmentää tai selkeyttää.

Hankintayksikön on puitejärjestelyyn perustuvien hankintojen kilpailuttamisessa pyydettävä kirjallinen tarjous niiltä puitejärjestelyyn otetuilta toimittajilta, joilla on edellytykset hankinnan toteuttamiseen. Hankintayksikön on määrättävä tarjousaika, jonka on oltava riittävä ottaen huomioon hankinnan laatu, tarjousten tekemisen edellyttämä aika ja muut vastaavat seikat. Tarjousten sisältö on pidettävä luottamuksellisena tarjouskilpai-

lun päättymiseen saakka. Hankintayksikön on valittava paras tarjous noudattaen tarjouspyynnössä esitettyä tarjouksen valintaperustetta ja vertailuperusteita.

33 §

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailun sääntöjen on oltava suunnittelukilpailuun osallistumisesta kiinnostuneiden saatavilla. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa alueellisella perusteella tai sillä perusteella, että osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Suunnittelukilpailun osallistujien määrää voidaan rajoittaa noudattamalla ennalta ilmoitettuja syrjimättömiä perusteita. Suunnittelukilpailuun on kuitenkin aina kutsuttava riittävä määrä osallistujia todellisen kilpailun varmistamiseksi.

34 §

Suunnittelukilpailun tuomaristo ja sen päätoimintekoko

Suunnittelukilpailussa on oltava tuomaristo, jonka jäsenten on oltava kilpailuun osallistuvista riippumattomia luonnollisia henkilöitä. Jos suunnittelukilpailuun osallistujilta vaaditaan tiettyä ammatillista pätevyyttä, vähintään kolmasosalla tuomariston jäsenistä on oltava sama tai vastaava pätevyys.

Tuomariston on oltava päätöksissään tai lausunnoissaan riippumaton. Osallistujien ehdotuksia on arvioitava nimettömästi ja yksinomaan suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa esitetyillä perusteilla. Nimettömyyden suoja on noudatettava siihen saakka, kunnes tuomaristo on antanut lausuntonsa tai tehnyt päätöksensä.

Osallistujia voidaan tarvittaessa pyytää vastaamaan tuomariston pöytäkirjaan merkiksiin kysymyksiin suunnitelmiin liittyvien näkökohtien selventämiseksi. Tuomariston jäsenten ja osallistujien välisistä keskusteluista on laadittava yksityiskohtainen pöytäkirja. Tuomariston on tehtävä suunnitelmien arvioinnista kaikkien jäsenten allekirjoittama

pöytäkirja, johon tulee sisältyä suunnitelmien paremmuusjärjestys ja ansiot, tuomariston huomautukset sekä mahdolliset selventämistä vaativat seikat.

6 luku

Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja määräajat

35 §

Ilmoitusvelvollisuus

Hankintayksikön on toimitettava julkaistaviksi ennakkoilmoitus ja hankintailmoitus, suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus, käyttöoikeusurakkaa koskeva ilmoitus sekä jälki-ilmoitus siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Käyttöoikeusurakan saajan, joka ei ole hankintayksikkö, on lisäksi toimitettava julkaistavaksi hankintailmoitus käyttöoikeusurakkaan perustuvasta rakennusurakasta.

Hankintailmoitukset on toimitettava julkaistaviksi kauppa- ja teollisuusministeriön määräämälle taholle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä pykälässä tarkoitetuista hankintadirektiivissä edellytetyistä ilmoitusvelvoitteista, ilmoitusten lähettämisessä käytettävistä viestintävälineistä, ilmoitusten sisällöstä, julkaisemisesta ja muista ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä seikoista.

36 §

Vähimmäismääräajat ja määräaikaisten laskeminen

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Määräajat lasketaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Rajoitetussa menettelyssä tarjousaika lasketaan tarjouspyynnön lähettämispäivästä.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 37 päivää. Avoimessa

menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 52 päivää ja rajoitetussa menettelyssä vähintään 40 päivää.

Käyttöoikeusurakkaa koskevassa tarjousmenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 52 päivää. Jos käyttöoikeusurakan saaja ei ole hankintayksikkö, käyttöoikeusurakkaan perustuvaa rakennusurakkaa koskevassa tarjousmenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 37 päivää. Tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää tarjouspyynnön lähettämispäivästä.

37 §

Nopeutettu menettely

Edellä 36 §:ssä säädettyjä määräaikoja voidaan lyhentää, jos määräaikaisten noudattaminen rajoitetussa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä on kiireen vuoksi mahdotonta. Osallistumishakemuksen jättämiselle on kuitenkin varattava vähintään 15 päivää, jollei hankintailmoitusta lähetetä sähköisesti, jolloin osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 10 päivää. Tarjousajan on oltava rajoitetussa menettelyssä vähintään 10 päivää.

38 §

Määräaikaisten lyhentäminen

Tarjousaika voidaan lyhentää avoimessa ja rajoitetussa menettelyssä vähintään 22 päivään, jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi ennakkoilmoituksen vähintään 52 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen julkaistavaksi toimittamista.

Tarjousaika voidaan avoimessa menettelyssä sekä osallistumishakemuksen jättämiselle tarkoitettua määräaikaista rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä lyhentää seitsemällä päivällä, jos hankintailmoitukset toimitetaan julkaistaviksi sähköisesti.

Tarjousaika voidaan lyhentää 2 momentissa mainitun lisäksi viidellä päivällä avoimessa menettelyssä ja rajoitetussa menettelyssä, jos hankintayksikkö asettaa tarjousasiakirjat kokonaisuudessaan hankintailmoituk-

sen julkaisupäivänä sähköisesti saataville sekä mainitsee hankintailmoituksessa Internet-osoitteen, jossa asiakirjat ovat saatavilla.

39 §

Määräaikojen pidentäminen

Tarjousaikaa on pidennettävä siten, että tarjoajat voivat perehtyä tarjousten laatimiseen tarvittaviin tietoihin, jos tarjouspyyntöasiakirjoja tai riittävän ajoissa pyydettyjä lisätietoja ei ole toimitettu säädettyjen määräaikojen kuluessa taikka jos tarjousten tekeminen edellyttää paikalla käyntiä tai tarjouspyyntöön liittyvien asiakirjojen tarkastusta paikan päällä.

7 luku

Tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen määrittäminen

40 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa pyydetään toimittajia esittämään kirjallisesti ja määräaikaan mennessä tarjouksensa.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettua.

Hankintayksikkö voi periä kohtuullisen korvauksen tarjouspyyntöasiakirjoista niiden erityisestä laajuudesta, materiaaleista tai vastaavista seikoista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

41 §

Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä tai soveltuvin osin hankintailmoituksessa on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely noudattaen, mitä teknisten eritelmien ja vaatimusten

esittämisestä 44 ja 45 §:ssä säädetään, sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;

2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;

3) määräaika tarjousten tekemiselle;

4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;

5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;

6) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä kelpoisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan on tätä varten toimitettava;

7) tarjouksen valintaperuste sekä käytettäessä kokonaistaloudellista edullisuutta tarjouksen vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus tai kohtuullinen vaihteluväli taikka poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys; sekä

8) tarjousten voimassaoloaika.

Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa on oltava myös muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

42 §

Tarjouspyynnön lähettäminen tai asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville

Hankintayksikön on avoimessa menettelyssä lähetettävä tarjouspyyntö sitä pyytävälle tarjoajalle kuuden päivän kuluessa pyynnöstä, jos pyyntö on tehty riittävän ajoissa ennen tarjousajan päättymistä. Hankintayksikkö voi vaihtoehtoisesti asettaa tarjouspyynnön sähköisesti kokonaisuudessaan tarjoajien saataville hankintailmoituksen julkaisemispäivästä lähtien ilmoituksessa mainitussa Internet-osoitteessa.

Tarjouspyyntö lähetetään rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vain niille ehdokkaille, jotka hankintayksikkö on valinnut tarjousmenettelyyn. Tarjouspyyntö on lähetettävä samanaikaisesti kaikille ehdokkaille.

Hankintayksikön on avoimessa menettelyssä toimitettava tarjouspyyntöön liittyvät li-

sätiedot viimeistään kuusi päivää ennen tarjousajan päättymistä. Nopeutetussa menettelyssä, rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä lisätiedot on toimitettava vähintään neljä päivää ennen tarjousajan päättymistä, jos lisätiedot on pyydetty riittävän ajoissa.

43 §

Neuvottelukutsu

Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ehdokkaille esitettävässä neuvottelukutsussa on oltava tarjouspyyntö tai mahdollinen hankekuvaus taikka ilmoitus siitä, mistä mainitut asiakirjat ovat saatavissa, määräaika asiakirjojen pyytämiseksi sekä tieto asiakirjoista mahdollisesti perittävän maksun suuruudesta ja maksutavasta.

Neuvottelukutsussa on oltava 41 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevassa neuvottelukutsussa ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa tarjousaikaa, mutta siinä on ilmoitettava tieto neuvotteluvaiheen alkupäivästä, osoitteesta, jossa neuvottelut tullaan käymään, sekä neuvotteluissa käytettävästä kielestä.

44 §

Hankinnan tekninen määrittely

Hankinnan sisältöä kuvaavat tekniset eritelvät on esitettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Teknisten eritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Tekniset eritelvät eivät saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa. Teknisissä eritelmissä on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon vammaisten käyttäjien tarpeet.

Tekniset eritelvät on laadittava:

1) viittaamalla suomalaisen tai muuhun kansalliseen standardiin, jolla saatetaan voimaan eurooppalainen standardi, eurooppalaiseen tekniseen hyväksyntään, viralliseen tekniseen määrittelyyn, kansainväliseen standardiin tai tekniseen viitteeseen taikka, jos edellä mainittuja ei ole, kansalliseen standardiin, kansalliseen tekniseen hyväksyntään tai kan-

salliseen suunnitteluun, laskentaan tai rakennusurakan toteuttamiseen taikka tuotteiden tuottamiseen liittyvään tekniseen asiakirjaan; viittaukseen on lisättävä ilmaisu ”tai vastaava”;

2) sellaisten suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä hankinnan kohteen määrittämiseen ja tarjouksen valintaan;

3) viittaamalla hankinnan kohteen tiettyjen ominaisuuksien osalta 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin ja tiettyjen ominaisuuksien osalta 2 kohdan mukaisiin vaatimuksiin; taikka

4) suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella ja viittaamalla 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin olettaen niiden olevan suorituskykyä tai mikäli ne ovat suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten mukaisia.

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita. Teknisessä eritelmissä ei myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin. Viittaukseen on liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”.

45 §

Ympäristöominaisuuksia koskevat tekniset eritelvät

Edellä 44 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin suorituskykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Hankintayksikkö voi käyttää vaatimusten esittämiseen eurooppalaisessa, monikansallisessa tai muussa ympäristömerkissä olevia yksityiskohtaisia perusteita tai tarvittaessa niiden osia.

Edellytyksenä ympäristömerkin perusteiden tai niiden osien käyttämiselle on, että:

1) eritelvät soveltuvat hankintasopimuk-

sen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittämiseen;

2) merkkiä koskevat vaatimukset kehitetään tieteellisen tiedon pohjalta;

3) kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat sekä ympäristöjärjestöt, ovat voineet osallistua merkin laatimiseen; sekä

4) merkki on kaikkien osapuolten saatavilla.

Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että tietyllä ympäristömerkillä varustetun tuotteen tai palvelun katsotaan täyttävän ympäristöominaisuuksiin liittyvät vaatimukset. Hankintayksikön on kuitenkin hyväksyttävä myös tarjoajan esittämä muu osoitus, kuten valmistajan tekninen asiakirja tai tunnustetun toimielimen laatima tekninen raportti.

46 §

Tarjouksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät 44 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti ja tarjoaja tarjouksessaan osoittaa hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennustyön täyttävän hankintayksikön asettamat vaatimukset, hankintayksikkö ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjouksen mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö ei ole hankintayksikön viittaaman teknisen määrittelyn mukainen. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, se ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjous ei ole esitettyjen vaatimusten mukainen, jos tarjottu tavara, palvelu tai rakennustyö on kansallisesti voimaan saate-

tun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, virallisen teknisen määrittelyn, kansainvälisen standardin tai teknisen viitteen mukainen ja nämä tekniset määrittelyt koskevat tarjouspyynnössä edellytettyjä suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla, että standardin mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö täyttää hankintayksikön asettamat suorituskykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

47 §

Vaihtoehtoiset tarjoukset

Hankintayksikön käyttäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta se voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia. Edellytyksenä on, että vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on hankintailmoituksessa ilmoitettu sallituksi. Edellytyksenä on lisäksi, että vaihtoehtoinen tarjous täyttää tarjouspyynnössä esitetyt, hankinnan kohteelta edellytetyt vähimmäisvaatimukset sekä vaatimukset vaihtoehtojen esittämiselle.

Jos hankintayksikkö on ilmoittanut hyväksyvänsä vaihtoehtoisten tarjousten esittämisen, vaihtoehtoa ei saa hylätä yksinomaan sillä perusteella, että se johtaisi tavarahankinnan sijasta palveluhankintaan tai palveluhankinnan sijasta tavarahankintaan.

48 §

Alihankinta

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Tällainen ilmoitus ei rajoita pääasiallisen tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta.

Hankintayksikkö voi velvoittaa käyttöoikeusurakan saajan antamaan alirakkoitsijoille rakennustöitä vähintään 30 prosentin arvosta

käyttöoikeusurakkaan sisältyvien rakennusurakoiden kokonaisarvosta ja antaa samalla ehdokkaille mahdollisuuden lisätä mainittua prosenttiosuutta. Vähimmäisprosentti on ilmoitettava käyttöoikeusurakkaa koskevassa sopimuksessa. Hankintayksikkö voi myös pyytää ehdokkaita määrittelemään sen käyttöoikeusurakkaan liittyvän rakennustyön kokonaisarvon, jonka ne aikovat antaa aliurakoina suoritettavaksi.

49 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia, kuten ammatillista koulutusta työpaikalla, kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista, työoloja ja työehtoja tai vammaisten palvelukseen ottamista. Edellytyksenä on, että ehdot ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja että niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Valtion keskushallintoviranomaisen ja tarjouskilpailun voittajaksi valitun yksityisen työnantajan väliseen urakkasopimukseen tulee ennen sopimuksen allekirjoittamista lisätä lauseke, jonka mukaan sopimukseen liittyvissä työsuhteissa on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.

50 §

Verotukseen, ympäristönsuojeluun, työsuojeluun ja työoloja koskeviin säännöksiin liittyvät velvoitteet

Hankintayksikkö voi ilmoittaa tarjouspyynnössä ne viranomaiset, joilta tarjoaja voi saada tietoja verotusta, ympäristönsuojelua, työsuojelua, työoloja tai työehtoja koskeviin säännöksiin liittyvistä velvoitteista. Hankintayksikön on vaadittava tarjoajia ilmoittamaan, että ne ovat tarjousta laatiessaan ottaneet edellä tarkoitetut velvoitteet huomioon.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei vaikuta

63 §:ssä tarkoitettujen hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten tarkastamista koskeviin velvoitteisiin.

51 §

Viestintä

Hankintamenettelyyn liittyvät ilmoitukset ja tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valinnan mukaan joko kirjeitse, telekopioilla tai sähköisiä välineitä käyttäen. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eivätkä ne saa rajoittaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hankintadirektiivin ja sen liitteessä X tarkoitetuista viestintään sovellettavista menettelytavoista sekä sähköiseen viestintään sovellettavista teknisistä ja muista edellytyksistä.

8 luku

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

52 §

Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arviointi

Ehdokas tai tarjoaja on suljettava tarjouskilpailusta, ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuus muuten arvioitava sekä tarjoajat valittava ennen tarjousten vertailua. Ehdokas tai tarjoaja voidaan kuitenkin 53 tai 54 §:n mukaisesti sulkea tarjouskilpailusta myöhemmin tarjouskilpailun aikana hankintayksikön saatua tiedon poissulkemisen perusteesta.

53 §

Eräisiin rikoksiin syyllistyneiden ehdokkaiden ja tarjoajien sulkeminen tarjouskilpailusta

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen johtohenkilö tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa

käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta:

1) rikoslain (39/1889) 17 luvun 1 a §:n mukainen osallistuminen järjestäytyneen rikollisjärjestön toimintaan;

2) rikoslain 16 luvun 13 §:n mukainen lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:n mukainen törkeä lahjuksen antaminen tai 30 luvun 7 §:n mukainen lahjominen elinkeinotoiminnassa;

3) rikoslain 29 luvun 1 §:n mukainen veropetos tai 29 luvun 2 §:n mukainen törkeä veropetos, 29 luvun 5 §:n mukainen avustuspotos, 29 luvun 6 §:n mukainen törkeä avustuspotos, 29 luvun 7 §:n mukainen avustuksen väärinkäyttö;

4) rikoslain 32 luvun 6 §:n mukainen rahanpesu tai 32 luvun 7 §:n mukainen törkeä rahanpesu; taikka

5) rikoslain 47 luvun 3 a §:n mukainen kiskonnantapainen työsyryntä.

Tarjouskilpailusta on suljettava myös 1 momentissa mainitun rikoksen johdosta rikoslain 9 luvussa tarkoitettuun yhteisösakoon tuomittu ehdokas tai tarjoaja.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella. Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa säännökset koskevat seuraavia Euroopan yhteisön lainsäädännössä mainittuja rikoksia:

1) yhteisestä toiminnasta rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa annetun neuvoston puitepäätöksen 98/773/YOS 2 artiklan 1 kohdassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan;

2) lahjominen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskevan 26 päivänä toukokuuta 1997 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklassa ja lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritellyllä tavalla;

3) yhteisöjen taloudellisten etujen suoja-

misesta tehdyn yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettut petokset; sekä

4) rahanpesu sellaisena kuin se on määritelty rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY 1 artiklassa.

Velvollisuudesta sulkea tarjouskilpailusta tässä pykälässä tarkoitettua rikoksesta tuomittu ehdokas tai tarjoaja voidaan poiketa yleistä etua koskevan pakottavan syyn perusteella tai sillä perusteella, ettei tuomittu henkilö enää työskentele vastuuasemassa tarjouksen tehneessä yrityksessä.

54 §

Muut poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan, joka on:

1) konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa lainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä järjestelty;

2) jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen taikka muu 1 kohdassa tarkoitettu menettely on vireillä;

3) saanut ammattinsa harjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta lainvoimaisen tuomion;

4) ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, jonka hankintaviranomainen voi näyttää toteen;

5) laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumisensa veroja tai sosiaaliturvamaksuja; taikka

6) syyllistynyt olennaisesti väärien tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle 8 luvun soveltamista koskevia tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetään ehdokkaasta ja tarjoajasta, sovelletaan myös, kun virheeseen syyllistynyt tai velvollisuuden laiminlyönyt on ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilö tai sen edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö. Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika, mahdolliset muut ai-

heutuneet seuraamukset sekä rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistyneen mahdolliset korjaavat teot.

55 §

Poissulkemisen edellytysten selvittäminen

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokailta ja tarjoajilta sekä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta asianomaisten säännösten mukaisesti todistuksia ja selvityksiä sen tutkimiseksi, koskeeko ehdokasta tai tarjoajaa 53 tai 54 §:ssä tarkoitettu poissulkemisperuste.

Näytöksi on hyväksyttävä 53 §:n ja 54 §:n 1 momentin 3 kohdan osalta toimittajan sijoittautumisaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Näytöksi myös 54 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdan osalta on hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus.

Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumisaan anneta edellä tarkoitettuja otteita tai todistuksia, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumisaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

56 §

Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset

Hankintayksikkö voi esittää ehdokkaiden tai tarjoajien rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä sekä laatua koskevia vaatimuksia sekä vaatia ehdokkaita ja tarjoajia esittämään niihin liittyviä selvityksiä.

Vaatimusten ja niiden täyttymisen todistamiseksi pyydettävien selvitysten tulee liittyä ehdokkaan ja tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta, ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksista ja selvityksistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Hankintayksikön on hankintailmoituksessa

ilmoitettava myös sellaisista objektiivisista ja syrjimättömistä perusteista ja säännöistä, joita se tulee käyttämään rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tarjouskilpailuun tai neuvotteluun osallistuvien ehdokkaiden ja tarjoajien valitsemisessa. Hankintayksikön on ilmoitettava myös ehdokkaiden vähimmäismäärä ja, kun se on aiheellista, myös ehdokkaiden enimmäismäärä.

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaita tai tarjoajia täydentämään tai täsmentämään selvityksiä ja muita asiakirjoja.

57 §

Rekisteritiedot

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan sijoittautumisaan lainsäädännön mukaisella:

- 1) rekisteriotteella, että tämä on rekisteröity ammatti- tai elinkeinorekisteriin;
- 2) valahtoisella ilmoituksella tai todistuksella harjoittavansa elinkeinotoimintaa; sekä
- 3) toimiluvalla tai järjestön jäsenyyttä koskevalla todistuksella olevansa oikeutettu palvelun tarjoamiseen sijoittautumisaan.

58 §

Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan rahoituksellisen ja taloudellisen tilanteensa muun muassa seuraavin selvityksin:

- 1) pankin tai luottolaitoksen lausunto taikka selvitys ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta;
- 2) tuloslaskelma, tase, toimintakertomus, muut tilinpäätösasiakirjat sekä konsernitilinpäätös, jos nämä on julkaistava ehdokkaan tai tarjoajan sijoittumisaan; sekä
- 3) todistus yrityksen kokonaisliikevaihdosta ja liikevaihdosta hankintasopimuksen kohteena olevalta toimialalta enintään kolmelta viimeksi kuluneelta tilikaudelta, jos liikevaihtoa koskevat tiedot ovat saatavilla.

Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikön vaatimia asiakirjoja, se voi osoittaa taloudelliseen

tai rahoitukselliseen tilanteeseensa liittyvät tiedot jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

59 §

Tekninen suorituskyky ja ammatillinen pätevyys

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta ja tarjoajaa osoittamaan teknisen suorituskykynsä ja ammatillisen pätevyytensä seuraavin asiakirjoin:

1) todistus ehdokkaan tai tarjoajan tai yrityksen johtohenkilöiden sekä erityisesti palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä;

2) luettelo viimeksi kuluneen enintään viiden vuoden aikana toteutetuista rakennusurakoista sekä todistus merkittävimpien urakoiden asianmukaisesta toteuttamisesta; todistuksesta tulee käydä ilmi urakoiden arvo, ajankohta ja toteutuspaikka sekä se, onko työt tehty ammattialan sääntöjen mukaan ja onko ne saatettu asianmukaisesti päätökseen; tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava tiedot suoraan hankintayksikölle;

3) luettelo viimeksi kuluneen enintään kolmen vuoden aikana toteutetuista tärkeimmistä tavarantoimituksista tai palveluista arvoineen, ajankohtineen ja vastaanottajatielineen; julkisyhteisölle toimitettuja tavaroita tai palveluita koskevan luettelon on oltava asianmukaisesti varmennettu; jos tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu yksityiselle tilaajalle, ostajan antama todistus; jollei tällaista todistusta ole, myös ehdokkaan ja tarjoajan antama vakuutus on hyväksyttävä;

4) selvitys ehdokkaan tai tarjoajan omista ja ulkopuolisista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä laitoksista, erityisesti niistä, jotka ovat vastuussa laadunvalvonnasta sekä rakennusurakoiden osalta selvitys urakoitsijan käytettävissä olevista asiantuntijoista ja toimielimistä;

5) tavara- ja palveluhankinnoissa ehdokkaan tai tarjoajan kuvaus laadunvarmistukseen käyttämistä teknisistä välineistä ja tutkimus- ja kokeilujärjestelmistä;

6) todistus ehdokkaan tai tarjoajan tai sen sijoittautumismaan toimivaltaisen virallisen

laitoksen suorittamasta ehdokkaan tai tarjoajan tuotantokapasiteettia tai palveluntarjoajan teknistä suorituskykyä, tutkimus- tai kokeilujärjestelmiä tai laadunvalvontaa koskevasta tarkastuksesta, jos toimitettavat tavarat tai suoritettavat palvelut ovat monimutkaisia tai niitä tarvitaan poikkeuksellisesti vain tiettyä tarkoitusta varten;

7) selvitys palveluntarjoajan tai rakennusurakoitsijan keskimääräisestä vuotuisesta työvoimasta ja johtohenkilöiden lukumäärästä enintään viimeisen kolmen vuoden aikana;

8) selvitys työvälineistä, kalustosta ja teknisistä laitteista, jotka ovat palveluntarjoajan tai rakennusurakoitsijan käytössä hankinnan toteuttamisessa;

9) selvitys siitä, miltä osin tarjoaja aikoo antaa sopimuksen alihankkijoiden toteutettavaksi;

10) hankittavaa tavaraa koskevat näytteet, kuvaukset ja valokuvat, joiden aitous on hankintayksikön pyynnöstä todistettava, sekä virallisen laadunvalvontaelimen tai toimivaltaiseksi tunnustetun laitoksen todistukset, jotka osoittavat hankinnan kohteena olevien tavaroiden vaatimustenmukaisuuden teknisten eritelmien tai standardien kanssa; sekä

11) selvitys ammattitaidosta, tehokkuudesta, kokemuksesta tai luotettavuudesta sijoittamis- tai asennuspalveluja edellyttävissä hankinnoissa.

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen rakennusurakan toteuttamisessa tai palvelun suorittamisessa toteutettavista ympäristönhoitotoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että toimittaja täyttää ympäristönhoitoa koskevien standardien vaatimukset, sen on viitattava yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai alan eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin ympäristönhoitoa koskeviin standardeihin, jotka yhteisön lainsäädäntöä tai varmentamista koskevia eurooppalaisia tai kansainvälisiä standardeja noudattavat laitokset ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä toimittajien todistukset vastaavista ympäristötoimenpiteistä.

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että tarjoaja täyttää laadunvarmistusstandardien vaatimukset, sen on viitattava alan eurooppalaisiin standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka varmentamista koskevia eurooppalaisia standardisarjoja noudattavat toimielimet ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä tarjoajien toimittamat todistukset vastaavista laadunvarmistustoimenpiteistä.

60 §

Ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellinen muoto sekä ilmoitus vastaavista henkilöistä

Ehdokasta tai tarjoajaa, joka saa tarjota hankinnan kohteena olevia palveluja sijoitautumismaansa lainsäädännön mukaan, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen Euroopan unionin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa hankintasopimus tehdään, sen on oltava joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Hankintayksikkö voi palveluhankinnoissa ja rakennusurakoissa sekä sijoittamis- tai asennustoimia sisältävissä tavarahankinnoissa velvoittaa ehdokkaat tai tarjoajat ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan kyseisen palvelun tai rakennusurakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyudet.

61 §

Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden tahojen voimavarojen käyttö

Toimittajat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä. Hankintayksikkö ei saa edellyttää ehdokkaiden tai tarjoajien ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumispyynnön

tekemistä varten. Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa sopimusaikana, jos se on tarpeen hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden tahojen voimavaroja riippumatta niiden välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen ryhmittymään kuuluvien tai muiden tahojen voimavaroja. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskkyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täytyminen. Näyttönä voidaan käyttää esimerkiksi yritysten välisiä sopimuksia tai muita sitoumuksia, joilla osoitetaan, että vaaditut edellytykset täyttävät voimavarat ovat ehdokkaiden tai tarjoajien taikka ryhmittymän käytettävissä.

62 §

Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai se, joka on hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, hintaa, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- tai toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi kokonaistaloudellista edullisuutta arvioidessaan ottaa huomioon myös asianomaisen yleisön tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos tällaiset perusteet ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen. Samoin edellytyksin hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankinnan kohteen käyttäjänä toimivan erityisen heikossa asemassa

olevan väestönosan tarpeisiin liittyviä perusteita, jos tällaiset tekijät on määritelty teknisissä eritelmissä.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vastaavat tiedot on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

63 §

Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen. Hankintayksikön on kirjallisesti pyydyttävä tarjoajalta kirjallista selvitystä tarjouksen perusteista ennen tarjouksen hylkäämistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pyyntö voi koskea erityisesti tavaroiden valmistusmenetelmän, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisia ja teknisiä ratkaisuja, poikkeuksellisen edullisia hankinnan toteuttamista koskevia ehtoja, ehdotetun ratkaisun omintakeisuutta, hankinnan toteuttamispaikan työsuojelua ja työoloja koskevien velvoitteiden noudattamista tai tarjoajan saamaa valtiontukea. Hankintayksikön on tarkistettava tarjouksen pääkohdat selvityksen perusteella.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka on hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman lainvastaisen valtiontuen vuoksi. Ennen hylkäämispäätöstä tarjoajalle on varattava kohtuullinen aika sen osoittamiseksi, että valtiontuki on myönnetty laillisesti.

64 §

Hankintayksikön antaman tuen huomioon ottaminen tarjousten vertailussa

Jos tarjoajana on hankintayksikön omaan

organisaatioon kuuluva yksikkö taikka, jos tarjoaja on saanut tai on saamassa hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, hankintayksikön tulee tarjousten vertailussa ottaa huomioon sille aiheutuvat todelliset tarjoushintaan vaikuttavat seikat, kuten edellä mainittu taloudellinen tuki.

III OSA

Kansalliset menettelyt

9 luku

Tarjousmenettely EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa, liitteen B mukaisissa toissijaisissa palveluhankinnoissa sekä eräissä muissa hankinnoissa

65 §

Hankintamenettelyt

Tämän luvun mukaisia hankintamenettelyjä voidaan käyttää EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa sekä EU-kynnysarvoista riippumatta liitteen B mukaisissa toissijaisissa palveluhankinnoissa, palveluja koskevissa käyttöoikeussopimuksissa ja suunnittelukilpailuja koskevissa hankinnoissa sen mukaan, kuin 4 luvussa säädetään.

Hankinnoissa käytettävät kilpailuttamismenettelyt määritellään 5 §:n 10—18 kohdassa. Hankinnassa on käytettävä ensisijaisesti avointa tai rajoitettua menettelyä. Hankintayksikkö voi käyttää neuvottelumenettelyä 25 §:n 1 momentissa ja 66 §:ssä säädettyin edellytyksin sekä tehdä suorahankinnan 67 §:ssä säädettyin edellytyksin. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn ja puitejärjestelyn käyttöön sovelletaan, mitä 29—32 §:ssä säädetään.

66 §

Neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää neuvottelumenettelyä tavara- ja palveluhankinnoissa, joiden ennakoitu kokonaisarvo on alle 50 000

euroa, sekä rakennusurakoissa, joiden ennakoitu kokonaisarvo on alle 500 000 euroa.

Hankintayksikkö voi käyttää neuvottelumenettelyä myös:

1) hankinnassa, jonka luonteen vuoksi tarjouspyyntöä ei voida tai sitä ei ole tarkoituksenmukaista laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen;

2) hankinnassa, jonka luonne ei poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua tai johon liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua;

3) tutkimus-, selvitys-, suunnittelu-, arviointi- ja koulutushankinnassa, joka edellyttää palvelun tarjoamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemuksen ja pätevyyden erityistä arviointia;

4) julkisen ja yksityisen sektorin yksittäistä hanketta koskevaan yhteistyöjärjestelyyn liittyvässä hankinnassa tai pysyvää kumppanuussopimusta koskevassa hankinnassa sekä pitkäkestoisessa hankinnassa;

5) valtakunnallisesti tai alueellisesti keskitetävässä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnassa;

6) moniammatillista erityisosaamista edellyttävässä hankinnassa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla;

7) poikkeuksellisen kiireellisessä hankinnassa, johon hankintayksikkö ei ole voinut kohtuudella varautua;

8) palvelua koskevassa käyttöoikeussopimuksessa ja käyttöoikeusurakan saajan valinnassa; sekä

9) kun hankinta tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- tai kehittämiskulujen korvaamiseksi.

Hankintayksikön on ennen hankintamenettelyä laadittava kuvaus hankinnan tavoitteista ja pääasiallisesta sisällöstä. Neuvottelumenettely voidaan toteuttaa vaiheittain vähentämällä ehdokkaiden tai tarjoajien määrää. Menettelyn vaiheittaisuudesta sekä ehdokkaiden tai tarjoajien vähentämisen perusteista on ilmoitettava hankintailmoituksessa, hankinnan kuvauksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on neuvoteltava vähintään kolmen ehdokkaan kanssa, jos sopivia ehdokkaita on riittävästi.

67 §

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan 27 ja 28 §:ssä säädettyin edellytyksin. Lisäksi suorahankintaa voidaan käyttää yksittäisissä tapauksissa sosiaali-, terveys- tai koulutuspalvelujen hankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen, neuvottelumenettelyn käyttö tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

68 §

Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on ilmoitettava julkisesti avoimella tai rajoitetulla menettelyllä, neuvottelumenettelyllä taikka kilpailullisella neuvottelumenettelyllä toteutettavasta hankinnasta, palveluja koskevasta käyttöoikeussopimuksesta ja käyttöoikeusurakasta. Hankintayksikön on ilmoitettava julkisesti myös puitejärjestelystä ja suunnittelukilpailusta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ilmoitusten lähettämisessä käytettävistä viestintävälineistä, ilmoitusten sisällöstä, julkaisemisesta ja muista ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä seikoista.

69 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismittaisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa pyydetään toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa.

Tarjouspyynnössä tai soveltuvin osin hankintailmoituksessa on oltava:

1) hankinnan kohde noudattaen soveltuvin osin, mitä teknisistä eritelmistä 44 ja 45 §:ssä säädetään;

2) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä kelpoisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan on tätä varten toimitettava;

3) tarjouksen valintaperuste sekä käytössä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden tärkeysjärjestys;

4) määräaika tarjousten tekemiselle;

5) osoite, johon tarjoukset on toimitettava; sekä

6) tarjousten voimassaoloaika.

Tarjouspyynnössä on ilmoitettava myös muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjouksen tekemisessä. Tarjouspyynnön laatimisessa voidaan noudattaa soveltuvin osin, mitä 7 luvussa säädetään. Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arvioimiseksi vaadittavien selvitysten osalta voidaan noudattaa soveltuvin osin, mitä 55—59 §:ssä säädetään.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään toisistaan, noudatetaan sitä, mitä hankintailmoituksessa ilmoitetaan.

70 §

Tarjouspyynnön tekeminen ja toimittaminen toimittajille

Tarjouspyyntö ja siihen perustuvat tarjoukset on tehtävä kirjallisesti. Tarjouspyyntö ja tarjoukset voidaan tehdä suullisesti vain poikkeuksellisesti neuvottelumenettelyssä ja suorahankinnassa, kuten erityisen kiireellisessä hankinnassa, jos kirjallinen menettely ei perustellusti ole tarkoituksenmukaista. Jos tarjouspyyntöä tai tarjouksia ei ole laadittu kirjallisesti, tarjoajien kanssa käytävistä neuvotteluista tulee pitää pöytäkirjaa, josta ilmenevät menettelyn kulkuun ja tarjoajien asemaan vaikuttavat tiedot.

Tarjouspyyntö on avoimessa menettelyssä toimitettava viipymättä sitä pyytäneille toimittajille tai saatettava toimittajien saataville sähköisiä menettelytapoja käyttäen. Tarjouspyyntö on toimitettava muissa hankintamenettelyissä menettelyyn valituille ehdokkaille. Tarjouspyyntö on toimitettava samanaikaisesti kaikille ehdokkaille.

Ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen.

71 §

Tarjoajien valinta

Tarjoajat on rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä valittava sekä ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuus arvioitava kaikissa hankintamenettelyissä ennalta ilmoitettuja, tarjoajien taloudelliseen ja rahoitukseen tilanteeseen, tekniseen suorituskykyyn tai ammatilliseen pätevyYTEEN liittyviä taikka muita objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita noudattaen.

Tarjouskilpailusta tulee sulkea pois ehdokas tai tarjoaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi. Ehdokkaiden tai tarjoajien sulkeamisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan noudattaa soveltuvin osin myös, mitä ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arvioinnista 52—59 §:ssä säädetään.

72 §

Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Palveluhankinnoissa tai rakennusurakoissa, joissa palvelun tarjoamisesta tai rakennustyöstä vastaavien henkilöiden asiantuntemuksella, ammattitaidolla tai pätevyydellä on erityinen merkitys, vertailuperusteina voidaan käyttää myös hankinnan toteuttamisessa tarvittavaa tarjoajien soveltuvuuden vähimmäisvaatimukset ylittävää laadunhallintaa, pätevyyttä, kokemusta ja ammattitaitoa.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta myös arvioinnissa käytettävät vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Vertailuperusteiden asettamisessa voidaan noudattaa soveltuvin osin myös, mitä 62 §:ssä säädetään.

IV OSA

75 §

Yhteiset säännökset hankintapäätöksen ja hankintasopimuksen tekemisestä, oikeusturvakeinoista sekä erinäiset säännökset*Asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten soveltaminen*

10 luku

Hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

73 §

Hankintaa koskevat päätökset ja tiedoksianto

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Päätökseen tulee liittää kirjallinen ohje asian saattamisesta markkinaoikeuteen (*hakemusositus*). Päätös perusteluineen sekä hakemusosoitus on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksen ja hakemusosoituksen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua niiden lähettämisestä.

Hakemusositusta koskee soveltuvin osin, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 3 luvussa valitusosoituksesta säädetään.

74 §

Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintaa koskeva kirjallinen sopimus. Edellä 16 §:ssä tarkoitetuissa EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintasopimus voidaan tehdä ja päätös panna täytäntöön aikaisintaan 21 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja hakemusosoituksen tiedoksi. Hankintasopimus voidaan kuitenkin tehdä tätä aikaisemminkin, jos sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä tai ennalta arvaamattomasta hankintayksiköstä riippumattomasta syystä.

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitettun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaihtolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Hankintayksikön päätökseen, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, saa haakea muutosta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:ssä säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus käsittelemään muun kuin viranomaisena toimivan hankintayksikön päätöksestä tehdyn valituksen, on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiiriin alueella hankintayksikkö sijaitsee.

Muutoksenhaussa evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisen päätökseen noudatetaan, mitä kirkkolaisissa säädetään.

11 luku

Oikeusturvakeinot

76 §

Markkinaoikeuden määrämät seuraamukset

Jos hankinnassa on menetelty tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten, Euroopan yhteisön lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti, markkinaoikeus voi hakemuksesta:

1) kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä;

3) velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä; taikka

4) määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksua sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä.

Hyvitysmaksua voidaan määrätä maksettavaksi, jos 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu toimenpide saattaisi aiheuttaa hankintayksikölle, muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat taikka jos hakemus on pantu vireille vasta hankintasopimuksen tekemisen jälkeen. Hyvitysmaksua määrättäessä otetaan huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu, hankinnan kokonaisarvo ja hakijalle aiheutuneet kustannukset ja vahinko.

77 §

Asian saattaminen markkinaoikeuteen

Edellä 76 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä kirjallisesti. Hakemus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon 73 §:n 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestä sekä hakemusosoituksen. Hankintasopimuksen tekeminen ei estä hakemuksen käsittelyä.

78 §

Asianosaiset

Hankintaa koskevan asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi se, jota asia koskee.

Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö yhteisön valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Edellä 13 §:ssä tarkoitettussa asiassa asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi myös sellainen valtion tai kunnan viranomaisen taikka muu taho, joka on myöntänyt hankekohtaista tukea rakennushankkeen toteuttamiseen.

79 §

Väliaikaiset kiellot

Edellä 76 §:n 1 momentissa tarkoitettun hakemuksen tultua vireille markkinaoikeus voi kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon taikka muutoin määrätä hankinnan keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettu kiello ja 3 kohdassa tarkoitettu velvoite voidaan samoin määrätä väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Päätätessään 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä markkinaoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat.

Markkinaoikeuden ylituomari tai markkinaoikeustuomari voi kiireellisessä tapauksessa päättää 1 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta toimenpiteestä.

80 §

Kuuleminen ja muu menettely

Markkinaoikeus ei saa määrätä hankinta-asiassa väliaikaista kielloa tai keskeytystä eikä ratkaista asiaa varaamatta hankintayksikölle ja muille, joita asia koskee, tilaisuutta tulla kuulluksi. Jos asiassa tarvittavan väliaikaisen toimenpiteen tarkoitus saattaa muuten vaarantua, toimenpide voidaan kuitenkin määrätä varaamatta tilaisuutta tulla kuulluksi.

Markkinaoikeus voi velvoittaa asianosaisen saapumaan istuntoon ja esittämään vireillä olevaa asiaa selventävät asiakirjat. Jos velvoitetta ei täytetä tai asianosainen jää ilman laillista estettä saapumatta markkinaoikeuden istuntoon, asianosainen voidaan sakon uhalla velvoittaa esittämään asiakirjat tai saapumaan istuntoon.

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvan asian käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään, ei kuitenkaan hallintolainkäyttölain 74 §:n 3 momenttia.

81 §

Uhkasakko

Markkinaoikeus voi asettaa 76 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kiellon ja 3 kohdassa tarkoitetun velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Markkinaoikeus voi asettaa uhkasakon myös määrätessään hankinnan keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi 79 §:n 1 momentin nojalla sekä määrätessään 79 §:n 2 momentin nojalla 76 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kiellon ja 3 kohdassa tarkoitetun velvoitteen väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Uhkasakon määrittämiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

82 §

Valituskielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta valittamalla kuntalain (365/1995) eikä hallintolainkäyttölain nojalla sillä perusteella, että päätös on tämän lain vastainen.

83 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen

Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

84 §

Vahingonkorvaus

Joka tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten, Euroopan yhteisön lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisella menettelyllä aiheuttaa ehdokkaalle, tarjoajalle tai toimittajalle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tar-

jousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää kuitenkin, että ehdokas tai tarjoaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitetun virheellisen menettelyn ja sen, että virheettömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin on oikeudenkäymiskaaren 10 luvun mukainen alioikeus.

12 luku

Erinäiset säännökset

85 §

Tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään salassapidosta, hankintayksikön on annettava hankintojen valvontaa ja tietojen vaihtoa varten Suomen viranomaisille ja Euroopan unionin toimielimille yhteisön lainsäädännössä edellytetystä laajuudessa tilastotietoja ja muita tietoja hankinnan eri vaiheista ja tekemistään hankinnoista. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä edelleen antaa tämän lain perusteella saamia tietoja Euroopan yhteisön viranomaisille.

Evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakuntien asiakirjojen julkisuudesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään kirkkolaissa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista, hankintadirektiivin 75 ja 76 artiklassa edellytetyistä tilastointiin liittyvistä velvoitteista sekä hankintayksikön velvollisuudesta laatia hankintadirektiivin 43 artiklassa edellytettyjä hankintamenettelyjä ja hankintapäätöksiä koskevia selvityksiä ja muita tietoja toimitettaviksi Euroopan unionin toimielimille.

86 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa:

1) säätää dynaamisen hankintajärjestelmän ja sähköisen huutokaupan käytön edellytyksistä sekä menettelyyn liittyvistä vaatimuksista; sekä

2) antaa tarkempia säännöksiä tässä laissa tarkoitetun valtionhallinnon hankintatoimen järjestämisestä ja hankintatoimen periaatteista.

87 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tällä lailla kumotaan julkisista hankin-

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2007

noista 23 päivänä joulukuuta 1992 annettu laki (1505/1992) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä asetus hankinnoista, joihin ei sovelleta lakia julkisista hankinnoista (342/1994).

Tätä lakia sovelletaan hankintoihin, joissa hankintamenettely aloitetaan lain voimaantulon jälkeen. Hankintamenettely katsotaan aloitetuksi hankintailmoituksen julkaisemisen hetkellä. Hankinnoissa, joissa ei edellytetä hankintailmoituksen julkaisemista, hankinta katsotaan aloitetuksi hetkellä, jona tarjouspyyntö tai neuvottelukutsu lähetetään taikka neuvottelut toimittajien kanssa aloitetaan.

Tätä lakia sovelletaan postipalvelualalla toimivien yksiköiden hankintoihin 31 päivään joulukuuta 2007.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

1108

N:o 348

Liite A

ENSISIJAISET PALVELUT¹

Ryhmät	Palvelujen kuvaus	CPC- viitenumero ²	CPV- viitenumero
1	Huolto- ja korjauspalvelut	6112, 6122, 633, 886	50100000 – 50982000 (paitsi 50310000 – 50324200 ja 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0)
2	Maakuljetuspalvelut ³ , myös panssariautopalvelut ja kuriiripalvelut, paitsi postinkuljetus	712 (paitsi 71235), 7512, 87304	60112000-6 – 60129300-1 (paitsi 60121000 – 60121600, 60122200-1, 60122230-0) ja 64120000-3 – 64121200-2
3	Ilmaliikenteen henkilö- ja tavarankuljetuspalvelut, paitsi postinkuljetus	73 (paitsi 7321)	62100000-3 – 62300000-5 (paitsi 62121000-6, 62221000-7)
4	Maaliikenteen ⁴ ja ilmaliikenteen postinkuljetus	71235, 7321	60122200-1, 60122230-0, 62121000-6 ja 62221000-7
5	Teleliikennepalvelut	752	64200000-8 – 64228200-2, 72318000-7 ja 72530000-9 – 72532000-3
6	Rahoituspalvelut: a) vakuutuspalvelut b) pankki- ja sijoituspalvelut ⁵	ex 81, 812, 814	66100000-1 – 66430000-3 ja 67110000-1 – 67262000-1 ¹
7	Tietojenkäsittelypalvelut ja niihin liittyvät palvelut	84	50300000-8 – 50324200-4, 72100000-6 – 72591000-4 (paitsi 72318000-7 ja 72530000-9 – 72532000-3)
8	Tutkimus- ja kehittämispalvelut ⁶	85	73000000-2 – 73300000-5 (paitsi 73200000-4, 73210000-7, 73220000-0)
9	Laskentatoimen palvelut, tilintarkastus- ja kirjanpitoalvelut	862	74121000 – 74121250-0

¹ Jos CPV:n ja CPC:n välillä esiintyy tulkintaeroja, sovelletaan CPC- nimikkeistöä.

² CPC- nimikkeistöä (väliaikainen) käytetty direktiivin 92/50/ETY soveltamisalan määrittelyyn.

³ Paitsi pääluokkaan 18 kuuluvat rautatiekuljetuspalvelut.

⁴ Paitsi pääluokkaan 18 kuuluvat rautatiekuljetuspalvelut.

⁵ Paitsi arvopaperien tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskuun, myyntiin, ostoon tai siirtoon liittyvät rahoituspalvelut sekä keskuspankkipalvelut.

Ei sovelleta myöskään maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyviä oikeuksia koskeviin palveluihin; tätä lakia sovelletaan kuitenkin missä tahansa muodossa tehdyn osto- tai vuokrasopimuksen kanssa samanaikaisesti, ennen sitä tai sen jälkeen suoritettaviin rahoituspalveluihin.

⁶ Paitsi muut tutkimus- ja kehittämisspalvelut kuin ne, joiden hyöty koituu yksinomaan hankintayksikön käytettäväksi tämän omassa toiminnassa ja joiden osalta hankintayksikkö korvaa suoritettua palvelua kokonaan.

10	Markkinatutkimus- ja otanta- tutkimuspalvelut	864	74130000-9 – 74133000-0, 74423100-1, 74423110-4
11	Liikkeenjohdon konsulttipal- velut ⁷ ja niihin liittyvät palve- lut	865, 866	73200000-4 – 73220000-0, 74140000-2 – 74150000-5 (paitsi 74142200-8) ja 74420000-9, 74421000-6, 74423000-0, 74423200-2, 74423210-5, 74871000-5, 93620000-0
12	Arkkitehtipalvelut; tekniset suunnittelupalvelut ja tekniset kokonaispalvelut; kaupunki- suunnittelu- ja maisemasuun- nittelupalvelut; edellisiin liit- tyvät tieteelliset ja tekniset konsulttipalvelut; tekniset tes- taus- ja analysointipalvelut	867	74200000-1 – 74276400-8 ja 74310000-5 – 74323100-0 ja 74874000-6
13	Mainospalvelut	871	74400000-3 – 74422000-3 (paitsi 74420000-9 ja 74421000-6)
14	Rakennusten puhtaanapito- palvelut ja isännöinti- ja kiin- teistöhoitopalvelut	874, 82201- 82206	70300000-4 – 70340000-6 ja 74710000-9 – 74760000-4
15	Palkkio- tai sopimusperustai- set julkaisu- ja painamispal- velut	88442	78000000-7 – 78400000-1
16	Jätevesi- ja jätehuoltopalve- lut: puhtaanapito ja vastaavat pal- velut	94	90100000-8 – 90320000-6 ja 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0

⁷ Paitsi välimies- ja sovittelupalvelut.

1110

N:o 348

Liite B

TOISSIJAISET PALVELUHANKINNAT

Ryhmät	Palvelujen kuvaus	CPC- viitenumero	CPV- viitenumero
17	Hotelli- ja ravintolapalvelut	64	55000000-0 – 55524000-9 ja 93400000-2 – 93411000-2
18	Rautatiekuljetuspalvelut	711	60111000-9 ja 60121000-2 – 60121600-8
19	Vesikuljetuspalvelut	72	61000000-5 – 61530000-9 ja 63370000-3 – 63372000-7
20	Tuki- ja avustavat kuljetuspalvelut	74	62400000-6, 62440000-8, 62441000-5, 62450000-1, 63000000-9 – 63600000-5 (paitsi 63370000-3, 63371000-0, 63372000-7) ja 74322000-2, 93610000-7
21	Oikeudelliset palvelut	861	74110000-3 – 74114000-1
22	Työnvälitys- ja henkilöstönhankintapalvelut ⁸	872	74500000-4 – 74540000-6 (paitsi 74511000-4) ja 95000000-2 – 95140000-5
23	Tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, paitsi panssariautopalvelut	873 (paitsi 87304)	74600000-5 – 74620000-1
24	Koulutuspalvelut ja ammatilliset koulutuspalvelut	92	80100000-5 – 80430000-7
25	Terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut	93	74511000-4 ja 85000000-9 – 85323000 (paitsi 85321000-5 – 85322000-2)
26	Virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut	96	74875000-3 – 74875200-5 ja 92000000-1 – 92622000-7 (paitsi 92230000-2)
27	Muut palvelut ⁹		

⁸ Paitsi työ sopimukset.

⁹ Paitsi radio- ja televisio toiminnan harjoittajien ohjelmien ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa koskevat sopimukset sekä radio- ja televisiolähetysaikaa koskevat sopimukset.

Liite C

Pääluokka F			NACE ¹⁰		CPV-koodi
2-numerota so	3-numerot aso	4-numerot aso	Kuvaus	Huomautukset	
45			Rakentaminen	Tälle kaksinumerotasolle kuuluu: uudisrakentaminen, entisöinti ja tavanomainen korjaaminen	45000000
	45.1		Rakennusalueen pohjarakentaminen		45100000
		45.11	Rakennusten purku ja raivaus; maansiirto	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten ja muiden rakenteiden purku - rakennusalueen raivaus - maansiirto: rakennusalueen maankaivu, täyttö- ja tasaustyöt, ojankaivu, louhintatyöt, räjäytystyöt jne. - maaperän rakentaminen kaivostoimintaa varten: irtomaan poisto ja muut kaivosten ja kaivosalueiden perustyöt ja esirakentaminen. Tälle nelinumerotasolle kuuluu myös: - rakennusalueen salaojitus - maa- tai metsätalousmaan ojitus	45110000
		45.12	Koeporaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - koeporaus, koekairaus ja näytteenotto rakennus-, geofysiikkaan, geologisiin tai vastaaviin tarkoituksiin. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljy- tai kaasulähteiden poraus, vrt. 11.20, - vesikaivon poraus, vrt. 45.25,	45120000

¹⁰ Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksesta 9 päivänä lokakuuta 1990 annettu neuvoston asetusta (ETY) N:o 3037/90 (EYVL L 293, 24.10.1990, s. 1), asetusta sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (ETY) N:o 761/93 (EYVL L 83, 3.4.1993, s. 1).

Jos CPV:n ja NACE:n välillä esiintyy tulkintaeroja, sovelletaan NACE- nimikkeistöä.

1112

N:o 348

				- kuilun syvennys, vrt. 45.25, - öljy- ja kaasukenttien tutkimus, geofysikaalinen, geologinen ja seisminen tutkimus, vrt. 74.20	
	45.2		Rakennusten tai niiden osien raken- taminen		45200000
		45.21	Rakennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: kaikenlaisten rakennusten raken- taminen Maa- ja vesirakennustyöt: - siltojen, myös eritasoteiden, tunneleiden, metrotunneleiden rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaa- pelien ja voimalinjoiden kauko- verkostojen rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaa- pelien ja voimalinjoiden kunnal- lisverkostojen rakentaminen; sii- hen liittyvät asennustyöt - tehdasvalmisteisten rakennusten kokoaminen ja pystyttäminen rak- ennuspaikalla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljyn ja kaasun tuotantoon liit- tyvät palvelut, vrt. 11.20 - itsevalmistetuista, muista kuin betonisista osista koostuvien ko- konaisten valmiiden rakenteiden pystyttäminen, vrt. 20, 26, 28 - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilu- alueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttä- mistä, vrt. 45.23 rakennusasen- nus, vrt. 45.3 - rakennusten viimeistely, vrt. 45.4 - arkkitehti- ja insinööripalvelut, vrt. 74.20 - rakentamisen projektinhallinta, vrt. 74.20	45210000

		45.22	Kattorakenteiden pystyttäminen ja kattaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - kattorakenteiden asennustyöt - katteiden asennustyöt - vesitiivistystyöt	45220000
		45.23	Teiden, katujen, lentokenttien ja urheilualueiden rakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - teiden, katujen, muiden ajoneuvoille ja jalankulkijoille tarkoitettujen liikenneväylien rakentaminen - rautateiden rakentaminen - kiitoratojen rakentaminen - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä - ajoratamerkintöjen maalaustyöt teillä ja paikoitusalueilla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: alustavat maansiirtotyöt, vrt. 45.11	45230000
		45.24	Vesirakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu seuraavat rakennustyöt: - vesiväylien, satamien ja jokien, huvivesatamien, sulkujen jne. rakentaminen - patojen ja aallonmurtajien rakentaminen - ruoppaustyöt - vedenalaiset rakennustyöt	45240000
		45.25	Muu rakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu erilaisille rakenteille yhteiseen piirteeseen erikoistunut rakentaminen, joka edellyttää erityistaitoja tai -laitteita: - perustuksien rakentaminen, mukaan lukien paalutustyöt - kaivojen poraus ja rakentaminen, kuilun syvennys - muiden kuin itsevalmistettujen teräsrunkorakenteiden pystyttäminen - teräksen taivuttaminen	45250000

1114

N:o 348

				<ul style="list-style-type: none"> - muuraustyöt ja katukiveyksen laskeminen - rakennustelineiden ja työtasojen asentaminen ja purku, mukaan lukien telineiden ja tasojen vuokraus - savupiippujen ja teollisuusuunien pystytys <p>Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: rakennustelineiden vuokraus ilman asennusta ja purkamista, vrt. 71.32</p>	
	45.3		Rakennusasennus		45300000
		45.31	Sähköjohtojen ja -laitteiden asennus	<p>Tälle nelinumerotasolle kuuluu: seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sähköjohdot ja -laitteet - tietoliikennejärjestelmät - sähkölämmitysjärjestelmät - taloantennit - palohälyttimet - varashälyttimet - hissit ja liukuportaat - ukkosenjohdattimet jne. 	45310000
		45.32	Eristystyöt	<p>Tälle nelinumerotasolle kuuluu: lämpö-, ääni- tai värinäeristeiden rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen</p> <p>Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: vesitiivistystyöt, vrt. 45.22</p>	45320000
		45.33	Putkityöt	<p>Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vesi- ja viemärlaitteet ja -kalusteet, - kaasulaitteet - lämmitys-, tuuletus-, jäähdytys- tai ilmastointilaitteet ja -putket - palosammutusjärjestelmät 	45330000

				Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: sähkölämmitysjärjestelmien asennus, vrt. 45.31	
		45.34	Muu asentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - valaistus- ja merkinantolaitteis- tojen asennus teille, rautateille, lentokentille ja satamiin - muualla luokittelemattomien laitteiden ja laitteistojen raken- nusasennus tai niiden muu raken- taminen	45340000
	45.4		Rakennusten viimeistely		45400000
		45.41	Rappaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten tai muiden rakentei- den sisä- tai ulkopintojen rap- paustyöt laastilla tai stukilla sekä vastaavilla rappausaineilla	45410000
		45.42	Rakennuspuusepän asennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - muiden kuin itsevalmistettujen, puusta tai muista aineista valmis- tettujen ovien, ikkunoiden, oven- ja ikkunankarmien, sovitettujen keittiöiden, portaikkojen, myy- määlakalusteiden asennus - sisätilojen viimeistelytyöt, ku- ten sisäkattojen päällystys, sei- nen panelointi, siirrettävien väli- seinien asennus jne. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: parketin ja muiden puisten lattia- päällysteiden asennus, vrt. 45.43	45420000
		45.43	Lattianpäällystys ja seinien verhoilu	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten tai muiden rakentei- den päällystäminen tai laatoitta- minen: - keraamisilla, betonisilla tai ki- visillä seinä- tai lattiatiilillä tai - kivillä	45430000

1116

N:o 348

				-parketilla tai muulla puisella lattiapäällysteellä - kokolattiamatoilla tai lino- leumilla, myös kumisella tai muovisella lattiapäällysteellä - mosaiikkisilla, marmorisilla, graniittisilla tai liuskekivisillä seinä- tai lattiapäällysteillä -tapetilla	
		45.44	Maalaus ja lasitus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten sisä- ja ulkomaalaus, muiden rakenteiden ulkomaalaus, lasien, peilien jne. asennus Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: ikkunoiden asennus, vrt. 45.42	45440000
		45.45	Muu rakennusten viimeistely	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - yksityisten uima-altaiden raken- taminen - rakennusten ulkopintojen puh- distaminen höyryllä, hiekkapu- haltamalla ja vastaavalla tavalla - muut muualla luokittelematto- mat rakennusten viimeistelytyöt Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: rakennusten ja muiden rakentei- den siivous, vrt. 74.70	45450000
	45.5		Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen		45500000
		45.50	Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen	Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: rakennus- tai purkukoneiden ja - laitteiden vuokraus ilman käyttä- jää, vrt. 71.32	

N:o 349

L a k i**vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista**

Annettu Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2007

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset ja soveltamisala

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden on kilpailutettava jäljempänä 12 §:ssä tarkoitettut EU-kynnysarvot ylittävät hankintansa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tällä lailla pannaan täytäntöön vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/17/EY, jäljempänä *erityisalojen hankintadirektiivi*, sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen sekä telepalvelujen alalla toimivia yksiköitä koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu neuvoston direktiivi 92/13/ETY, jäljempänä *toinen valvontadirektiivi*.

2 §

Hankinnoissa noudatettavat periaatteet

Hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdel-

tava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

3 §

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen mukaiset ehdot

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (SopS 5/1995) soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa muista sopimusvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin on sovellettava samoja ehtoja kuin

HE 50/2006
TaVM 26/2006
EV 256/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/17/EY (32004L0017); EUVL N:o L 134, 30.4.2004, s. 1
Komission direktiivi 2005/51/EY (32005L0051); EUVL N:o L 257, 1.10.2005, s. 127
Neuvoston direktiivi 92/13/ETY (31992L0013); EYVL N:o L 076, 23.3.1992, s. 14

Suomesta ja muista Euroopan unionin jäsenvaltioista oleviin tarjoihin ja tarjouksiin.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

2) *rakennusurakkasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on jonkin liitteessä C tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen taikka suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä; rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan myös hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla; rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus;

3) *tavarahankintasopimuksella* muuta kuin rakennusurakkaa koskevaa hankintasopimusta; tavarahankintasopimuksen kohteena on tavaroiden osto, leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen ostooptioon tai ilman niitä; tavarahankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on tavarahankinnan lisäksi kokoamis- ja asennustöitä;

4) *palveluhankintasopimuksella* muuta kuin julkista rakennusurakkaa tai julkista tavarahankintaa koskevaa sopimusta, jonka kohteena on palvelujen suorittaminen; palveluhankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on palvelujen ohella tavaroita, jos palvelujen arvo on suurempi kuin tavaroiden arvo; lisäksi palveluhankintasopimukseksi katsotaan hankintasopimus, johon palvelujen ohella sisältyy liitteessä C tarkoitettuja rakennustöitä;

5) *käyttöoikeusurakalla* muuten samanlaista sopimusta kuin rakennusurakkasopimus, mutta rakennustyön vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

6) *palveluja koskevalla käyttöoikeussopimuksella* muuten samanlaista sopimusta kuin palveluhankintasopimus, mutta palvelujen vastikkeena on joko oikeus hyödyntää palvelua tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

7) *toimittajalla* luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen tahojen ryhmittymää, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustyötä tai rakennusurakoita;

8) *ehdokkaalla* toimittajaa, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn taikka kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn;

9) *tarjoajalla* toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen;

10) *avoimella menettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen; hankintailmoituksen ohella hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyyntöjä soveliaiksi katsomilleen toimittajille;

11) *rajoitetulla menettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; ainoastaan hankintayksikön valitsema ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen;

12) *neuvottelumenettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehtoista valitsemiensa toimittajien kanssa;

13) *suorahankinnalla* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn mukaan yhden tai usean toimittajan, jonka kanssa hankintayksikkö neuvottelee sopimuksen ehtoista;

14) *puitejärjestelyllä* yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät;

15) *suunnittelukilpailulla* menettelyä, jolla hankintayksikkö voi hankkia esimerkiksi arkkitehtuuriin, tekniseen suunnitteluun tai tieto-

jenkäsittelyyn suunnitelman, jonka tuomari valitsee kilpailulla; kilpailussa voidaan antaa palkintoja;

16) *dynaamisella hankintajärjestelmällä* täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille; hankintamenettely on rajoitetun keston ajan avoin kaikille kelpoisuusehdot täyttävälle tarjoajille, jotka ovat esittäneet tarjouspyynnön mukaisen alustavan tarjouksen;

17) *sähköisellä huutokaupalla* toistuvaa menettelyä, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta; rakennusurakat ja sellaiset palveluhankinnat, joiden sisältönä ovat henkiset suoritukset, eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena;

18) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien määrittelyä; tällaisia ominaisuuksia ovat muun muassa laatua tai ympäristönsuojelun tasoa, suunnittelua, vaatimustenmukaisuutta ja käyttöön soveltuvuutta sekä tuotteen käytön arviointia, tuotteen turvallisuutta ja mittoja, myyntinimityksiä, termistöä, tunnuksia, testausta ja testaustmenetelmiä, pakkauksen merkitsemisen, etiketöinnin, käyttöohjeiden ja tuotantoprosessien ja menetelmien sekä vaatimuksenmukaisuuden arviointimenetelmiä koskevat vaatimukset; julkisissa rakennusurakoissa teknisin eritelmin määriteltäviä ominaisuuksia ovat lisäksi suunnitteluun, kustannuslaskentaan, testaukseen ja tarkastukseen liittyvät säännöt, työn hyväksymisehdot, rakennusmenetelmät sekä rakennustekniikat ja muut valmiiseen työhön ja materiaaleihin tai niiden osiin liittyvät tekniset edellytykset;

19) *teknisellä määrittelyllä* eurooppalaista standardia, eurooppalaista teknistä hyväksyntää, virallista teknistä määrittelyä, kansainvälistä standardia, teknistä viitettä, kansallista standardia, kansallista teknistä hyväksyntää sekä muuta kansallista asiakirjaa, joka liittyy suunnitteluun, laskentaan, työn suoritukseen tai tuotteen käyttöön;

20) *standardilla* tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen*, jolloin se on kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen*, jolloin se on eurooppalaisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; taikka

c) *kansallinen*, jolloin se on kansallisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

21) *eurooppalaisella teknisellä hyväksynnällä* Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämän hyväksyntälaitoksen rakennustuotteelle antamaa myönteistä teknistä arviointia tuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön; hyväksyntä perustuu niiden rakennuskohdetta koskevien olennaisten vaatimusten täyttymiseen, joiden pohjalta tuotteelle ominaiset ominaisuudet on määritetty, sekä käyttöolosuhteiden määrittelyyn;

22) *virallisella teknisellä määrittelyllä* teknistä määrittelyä, joka on Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustama ja joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä;

23) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardisointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin virallista standardia;

24) *tunnustetulla toimielimellä* testaus- tai kalibrointilaboratorioita ja tarkastus- ja varmentamiselimiä, jotka noudattavat sovellettavia eurooppalaisia standardeja; hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustettujen toimielinten antamat todistukset;

25) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPV)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

26) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi; ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

27) ilmaisulla *sähköinen muoto* viestintä-

jenkäsittelyyn suunnitelman, jonka tuomari valitsee kilpailulla; kilpailussa voidaan antaa palkintoja;

16) *dynaamisella hankintajärjestelmällä* täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille; hankintamenettely on rajoitetun kestopnsa ajan avoin kaikille kelpoisuusehdot täyttävälle tarjoajille, jotka ovat esittäneet tarjouspyynnön mukaisen alustavan tarjouksen;

17) *sähköisellä huutokaupalla* toistuvaa menettelyä, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta; rakennusurakat ja sellaiset palveluhankinnat, joiden sisältönä ovat henkiset suoritukset, eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena;

18) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien määrittelyä; tällaisia ominaisuuksia ovat muun muassa laatua tai ympäristönsuojelun tasoa, suunnittelua, vaatimustenmukaisuutta ja käyttöön soveltuvuutta sekä tuotteen käytön arviointia, tuotteen turvallisuutta ja mittoja, myyntinimityksiä, termistöä, tunnuksia, testausta ja testausmenetelmiä, pakkauksen merkitsemisen, etiketöinnin, käyttöohjeiden ja tuotantoprosessin ja menetelmien sekä vaatimuksenmukaisuuden arviointimenetelmiä koskevat vaatimukset; julkisissa rakennusurakoissa teknisin eritelmin määriteltäviä ominaisuuksia ovat lisäksi suunnitteluun, kustannuslaskentaan, testaukseen ja tarkastukseen liittyvät säännöt, työn hyväksymisehdot, rakennusmenetelmät sekä rakennustekniikat ja muut valmiiseen työhön ja materiaaleihin tai niiden osiin liittyvät tekniset edellytykset;

19) *teknisellä määrittelyllä* eurooppalaista standardia, eurooppalaista teknistä hyväksyntää, virallista teknistä määrittelyä, kansainvälistä standardia, teknistä viitettä, kansallista standardia, kansallista teknistä hyväksyntää sekä muuta kansallista asiakirjaa, joka liittyy suunnitteluun, laskentaan, työn suoritukseen tai tuotteen käyttöön;

20) *standardilla* tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen*, jolloin se on kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen*, jolloin se on eurooppalaisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; taikka

c) *kansallinen*, jolloin se on kansallisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

21) *eurooppalaisella teknisellä hyväksynnällä* Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämän hyväksyntälaitoksen rakennustuotteelle antamaa myönteistä teknistä arviointia tuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön; hyväksyntä perustuu niiden rakennuskohdetta koskevien olennaisten vaatimusten täyttymiseen, joiden pohjalta tuotteelle ominaiset ominaisuudet on määrätty, sekä käyttöolosuhteiden määrittelyyn;

22) *virallisella teknisellä määrittelyllä* teknistä määrittelyä, joka on Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustama ja joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä;

23) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardisointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin virallista standardia;

24) *tunnustetulla toimielimellä* testaus- tai kalibrointilaboratorioita ja tarkastus- ja varmentamiselimiä, jotka noudattavat sovellettavia eurooppalaisia standardeja; hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustettujen toimielinten antamat todistukset;

25) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPV)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

26) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi; ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

27) ilmaisulla *sähköinen muoto* viestintä-

muotoa, jossa käytetään sähköteknisiä tietojen käsittely- ja tallennusvälineitä ja jossa tietoja levitetään, välitetään tai vastaanotetaan johtoja pitkin, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla.

2 luku

Soveltamisalaa kuuluvat yksiköt ja toiminnot

5 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat yhtä tai useaa 6—9 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavat valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset, liikelaitokset, julkisoikeudelliset laitokset sekä edellä mainittujen tahojen muodostamat yhteenliittymät.

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat lisäksi 6—9 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavat julkiset yritykset sekä viranomaisen myöntämän erityis- tai yksinoikeuden nojalla toimivat yksiköt.

Edellä 1 momentissa *julkisoikeudellisella laitoksella* tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja:

- 1) jota rahoittaa pääasiallisesti 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö;
- 2) jonka johto on 1 momentissa tarkoitettun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka
- 3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja *julkisia yrityksiä* ovat sellaiset yhteisöt, joihin viranomaiset voivat suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen perusteella; yksikön katsotaan kuuluvan viranomaisen määräysvaltaan erityisesti silloin, jos viranomainen:

- 1) suoraan tai välillisesti omistaa enemmistön kyseisen yrityksen merkitystä pääomasta;
- 2) hallitsee enemmistöä yrityksen osakkeisiin perustuvasta äänioikeudesta, taikka
- 3) voi nimittää yli puolet yhteisön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

Edellä 2 momentissa *erityis- ja yksinoikeuksilla* tarkoitetaan sellaisia oikeuksia, jotka perustuvat lakiin tai jotka toimivaltainen viranomainen on lain nojalla myöntänyt ja joilla varataan 6—9 §:ssä tarkoitettun toiminnan harjoittaminen yhdelle tai useammalle yksikölle, mikä vaikuttaa merkittävästi muiden yksiköiden mahdollisuuksiin harjoittaa kyseistä toimintaa.

6 §

Energiahuolto

Tätä lakia sovelletaan kaasun ja lämmön verkkotoiminnan harjoittamiseen, kaasun tai lämmön toimittamiseen näihin verkkoihin ja maakaasumarkkina-alueissa (508/2000) tarkoitettun järjestelmävastuun hoitamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta, jos muu kuin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö toimittaa sivutuotteena syntyvää kaasua tai lämpöä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täytyessä:

1) kaasua tai lämpöä tuotetaan muun kuin 1 momentissa tarkoitettun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on sivutuotteena syntyvän energian hyödyntäminen; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettava osuus kaasun tai lämmön kokonaistuotannosta on enintään 20 prosenttia yksikön liikevaihdosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen liikevaihdon mukaan, kulloinkin kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia sovelletaan sähkön verkkotoiminnan harjoittamiseen, sähkön toimittamiseen näihin verkkoihin sekä sähkömarkkinalain (386/1995) tarkoittaman järjestelmävastuun hoitamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta, jos muu kuin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö toimittaa sähköä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täytyessä:

1) sähköä tuotetaan muun kuin edellä 3 momentissa tarkoitettun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on tasata yksikön oman kulutuksen vaihteluja; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettavan sähkön

osuus on enintään 30 prosenttia yksikön energian kokonaistuotannosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen tuotannon mukaan, kulloinkin kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia sovelletaan toimintoihin, jotka liittyvät maantieteellisen alueen hyödyntämiseen polttoturpeen etsimiseksi tai nostamiseksi.

Tätä lakia ei sovelleta mihinkään tässä pykälässä tarkoitettuun energiahuoltoon liittyvään energian tai sen tuottamista varten tarvittavan polttoaineen hankkimiseen.

7 §

Vesi

Tätä lakia sovelletaan vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettuun yhdyskunnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös hankintoihin ja suunnittelukilpailuihin, jotka:

1) edellä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittava hankintayksikkö tekee tai järjestää ja jotka liittyvät vesirakennushankkeisiin, maan kasteluun tai kuivatukseen; ja

2) talousvedeksi hankittavan veden osuus hankkeissa taikka kastelu- tai kuivatusjärjestelmissä tuotettavan veden koko määrästä on yli 20 prosenttia.

Tätä lakia ei sovelleta, jos muu kuin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö toimittaa talousvettä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täytyessä:

1) talousvettä tuotetaan muun kuin edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on tasata yksikön oman kulutuksen vaihteluja; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettavan yli jäävän talousveden osuus on enintään 30 prosenttia yksikön talousveden kokonaistuotannosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen tuotannon mukaan, kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia ei sovelleta tässä pykälässä tarkoitettujen hankintayksikön tekemään raakaveden hankintaan.

8 §

Eräät liikenteen palvelut

Tätä lakia sovelletaan sellaisten verkkojen rakentamiseen, huoltoon, ylläpitoon sekä tarjoamiseen, joiden tarkoituksena on tarjota julkisia kuljetuspalveluita rautateitse, raitioiteitse, johdinautoilla, linja-autoilla tai metrolla. Kuljetuspalvelujen verkolla tarkoitetaan palvelua, jota tarjotaan viranomaisen toiminnalle asettamien ehtojen mukaisesti. Ehdot voivat koskea liikennöitäviä reittejä, käytettävissä olevaa kuljetuskapasiteettia tai vuoritiheyttä.

Tätä lakia ei sovelleta yleisölle linja-autokuljetuspalveluja tuottaviin yksiköihin, jos muut yksiköt voivat vapaasti tarjota samoja palveluja joko yleisesti tai tietyllä maantieteellisellä alueella samoin edellytyksin kuin hankintayksiköt.

Tätä lakia sovelletaan lentokenttien, meri- tai sisävesisatamien ylläpitoon taikka terminaalipalvelujen tarjoamiseen lento-, meri- tai sisävesiliikenteen harjoittajille.

9 §

Postipalvelut

Tätä lakia sovelletaan postipalvelulain (313/2001) mukaisten postipalvelujen tarjoamiseen sen mukaan kuin 64 §:n 4 momentissa säädetään.

10 §

Useita toimintoja koskevat hankintasopimukset

Useita toimintoja koskevaan hankintaan sovelletaan sitä toimintoa koskevia säännöksiä, johon liittyen hankinta ensisijaisesti tehdään.

Jos jokin näistä toiminnoista kuuluu tämän lain soveltamisalaan ja jokin toinen toiminto kuuluu julkisista hankinnoista annetun lain soveltamisalaan ja, jos objektiivisesti on mahdotonta määritellä, mihin toimintoon hankinta ensisijaisesti kohdistuu, se on tehtävä hankintalain mukaisesti.

Jos jokin näistä toiminnoista kuuluu tämän lain soveltamisalaan ja jokin toinen toiminto

ei kuulu tämän lain eikä hankintalain soveltamisalaan, ja jos objektiivisesti on mahdotonta määrittellä, minkä toiminnon toteuttamiseksi hankintasopimus ensisijaisesti tehdään, se on tehtävä tämän lain mukaisesti.

11 §

Suoraan kilpailulle avoin toiminto

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka tehdään sellaisen toiminnon suorittamiseksi, jonka osalta on erityisalojen hankintadirektiivin 30 artiklan mukaisesti komission päätöksellä vahvistettu, että toiminto on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu.

Hankintayksiköt voivat tehdä hakemuksen Euroopan yhteisöjen komissiolle 1 momentissa tarkoitetun vahvistamisenettelyn käynnistämiseksi. Hakemus on lähetettävä tiedoksi kauppaja- ja teollisuusministeriölle.

3 luku

Kynnysarvot ja hankinnan ennakoitun arvon laskeminen sekä poikkeukset soveltamisalasta

12 §

Kynnysarvot

EU-kynnysarvot, jotka perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta hankintoja koskevien sopimusten tekemiseen sovellettavien kynnysarvojen osalta annettuun komission asetukseen (EY) N:o 2083/2005, ovat:

- 1) 422 000 euroa tavaroita ja palveluja koskevissa hankinnoissa; ja
- 2) 5 278 000 euroa rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa.

Euroopan yhteisöjen komissio tarkistaa kynnysarvot kahden vuoden välein erityisalojen hankintadirektiivin 68 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan yhteisöjen komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot. Kauppaja- ja teollisuusministeriön on

viivytyksettä ilmoitettava virallisessa lehdessä kynnysarvojen muutoksista Euroopan yhteisöjen komission tekemien tarkistusten mukaisesti.

13 §

Hankinnan ennakoitun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja sopimukseen sisältyvät optio- ja pidennys ehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien vastaavien osien ennakoitu kokonaisarvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo ylittää 12 §:ssä tarkoitetun kynnysarvon, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava tätä lakia.

Tavara- ja palveluhankintoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 80 000 euroa, sekä rakennusurakoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 1 miljoonaa euroa, ei sovelleta tätä lakia, jos tällaisten osien yhteenlaskettu arvo on enintään 20 prosenttia kaikkien osien yhteisarvosta.

Ennakoidun arvon on päätettävä silloin, kun hankintayksikkö toimittaa hankintailmoituksen julkaistavaksi tai muuten aloittaa hankintamenettelyn.

14 §

Eräiden palveluhankintojen ennakoitun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

- 1) vakuutuspalvelussa maksettavia vakuutusmaksuja ja muita korvauksia;
- 2) pankkipalvelussa ja muussa rahoituspal-

velussa maksettavia maksuja, palkkioita, kor-
koja ja muita korvauksia;

3) suunnittelua koskevassa palveluhankin-
nassa maksettavia maksuja, palkkioita ja
muuta korvauksia;

4) suunnittelukilpailussa, joka järjestetään
palveluhankintaan johtavan menettelyn
osana, palveluhankinnan ennakoitua arvoa
sekä mahdollisia osallistumispalkkioita ja
maksuja; sekä

5) muussa suunnittelukilpailussa osallistu-
jille maksettavia palkkioita ja maksuja sekä
myöhemmin, 29 §:n 9 kohdan mukaisesti
suorahankintana tehtävän palveluhankinnan
ennakoitua arvoa, jos hankintayksikkö ei
sulje suunnittelukilpailua koskevassa ilmoi-
tuksessa palveluhankintaa pois hankintame-
nettelystä.

15 §

Ennakoidun arvon laskeminen sopimus- kaudelta

Jos tavarahankintasopimuksen kohteena on
tavaroiden leasing, vuokraus tai osamaksulla
hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon
laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta
voimassa olevan sopimuksen ennakoitua voi-
massaolon aikaista kokonaisarvoa tai määrä-
aikaista, yli 12 kuukautta voimassa olevan
sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännös-
arvo mukaan lukien; taikka

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan
voimassa olevan sopimuksen ennakoitua
kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uu-
distettävien tavara- tai palveluhankintoja kos-
kevien sopimusten ennakoidun arvon lasken-
nassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai
viimeksi kuluneen varainhoitokauden aikana
peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen
yhteisarvo seuraavan 12 kuukauden aikana
tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa
huomioon ottaen; taikka

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisar-
voa, jotka tehdään ensimmäistä tavarantoimi-
tusta seuraavien 12 kuukauden aikana taikka,
jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa
olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan varain-
hoitokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa,
joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoi-
dun arvon laskennassa perusteena on käytet-
tävä:

1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta
voimassa olevissa hankintasopimuksissa voi-
massaolon aikaista ennakoitua kokonaisar-
voa; taikka

2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48
kuukautta voimassa olevissa hankintasopi-
muksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla
48.

Puitejärjestelyssä hankinnan ennakoidun
arvon laskennassa on käytettävä kaikkien jär-
jestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankin-
tasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

16 §

Kielto jakaa hankintaa tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti

Hankintaa ei saa jakaa eriin, osittaa tai
laskea eikä hankintoja yhdistellä poikkeuk-
sellisin menetelmin tämän lain tai edellä 10
§:ssä tarkoitetuissa tapauksissa hankintalain
säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tava-
rahankintaa tai palveluhankintaa ei myöskään
saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja
muutoin yhdistellä keinotekoisesti tämän lain
säännösten soveltamisen välttämiseksi.

17 §

Yleiset hankintoja koskevat poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta:

1) rakennusurakoita tai palveluja koskeviin
käyttöoikeussopimuksiin, joita yhtä tai useaa
tässä laissa tarkoitettua toimintoa harjoittava
hankintayksikkö tekee näiden toimintojen
harjoittamiseksi;

2) hankintoihin, joiden tarkoituksena on
jälleenmyynti tai vuokraus ulkopuolisille ta-
hoille, jos hankintayksiköllä ei ole erityis- tai
yksinoikeutta myydä tai vuokrata hankinnan
kohdetta ja jos muut yksiköt voivat myydä tai
vuokrata sen samoin edellytyksin kuin han-
kintayksiköt;

3) hankintoihin, joita hankintayksikkö te-
kee muun kuin 6—9 §:ssä tarkoitettua toimin-

non harjoittamiseksi, jollei 10 §:stä muuta johdu;

4) hankintoihin, jotka liittyvät tässä laissa tarkoitettun toiminnon harjoittamiseen kolmansissa maissa, jos Euroopan yhteisön alueella olevaa verkkoa tai maantieteellistä aluetta ei käytetä;

5) hankintoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä taikka, jos valtion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat;

6) hankintoihin, joita koskevat muut menettelysäännöt ja jotka tehdään

a) Suomen ja yhden tai useamman kolmannen maan välisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee tavarahankintoja tai rakennusurakoita allekirjoittajavaltioiden yhteisen rakennusurakan toteuttamiseksi tai hyödyntämiseksi taikka palveluhankintoja allekirjoittajavaltioiden yhteisen hankkeen toteuttamiseksi tai hyödyntämiseksi;

b) kansainvälisen järjestön erityismenettelyn nojalla; taikka

c) joukkojen sijoittamiseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa toimivia yrityksiä.

18 §

Palveluhankintoja koskevat poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka koskevat:

1) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyviä oikeuksia;

2) välimies- ja sovittelupalveluja;

3) arvopaperien tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseen laskemiseen, ostoon, myyntiin ja siirtoon liittyviä rahoituspalveluja, kuten liiketoimia, joilla hankintayksikkö hankkii varoja tai pääomaa;

4) työsopimuksia; taikka

5) tutkimus- ja kehittämisspalveluja paitsi, jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritettun palvelun kokonaan.

Edellä 1 momentista poiketen tätä lakia sovelletaan kuitenkin missä tahansa muodossa tehdyn osto- tai vuokrasopimuksen kanssa samanaikaisesti, ennen sitä tai sen jälkeen tehtäviin rahoituspalveluja koskeviin sopimuksiin.

Hankittaessa yksinomaan liitteessä B lueteltuja palveluja tai hankittaessa niitä yhdessä liitteessä A lueteltujen palvelujen kanssa siten, että liitteen B palvelujen arvo ylittää liitteen A mukaisten palvelujen arvon, sovelletaan ainoastaan, mitä 40 ja 41 §:ssä teknisistä eritelmistä ja mitä 23 §:ssä tarkoitettua jälki-ilmoituksesta säädetään.

19 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyritykseltä tai yhteisyritykseltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee sidosyritykseltä tai yhteisyritykseltä.

Sidosyrityksellä tarkoitetaan sellaista yritystä, jonka vuosittaiset tilinpäätökset yhdistellään hankintayksiköiden tilinpäätösten kanssa kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesti. Kirjanpitolain soveltamisalaan kuulumattomien yksiköiden osalta sidosyrityksellä tarkoitetaan sellaista yritystä, johon hankintayksikkö voi suoraan tai välillisesti käyttää 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua määräysvaltaa tai joka voi käyttää määräysvaltaa hankintayksikköön taikka joka on hankintayksikkönä toisen yrityksen määräysvallan alainen omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen nojalla. *Yhteisyrityksellä* tarkoitetaan useista hankintayksiköistä koostuvaa, tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavaa yritystä.

Edellä 2 momentissa on lisäksi edellytyksenä, että vähintään 80 prosenttia sidosyrityksen tai yhteisyrityksen kolmen viimeisen vuoden tavarantoimitusten, palvelujen tai rakennusurakoiden keskimääräisestä liikevaihdosta muodostuu toimituksista hankintayksiköille, joihin sillä on sidossuhde. Jos liikevaihtotietoja kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta ei ole käytettävissä, voi yritys osoittaa liikevaihdon toteutumisen todennäköiseksi, muun muassa esittämällä tietoja tulevasta liiketoiminnasta. Jos useampi kuin yksi

yritys tarjoaa hankintayksikölle samoja palveluja, tavarantoimituksia tai rakennusurakointia, 80 prosentin osuutta laskettaessa on otettava huomioon näiden yritysten suorittamista palveluista, tavarantoimituksista ja rakennusurakoinnista muodostuva kokonaisliikevaihto.

Lakia ei sovelleta hankintoihin, joita yhteisyrittäjä tekee yhdeltä sen omistavalta hankintayksiköltä, tai hankintayksikkö tekee omistuksessaan olevalta yhteisyrittäjältä, edellyttäen, että yhteisyrittäjä on perustettu vähintään kolmen vuoden ajaksi ja että yhteisyrittäjän perustamisasiakirjassa todetaan yhteisyrittäjän perustaneiden hankintayksiköiden kuuluvan siihen vähintään saman ajan.

20 §

Yksinoikeuteen perustuvat palveluhankinnat

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka tehdään toiselta hankintayksiköltä tai hankintayksiköiden yhteenliittymältä sille Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisella lailla, asetuksella tai hallinnollisella määräyksellä annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella.

21 §

Hankintojen varaaminen työkeskuksille

Hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville yksiköille taikka varata hankinnan toteuttamisen tapahtuvaksi työohjelmien yhteydessä, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät vammansa luonteen tai vakavuuden vuoksi voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa. Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskukselle tai työohjelman yhteydessä toteutettavaksi.

22 §

Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Hankintayksikön, joka hankkii tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikköä, katsotaan noudattaneen

tätä lakia, jos yhteishankintayksikkö on noudattanut sitä.

Yhteishankintayksiköllä tarkoitetaan sellaista hankintayksikköä, joka hankkii toisille hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimellisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi.

4 luku

Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista, hankintamenettelyt ja määrääjät

23 §

Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava julkaistaviksi kausi-ilmoitus, hankintailmoitus, suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus, toimittajarekisteriä koskeva ilmoitus ja lyhennetty hankintailmoitus sekä jälki-ilmoitus siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Hankintailmoitukset on toimitettava julkaistaviksi kauppa- ja teollisuusministeriön määräämälle taholle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä pykälässä tarkoitettua erityisalojen hankintadirektiivissä edellytetyistä ilmoitusvelvoitteista, kuten ilmoitusten sisällöstä ja niiden julkaisemisesta sekä ilmoitusten lähettämiseen käytettävistä viestintävälineistä ja muista ilmoitusvelvoitteisiin liittyvistä seikoista.

24 §

Hankintamenettelyt

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaroita tai liitteessä A lueteltuja palveluita taikka toteuttaa rakennushankkeen, on käytettävä 4 §:n 10–12 kohdassa määritellyjä avointa menettelyä, rajoitettua menettelyä tai neuvottelumenettelyä. Tarjouskilpailu voi-

daan käynnistää myös ilmoittamalla siitä kausi-ilmoituksella tai ilmoituksella toimittajarekisterin käytöstä. Tämän lain 4 §:n 13 kohdassa määriteltyä suorahankintaa voidaan käyttää vain sen käyttämiseksi asetettujen edellytysten täytyessä. Lisäksi hankintayksikkö voi järjestää 4 §:n 15 kohdan mukaisen suunnittelukilpailun.

Hankintayksikkö voi myös käyttää 4 §:n 16 ja 17 kohdassa määriteltyjä dynaamista hankintajärjestelmää tai sähköistä huutokauppaa sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

25 §

Toimittajarekisteri

Julkisten hankintojen tekemiseksi hankintayksiköllä voi olla toimittajarekisteri. Jos tarjouskilpailusta on ilmoitettu toimittajarekisterin käyttämistä koskevalla ilmoituksella, hankintayksikön on valittava tarjouskilpailuun osallistujat rekisteriin merkittyjen joukosta. Toimittajarekisterissä voi olla myös luonnollisten henkilöiden kelpoisuutta koskevia tietoja, jotka he itse ovat hankintayksikölle toimittajarekisteriä varten toimittaneet. Toimittajarekisterissä voidaan käyttää erilaisia luokituksia. Luokitukselle tai toimittajarekisteriin hyväksymiselle asetetut ehdot eivät saa olla syrjiviä.

Hallinnollisia, teknisiä tai rahoitusta koskevia rekisteröintiehtoja on sovellettava tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Jos rekisteröintiehtoihin sisältyy teknisiä eritelmiä, niihin on sovellettava, mitä 40 ja 41 §:ssä säädetään. Rekisteröintiehdot voidaan tarvittaessa uudistaa. Rekisteröintiehtoihin voivat sisältyä 50 §:ssä tarkoitetut poissulkemisperusteet. Jos hankintayksikkönä on 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksikkö, 50 §:n mukaiset poissulkemisperusteet on sisällytettävä rekisteröintiehtoihin.

Toimittajien rekisteröintiä koskevat ehdot on toimitettava niitä pyytävälle. Toimittajien on voitava hakea rekisteriin hyväksymistä milloin tahansa. Rekisteriin on hyväksyttävä sellaiset toimittajat, jotka täyttävät hankintayksikön asettamat rekisteröintiehdot.

Toimittajat voivat käyttää hyväkseen myös muiden yksiköiden voimavaroja siten kun

53 §:n 2 momentissa säädetään. Voimavarojen on oltava toimittajan käytettävissä koko sen ajan kuin ne on merkitty toimittajarekisteriin. Jos hankintayksikkö aikoo hyödyntää jossakin hankinnassa muiden hankintayksiköiden tai muiden yhteisöjen ylläpitämiä toimittajarekistereitä, siitä on ilmoitettava hankintaan liittyvässä ilmoituksessa. Samalla on ilmoitettava näiden muiden yksiköiden nimet ja muut yhteystiedot.

Toimittajarekisteriin sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä ja luovutuksessa on noudatettava, mitä henkilötietojen käsittelystä ja luovutuksesta henkilötietolaissa (523/1999) on erikseen säädetty.

26 §

Puitejärjestelyt

Hankintayksikkö voi hankkia tavaroita, palveluita ja rakennusurakoita käyttämällä 4 §:n 14 kohdassa määriteltyä puitejärjestelyä. Hankintayksikkö voi valita toimittajat puitejärjestelyyn 24 §:ssä säädetyn ehdoin. Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä huomattavia muutoksia sen voimassaoloaikana. Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn tämän lain mukaisesti, se voi soveltaa suorahankintaa tehdessään puitejärjestelyyn perustuvia hankintasopimuksia.

Puitejärjestelyä ei saa käyttää kilpailua vääristävällä, rajoittavalla tai estävällä tavalla.

27 §

Suunnittelukilpailu

Tätä lakia sovelletaan suunnittelukilpailuun, joka järjestetään palveluhankintasopimukseen johtavan menettelyn osana sekä suunnittelukilpailuun, jossa osallistujille maksetaan osallistumispalkkioita tai osallistumismaksuja. Suunnittelukilpailun sääntöjen on oltava suunnittelukilpailuun osallistumisesta kiinnostuneiden saatavilla. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa alueellisella perusteella tai sillä perusteella, että osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Suunnittelukilpailun osallistujien määrää voidaan rajoittaa noudattamalla ennalta ilmoitettuja syrjimättömiä perusteita. Suunnittelukilpailuun on kuitenkin aina kutsuttava riittävä määrä ehdokkaita todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä ja 28 §:ssä säädetään, suunnittelukilpailuihin sovelletaan, mitä ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellisesta muodosta 52 §:ssä, tarjouskilpailuun osallistumisesta ryhmittymänä 53 §:ssä, poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista 55 §:ssä ja hankintayksikön antaman tuen huomioimisesta tarjousten vertailussa 56 §:ssä säädetään.

28 §

Suunnittelukilpailun tuomaristo ja sen päätöksenteko

Suunnittelukilpailussa on oltava tuomaristo, jonka jäsenten on oltava kilpailuun osallistuvista riippumattomia luonnollisia henkilöitä. Jos suunnittelukilpailuun osallistujilta vaaditaan tiettyä ammatillista pätevyyttä, vähintään kolmasosalla tuomariston jäsenistä on oltava sama tai vastaava pätevyys.

Tuomariston on oltava päätöksissään tai lausunnoissaan riippumaton. Osallistujien ehdotuksia on arvioitava nimettömästi ja yksinomaan suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa esitetyillä perusteilla. Nimettömyyden suojaa on noudatettava siihen saakka, kunnes tuomaristo on antanut lausuntonsa tai tehnyt päätöksensä.

Osallistujia voidaan tarvittaessa pyytää vastaamaan tuomariston pöytäkirjaan merkittisiin kysymyksiin suunnitelmiin liittyvien näkökohtien selventämiseksi. Tuomariston jäsenten ja osallistujien välisistä keskusteluista on laadittava yksityiskohtainen pöytäkirja. Tuomariston on tehtävä suunnitelmien arvioinnista kaikkien jäsenten allekirjoittama pöytäkirja, johon tulee sisältyä suunnitelmien paremmuusjärjestys ja ansiot, tuomariston huomautukset sekä mahdolliset selventämistä vaativat seikat.

29 §

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos:

1) edeltävässä tarjousmenettelyssä ei ole saatu lainkaan ehdokkuushakemuksia tai tarjouksia taikka sopivia tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) hankinta tehdään vain tutkimusta, keuhkua tai tuotekehitystä varten eikä taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehittämiskustannusten kattamiseksi; edellytyksenä on myös, ettei hankintasopimuksen tekeminen rajoita myöhempien vastaavien hankintojen kilpailuttamista;

3) teknisistä, taiteellisista tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvistä syistä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan;

4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

5) hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;

6) hankintasopimus tehdään 26 §:n mukaisesti tehdyn puitejärjestelyn perusteella;

7) hankinnat tehdään poikkeuksellisen edullisesti käyttämällä hyödyksi hyvin lyhyen ajan voimassa olevaa erityisen edullista tarjousta hankkia tavaraa huomattavasti tavanomaisia markkinahintoja halvemmallalla;

8) tavarat hankitaan erityisen edullisesti joko liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastavan menettelyn seurauksena; taikka

9) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa; tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki suunnittelukilpailun voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

30 §

Suorahankinta lisätilauksissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankin-

nan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen materiaalin hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäiseen hankintasopimukseen sisällytymätön lisäpalvelu tai lisäurakka, joka hankitaan alkuperäiseltä toimittajalta ja joka on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi palvelun tai urakan toteuttamiselle sellaisena kuin se on alun perin määritelty. Edellytyksenä on, että lisäpalveluja tai lisäurakkaa ei voida teknisesti tai taloudellisesti erottaa pääsopimuksesta aiheuttamatta hankintayksikölle huomattavaa haittaa, tai vaikka lisäpalvelu tai lisäurakka voitaisiinkin erottaa alkuperäisen sopimuksen toteuttamisesta, se on ehdottoman välttämätöntä alkuperäisen sopimuksen loppuunsaattamiseksi.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankintasopimus, joka vastaa aikaisemmin tarjouskilpailun perusteella tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevan tarjouskilpailun yhteydessä on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa.

31 §

Määraa-ajojen laskeminen

Tarjousten vastaanottamista ja osallistumishakemuksia koskevia määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Laissa säädettyjä vähimmäismääraaikoja tulee kuitenkin nou-

dattaa. Määräajat lasketaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Rajoitetussa menettelyssä tarjousaika lasketaan tarjouspyynnön lähettämispäivästä.

32 §

Vähimmäismääräajat avoimessa menettelyssä

Avoimessa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 52 päivää. Jos hankintayksikkö julkaisee 39 §:ssä tarkoitetun kausi-ilmoituksen, tarjousajan on oltava vähintään 22 päivää. Lyhennettyjä määräaikoja voidaan käyttää, jos kausi-ilmoitus sisältää vastaavat tiedot, jotka ilmoitetaan käytettäessä kausi-ilmoitusta tarjouskilpailun kutsuna. Edellytyksenä on lisäksi, että ilmoitus on lähetetty julkaistavaksi vähintään 52 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä.

Tarjousaikaa voidaan lyhentää seitsemällä päivällä, jos ilmoitukset toimitetaan julkaistavaksi sähköisesti. Tarjousaikaa voidaan lyhentää edellä tarkoitettua lisäksi viidellä päivällä, jos hankintayksikkö asettaa tarjousasiakirjat kokonaisuudessaan hankintailmoituksen julkaisupäivästä sähköisesti saataville sekä mainitsee Internet-osoitteen, jossa asiakirjat ovat saatavilla.

Määräaikojen lyhentämisen yhteisvaikutus ei saa johtaa 15 päivää lyhyempään tarjousaikaan. Jos hankintailmoitusta ei toimiteta telekopiona tai sähköisessä muodossa, tarjousajan on oltava vastaavasti vähintään 22 päivää.

33 §

Vähimmäismääräajat rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä

Rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 22 päivää. Jos ilmoitus tai kausi-ilmoitusta koskeva vahvistuspyyntö toimitetaan julkaistavaksi sähköisesti tai telekopiona, osallistumishakemuksen jättöajan on oltava vähintään 15 päivää.

Rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelume-

netteltyssä hankintayksikkö voi sopia tarjousajasta tarjoajien kanssa. Kaikille tarjoajille on annettava yhtä pitkä määräaika tarjousten valmistelua ja jättämistä varten. Jos määräajasta ei päästä sopimukseen, tarjousajan on oltava vähintään 10 päivää.

34 §

Määräaikaisten pidentäminen

Tarjousaikaa on pidennettävä siten, että tarjoajat voivat perehtyä tarjousten laatimiseen tarvittaviin tietoihin, jos tarjouspyyntöasiakirjoja tai riittävän ajoissa pyydettyjä lisätietoja ei ole toimitettu säädettyjen määräaikaisten kuluessa taikka jos tarjousten tekeminen edellyttää paikalla käyntiä tai tarjouspyyntöön liittyvien asiakirjojen tarkistusta paikan päällä. Määräaikaa ei tarvitse pidentää, jos määräaika on vahvistettu 33 §:n 2 momentin mukaisesti yhteisellä sopimuksella.

5 luku

Tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen määrittäminen

35 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa pyydetään toimittajia esittämään kirjallisesti ja määräaikaan mennessä tarjouksensa.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään toisistaan, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettua.

Hankintayksikkö voi periä kohtuullisen korvauksen tarjouspyyntöasiakirjoista niiden erityisestä laajuudesta, materiaaleista tai vastaavista seikoista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

36 §

Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä tai soveltuvin osin han-

kintailmoituksessa taikka ilmoituksessa toimittajarekisterin olemassaolosta silloin, kun tällainen ilmoitus on samalla kutsu tarjouskilpailuun, on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely noudatetaan, mitä teknisten eritelmien ja vaatimusten esittämisestä 40 ja 41 §:ssä säädetään sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;

2) viittaus mahdollisesti julkaistuun hankintailmoitukseen;

3) määräaika tarjousten tekemiselle;

4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;

5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;

6) mahdollisesti vaadittavat liiteasiakirjat;

7) tarjouksen valintaperusteet sekä käytettäessä kokonaistaloudellista edullisuutta tarjouksen vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus tai kohtuullinen vaihteluväli taikka poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys; sekä

8) tieto toimittajarekisterin olemassaolosta.

Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa on oltava myös muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

37 §

Kutsu tarjouskilpailuun tai neuvotteluun

Hankintayksikön on rajoitetussa menettelyssä kirjallisesti pyydetävä tarjoajia esittämään tarjouksensa. Neuvottelumenettelyssä tarjoajia on kirjallisesti pyydetävä saapumaan neuvotteluun. Tarjouspyyntö tai neuvottelukutsu on lähetettävä kaikille tarjoajille samanaikaisesti. Tarjoajille esitettävään kutsuun on liitettävä tarjouspyyntöasiakirjat tai, jos ne on asetettu saataville sähköisesti, ilmoitus siitä, mistä mainitut asiakirjat ovat saatavissa. Kutsussa on lisäksi ilmoitettava määräjät asiakirjoja koskevan pyynnön esittämiselle ja tarjouksen jättämiselle sekä asiakirjoista mahdollisesti perittävistä maksuista ja maksutavoista.

Jos tarjouspyyntöasiakirjat ovat muun kuin hankintayksikön hallussa, kutsussa on ilmoitettava yhteystiedot ja osoite, josta tarjousasiakirjoja voi pyytää, sekä asetettava tarvittaessa määräaika tarjousasiakirjoja koskevan pyynnön esittämiselle.

38 §

Tarjouspyyntöasiakirjojen lähettäminen tai asettaminen tarjoajien saataville

Hankintayksikön on avoimessa menettelyssä lähetettävä tarjouspyyntöasiakirjat niitä pyytävälle tarjoajille kuuden päivän kuluessa pyynnöstä, jos pyyntö on tehty riittävän ajoissa ennen tarjousajan päättymistä. Hankintayksikkö voi vaihtoehtoisesti asettaa tarjouspyynnön sähköisesti kokonaisuudessaan tarjoajien saataville hankintailmoituksen julkaisemispäivästä lähtien ilmoituksessa mainitussa Internet-osoitteessa.

Tarjouspyyntöasiakirjat lähetetään rajoitettua menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä vain niille ehdokkaille, jotka hankintayksikkö on valinnut tarjousmenettelyyn.

Hankintayksikön tai, jos rajoitetussa tai neuvottelumenettelyssä tarjousasiakirjat ovat jonkin muun yksikön kuin hankintamenettelystä vastaavan hankintayksikön hallussa, toimivaltaisen yksikön on toimitettava tarjouspyyntöön liittyvät lisätiedot viimeistään kuusi päivää ennen tarjousajan päättymistä, jos lisätiedot on pyydetty riittävän ajoissa.

39 §

Tarjouskilpailuun kutuminen kausi-ilmoituksella

Jos hankinnasta ilmoitetaan ennakkoon kausi-ilmoituksella, joka on samalla hankintailmoitus, ilmoituksessa on yksilöitävä suunnitellut hankinnat sekä mainittava rajoitetun tai neuvottelumenettelyn käyttämisestä. Lisäksi siinä on pyydetävä hankinnasta kiinnostuneita toimittajia ilmoittamaan kiinnostuksensa hankintaan ja ilmoitettava, ettei tarjouskilpailusta julkaista uutta hankintailmoitusta.

Hankintayksikön on kausi-ilmoituksen julkaisemisen jälkeen ennen kuin tarjoajien tai neuvotteluun hyväksyttävien tarjoajien valinta aloitetaan, pyydetävä toimittajia kirjallisesti ilmoittautumaan kyseistä hankintaa koskevaan hankintamenettelyyn. Pynnön yhteydessä hankintayksikön on lähetettävä toimittajille hankintaa koskevat yksityiskohdalliset tiedot. Ehdokkaita on pyydetävä vah-

vistamaan osallistumisensa vuoden kuluessa kausi-ilmoituksen julkaisemisesta.

Kausi-ilmoituksen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Hankinnan tekninen määrittely

Hankinnan sisältöä kuvaavat tekniset eritelvät on esitettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Teknisten eritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Tekniset eritelvät eivät saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa. Teknisissä eritelmissä on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon vammaisten käyttäjien tarpeet.

Tekniset eritelvät on laadittava:

1) viittaamalla suomalaisen tai muuhun kansalliseen standardiin, jolla saatetaan voimaan eurooppalainen standardi, eurooppalaiseen tekniseen hyväksyntään, viralliseen tekniseen määrittelyyn, kansainväliseen standardiin tai tekniseen viitteeseen taikka, jos edellä mainittuja ei ole, kansalliseen standardiin, kansalliseen tekniseen hyväksyntään tai kansalliseen suunnitteluun, laskentaan tai rakennusurakan toteuttamiseen taikka tuotteiden tuottamiseen liittyvään tekniseen asiakirjaan; viittaukseen on lisättävä ilmaisu ”tai vastaava”;

2) sellaisten suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä hankinnan kohteen määrittämiseen ja tarjouksen valintaan;

3) viittaamalla hankinnan kohteen tiettyjen ominaisuuksien osalta 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin ja tiettyjen ominaisuuksien osalta 2 kohdan mukaisiin vaatimuksiin; taikka

4) suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella ja viittaamalla 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin, mikäli ne ovat suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten mukaisia.

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita. Teknisessä eritelmissä ei myöskään saa

viitata tavamerkkiin, patentiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin. Viittaukseen on liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”.

41 §

Ympäristöominaisuuksia koskevat tekniset eritelmät

Edellä 40 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarjotuihin suorituskyykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Hankintayksikkö voi käyttää vaatimusten esittämiseen eurooppalaisessa, monikansallisessa tai muussa ympäristömerkissä olevia yksityiskohtaisia perusteita tai tarvittaessa niiden osia.

Edellytyksenä ympäristömerkin perusteiden tai niiden osien käyttämiselle on, että:

- 1) eritelmät soveltuvat hankintasopimuksen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittämiseen;
- 2) merkkiä koskevat vaatimukset kehitetään tieteellisen tiedon pohjalta;
- 3) kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat sekä ympäristöjärjestöt, ovat voineet osallistua merkin laatimiseen; sekä
- 4) merkki on kaikkien osapuolten saattavilla.

Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että tietyllä ympäristömerkillä varustetun tuotteen tai palvelun katsotaan täyttävän ympäristöominaisuuksiin liittyvät vaatimukset. Hankintayksikön on kuitenkin hyväksyttävä myös tarjoajan esittämä muu osoitus, kuten valmistajan tekninen asiakirja tai tunnustetun toimielimen laatima tekninen raportti.

42 §

Tarjouksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tar-

joamansa tavarahan, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät 40 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja tarjoaja tarjouksessaan osoittaa hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla tarjoamansa tavarahan, palvelun tai rakennustyön täyttävän hankintayksikön asettamat vaatimukset, hankintayksikkö ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjouksen mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö ei ole hankintayksikön viittaaman teknisen määrittelyn mukainen. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät suorituskyykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, se ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjous ei ole esitettyjen vaatimusten mukainen, jos tarjottu tavara, palvelu tai rakennustyö on kansallisesti voimaan saatetun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, virallisen teknisen määrittelyn, kansainvälisen standardin tai teknisen viitteen mukainen ja nämä tekniset määrittelyt koskevat tarjouspyynnössä edellytetyjä suorituskyykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla, että standardin mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö täyttää hankintayksikön asettamat suorituskyykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

43 §

Vaihtoehtoiset tarjoukset

Hankintayksikön käyttäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta se voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia. Edel-

lytyksenä on, että vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on hankintailmoituksessa ilmoitettu sallituksi. Edellytyksenä on lisäksi, että vaihtoehtoinen tarjous täyttää tarjouspyynnössä esitetyt, hankinnan kohteelta edellytetyt vähimmäisvaatimukset sekä vaatimukset vaihtoehtojen esittämiselle.

Jos hankintayksikkö on ilmoittanut hyväksyvänsä vaihtoehtoisten tarjousten esittämisen, vaihtoehtoa ei saa hylätä yksinomaan sillä perusteella, että se johtaisi tavarahankinnan sijasta palveluhankintaan tai palveluhankinnan sijasta tavarahankintaan.

44 §

Alihankinta

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Tällainen ilmoitus ei rajoita pääasiallisen tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta.

45 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia, kuten ammatillista koulutusta työpaikalla, kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista, työoloja ja työehtoja tai vammaisten palvelukseen ottamista. Edellytyksenä on, että ehdot ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja että niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

46 §

Verotukseen, ympäristönsuojeluun, työsuojeluun ja työoloja koskeviin säännöksiin liittyvät velvoitteet

Hankintayksikkö voi ilmoittaa tarjouspyynnössä ne viranomaiset, joilta tarjoaja voi saada tietoja verotusta, ympäristönsuojelua, työsuojelua, työoloja tai työehtoja koskeviin säännöksiin liittyvistä velvoitteista. Hankintayksikön on vaadittava tarjoajia ilmoitta-

maan, että ne ovat tarjousta laatiessaan ottaneet edellä tarkoitetut velvoitteet huomioon.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei vaikuta 55 §:ssä tarkoitettujen hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten tarkastamista koskeviin velvoitteisiin.

47 §

Viestintä

Hankintamenettelyyn liittyvät ilmoitukset ja tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valinnan mukaan joko kirjeitse, telekopioilla tai sähköisiä välineitä käyttäen. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä eivätkä ne saa rajoittaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset erityisalojen hankintadirektiivissä sekä sen liitteessä XXIV tarkoitettuista viestintään sovellettavista menettelytapoista, sähköiseen viestintään sovellettavista teknisistä edellytyksistä sekä muista viestintään liittyvistä velvoitteista.

6 luku

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

48 §

Ehdokkaan ja tarjoajan valintaperusteet

Hankintayksikön on valittava ehdokkaat ja tarjoajat etukäteen ilmoitettujen puolueettomien perusteiden mukaisesti. Hankintayksikön on suljettava pois sellaiset tarjoajat tai ehdokkaat, jotka eivät täytä näitä ehtoja. Ehdokkaan ja tarjoajan valintaperusteiden on oltava toimittajien saatavilla. Neuvottelumenettelyssä hankintayksikön on tarvittaessa vähennettävä valittujen tarjoajien määrää etukäteen ilmoitettujen perusteiden mukaisesti.

Puolueettomia perusteita vahvistaessaan hankintayksikkö voi käyttää myös hankintalain 8 luvussa säädettyjä ehdokkaan ja tarjoajan soveltuvuuden arviointiin ja valintaan liittyviä perusteita sekä erityisesti mainitun luvun 54 §:ssä säädettyjä muita poissulkemisperusteita, 58 §:ssä säädettyjä taloudelli-

seen ja rahoitukselliseen tilanteeseen liittyviä vaatimuksia tai 59 §:ssä säädettyjä teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia edellytyksiä.

Perusteet voivat liittyä hankintayksikön tarpeeseen vähentää tarjoajien lukumäärää siten, että hankintamenettelyyn käytettävissä olevat voimavarat ovat oikeassa suhteessa käytettävän menettelyn luonteeseen nähden. Valittujen tarjoajien määrän on kuitenkin varmistettava riittävä kilpailu.

49 §

Tarjouskilpailuun osallistuvien valinta

Ehdokas tai tarjoaja on suljettava tarjouskilpailusta, ehdokkaan tai tarjoajan soveltuvuus muuten arvioitava sekä tarjoajat valittava ennen tarjousten vertailua. Ehdokas tai tarjoaja voidaan kuitenkin 50 §:n mukaisesti sulkea tarjouskilpailusta myöhemmin tarjouskilpailun aikana hankintayksikön saatua tiedon poissulkemisen perusteesta. Hankintayksikön, joka on ilmoittanut ehdokkaiden tai tarjoajien pakollista poissulkemista koskevat perusteet, on suljettava pois tarjouskilpailusta sellaiset ehdokkaat tai tarjoajat, joiden osalta poissulkemisen edellytykset täyttyvät.

Hankintayksikön on tarkistettava, että tarjoajien esittämät tarjoukset ovat tarjouspyynnön mukaisia ja hylättävä tarjouspyyntöä vastaamattomat tarjoukset.

50 §

Eräisiin rikoksiin syyllistyneiden ehdokkaiden ja tarjoajien sulkeminen tarjouskilpailusta

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja tai sen johtohenkilö tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta:

1) rikoslain (39/1889) 17 luvun 1 a §:n mukainen osallistuminen järjestäytyneen rikollisjärjestön toimintaan;

2) rikoslain 16 luvun 13 §:n mukainen lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:n mukainen törkeä lahjuksen antaminen tai 30 luvun 7 §:n mukainen lahjominen elinkeinotoiminnassa;

3) rikoslain 29 luvun 1 §:n mukainen veropetos tai 29 luvun 2 §:n mukainen törkeä veropetos, 29 luvun 5 §:n mukainen avustuspetos, 29 luvun 6 §:n mukainen törkeä avustuspetos, 29 luvun 7 §:n mukainen avustuksen väärinkäyttö;

4) rikoslain 32 luvun 6 §:n mukainen rahanpesu tai 32 luvun 7 §:n mukainen törkeä rahanpesu; taikka

5) rikoslain 47 luvun 3 a §:n mukainen kiskonnantapainen työsyryntä.

Tarjouskilpailusta on suljettava myös 1 momentissa mainitun rikoksen johdosta rikoslain 9 luvussa tarkoitettuun yhteisösakoon tuomittu ehdokas tai tarjoaja.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella. Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa säännökset koskevat seuraavia Euroopan yhteisön lainsäädännössä mainittuja rikoksia:

1) yhteisestä toiminnasta rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa annetun neuvoston puitepäätöksen 98/773/YOS 2 artiklan 1 kohdassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan;

2) lahjominen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskevan 26 päivänä toukokuuta 1997 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklassa ja lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritellyllä tavalla;

3) yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta tehdyn yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitetut petokset; sekä

4) rahanpesu sellaisena kuin se on määriteltä rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY 1 artiklassa.

Velvollisuudesta sulkea tarjouskilpailusta

tässä pykälässä tarkoitetusta rikoksesta tuomittu ehdokas tai tarjoaja voidaan poiketa yleistä etua koskevan pakottavan synn perusteella tai sillä perusteella, ettei tuomittu henkilö enää työskentele vastuuasemassa tarjouksen tehneessä yrityksessä.

Muilla kuin 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla hankintayksiköillä on oikeus sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle tässä pykälässä mainituilla perusteilla.

51 §

Ehdokailta ja tarjoajilta pyydettyvät selvitykset

Valitessaan tarjoajia rajoitettuun menettelyyn tai neuvottelumenettelyyn, tehdessään päätöstä toimittajarekisteriin hyväksymisestä taikka uudistaessaan toimittajarekisteriin hyväksymistä koskevia ehtoja ja sääntöjä, hankintayksikön on sovellettava asettamiensa hallinnollisia, teknisiä tai rahoitusta koskevia ehtoja tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Toimittajilta ei saa vaatia testejä tai selvityksiä, jotka olisivat päällekkäisiä jo olemassa olevan puolueettoman näytön kanssa.

Kun kyseessä on rakennusurakan toteuttaminen tai palvelun hankinta, hankintayksikkö voi pyytää, hankinnan kohteen sitä edellyttäessä, ehdokailta tai tarjoajilta selvityksen siitä, miten ehdokkaan tai tarjoajan järjestelmä täyttää ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että toimittaja täyttää ympäristönhoitoa koskevien standardien vaatimukset, sen on viitattava yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai alan eurooppalaiseen tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin ympäristönhoitoa koskeviin standardeihin, jotka yhteisön lainsäädäntöä tai varmentamista koskevia eurooppalaisia tai kansainvälisiä standardeja noudattavat laitokset ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä toimittajien toimittamat todistukset vastaavista ympäristötoimenpiteistä.

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokailta tai tarjoajilta

selvityksen laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että tarjoaja täyttää laadunvarmistusstandardien vaatimukset, sen on viitattava alan eurooppalaiseen standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka varmentamista koskevia eurooppalaisia standardisarjoja noudattavat toimielimet ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä tarjoajien toimittamat todistukset vastaavista laadunvarmistustoimenpiteistä.

52 §

Ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellinen muoto sekä ilmoitus vastaavista henkilöistä

Ehdokasta tai tarjoajaa, joka saa tarjota hankinnan kohteena olevia palveluja sijoitautumismaansa lainsäädännön mukaan, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen Euroopan unionin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa hankintasopimus tehdään, sen on oltava joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Hankintayksikkö voi palveluhankinnoissa ja rakennusurakoissa sekä sijoittamis- tai asennustoimia sisältävissä tavarahankinnoissa velvoittaa ehdokkaat tai tarjoajat ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan kyseisen palvelun tai rakennusurakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyudet.

53 §

Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden tahojen voimavarojen käyttö

Toimittajat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä. Hankintayksikkö ei saa edellyttää ehdokkaiden tai tarjoajien ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumispyynnön tekemistä varten. Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa sopimusaikana, jos se on tarpeen hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden tahojen voimavaroja riippumatta niiden välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen ryhmittymään kuuluvien tai muiden tahojen voimavaroja. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskyykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täyttyminen. Näyttönä voidaan käyttää esimerkiksi yritysten välisiä sopimuksia tai muita sitoumuksia, joilla osoitetaan, että vaaditut edellytykset täyttävät voimavarat ovat ehdokkaiden tai tarjoajien taikka ryhmittymän käytettävissä.

54 §

Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan tai se, joka on hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, hintaa, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- tai toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi kokonaistaloudellista edullisuutta arvioidessaan ottaa huomioon myös asianomaisen yleisön tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos tällaiset perusteet ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen. Samoin edellytyksin hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankinnan kohteen käyttäjän erityisen heikossa asemassa olevan väestöosan tarpeisiin liittyviä perusteita, jos tällaiset tekijät on määritelty teknisissä eritelmissä.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava

hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

55 §

Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen. Hankintayksikön on kirjallisesti pyydyttävä tarjoajalta kirjallista selvitystä tarjouksen perusteista ennen tarjouksen hylkäämistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pyyntö voi koskea erityisesti tavaroiden valmistusmenetelmän, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisia ja teknisiä ratkaisuja, poikkeuksellisen edullisia hankinnan toteuttamista koskevia ehtoja, ehdotetun ratkaisun omintakeisuutta, hankinnan toteuttamisaikaa työsuojelua ja työoloja koskevien velvoitteiden noudattamista tai tarjoajan saamaa valtiontukea. Hankintayksikön on tarkistettava tarjouksen pääkohdat selvityksen perusteella.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka on hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman lainvastaisen valtiontuen vuoksi. Ennen hylkäämispäätöstä tarjoajalle on varattava kohtuullinen aika sen osoittamiseksi, että valtiontuki on myönnetty laillisesti.

56 §

Hankintayksikön antaman tuen huomioon ottaminen tarjousten vertailussa

Jos tarjoajana on hankintayksikön omaan organisaatioon kuuluva yksikkö taikka, jos tarjoaja on saanut tai on saamassa hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, hankintayksikön tulee tarjousten vertailussa ottaa huomioon sille aiheutuvat todelliset tarjoushintaan vaikuttavat seikat, kuten edellä mainittu taloudellinen tuki.

57 §

Kolmansista maista peräisin olevia tuotteita sisältävät tarjoukset

Tavarahankintaa koskeva tarjous voidaan hylätä, jos yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 mukaisten kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden osuus on yli 50 prosenttia tarjoukseen sisältyvien tuotteiden kokonaisarvosta. Tällaisina tuotteina pidetään myös televerkkolaitteissa käytettäviä ohjelmistoja.

Kahden tai usean tarjouksen ollessa 54 §:ssä tarkoitettujen tarjouksen vertailuperusteiden mukaan samanarvoisia, etusijalle on asetettava se tarjous, jota ei voida hylätä 1 momentin mukaisesti. Tarjousten hintoja on pidettävä tämän pykälän mukaisesti samanarvoisina, jos niiden hintaero on enintään kolme prosenttia.

Tarjousta ei kuitenkaan saa 1 momentin mukaan asettaa etusijalle, jos sen hyväksyminen velvoittaisi hankintayksikön hankkimaan jo olemassa oleviin laitteisiin verrattuna teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisia laitteita, ja se johtaisi yhteensopimattomuuteen taikka käyttöön tai ylläpitoon liittyviin teknisiin vaikeuksiin tai suhteettomiin kustannuksiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaisista kolmansista maista peräisin olevia tuotteita sisältäviin tarjouksiin, joiden kanssa Euroopan yhteisö on tehnyt monen- tai kahdenvälisen sopimuksen sen varmistamiseksi, että yhteisön yrityksille taataan yhdenvertainen ja todellinen pääsy näiden kolmansien maiden markkinoille.

7 luku

Hankintaa koskevat päätökset, tiedoksianto ja hankintasopimus

58 §

Hankintaa koskevat päätökset ja tiedoksianto

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Päätökseen tulee liittää kirjallinen ohje asian saattamisesta markkinaoikeuteen (*hakemosoi-*

tus). Päätös perusteluineen sekä hakemosoitusta on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksen ja hakemosoituksen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua niiden lähettämisestä.

Hakemosoitusta koskee soveltuvin osin, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 3 luvussa valitusosoituksesta säädetään.

59 §

Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintaa koskeva kirjallinen sopimus. Hankintasopimus voidaan tehdä ja päätös panna täytäntöön aikaisintaan 21 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja hakemosoituksen tiedoksi. Hankintasopimus voidaan kuitenkin tehdä tätä aikaisemminkin, jos sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä tai ennalta arvaamattomasta hankintayksiköstä riippumattomasta syystä.

60 §

Asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaihtolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden

määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Hankintayksikön päätökseen, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, saa hakea muutosta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:ssä säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus käsittelemään muun kuin viranomaisena toimivan hankintayksikön päätöksestä tehdyn valituksen, on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirin alueella hankintayksikkö sijaitsee.

8 luku

Oikeusturvakeinot ja erinäiset säännökset

61 §

Oikeusturvakeinot

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa on oikeusturvakeinojen osalta voimassa, mitä hankintalain (348/2007) 76—84 §:ssä säädetään.

62 §

Tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään salassapidosta, hankintayksikön on annettava hankintojen valvontaa ja tietojen vaihtoa varten Suomen viranomaisille ja Euroopan unionin toimielimille yhteisön lainsäädännössä edellytetyssä laajuudessa tilastotietoja ja muita tietoja hankinnan eri vaiheista ja tekemistään hankinnoista. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä edelleen antaa tämän lain perusteella saamia tietoja Euroopan unionin toimielimille.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista, erityisalojen hankintadirektiivin 67 artiklassa edellytetyistä tilastointiin liittyvistä velvoitteista sekä hankintayksikön velvollisuudesta laatia erityisalojen hankintadirektiivin 19, 20, 23, 49 ja 50 artiklassa edellytetyjä hankintamenettelyjä ja hankintapäätöksiä koskevia selvityksiä ja muita tietoja toimitettaviksi Euroopan unionin toimielimille.

63 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää dynaamisen hankintajärjestelmän ja sähköisen huutokaupan käytön edellytyksistä sekä menettelyyn liittyvistä vaatimuksista.

64 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007.

Tätä lakia sovelletaan hankintoihin, joissa hankintamenettely aloitetaan lain voimaantulon jälkeen. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Hankintamenettely katsotaan aloitetuksi hankintailmoituksen julkaisemisen hetkellä. Hankinnoissa, joissa ei edellytetä hankintailmoituksen julkaisemista, hankinta katsotaan aloitetuksi hetkellä, jona tarjouspyyntö tai neuvottelukutsu lähetetään taikka neuvottelut toimittajien kanssa aloitetaan.

Tätä lakia sovelletaan postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintoihin 1 päivästä tammikuuta 2008.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

Liite A

ENSISIJAISET PALVELUT¹

Ryhmät	Palvelujen kuvaus	CPC- viitenumero ²	CPV- viitenumero
1	Huolto- ja korjauspalvelut	6112, 6122, 633, 886	50100000 – 50982000 (paitsi 50310000 – 50324200 ja 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0)
2	Maakuljetuspalvelut ³ , myös panssariautopalvelut ja kuriiripalvelut, paitsi postinkuljetus	712 (paitsi 71235), 7512, 87304	60112000-6 – 60129300-1 (paitsi 60121000 – 60121600, 60122200-1, 60122230-0) ja 64120000-3 – 64121200-2
3	Ilmaliikenteen henkilö- ja tavarakuljetuspalvelut, paitsi postinkuljetus	73 (paitsi 7321)	62100000-3 – 62300000-5 (paitsi 62121000-6, 62221000-7)
4	Maaliikenteen ⁴ ja ilmaliikenteen postinkuljetus	71235, 7321	60122200-1, 60122230-0, 62121000-6 ja 62221000-7
5	Teleliikennepalvelut	752	64200000-8 – 64228200-2, 72318000-7 ja 72530000-9 – 72532000-3
6	Rahoituspalvelut: a) vakuutuspalvelut b) pankki- ja sijoituspalvelut ⁵	ex 81, 812, 814	66100000-1 – 66430000-3 ja 67110000-1 – 67262000-1 ¹
7	Tietojenkäsittelypalvelut ja niihin liittyvät palvelut	84	50300000-8 – 50324200-4, 72100000-6 – 72591000-4 (paitsi 72318000-7 ja 72530000-9 – 72532000-3)
8	Tutkimus- ja kehittämispalvelut ⁶	85	73000000-2 – 73300000-5 (paitsi 73200000-4, 73210000-7, 73220000-0)
9	Laskentatoimen palvelut, tilintarkastus- ja kirjanpito- palvelut	862	74121000 – 74121250-0
10	Markkinatutkimus- ja otanta- tutkimuspalvelut	864	74130000-9 – 74133000-0, 74423100-1, 74423110-4

¹ Jos CPV:n ja CPC:n välillä esiintyy tulkintaeroja, sovelletaan CPC- nimikkeistöä.

² CPC- nimikkeistöä (väliaikainen) käytetty direktiivin 92/50/ETY soveltamisalan määrittelyyn.

³ Paitsi pääluokkaan 18 kuuluvat rautatiekuljetuspalvelut.

⁴ Paitsi pääluokkaan 18 kuuluvat rautatiekuljetuspalvelut.

⁵ Paitsi arvopaperien tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskuun, myyntiin, ostoon tai siirtoon liittyvät rahoituspalvelut sekä keskuspankipalvelut.

Ei sovelleta myöskään maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla taikka niihin liittyviä oikeuksia koskeviin palveluihin; tätä lakia sovelletaan kuitenkin missä tahansa muodossa tehdyn osto- tai vuokrasopimuksen kanssa samanaikaisesti, ennen sitä tai sen jälkeen suoritettaviin rahoituspalveluihin.

⁶ Paitsi muut tutkimus- ja kehittämispalvelut kuin ne, joiden hyöty koituu yksinomaan hankintayksikön käyttäväksi tämän omassa toiminnassa ja joiden osalta hankintayksikkö korvaa suoritettujen palvelujen kokonaan.

11	Liikkeenjohdon konsulttipalvelut ⁷ ja niihin liittyvät palvelut	865, 866	7320000-4 – 73220000-0, 74140000-2 – 74150000-5 (paitsi 74142200-8) ja 74420000-9, 74421000-6, 74423000-0, 74423200-2, 74423210-5, 74871000-5, 93620000-0
12	Arkkitehtipalvelut; tekniset suunnittelupalvelut ja tekniset kokonaispalvelut; kaupunkisuunnittelu- ja maisemasuunnittelupalvelut; edellisiin liittyvät tieteelliset ja tekniset konsulttipalvelut; tekniset testaus- ja analysointipalvelut	867	74200000-1 – 74276400-8 ja 74310000-5 – 74323100-0 ja 74874000-6
13	Mainospalvelut	871	74400000-3 – 74422000-3 (paitsi 74420000-9 ja 74421000-6)
14	Rakennusten puhtaanapito- palvelut ja isännöinti- ja kiinteistöhoitopalvelut	874, 82201- 82206	70300000-4 – 70340000-6 ja 74710000-9 – 74760000-4
15	Palkkio- tai sopimusperustaiset julkaisu- ja painamispalvelut	88442	78000000-7 – 78400000-1
16	Jätevesi- ja jätehuoltopalvelut: puhtaanapito ja vastaavat palvelut	94	90100000-8 – 90320000-6 ja 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0

⁷ Paitsi välimies- ja sovittelupalvelut.

Liite B

TOISSIJAISET PALVELUHANKINNAT

Ryhmät	Palvelujen kuvaus	CPC- viitenumero	CPV- viitenumero
17	Hotelli- ja ravintolapalvelut	64	55000000-0 – 55524000-9 ja 93400000-2 – 93411000-2
18	Rautatiekuljetuspalvelut	711	60111000-9 ja 60121000-2 – 60121600-8
19	Vesikuljetuspalvelut	72	61000000-5 – 61530000-9 ja 63370000-3 – 63372000-7
20	Tuki- ja avustavat kuljetuspalvelut	74	62400000-6, 62440000-8, 62441000-5, 62450000-1, 63000000-9 – 63600000-5 (paitsi 63370000-3, 63371000-0, 63372000-7) ja 74322000-2, 93610000-7
21	Oikeudelliset palvelut	861	74110000-3 – 74114000-1
22	Työnvälitys- ja henkilöstön- hankintapalvelut ⁸	872	74500000-4 – 74540000-6 (paitsi 74511000-4) ja 95000000-2 – 95140000-5
23	Tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, paitsi panssariautopalvelut	873 (paitsi 87304)	74600000-5 – 74620000-1
24	Koulutuspalvelut ja ammatilliset koulutuspalvelut	92	80100000-5 – 80430000-7
25	Terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut	93	74511000-4 ja 85000000-9 – 85323000 (paitsi 85321000-5 – 85322000-2)
26	Virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut	96	74875000-3 – 74875200-5 ja 92000000-1 – 92622000-7 (paitsi 92230000-2)
27	Muut palvelut ⁹		

⁸ Paitsi työsopimukset.

⁹ Paitsi radio- ja televisioinnin harjoittajien ohjelmien ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa koskevat sopimukset sekä radio- ja televisiolähetyksia koskevat sopimukset.

Liite C

NACE ¹⁰					CPV-koodi
Pääluokka F			RAKENTAMINEN		
2-numero-taso	3-numero-taso	4-numero-taso	Kuvaus	Huomautukset	
45			Rakentaminen	Tälle kaksinumerotasolle kuuluu: uudisrakentaminen, entisöinti ja tavanomainen korjaaminen	45000000
	45.1		Rakennusalueen pohjarakentaminen		45100000
		45.11	Rakennusten purku ja raivaus; maansiirto	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten ja muiden rakenteiden purku - rakennusalueen raivaus - maansiirto: rakennusalueen maankaivuu, täyttö- ja tasaustyöt, ojankaivuu, louhintatyöt, räjäytystyöt jne. - maaperän rakentaminen kaivos-toimintaa varten: irtomaan poisto ja muut kaivosten ja kaivosalueiden perustyöt ja esirakentaminen. Tälle nelinumerotasolle kuuluu myös: - rakennusalueen salaojitustyöt - maa- tai metsätalousmaan ojitus	45110000
		45.12	Koeporaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - koeporaus, koekairaus ja näytteenotto rakennus-, geofysikaalisiin, geologisiin tai vastaaviin tarkoituksiin. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljy- tai kaasulähteiden poraus, vrt. 11.20, - vesikaivon poraus, vrt. 45.25, - kuilun syvennys, vrt. 45.25, - öljy- ja kaasukenttien tutkimus, geofysikaalinen, geologinen ja seisminen tutkimus, vrt. 74.20	45120000

¹⁰ Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksesta 9 päivänä lokakuuta 1990 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3037/90 (EYVL L 293, 24.10.1990, s. 1), asetus sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (ETY) N:o 761/93 (EYVL L 83, 3.4.1993, s. 1).

Jos CPV:n ja NACE:n välillä esiintyy tulkintaeroja, sovelletaan NACE- nimikkeistöä.

	45.2		Rakennusten tai niiden osien rakentaminen		45200000
		45.21	Rakennustyöt	<p>Tälle nelinumerasolle kuuluu: kaikenlaisten rakennusten rakentaminen</p> <p>Maa- ja vesirakennustyöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siltojen, myös eritasoteiden, tunneleiden, metrotunneleiden rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kaukoverkostojen rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kunnallisverkostojen rakentaminen; siihen liittyvät asennustyöt - tehdasvalmisteisten rakennusten kokoaminen ja pystyttäminen rakennuspaikalla <p>Tälle nelinumerasolle ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - öljyn ja kaasun tuotantoon liittyvät palvelut, vrt. 11.20 - itsevalmistetuista, muista kuin betonisista osista koostuvien kokonaisten valmiiden rakenteiden pystyttäminen, vrt. 20, 26, 28 - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä, vrt. 45.23 rakennusasennus, vrt. 45.3 - rakennusten viimeistely, vrt. 45.4 - arkkitehti- ja insinööripalvelut, vrt. 74.20 - rakentamisen projektinhallinta, vrt. 74.20 	45210000
		45.22	Kattorakenteiden pystyttäminen ja kattaminen	<p>Tälle nelinumerasolle kuuluu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kattorakenteiden asennustyöt - katteiden asennustyöt - vesitiivistystyöt 	45220000
		45.23	Teiden, katujen, lentokenttien ja urheilualueiden rakentaminen	<p>Tälle nelinumerasolle kuuluu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teiden, katujen, muiden ajoneuvoille ja jalankulkijoille tarkoitettujen liikenneväylien rakentaminen 	45230000

				<ul style="list-style-type: none"> - rautateiden rakentaminen - kiitoratojen rakentaminen - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä - ajoratamerkintöjen maalaustyöt teillä ja paikoitusalueilla <p>Tälle nelinumerasalle ei kuulu: alustavat maansiirtotyöt, vrt. 45.11</p>	
		45.24	Vesirakentaminen	<p>Tälle nelinumerasalle kuuluu: seuraavat rakennustyöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vesiväylien, satamien ja jokien, huvivenesatamien, sulkujen jne. rakentaminen - patojen ja aallonmurtajien rakentaminen - ruoppaustyöt - vedenalaiset rakennustyöt 	45240000
		45.25	Muu rakentaminen	<p>Tälle nelinumerasalle kuuluu: erilaisille rakenteille yhteiseen piirteeseen erikoistunut rakentaminen, joka edellyttää erityistaitoja tai -laitteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuksien rakentaminen, mukaan lukien paalutustyöt - kaivojen poraus ja rakentaminen, kuilun syvennys - muiden kuin itsevalmistettujen teräsrunkorakenteiden pystyttäminen - teräksen taivuttaminen - muuraustyöt ja katukiveyksen laskeminen - rakennustelineiden ja työtasojen asentaminen ja purku, mukaan lukien telineiden ja tasojen vuokraus - savupiippujen ja teollisuusuunien pystytys <p>Tälle nelinumerasalle ei kuulu: rakennustelineiden vuokraus ilman asennusta ja purkamista, vrt. 71.32</p>	45250000

	45.3		Rakennusasennus		45300000
		45.31	Sähköjohtojen ja -laitteiden asennus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - sähköjohdot ja -laitteet - tietoliikennejärjestelmät - sähkölämmitysjärjestelmät - taloantennit - palohälyttimet - varashälyttimet - hissit ja liukuportaat - ukkosenjohdatimet jne.	45310000
		45.32	Eristystyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: lämpö-, ääni- tai värinäeristeiden rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: vesitiivistystyöt, vrt. 45.22	45320000
		45.33	Putkityöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - vesi- ja viemärlaitteet ja -kalusteet, - kaasulaitteet - lämmitys-, tuuletus-, jäähdytys- tai ilmastointilaitteet ja -putket - palosammutusjärjestelmät Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: sähkölämmitysjärjestelmien asennus, vrt. 45.31	45330000
		45.34	Muu asentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - valaistus- ja merkinantolaitteistojen asennus teille, rautateille, lentokentille ja satamiin - muualla luokittelemattomien laitteiden ja laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen	45340000

	45.4		Rakennusten viimeistely		45400000
		45.41	Rappaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten tai muiden rakenteiden sisä- tai ulkopintojen rappaukset laastilla tai stukilla sekä vastaavilla rappausaineilla	45410000
		45.42	Rakennuspuusepään asennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - muiden kuin itsevalmistettujen, puusta tai muista aineista valmistettujen ovien, ikkunoiden, oven- ja ikkunankarmien, sovitettujen keittiöiden, portaikkojen, myymäläkalusteiden asennus - sisätilojen viimeistelytyöt, kuten sisäkattojen päällystys, seinien panelointi, siirrettävien väliseinien asennus jne. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: parketin ja muiden puisten lattiapäällysteiden asennus, vrt. 45.43	45420000
		45.43	Lattianpäällystys ja seinien verhoilu	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten tai muiden rakenteiden päällystäminen tai laatoittaminen: - keraamisilla, betonisilla tai kiviisillä seinä- tai lattiatiilillä tai - kivillä - parketilla tai muulla puisella lattiapäällysteellä - kokolattiamatoilla tai linoleumilla, myös kumisella tai muovisella lattiapäällysteellä - mosaiikkisilla, marmorisilla, graniittisilla tai liuskekivisillä seinä- tai lattiapäällysteillä - tapetilla	45430000
		45.44	Maalaus ja lasitus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: rakennusten sisä- ja ulkomaalaus, muiden rakenteiden ulkomaalaus, lasien, peilien jne. asennus Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: ikkunoiden asennus, vrt. 45.42	45440000

N:o 349

		45.45	Muu rakennusten viimeistely	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - yksityisten uima-altaiden rakentaminen - rakennusten ulkopintojen puhdistaminen höyryllä, hiekkapuhaltamalla ja vastaavalla tavalla - muut muualla luokittelemattomat rakennusten viimeistelytyöt Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: rakennusten ja muiden rakenteiden siivous, vrt. 74.70	45450000
	45.5		Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen		45500000
		45.50	Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen	Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: rakennus- tai purkukoneiden ja -laitteiden vuokraus ilman käyttäjää, vrt. 71.32	

LIITE 2

3037

N:o 614

Valtioneuvoston asetus
julkisista hankinnoista

Annettu Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2007

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä, säädetään julkisista hankinnoista 30 päivänä maaliskuuta 2007 annetun lain (348/2007) sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista 30 päivänä maaliskuuta 2007 annetun lain (349/2007) nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala ja tarkoitus

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007), jäljempänä *hankintalaki* ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetussa laissa (349/2007), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*, säädetään, sovelletaan tämän asetuksen säännöksiä.

Tässä asetuksessa annetaan tarkempia säännöksiä hankintalaissa ja erityisalojen hankintalaissa edellytetyistä hankintojen ilmoitusvelvoitteista, ilmoitusten sisällöstä, ilmoitusten lähettämisestä, julkaisemisesta ja muista viestintään sekä ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä seikoista sekä velvollisuudesta toimittaa hankinnoista tilastotietoja ja muita selvityksiä Suomen viranomaisille ja Euroopan unionin toimielimille.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa käytetyt määritelmät vastaavat hankintalain 5 §:ssä ja erityisalojen hankintalain 4 §:ssä tarkoitettuja määritelmiä.

3 §

Valtion keskushallintoviranomaiset

Hankintalain 16 §:ää sovellettaessa valtion keskushallintoviranomaisina pidetään valtioneuvostoa, ministeriöitä, ministeriöiden välitömmään alaisuuteen tai niiden hallinnonalalle muuten kuuluvia virastoja, laitoksia ja muita toimielimiä sekä eduskunnan alaisuuteen kuuluvia virastoja, laitoksia ja muita toimielimiä. Valtion keskushallintoviranomaisina pidetään myös tuomioistuimia.

Kauppa- ja teollisuusministeriö julkaisee Internet-sivuillaan ohjeellisen luettelon valtion keskushallintoviranomaisista.

2 luku

**Ilmoitusmenettely kansallisissa hankinta-
menettelyissä**

4 §

*Ilmoitusvelvollisuus kansallisen kynnysarvon
ylittävissä hankinnoissa, toissijaisissa
palveluhankinnoissa ja eräissä muissa
hankinnoissa*

Hankintalain 68 §:n 1 momentissa edellytetyt ilmoitukset on toimitettava julkaistaviksi Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Hankintayksikön on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu kansallinen hankintailmoitus hankintalain 15 §:ssä säädettyjen kansallisten kynnysarvojen ylittävistä:

- 1) tavarahankinnoista;
- 2) hankintalain liitteen A palveluhankinnoista;
- 3) hankintalain liitteen B palveluhankinnoista;
- 4) rakennusurakoista ja käyttöoikeusurakoista;
- 5) suunnittelukilpailuista; sekä
- 6) käyttöoikeussopimuksista.

Edellä 2 momentin 3 ja 6 kohdassa tarkoitetuista sekä hankintalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa ja hankintalain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kehitys yhteistyösopimuksiin perustuvista ulkoasiainhallinnon hankinnoista tulee tehdä kansallinen hankintailmoitus myös, vaikka hankinnan ennakoitu arvo ylittää hankintalain 16 §:n mukaiset EU-kynnysarvot.

Jos hankinta voidaan tehdä suorahankintana hankintalain 67 §:ssä säädettyin edellytyksin, velvollisuutta ilmoittamiseen ei ole.

5 §

Kansallisen hankintailmoituksen sisältö

Kansallisessa hankintailmoituksessa on olettava vähintään seuraavat tiedot:

- 1) hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot;
- 2) hankintayksikön luonne;
- 3) hankintayksikön hankinnalle antama nimi;

4) hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, ylittääkö arvo hankintalain 15 §:n mukaisen kansallisen kynnysarvon;

5) hankintalaji;

6) hankintamenettely;

7) tarjouksen valintaperuste, joka voi olla:

a) halvin hinta; tai

b) kokonaistaloudellinen edullisuus, jolloin on ilmoitettava vertailuperusteet tärkeysjärjestyksessä tai vertailuperusteiden painotus; jos vertailuperusteet esitetään tarjouspyyntöasiakirjoissa, tulee tästä ilmoittaa hankintailmoituksessa; sekä

8) hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle.

Hankintojen sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 vahvistettua viitenimikkeistöä 2-numerotason tarkkuudella.

Hankintailmoituksessa on lisäksi ilmoitettava, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset taikka varataanko hankinta työkeskuksille tai toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä.

Jos hankintayksikkö käyttää rajoitettua menettelyä, neuvottelumenettelyä tai kilpailullista neuvottelumenettelyä ja asettaa tarjottujen tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintayksikön tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla.

Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava, tullaanko ehdokkaiden määrää rajoittamaan. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

6 §

Ilmoittaminen muualla

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukai-

sessä tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdissä taikka omilla Internet-sivuiltaan. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

3 luku

Ilmoitusmenettely EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa

7 §

Velvollisuus käyttää EU-vakiolomakkeita ja CPV-viitenimikkeistöä

Jos hankinnan ennakoitu arvo ylittää hankintalain 16 §:ssä tai erityisalojen hankintalain 12 §:ssä tarkoitetut EU-kynnysarvot, hankintalain 35 §:n 1 momentissa ja erityisalojen hankintalain 23 §:n 1 momentissa edellytetyt ilmoitukset on tehtävä vakiolomakkeitten vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY mukaisesti julkisiin hankintamenettelyihin liittyvien ilmoitusten julkaisemista varten annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1564/2005, jäljempänä *vakiolomakkeasetus*, vahvistettuja vakiolomakkeita käyttäen. Hankintojen määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2195/2002 mukaisesti kyseisellä asetuksella vahvistettua viitenimikkeistöä.

Kansallista hankintailmoitusta käytetään kuitenkin 4 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa hankinnoissa, vaikka hankinnan arvo ylittää EU-kynnysarvot.

8 §

EU-hankintailmoitukset

Edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuista EU-ilmoituksista seuraavat on toimitettava julkaistaviksi Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi:

- 1) ennakkoilmoitus;
- 2) EU-hankintailmoitus;
- 3) EU-hankintailmoitus, erityisalat;
- 4) jälki-ilmoitus; sekä
- 5) jälki-ilmoitus, erityisalat.

Muut Euroopan komission vakiolomakkeasetuksella vahvistetut EU-ilmoitukset tulee täyttää suoraan Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimiston ylläpitämällä verkkosivuilla osoitteessa www.simap.europa.eu. komission vahvistamia vakiolomakkeita käyttäen.

9 §

Hankintalain hankintailmoitus, suunnittelukilpailua ja käyttöoikeusurakkaa koskeva ilmoitus

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi:

1) hankintailmoitus avoimella tai rajoitetulla menettelyllä, puitejärjestelyllä, neuvottelumenettelyllä tai kilpailullisella neuvottelumenettelyllä toteutettavasta hankintalain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua EU-kynnysarvon ylittävää tavarahankinnasta ja rakennusurakasta;

2) suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus hankintalain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua palveluhankintoja koskevan kynnysarvon ylittävää suunnittelukilpailusta; sekä

3) käyttöoikeusurakkaa koskeva ilmoitus hankintalain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua rakennusurakkaa koskevan kynnysarvon ylittävää käyttöoikeusurakasta.

Käyttöoikeusurakan saajan, joka ei ole hankintayksikkö, on toimitettava julkaistavaksi hankintailmoitus hankintalain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua kynnysarvon ylittävää käyttöoikeusurakkaan perustuvasta rakennusurakasta, jonka se tekee kolmannen osapuolen kanssa. Kolmanneksi osapuoleksi ei katsota hankintalain 23 §:n 5 momentissa tarkoitettua tahoa.

Jos hankinta voidaan tehdä suorahankintana hankintalain 27 tai 28 §:ssä säädettyin edellytyksin, velvollisuutta ilmoittamiseen ei ole.

10 §

Hankintalain ennakkoilmoitus

Jos hankintayksikkö aikoo käyttää hyväkseen mahdollisuutta lyhentää hankintalain 36

§:ssä säädettyjä tarjousaikoja, hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi hankintalain 38 §:ssä tarkoitettu ennakoilmoitus mahdollisimman pian varainhoitovuotensa alettua seuraavan 12 kuukauden aikana toteuttavista:

1) ennakoidulta yhteisarvoltaan vähintään 750 000 euron hankintalain liitteen A mukaisista ensisijaisista palveluhankinnoista ja puitejärjestelyistä CPV luokituksen mukaisia tuoteryhmiä käyttäen;

2) ennakoidulta yhteisarvoltaan vähintään 750 000 euron hankintalain liitteen A mukaisista ensisijaisista palveluhankinnoista ja puitejärjestelyistä hankintalain liitteen A mukaisia pääluokkia käyttäen; sekä

3) rakennusurakoista tai niitä koskevista puitejärjestelyistä, joiden ennakoitu arvo on vähintään hankintalain 16 §:ssä tarkoitettu rakennusurakoita koskeva kynnyсарvo.

Ennakoilmoitus on toimitettava julkaistavaksi hankintalain 38 §:n mukaisesti vähintään 52 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Ennakoilmoituksessa on annettava ennakoilmoituksen teko hetkellä hankintayksikön tiedossa olevat hankintaa koskevat tiedot, jotka vastaavat avoimen tai rajoitetun menettelyn hankintailmoituksen tietoja. Ennakoilmoitusvelvollisuus koskee avointa menettelyä, rajoitettua menettelyä, neuvottelumenettelyä ja kilpailullista neuvottelumenettelyä käyttäen tehtäviä hankintoja.

11 §

Hankintalain ja erityisalojen hankintalain jälki-ilmoitus

Hankintayksikön, joka on tehnyt hankintalain 16 §:n 1 momentissa tai erityisalojen hankintalain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettujen EU-kynnyсарvot ylittävän hankintasopimuksen, puitejärjestelyn tai suunnittelukilpailua taikka käyttöoikeusurakkaa koskevan sopimuksen, on toimitettava julkaistavaksi jälki-ilmoitus hankintamenettelyn tuloksista tai ilmoitus suunnittelukilpailun tuloksista 48 päivän kuluessa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemisestä tai suunnittelukilpailun päättymisestä. Jälki-ilmoitusvelvoite ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia.

Hankintayksikön tulee toimittaa jälki-ilmoitus myös hankinnan keskeyttämisestä. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi perusteet hankinnan keskeyttämiselle.

Hankintayksikön tulee toimittaa jälki-ilmoitus hankintalain liitteen B mukaisista toissijaisista palveluhankinnoista, kun hankinnan arvo ylittää EU-kynnyсарvon.

Hankintayksikkö ei saa ilmoittaa jälki-ilmoituksessa tietoja, joiden julkaiseminen on yleisen edun vastaista, vaarantaa liikesalaisuuksien säilymistä taikka haittaa tarjoajien välistä kaupallista ja tervettä kilpailua. Hankintayksikön on hankintalain liitteen B mukaisia toissijaisia palveluhankintoja koskevassa jälki-ilmoituksessa mainittava, saako ilmoituksen julkaista.

12 §

Erityisalojen hankintalain ilmoitukset

Erityisalojen hankintalain soveltamisalaan kuuluvan hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi:

1) hankintailmoitus avoimella tai rajoitetulla menettelyllä, puitejärjestelyllä tai neuvottelumenettelyllä toteutettavasta erityisalojen hankintalain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettujen EU-kynnyсарvon ylittävästä tavarahankinnasta, mainitun lain liitteen A mukaisesta palveluhankinnasta sekä rakennusurakasta;

2) kausi-ilmoitus erityisalojen hankintalain 39 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

3) suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus erityisalojen hankintalain 12 §:ssä tarkoitettujen palveluhankintoja koskevan kynnyсарvon ylittävästä suunnittelukilpailusta;

4) käyttöoikeusurakkaa koskeva ilmoitus erityisalojen hankintalain 12 §:ssä tarkoitettujen rakennusurakoita koskevan kynnyсарvon ylittävästä käyttöoikeusurakasta;

5) toimittajarekisteriä koskeva ilmoitus, kun hankintayksikkö käyttää erityisalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitettua toimittajarekisteriä; sekä

6) jälki-ilmoitus vastaavasti kuin 11 §:ssä säädetään.

Jos hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana erityisalojen hankintalain 29 tai 30 §:ssä säädetyn edellytyksin, velvollisuutta ilmoittamiseen ei ole.

13 §

Erytysalojen hankintalain kausi-ilmoitus

Kausi-ilmoituksella voidaan lyhentää erityisalojen hankintalain 32 ja 33 §:ssä säädettyjä vähimmäismääraaikoja, ja se voi toimia myös kutsuna tarjouskilpailuun, jos kausi-ilmoitus tehdään mainitussa laissa säädettyä menettelyä noudattaen.

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi kausi-ilmoitus mahdollisimman pian varainhoitovuotensa alettua seuraavan 12 kuukauden aikana toteutettavista:

1) ennakoidulta yhteisarvoltaan vähintään 750 000 euron tavarahankinnoista ja puitejärjestelyistä CPV luokituksen mukaisia tuoteryhmiä käyttäen;

2) ennakoidulta yhteisarvoltaan vähintään 750 000 euron erityisalojen hankintalain liitteen A mukaisista ensisijaisista palveluhankinnoista ja puitejärjestelyistä mainitun lain liitteen A mukaisia pääluokkia käyttäen; sekä

3) rakennusurakoista tai niitä koskevista puitejärjestelyistä, joiden ennakoitu arvo on vähintään erityisalojen hankintalain 12 §:ssä tarkoitettu rakennusurakoita koskeva kynnysarvo.

14 §

Erytysalojen hankintalain toimittajarekisteri

Erytysalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitettua toimittajarekisteristä ilmoitetaan vakiolomakeasetuksen vakiolomakkeella (kelpuuttamisjärjestelmä). Lomakkeella voidaan ilmoittaa joko pelkästään toimittajarekisterin perustamisesta tai ilmoitus voi toimia myös kutsuna tarjouskilpailuun.

Toimittajarekisteriä käytettäessä on noudatettava, mitä erityisalojen hankintalain 33 §:n 1 momentissa määrääjoista säädetään.

15 §

EU-ilmoitusten lähettäminen

Hankintayksikön on toimitettava 8 §:n 1 momentissa tarkoitettut EU-ilmoitukset julkaistaviksi www.hankintailmoitukset.fi - Internet-osoitteen kautta suomen- tai ruotsinkielisinä kauppaja- teollisuusministeriön il-

moittamalle taholle, jonka on lähetettävä ilmoitukset edelleen Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon ja merkittävä ilmoitukseen lähettämispäivä. Hankintayksikön on pyydettyessä osoitettava ilmoitusten lähettämispäivä.

Hankintayksikön on toimitettava muut EU-ilmoitukset julkaistaviksi osoitteessa www.simap.europa.eu. Ilmoituksesta tulee lähettää tilastointia varten kopio kauppaja- teollisuusministeriön ilmoittamalle taholle.

16 §

EU-ilmoitusten julkaiseminen muualla

Hankintaa koskevia tässä luvussa tarkoitettuja ilmoituksia ei saa julkaista muualla ennen niiden lähettämistä Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon eikä muualla julkaistuun ilmoitukseen saa sisältyä sellaisia tietoja, joita ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Muualla julkaistavassa ilmoituksessa on mainittava päivä, jona ilmoitus on lähetetty julkaistavaksi 8 §:n 1 momentissa mainittuun osoitteeseen tai Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon.

17 §

Muiden ilmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi ilmoituksia EU-vakiolomakkeita käyttäen myös hankinnoista, joita ilmoitusvelvollisuus ei koske.

4 luku

Viestintä kansallisten ja EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa

18 §

Viestintään sovellettavat säännöt

Hankintamenettelyyn liittyvässä tiedottamisessa, tietojenvaihdossa ja tietojen tallentamisessa on varmistettava, että tietojen cheys sekä osallistumishakemusten, tarjousten sekä suunnittelukilpailuun suunnitelmien luottamuksellisuus säilyy. Hankintayksikön on var-

mistettava, ettei tarjousten, osallistumishakemusten tai suunnitelmien sisältö paljastu ennen tarjousajan, osallistumishakemusten tai suunnitelmien esittämisen määräajan päättymistä.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tiedonvaihtoa koskevista mahdollisista vaatimuksista.

19 §

Sähköiseen viestintään sovellettavat säännöt

Kansallisten ja EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto- ja viestintäteknologian kanssa.

Hankintayksikkö voi edellyttää, että tarjousten, osallistumishakemusten, hakemusten toimittajarekisteriin ja suunnitelmien sähköisten allekirjoitusten tulee olla sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (14/2003) vaatimusten mukaisia.

EU-kynnysarvot ylittäviä tavarahankintoja, rakennusurakoita ja käyttöoikeusurakoita sekä hankintalain ja erityisalojen hankintalain liitteen A mukaisia palveluhankintoja koskevassa hankintamenettelyssä tehtävät osallistumishakemukset, joilla tarkoitetaan myös hakemuksia toimittajarekisteriin sekä tarjoukset, samoin kuin suunnittelukilpailussa tehtävät osallistumishakemukset ja suunnitelmat voidaan vastaanottaa sähköisesti, jos vastaanottaminen täyttää seuraavat vaatimukset:

1) tarjousten ja osallistumishakemusten sähköiseen toimittamiseen tarvittavat eritelvät, myös salausta koskevat tiedot, ovat tarjoajien ja ehdokkaiden käytettävissä;

2) tarjoajat tai ehdokkaat toimittavat ennen tarjousten ja osallistumishakemusten esittämiseksi asetetun määräajan päättymistä sellaiset vaaditut asiakirjat, todistukset, vakuutukset ja ilmoitukset, joita ei ole saatavilla sähköisessä muodossa;

3) tarjousten, osallistumishakemusten, sekä lähetettyjen suunnitelmien ja hankkeiden saapumisajankohta on määriteltävissä;

4) sähköisesti toimitettuihin tietoihin ei ole pääsyä ennen tietojen toimittamiselle varatun määräajan päättymistä;

5) ennen määräajan päättymistä tapahtuva pääsy tietoihin on selkeästi havaittavissa;

6) ainoastaan valtuutettu henkilö voi vahvistaa tai muuttaa vastaanotettujen tietojen avaamista koskevia päivämääriä;

7) jos valtuutettuja henkilöitä on useita, he voivat ainoastaan samanaikaisesti toimimalla sallia pääsyn kaikkiin toimitettuihin tietoihin tai osaan niistä hankintamenettelyn tai suunnittelukilpailun eri vaiheissa taikka käytettäessä toimittajarekisteriä;

8) valtuutetut henkilöt voivat samanaikaisesti toimimalla sallia pääsyn vasta määrätyn päivämäärän jälkeen toimitettuihin tietoihin; sekä

9) vaatimusten mukaisesti vastaanotettuihin ja avattuihin tietoihin on pääsy ainoastaan niihin perehtymiseen valtuutetuilla.

5 luku

Tilastotiedot ja selvitykset EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista

20 §

EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista Euroopan yhteisöjen komissiolle toimitettavat tiedot ja selvitykset

Hankintayksikön on lähetettävä Euroopan yhteisöjen komissiolle tieto:

1) hankintalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdan ja erityisalojen hankintalain 17 §:n 6 kohdan a alakohdan mukaisesta kansainvälisestä sopimuksesta; sekä

2) tarjouksen hylkäämisestä hankintalain 63 §:n ja erityisalojen hankintalain 55 §:n mukaan lain vastaisen valtiontuen vuoksi.

21 §

EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista Euroopan yhteisöjen komissiolle sen pyynnöstä toimitettavat tiedot ja selvitykset

Hankintayksikön on lähetettävä Euroopan yhteisöjen komissiolle sen pyynnöstä tieto:

1) erityisalojen hankintalain 17 §:n 2 kohdan mukaisista tuotteista ja palveluista, joita hankintayksikkö katsoo hankkineensa jälleenmyyntiä tai kolmannelle vuokrausta varten;

2) erityisalojen hankintalain 17 §:n 3 kohdassa tarkoitettua muusta toiminnasta;

3) erityisalojen hankintalain 17 §:n 4 kohdassa tarkoitettua kolmansissa maissa harjoitettua toiminnasta; sekä

4) erityisalojen hankintalain 19 §:ssä tarkoitettua hankinnasta sidosyritykseltä tai yhteisyritykseltä; selvityksen tulee sisältää sidosyritykseen tai yhteisyritykseen kuuluvien yritysten nimet, hankintasopimusten luonne ja arvo sekä komission tarpeellisenä pitämä selvitys sen osoittamiseksi, että sopimuspuoleksi valitun yrityksen tai yhteisyrityksen ja hankintayksikön väliset suhteet täyttävät erityisalojen hankintalain 19 §:ssä edellytetyt vaatimukset.

22 §

EU-kynnysarvot ylittäviä hankintasopimuksia ja puitejärjestelyjä koskevat selvitykset

Hankintayksikön on laadittava, jollei 2 momentista muuta johdu, jokaisesta hankintasopimuksesta ja puitejärjestelystä kirjallinen selvitys, jonka on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

1) hankintayksikön nimi ja osoite sekä hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn arvo;

2) hyväksytyjen ehdokkaiden tai tarjoajien nimet sekä perustelut valinnalle;

3) hylättyjen ehdokkaiden tai tarjoajien nimet sekä perustelut hylkäämiselle;

4) poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset ja perustelut niiden hylkäämiselle;

5) voittaneen tarjoajan nimi, tarjouksen vallinnan perustelut sekä mahdollisesti alihankintoina teetettävien sopimusten osuus;

6) neuvottelumenettelyn, suorahankinnan ja kilpailullisen neuvottelumenettelyn käytön perusteet;

7) hankintalain 27 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettua suorahankinnasta; sekä

8) syyt, joiden perusteella hankintayksikkö on päättänyt olla tekemättä hankintasopimusta tai puitejärjestelyä.

Erillistä selvitystä ei vaadita, jos vastaavat tiedot ilmenevät hankintapäätöksestä tai muista asiakirjoista. Selvitys tai sen pääasiallinen sisältö on toimitettava pyynnöstä Euroopan yhteisöjen komissiolle. Hankintayksikön on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet

sähköisessä muodossa toteutetun hankintamenettelyn kulun dokumentoimiseksi.

23 §

Tilastotiedot

Hankintayksiköiden on toimitettava kauppaja- ja teollisuusministeriön Internet-sivuilla erikseen julkaistavan pyynnön mukaisesti viimeistään kunkin vuoden toukokuun loppuun mennessä edellisen vuoden hankinnoista tilastotietoja. Tiedot tulee toimittaa kauppaja- ja teollisuusministeriölle tai ministeriön määräämälle taholle mainitussa pyynnössä tarkemmin annettavien ohjeiden mukaisesti. Näitä tietoja ovat hankintalain 16 §:ssä ja erityisalojen hankintalain 12 §:ssä säädettyjen EU-kynnysarvojen ylittävien hankintojen:

1) määrä ja arvo ryhmiteltynä yhteisen hankintanimikkeistön (CPV) luokkien, sopijakumppanin kansalaisuuden sekä hankintamenettelyn perusteella; neuvottelumenettelyä ja suorahankintaa käytettäessä hankinnat on lisäksi ryhmiteltävä 21 ja 22 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti; sekä

2) Maailman kauppajärjestön julkisten hankintojen sopimuksen poikkeuksen nojalla tehtyjen hankintasopimusten määrä ja arvo.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettujen valtion keskushallintoviranomaisten tulee lisäksi pyynnöstä ilmoittaa 1 momentissa säädetyn lisäksi:

1) EU-kynnysarvon alittavien hankintojen lukumäärä sekä kynnysarvon ylittävien hankintojen kokonaisarvo ja lukumäärä eriteltynä; sekä

2) Maailman kauppajärjestön julkisten hankintojen sopimuksen poikkeuksen nojalla tehtyjen hankintasopimusten kokonaisarvo.

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007.

3044

N:o 614

Tätä asetusta sovelletaan sellaisiin hankintoihin, joissa hankintamenettely aloitetaan asetuksen voimaantulon jälkeen. Siitä, milloin hankintamenettely katsotaan aloitetuksi,

säädetään hankintalain 87 §:n 3 momentissa ja erityisalojen hankintalain 64 §:n 2 momentissa.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2007

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

Vanhempi hallitussihteeri *Kyllikki Silvennoinen*

LIITE 3

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2006

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2006

N:o 447—457

SISÄLLYS

N:o		Sivu
447	Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	1325
448	Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain muuttamisesta	1327
449	Laki rikoslain 17 luvun 6 §:n muuttamisesta	1332
450	Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	1333
451	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään IGC-säännöstöön tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta	1334
452	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään FTP-säännöstöön tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta	1335
453	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään INF-säännöstöön tehdyn muutoksen voimaansaattamisesta	1336
454	Tasavallan presidentin asetus vuoden 1966 kansainväliseen lastiviivayleissopimukseen liittyvään vuoden 1988 pöytäkirjaan tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta	1337
455	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään ISM-säännöstöön tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta	1338
456	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään vuoden 1994 HSC-säännöstöön tehdyn muutoksen voimaansaattamisesta	1339
457	Tasavallan presidentin asetus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään vuoden 2000 HSC-säännöstöön tehtyjen muutosten voimaansaattamisesta	1340

N:o 447

Laki

valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään valtion talousarviosta 13 päivänä toukokuuta 1988 annettuun lakiin (423/1988) uusi 22 a § seuraavasti:

22 a §

Hankintojen keskittäminen

Valtionhallinnossa voidaan yhteishankintoina hankkia hallinnon käyttöön tarvittavia tavanomaisia tavaroita ja palveluita sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietotekniisiä

laitteistoja ja niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä.

Valtiovarainministeriö voi päätöksellään määrätä 1 momentissa tarkoitetun yhteishankinnan valmisteluun ja toteuttamiseen ryhtymisestä. Viraston ja laitoksen on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettu hankintatoimensa

HE 20/2006
VaVM 5/2006
EV 57/2006

72—2006

895029

niin, että se käyttää yhteishankintaa toteuttavan hankintayksikön valtionhallinnolle kilpailuttamaa sopimusta. Jos hankinta ei erityisestä syystä ole toteutettavissa yhteishankinnan piirissä, virasto ja laitos voi järjestää hankinnan muulla kuin tässä momentissa tarkoitetulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen yhteishankintojen piiriin kuuluvista tavaroista ja palveluista sekä 2 momentissa tarkoitettujen

yhteishankintojen valmistelusta ja toteuttamisesta.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006. Valtionhallinnossa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan hankintaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Antti Kalliomäki*

LIITE 4

2301

N:o 765

Valtioneuvoston asetus valtionhallinnon yhteishankinnoista

Annettu Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2006

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiovarainministeriön esittelystä, säädetään valtion talousarviosta 13 päivänä toukokuuta 1988 annetun lain (423/1988) 22 a §:n, sellaisena kuin se on laissa 447/2006, nojalla:

1 §

Yhteishankittavat tuotteet ja palvelut

Valtionhallinnossa voidaan yhteishankintoina hankkia seuraavia hallinnon käyttöön tarvittavia tavanomaisia tavaroita ja palveluita sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja ja niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä (yhteishankittavat tuotteet ja palvelut):

- 1) Painotuotteet ja painatuspalvelut
  - a) kirjekuorien, lomakkeiden ja käyntikorttien painatus,
  - b) kotimaiset sanoma- ja aikakauslehdet,
  - c) julkaisujen ja kirjojen painatus;
- 2) Sähkö, polttoaineet ja öljytuotteet
  - a) sähkö,
  - b) bensiini (lyijytön ja lyijypitoinen) ja dieselöljy,
  - c) raskasöljyt ja niistä johdetut tuotteet erityisesti kaasuöljyt, polttoöljyt, voiteluöljyt ja voiteluaineet;
- 3) Toimistokoneet, -tarvikkeet ja -kalusteet
  - a) toimiston koneet ja laitteet sekä niiden osat ja tarvikkeet,
  - b) toimistotarvikkeet, täyttö- ja suoratoimitukset,
  - c) toimistokalusteet,
  - d) toimiston koneiden, laitteiden ja kalusteiden huolto- ja asennuspalvelut;

4) Tietokoneet ja tietotekniset laitteet, niiden osat ja tarvikkeet

- a) tietokoneet (työasemat ja kannettavat),
- b) näytöt,
- c) tulostimet,
- d) telefaksit, kopiokoneet ja monitoimilaitteet,
- e) tietoturvalaitteet,
- f) tietokoneiden ja tietoteknisten laitteiden osat, varusteet ja lisätarvikkeet,
- g) tietokoneiden ja tietoteknisten laitteiden huolto- ja asennuspalvelut,
- h) televisiot, kuvatallentimet ja digisovittimet;

5) Tietojärjestelmät ja ohjelmistot

- a) toimistojärjestelmät ja toimiston perusohjelmistot, ohjelmistolisenssit ja ohjelmistojen päivittäminen,
- b) taloushallinnon tietojärjestelmät ja taloushallinnon tietojärjestelmäpalvelut,
- c) henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät ja tietojärjestelmäpalvelut,
- d) matkanhallinnan ja -varauksen tietojärjestelmät sekä tietojärjestelmäpalvelut,
- e) dokumentinhallinta- ja arkistointijärjestelmät,
- f) sähköisen asioinnin alusta ja komponentit,
- g) tietojärjestelmien yhteentoimivuutta mahdollistavat ohjelmistot ja palvelut,
- h) henkilöiden ja yritysten tunnistamisen

sähköisessä asioinnissa mahdollistavat tietojärjestelmät, ohjelmistot ja palvelut,

- i) tietoturvaohjelmistot ja -palvelut,
- j) sähköpostijärjestelmät
- k) tietojärjestelmien, ohjelmistojen ja -laitteiden käyttö-, ylläpito- ja tukipalvelut sekä käyttäjä- ja asiantuntijakoulutus;
- 6) Tieto- ja puheliikenne
  - a) tietoliikenne ja tietoliikennepalvelut,
  - b) puhelintyöt, puhepalvelut ja välitystoiminta,
  - c) puhelinlaitteet;
- 7) Ajoneuvot ja ajoneuvopalvelut
  - a) henkilöautot ja tila-autot (myös erityistarkoituksiin muutettavissa olevat),
  - b) pakettiautot ja niiden alustat, pick-upautot ja pikkubussit (myös erityistarkoituksiin muutettavissa olevat),
  - c) maastoautot ja nelivetoautot (myös erityistarkoituksiin muutettavissa olevat),
  - d) kevyet ja raskaat kuorma-autot,
  - e) rengas- ja huoltopalvelut,
  - f) tilausajoneuvopalvelut;
- 8) Matkustuspalvelut
  - a) kotimaan ja ulkomaan matkustukseen käytettävät lentokuljetuspalvelut,
  - b) kotimaan ja ulkomaan matkustukseen käytettävät hotelli- ja majoituspalvelut,
  - c) matkatoimistopalvelut;
- 9) Eräät muut palvelut
  - a) työterveyshuolto,
  - b) siivoustarvikkeet ja kiinteistönhoidon tarvikkeet, välineet ja palvelut,
  - c) virkojen ja tehtävien täyttöä koskevat palvelut,
  - d) tavarankuljetus- ja muuttopalvelut,
  - e) valtion virkamiesten ja työntekijöiden virkamatkavakuutus,
  - f) valtion maksuaikakorttiratkaisut,
  - g) leasingpalvelut (tietokoneet, tietotekniset laitteet, toimistokoneet ja -laitteet, toimistokalusteet, ajoneuvot).

2 §

Valtiovarainministeriön päätös valtionhallinnon yhteishankinnoista

Valtiovarainministeriö määrää päätöksellään, mitkä 1 §:ssä tarkoitetuista tuotteista ja palveluista kuuluvat kulloiseenkin valtionhallinnon yhteishankintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä voidaan lisäksi määrätä yhteishankinnan valmistelun käynnistämisestä ja aikataulusta, kilpailutettavan tuotteen tai palvelun tarkemmasta kuvaamisesta, yhteishankinnan aikataulusta, kilpailuttamisen suunnitteluryhmästä, yhteishankinnan suuruudesta ja jakamisesta, yhteishankinnan kohderyhmästä ja yhteishankinnan soveltamisalan rajaamisesta, yhteishankinnan hankintayksiköstä ja hankintasopimuksen allekirjoittamisesta sekä kilpailuttamista ja hankintaa koskevasta tiedottamisesta samoin kuin muista yhteishankinnan valmistelun ja toteuttamisen yksityiskohdista.

Virasto tai laitos ei saa ryhtyä kilpailuttamaan 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määrättyä yhteishankittavaa tuotetta tai palvelua yhteishankinnan valmistelun tai toteuttamisen ollessa vireillä taikka valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n 2 momentin perusteella kilpailutetun yhteishankintasopimuksen voimassaoloaikana.

Jos virasto tai laitos järjestää 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määrättyjen yhteishankittavien tuotteiden tai palveluiden hankinnan valtion talousarviosta annetun lain 22 a §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisestä syystä muulla tavalla kuin yhteishankintana, sen on yksilöitävä erityinen syy hankintaa koskevassa päätöksessä.

3 §

Yhteishankinnan hankintayksikkö

Valtiovarainministeriö nimeää päätöksellään valtionhallinnon yhteishankintojen hankintayksikön (yhteishankinnan hankintayksikkö), joka vastaa yhteishankinnan kilpailuttamisesta ja julkisia hankintoja koskevien menettelyjen noudattamisesta.

Yhteishankinnan hankintayksikkö tekee hankintapäätöksen ja allekirjoittaa hankintaan liittyvät sopimukset. Valtiovarainministeriö voi päätöksellään määrätä, että hankintaan liittyvät sopimukset allekirjoittaa lisäksi muu päätöksessä nimetty valtion virasto tai laitos.

Yhteishankinnan hankintayksikkö tiedottaa kilpailuttamisesta, hankintapäätöksestä ja kilpailutetun sopimuksen käyttöönotosta valtion virastoille ja laitoksille. Valtiovarainministe-

riön päätöksellä voidaan kuitenkin määrätä tiedottaminen muun valtion viraston tai laitoksen taikka yhteishankinnan hankintayksikön tehtäväksi.

4 §

Yhteishankinnan suunnitteluryhmä

Yhteishankinnan hankintayksikkö kokoaa kilpailuttamista valmistelevan suunnitteluryhmän, jollei suunnitteluryhmästä ole erikseen määrätty valtiovarainministeriön päätöksellä.

Suunnitteluryhmän kokoamisessa tulee ottaa huomioon ainakin kilpailutettaville yh-

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2006

teishankittaville tuotteille ja palveluille asetetut vaatimukset, hankinnan laajuus, merkittävimmät käyttäjäryhmät sekä hankinnan teknisten ja kaupallisten vaatimusten edellyttämä asiantuntemus.

Valtiovarainministeriö nimeää päätöksellään suunnitteluryhmän puheenjohtajan.

5 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 8 päivänä syyskuuta 2006.

Tätä asetusta ei sovelleta hankintoihin, joita koskevat hankintailmoitukset on tehty ennen tämän asetuksen voimaantuloa.

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

Vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen

2304

N:o 766

Valtiovarainministeriön päätös**valtionhallinnon yhteishankinnoista**

Annettu Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2006

Valtiovarainministeriö on 13 päivänä toukokuuta 1988 valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 447/2006, päättänyt:

1 §

Yhteishankittavat tuotteet ja palvelut

Seuraavat valtionhallinnon yhteishankinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä tarkoitetut yhteishankittavat tuotteet ja palvelut hankitaan valtionhallinnossa yhteishankintoina:

- 1) Sähkö, polttoaineet ja öljytuotteet
  - a) sähkö,
  - b) bensiini (lyijytön ja lyijypitoinen) ja dieselöljy,
  - c) raskasöljyt ja niistä johdetut tuotteet erityisesti kaasuoöljyt, polttoöljyt, voiteluöljyt ja voiteluaineet;
- 2) Toimistotarvikkeet ja -kalusteet
  - a) toimistotarvikkeet ja niiden täyttö- ja suoratoimitukset,
  - b) toimistokalusteet;
- 3) Tietokoneet ja tietotekniset laitteet, niiden osat ja tarvikkeet
  - a) tietokoneet (työasemat ja kannettavat),
  - b) näytöt;
- 4) Ajoneuvot ja ajoneuvopalvelut
  - a) henkilöautot ja tila-autot (myös erityis-tarkoituksiin muutettavissa olevat),
  - b) pakettiautot ja niiden alustat, pick-up-autot ja pikkubussit (myös erityistarkoituksiin muutettavissa olevat),
  - c) maastoautot ja nelivetoautot (myös erityistarkoituksiin muutettavissa olevat),

- d) kevyet kuorma-autot (<6 t);
- 5) Matkustuspalvelut
  - a) kotimaan ja ulkomaan matkustukseen käytettävät lentokuljetuspalvelut,
  - b) matkatoimistopalvelut;
- 6) Eräät muut palvelut
  - a) työterveyshuolto,
  - b) valtion maksuaikakorttiratkaisut,
  - c) leasingpalvelut (tietokoneet, tietotekniset laitteet, toimistokoneet ja -laitteet, toimistokalusteet, ajoneuvot).

2 §

Yhteishankinnan hankintayksikkö

1 §:ssä tarkoitettujen yhteishankittavien tuotteiden ja palveluiden kilpailuttamisesta valtionhallinnolle vastaa yhteishankinnan hankintayksikkönä toimiva valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy.

Yhteishankinnan hankintayksikkö tiedottaa valtion virastoille ja laitoksille yhteishankinnan kilpailutuksista, hankintapäätöksistä, solmituista sopimuksista, sopimusten käyttöönotosta ja käyttöön liittyvistä seikoista.

3 §

Muut hankintasopimukset

Virasto tai laitos voi käyttää tällä päätöksellä yhteishankittavaksi määrättyjen tuotteiden

N:o 766

2305

den ja palveluiden hankinnassa muutakin kuin yhteishankintasopimusta, mikäli

- 1) virasto tai laitos on aloittanut yhteishankittavaksi määrätyn tuotteen tai palvelun hankintaa koskevan julkisen tarjousmenettelyn ennen tämän päätöksen voimaantuloa; tai
- 2) virastolla tai laitoksella on voimassa-oleva ennen tämän päätöksen voimaantuloa kilpailutettu kirjallinen hankintasopimus yh-

teishankittavaksi määrätystä tuotteesta ja palvelusta.

4 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 8 päivänä syyskuuta 2006.

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2006

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

Vanhempi budjettisihteeri Tomi Hytönen

LIITE 6

HAKEMUSOITUS MARKKINAOIKEUTEEN

<p>Asian saattaminen markkinaoikeuteen</p>	<p>Jos hankinnassa on menetelty julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007, myöhemmin hankintalaki) tai sen nojalla annettujen säännösten taikka Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti, voi se, jota asia hankintalain 78 §:n mukaisesti koskee, saattaa hakemuksella hankintaa koskevan asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja käyttää asiassa puhevaltaa.</p> <p>Hakijan on ennen hakemuksen toimittamista markkinaoikeudelle ilmoitettava hankintayksikölle kirjallisesti aiheestaan panna asia vireille markkinaoikeudessa.</p> <p>Kirjallinen hakemus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon hankintalain 73 §:n 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestä sekä kirjallisen ohjeen asian saattamisesta markkinaoikeudelle (hakemusohje). Ehdokkaan ja tarjoajien katsotaan saaneen päätöksen ja hakemusohjeen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua niiden lähettämisestä. Hankintasopimuksen tekeminen ei estä hakemuksen käsittelyä.</p> <p>Markkinaoikeuden käytettävissä olevista seuraamuksista on säädetty julkisista hankinnoista annetun lain 76 §:ssä</p>
<p>Valituskielto</p>	<p>Hankintalain 82 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta valittamalla kuntalain (365/1995) eikä hallintolainkäyttölain (586/1996) nojalla sillä perusteella, että päätös on hankintalain vastainen.</p>
<p>Hakemus ja sen toimittaminen</p>	<p>Hakemuksessa on ilmoitettava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hankintapäätös, johon haetaan muutosta; - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä - perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

	<p>Hakemuksessa on ilmoitettava hakijan nimi ja kotikunta. Jos hakijan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos hakemuksen laatija on joku muu henkilö, hakemuksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset hakijalle voidaan toimittaa.</p> <p>Hakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava hakemus</p> <p>Hakemukseen on liitettävä päätös, jota vaaditaan muutettavaksi, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys vireillepanoajan alkamisen ajankohdasta.</p> <p>Hakemukseen on liitettävä asiakirjat, joihin hakija vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.</p> <p>Hakemus on toimitettava markkinaoikeudelle viimeistään 14. päivänä tarjouskilpailusta sulkemista koskevan ratkaisun tai tarjouskilpailua koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivästä lukien tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Jos vireillepanoajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun 24. tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla asiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen vireillepanoajan päättymistä.</p>
<p>Lisätietoja (esim. hankintasopimuksen tekemisajankohta)</p>	
<p>Markkinaoikeuden osoite</p>	<p>Käyntiosoite: Erottajankatu 1-3 Postiosoite: PL 118, 00131 HELSINKI Fax: 010 364 3314 Puhelin: 010 364 3300</p>

Valtion hankintatoimen käsitteistö

5.9.2005

Alihankkija

Varsinaisen tavarantoimittajan tai palveluntoimittajan kanssa sopimussuhteessa oleva osapuoli, joka toimittaa varsinaiselle toimittajalle tavaroita tai palveluita osaksi tämän toimitusta ostajalle (=tilaaja). Tarjouksessa on hankintayksikön pyynnöstä yksilöitävä mahdollisesti alihankintoina tai aliorakoina tehtävät toimitukset.

Arviointiperusteet

Ks. vertailuperusteet

Asiakas

Organisaatio tai henkilö, joka vastaanottaa tuotteen.

Avauspöytäkirja

Tarjousten avaustilaisuudesta laadittava asiakirja, johon kirjataan tilaisuuden perustietojen lisäksi tarjouskilpailua koskevat yleiset tiedot, pyydetyt ja/tai saapuneet tarjoukset ja myöhässä saapuneet tarjoukset. Mikäli tarjousten käsittelyyn ryhdytään jo avaamistilaisuudessa, merkitään pöytäkirjaan myös käsittelyä koskevat tiedot mm. hylätyt tarjoukset. Pöytäkirjan varmentaa allekirjoituksin tilaisuuden puheenjohtaja ja sihteeri. Ks. tarjousten avaaminen.

Avoimuus, Läpinäkyvyys

tarkoittaa hankinnoissa, että hankinnan aloittamisesta ja tehdystä hankintapäätöksestä tiedotetaan riittävän laajasti esim. julkaisemalla hankintaa koskeva hankintailmoitus kilpailutilanteen aikaansaamiseksi ja ylläpitämiseksi ja antamalla hankintapäätös asianmukaisesti tiedoksi.

Avoin menettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen ja sen ohella lähettää mahdollisesti tarjouspyyntöjä soveliaiksi katsomilleen toimittajille, ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

CPV-nimikkeistö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2195/2002/EY mukainen viitenimikkeistö, jossa on yksityiskohtaisesti luokiteltu erilaiset tavarat, palvelut ja rakennustyöt. Hankintasäännöksissä käytetty luokittelu ensisijaisiin ja toissijaisiin palveluihin perustuu hankintadirektiivin liitteisiin II A ja B. Ks. Tuotenimikkeistö, yhteinen hankintanimikkeistö.

Direktiivi

EY:n sekundäärioikeutta, joka sitoo jäsenvaltioita vain asetetun tavoitteen osalta. Jäsenvaltiot voivat itse valita muodon ja keinot, joilla koko yhteisöä koskevat tavoitteet toteutetaan kansallisessa oikeusjärjestyksessä. Suomessa EY:n hankintadirektiivit on saatettu voimaan niiden sisältöä vastaavalla kansallisella lainsäädännöllä. Täytäntöönpanon määräjän päätyttyä direktiivit saavat kuitenkin täydet oikeusvaikutukset siinä mielessä, että kaikilla valtioelimillä on velvollisuus tulkita ja soveltaa kansallista oikeutta direktiivin mukaisella tavalla (yhteisön oikeuden mukainen tulkinta).

Dynaaminen hankintajärjestelmä

Täysin sähköinen hankintamenettely tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on rajoitetun keston ajan avoin kaikille kelpoisuusehdot täyttävälle tarjoajille, jotka ovat esittäneet tarjouspyynnön mukaisen alustavan tarjouksen. Euroopan komission on julkaissut tulkinta-asiakirjan, jolla täsmennetään mm. dynaamisella hankintajärjestelmällä toteutettavalle hankinnalle asetettavia edellytyksiä (Commission document SEC(2005) 959, 8.7.2005).

Ehdokas

Toimittaja, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn taikka kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn.

Ennakoilmoitus

Kerran vuodessa julkaistava muun kuin ns. erityisaloilla toimivan hankintayksikön ilmoitus, jossa tiedotetaan kussakin tuoter ryhmässä seuraavien 12 kuukauden aikana toteutettavaksi tulevista EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista. Tarjousaikaa voidaan lyhentää hankinnoissa, joista on julkaistu ennakoilmoitus

Ennakkomaksu

Hankittavasta tavarasta, palvelusta tai rakennusurakasta sovituna ajankohtana hankintasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehtävä maksusuoritus ennen osasuorituksiin sidottuja maksueriä. Ennakkomaksu on sovittava osaksi lopullista kauppasummaa. Ennakkomaksulle on vaadittava riittävä vakuus.

Ensisijaiset palvelut

Hankintadirektiivissä olevan luokittelun mukaiset palvelut, joiden kynnysarvon ylittävät hankinnat on toteutettava säädettyjä hankintamenettelyjä käyttäen. Ensisijaisia palveluja ovat mm. huolto-, korjaus-, kuljetus-, teleliikenne-, rahoitus-, tietojenkäsittely-, suunnittelu-, kiinteistö- ja jätehuolto-, tutkimus- ja kehittämisspalvelut. Ko. palvelut on luokiteltu yksityiskohtaisemmin CPV-nimikkeistössä.

Erityisala

Erityisaloilla tarkoitetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen aloja, joita koskee oma erityisalojen hankintalaki.

EU-kynnysarvo

Rahamääräinen arvo, jonka ylittävä hankinta on suoritettava EU-kynnysarvon määrittelemien hankintamenettelyjen mukaisesti. Lasketaan hankinnan ennakoidusta arvosta ilman arvonlisäveroa. Nimenomaiset EU-kynnysarvot on määriteltä valtion keskushallintoviranomaisten tavara- ja palveluhankinnoille, muiden kuten kuntien ja seurakuntien hankintayksiköiden tavara- ja palveluhankinnoille sekä rakennusurakoille ja käyttöoikeusurakoille. EU:n komissio tarkistaa EU-kynnysarvot kahden vuoden välein. EU-kynnysarvojen euromäärän Suomessa ilmoittaa kauppa- ja teollisuusministeriö.

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä

Yhteisön jäsenvaltion nimeämän hyväksyntälaitoksen rakennustuotteelle antamaa myönteistä teknistä arviointia tuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön.

GPA-sopimus

Vuoden 1979 alussa solmittu ja vuoden 1996 Suomessa voimaan tullut Maailman kauppajärjestön WTO:n sopimus julkisista hankinnoista (Government Procurement Agreement).

Hakemus

Kirjallinen asiakirja, jolla julkista hankintaa koskevaan hankintapäätökseen tyytymätön voi saada asian vireille Markkinaoikeudessa. Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi se, jota asia koskee sekä tiettyissä tapauksissa eräät viranomaiset. Hakijana voi olla lähinnä alalla toimiva yrittäjä, joka on osallistunut tarjouskilpailuun tai jonka osallistuminen tarjouskilpailuun on estynyt hankintayksiköstä johtuvasta syystä. Hakemus on toimitettava markkinaoikeudelle 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon tarjouskilpailua koskevasta ratkaisusta ja sen perusteista sekä kirjallisen ohjeen asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Rinnakkaistermeinä esiintyy joskus myös valitus.

Hakemusosoitus

Kun hankintapäätös annetaan tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuville, tulee hankintapäätökseen liittää kirjallinen hakemusosoitus eli muutoksenhakuohje tarjoajan ja ehdokkaan oikeudesta saattaa hankinta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Niissä hankinnoissa, jotka jäävät hankintäsäännösten soveltamisalueen ulkopuolelle, hankintapäätökseen ei liitetä hakemusosoitusta markkinaoikeuteen. Hankintapäätöksen tiedoksi antaminen ja hakemusosoituksen liittäminen siihen on erityisen tärkeää siitä syystä, että hankintamenettelyä koskeva valitusaika alkaa kuluu vasta siitä, kun hankintapäätös ja hakemusosoitus on saatettu tarjoajille tiedoksi. Hakemusosoituksen sisältö riippuu siitä, onko hankintayksikkönä valtiollinen vai kunnallinen hankintayksikkö.

Hanke

Monesta osatehtävästä koostuva kokonaisuus, joka on sisällöltään ja tavoitteiltaan täsmennetty sekä aikataulultaan rajattu.

Hankesuunnitelma

Sisältää hankkeen määrittämisen ja alustavat tiedot ja laskelmat toteutettavasta kokonaisuudesta. Hankesuunnitelma tarvitaan yleensä hankkeen esittelemiseksi budjetointia varten päättävälle elimelle.

Hankinta

Tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Hankintastrategia

Organisaation hankintatoimen toteutusta ja organisointia linjaava ja sitouttava asiakirja.

Hankinnan arvo

Tavaran, palvelun, työsuorituksen taikka urakan kokonaisarvo sisältäen kuljetuskustannuksilla ym. ostajan suoritettavaksi tulevilla välittömillä kuluilla. Hankinnan arvon mukaan määräytyy mm. hankinnassa noudatettava hankintamenettely. Tavara- tai palveluhankintasopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on sopimuksen arvonlisäveroton kokonaisarvo tai toimittajalle maksettava kokonaiskorvaus. Sopimuksen

ennakoidun arvon määrittämisessä on myös otettava huomioon sopimukseen mahdollisesti sisältyvät optio- ja pidennys ehdot.

Hankinnan jakaminen

Hankinnan jakaminen osiin hankintasäännösten kiertämisen tarkoituksessa (esim. kynnysarvojen alittamiseksi) on kiellettyä. Kielto koskee niin hankinnan jakamista osiin, hankinnan ennakoidun arvon laskevista poikkeuksellisin menetelmin kuin eri kynnysarvon omaavien hankintojen yhdistämistä toisiinsa, kun sen tarkoitus on lainsäädännön kiertäminen. Hankinta on mahdollista jakaa osiin, jos se perustuu todellisiin ja todennettaviin taloudellisiin tai teknisiin seikkoihin esimerkiksi taloudellisen tai teknisen riskin jakamisen tai kilpailuolosuhteiden huomioimiseen. Sen sijaa ilman kilpailuttamista lyhyen ajan sisällä tapahtuva samanlaisten tuotteiden hankinta tulkitaan helposti hankinnan kielletyksi jakamiseksi. Hankinta on mahdollista jakaa eriin tai osiin, jos kukin erä tai osa hankitaan hankintasäännösten menettelytapojen mukaisesti. Ks. myös Pilkkominen.

Hankintailmoitus

Hankinnan aloittamisesta julkaistava ilmoitus, joka sisältää keskeiset tiedot hankinnasta. EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnasta on säädetty julkaistavaksi hankintailmoitus tarjousten tekemiseksi avoimessa menettelyssä tai osallistumishakemusten jättämiseksi rajoitetussa, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä. Uuden hankintalain perusteella myös EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on julkaistava hankintailmoitus hankinnan ylittäessä kansallisen kynnysarvon. Jos hankintailoituksessa ja tarjouspyynnössä esitetyt tiedot ovat ristiriitaiset, ratkaisee hankintailoituksessa oleva teksti.

Hankintamenettely

Menettely, jonka mukaisesti julkinen hankinta aloitetaan ja toteutetaan ja jonka puitteissa mahdolliset toimittajat voivat jättää tarjouksensa (esim. avoin-, rajoitettu-, neuvottelu- ja kilpailullinen neuvottelumenettely).

Hankintaperiaatteet

Hankinnoissa noudatettavat periaatteet: avoimuus, kilpailun aikaansaaminen, toimittajien tasapuolinen, luottamuksellinen ja syrjimätön kohtelu ja suhteellisuus.

Hankintapäätöksen valintaperusteet

Tarjousten vertailussa käytettävät perusteet, joina voivat voimassaolevan lainsäädännön mukaan olla joko halvin hinta tai kokonaistaloudellinen edullisuus. Jälkimmäisessä tapauksessa on vertailussa huomioon otettavat tekijät eli vertailuperusteet ilmoitettava hankintailoituksessa ja tarjouspyynnössä.

Hankintapäätös

Tarjousten ja neuvotteluhankinnassa neuvottelujen perusteella tehty päätös halvimmaksi tai kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi arvioidun tarjouksen valitsemisesta. Oikeus hankintapäätöksen tekemiseen on usein porrastettu hankinnan arvon mukaan, jolloin arvoltaan suurimmat ja tärkeimmät hankinnat menevät valtionhallinnossa esim. ministerin tai viraston johtoryhmän ja kunnallishallinnossa lautakunnan tai kunnanhallituksen ratkaistavaksi. Hankintapäätös on hallinnollinen päätös, joka tehdään esittelystä.

Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintapäätös on annettava tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneelle tai tarjouskilpailusta hylätylle. Myös hankinnan keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi.

Hankintasopimus

Tarhoittaa kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai useamman tarjoajan ja yhden tai useamman hankintayksikön välillä ja, jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavarankäyttö tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan. Hankintasopimuksen tulee olla kirjallinen. Tarjouspyyntöön on syytä liittää keskeisimmät hankintasopimukseen otettavat sopimusehdot tai mahdollisimman täydellinen sopimusluonnos.

Hankintasuunnitelma

Määrittelee sovitulla tarkkuudella, mitä ao. vuonna ko. yksikössä suunnitellaan ostettavaksi. Tehdään osana varainkäyttösuunnitelmaa. Yksittäisestä merkittävästä tavarahankinnasta voidaan laatia erillinen hanke-/hankintasuunnitelma, johon sisältyy myös hankittavien tavaroiden erittelyt (tekniset eritelmat ja vastaanottovaatimukset ym.). Rakennusprojekteissa tätä vastaa rakennussuunnitelma.

Hankintatoiminta

Tavaroiden, palvelujen ja työsuoritusten ostotoiminta kaikkine siihen kuuluvine tehtävineen.

Hankintavastuuyksikkö

Hankintayksikkö, joka on vastuussa tiettyjen tuoteryhmien osalta vuosija/ tai puitesopimusten tekemisestä.

Hankintayksikkö

Julkisen hankinnan toteuttava viranomainen tai muu hankintasäännösten mukaan hankintalainsäädännön noudattamiseen velvoitettu yksikkö.

Hinnanmuutosperuste

Peruste, johon tilauksen hinta on sidottu ja jonka muutoksia vastaavasti tilauksen hintaa tarkistetaan. Yleensä asetetaan tietty vähimmäismuutoksen arvo, esim. vähintään +/- 2 %, jotta muutos huomioidaan. Voi olla indeksimuutoksiin tai valuuttakurssimuutoksiin perustuva lauseke. Edellyttää perusluvun ja tarkistuspäivän sopimista. Kotimaisessa hankinnassa indeksiehdon käyttö ei ole kuitenkaan hyväksyttävää ilman valtiovaraministeriön lupaa. (Laki indeksiehdon käytön rajoittamista 1195/2000).

Hinnoittelurakenne

Rakenne, jolla tarjottavien tavaroiden, palvelujen tai urakan hinnat pyydetään erittelemään tarjouksessa, jotta tarjoukset olisivat keskenään vertailukelpoisia

Hylkäysperuste, Poissulkuperuste

Hankintaa koskevissa säädöksissä määritelty peruste, joka velvoittaa hankintayksikön jättämään toimittajan tarjousmenettelyn ulkopuolelle, jos ko. peruste koskee toimittajaa, mm. toimittaja on konkurssissa. Ks. tarjouksen hylkääminen.

Hylkääminen

Ks. Tarjouksen hylkääminen

Hyvitysmaksu

Markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan rangaistus- ja korvausluonteisen maksun sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä, jos hankinnasta on jo solmittu hankintasopimus. Maksuun suuruus määritetään tapauskohtaisesti.

Ilmoitusmenettely

Käsittää hankintaa koskevan ennako- tai kausi-ilmoituksen, hankinnan aloittamisesta tiedottavan hankintailmoituksen ja hankintapäätöksestä tiedottavan jälki-ilmoituksen julkaisemisen sitä varten määrätyissä tiedotusvälineissä.

Ilmoitusvelvollisuus

Koskee EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista tehtäviä ilmoituksia Suomen Julkiset hankinnat -lehden välityksellä EU:n viralliseen lehden TED-tietokantaan. Myös EU-kynnysarvot alittavista hankinnoista tulee tehdä hankintailmoitus Julkiset hankinnat -lehteen tai Julkiset Markkinat www-sivuille (JULMA-ilmoituskanava) uuden lain voimaantultua.

In house -hankinta, Sidosyksikköhankinta

Hankinnat, jotka hankintayksikkö tekee käyttämällä omaa organisaatiotaan tai erillistä yksikköä. In house hankinnassa ei sovelleta hankintalakea ja sen menettelysääntöjä. Oman organisaation käyttö katsotaan omaksi työksi, eikä tällainen hankinta kuulu hankintasäännösten soveltamisen piiriin. Tunnusomaista omana työnä tekemiselle on hankintayksikön valta vaikuttaa hankinnan toteuttajan toimintaan siltä puuttuvan itsenäisyyden vuoksi sekä toimeksiantoon liittyvät piirteet, joiden vuoksi se eroaa erillisten oikeushenkilöiden välillä tehdyistä hankintasopimuksista. Kun hankinnat tehdään muodollisesti erilliseltä yksiköltä, sidosuhdetta joudutaan arvioimaan hankintayksikön määräys- ja valvontavallan laajuuden sekä yksikön toiminnan kohdistumisen kannalta. Ensinnäkin hankintayksikön tulee valvoa yksikköä niin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan. Valvonnan tulee olla tosiasiallista ja ehdotonta, joten yksikön omistussuhde ei voi esim. jakautua yksityisen ja julkisen toimijan välillä. Toiseksi yksikön tulee harjoittaa pääosaa toiminnastaan valvontavaltaa käyttävien hankintayksiköiden kanssa. Käytännössä tämä merkinnee, että yksikköä valvovalla/omistavalla hankintayksiköllä/hankintayksiköillä on lähes yksinoikeus yksikön suorittamiin palveluihin, urakoihin tai tavarantuotantoon. Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla sovellettavan 80/20 säännön on katsottu olevan muilla hankinta-alueilla lähinnä suuntaa antava, eikä siihen voi nojautua. In house -käsite perustuu yhteisön tuomioistuimen C-107/98 Teckal -tuomioon. Käsite on kehittyvä.

Julkiset hankinnat

Julkiset hankinnat ovat vastikkeellisia (raha tai muu vastike) kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty toimittajan ja hankintalaissa mainitun hankintayksikön välillä ja joiden tarkoitus on irtaimen tai kiinteän omaisuuden, työsuoritusten, rakennusurakan taikka palveluiden hankinta julkisista varoista osittain tai kokonaan suoritettavaa maksua vastaan.

Julkisuus

Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta on säädetty ohjeet viranomaisten asiakirjojen julkiseksi tulemiseksi, jotka määrittelevät mm. asiakirjojen julkiseksi tuleminen ajankohtaa ja salassapitoperusteita. (Ks. hankintojen osalta erityisesti Julkisuuslain 6, 7, 11 ja 24 §:t).

Jälki-ilmoitus

Tehdystä EU-kynnysarvon ylittävästä hankintapäätöksestä säädettyssä määräajassa hankintasopimuksen tekemisestä julkaistava ilmoitus. Ilmoitus ei saa sisältää sellaisia tietoja, joiden julkaiseminen on kiellettyä.

JYSE 1994

Tarkoittaa julkisen sektorin käyttämiä vakiosopimusehtoja eli Julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja, jotka on saatettu voimaan kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä (1417/93).

Kansallinen kynnyсарvo

Rahamääräinen arvo, joka uudessa hankintalaissa rajaa hankintasäännösten soveltamisaluetta ja tarjousmenettelyä. Lasketaan hankinnan ennakoidusta arvosta ilman arvonlisäveroа. Tavara- ja palveluhankinnoille sekä urakoille on määritely oma kansallinen kynnyсарvo. Kansallisen kynnyсарvon alittavat hankinnat on rajattu hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle. Valtio ja kunnat sekä yksittäiset hankintayksiköt voivat toimivaltansa rajoissa kuitenkin hallinnollisilla määräyksillä ja ohjeilla kuten hankintaohjeilla sitovasti määritellä kynnyсарvot alittavissa hankinnoissa sovellettavia menettelytapoja taikka käyttää soveltuvin osin mm. EU-kynnyсарvot alittavissa hankinnoissa käytettävää tarjousmenettelyä. Kansallisen kynnyсарvon ylittäviin mutta EU-kynnyсарvon alittaviin hankintoihin sovelletaan kevennettyä tarjousmenettelyä.

Kelpoisuus

Tarjoajien tai ehdokkaiden soveltuvuuden arvioinnin osa-alue. Kelpoisuus tarkistetaan hankintasäännösten mainitsemien hylkäs- eli pois-sulkuperusteiden perusteella (mm. konkurssi, tiettyihin rikoksiin syyllistyminen). Kelpoisuus tarkistetaan ennen tarjousten tarjouspyynnönmuksaisuuden tarkistamista. Ks. myös kyvyкkyys.

Kiinteistöhankintasopimus

Kiinteistöhankintasopimuksen tarkoituksena on tontin, rakennuksen tai muun kiinteän omaisuuden osto, vuokraaminen tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman niitä.

Kiinteä hinta

Tarjouksessa hinnat voidaan pyytää ilmoittamaan kiinteinä hintoina koko suunnitelluksi sopimuskaudeksi, jolloin tarjoajalle ei anneta oikeutta esittää hinnankorotuksia. Mikäli sopimuskausi on pitkä, ei kiinteiden hintojen käyttäminen ole aina taloudellisesti järkevää.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankintaa koskevan hankintailmoituksen ja johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksymiensä ehdokkaiden kanssa ratkaisuehdotuksista, joihin pohjautuvaan tarjouspyyntöön hankintayksikkö pyytää ehdokkaita tekemään tarjouksensa. Menettely mahdollistaa hankinnan toteuttamiseen liittyvien keskustelujen käymisen ennen tarjousten pyytämistä. Menettelyä voidaan hyödyntää tilan-

teissa, jossa tarjouspyynnön laatiminen ennakolta on vaikeaa tai epä-tarkoituksenmukaista.

Kilpailuttaminen

Ks. Tarjouskilpailu, tarjousten pyytäminen.

Kokonaistaloudellinen edullisuus

Hankintapäätöksen peruste eli valintaperuste, jonka nojalla hankintapäätöksen teossa tulee huomioida hinnan lisäksi myös muita seikkoja. Tarjousten kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailussa käytettävät perusteet on määritettävä hankintakohtaisesti ja ilmoitettava joko hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintasäännösten perusteissa mainittuja tarjousten vertailuperusteita ovat mm. hinta, toimitusaika, valmistuspäivä, käyttökustannukset, laatu, elinkaarikustannukset, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset. Käytettävät perusteet tulee määritellä riittävän yksityiskohtaisesti. Ks. vertailuperusteet.

Kotiinkutsu

Puitesopimuksen perusteella hankintayksikkö voi tehdä kotiinkutsutilauksen suoraan ilman erillistä tarjouskilpailua puitesopimuksessa mainitulta toimittajalta noudattaen puitesopimuksessa sovittuja ehtoja. Kotiinkutsutilauksessa määritetään vain tilittava määrä ja muut vastaavat toimituskohtaiset tiedot.

Kulutusmeno

Menolaji, jonka välittömänä vastikkeena hankintayksikkö saa varainhoitovuonna käytettäviä tuotannon tekijöitä kuten työtä, tavaroita ja palveluja.

Kynnysarvo

Rahamääräinen arvo, jonka ylittävä hankinta on suoritettava ao. kynnysarvon määrittelemien tarjousmenettelyjen mukaisesti. Ks. kansallinen kynnysarvo ja EU-kynnysarvo.

Kyvykkyys

Tarjoajien tai ehdokkaiden soveltuvuuden arvioinnin osa-alue. Kyvykkyys tarkistetaan tarjouspyynnössä asetettujen vähimmäisvaatimusten ja vertailuperusteiden perusteella. Esimerkiksi tarjoajan tai ehdokkaan taloudelliselle ja tekniselle kyvykkyydelle voidaan asettaa tietty vähimmäisvaatimus, minkä arvioimiseksi pyydetään erillinen selvitys. Kyvykkyys tarkistetaan ennen tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistamista. Kyvykkyyttä on käytetty myös ilmaisemaan laatua mm. tietojärjestelmä hankinnoissa. Ks. myös kelpoisuus, joka soveltuvuuden tarkistamisen toinen osa-alue.

Käsittelypöytäkirja

Tarjousten erillisistä käsittelytilaisuuksista laadittava pöytäkirja. Jos käsittely tapahtuu avustilaisuudessa, voi olla avustilaisuuden kanssa yhteinen. Käsittelypöytäkirjaan kirjataan mm. hylätyt tarjoukset.

Käyttö, Käytetty

Määrärahoja koskeva käsite, jolla tarkoitetaan kassaperusteen mukaista varojen maksamista.

Käyttöoikeusurakka

Käyttöoikeusurakalla tarkoitetaan muuten samanlaista sopimusta kuin rakennusurakkaa koskeva sopimusta, paitsi että toteutettavan rakennustyön vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä.

Käyttövuosi

Valtion tulo- ja menoarviossa myönnetylle määrärahalle määritellyt vuodet, joiden aikana ko. määräraha on käytettävä.

Laatu

Se, missä määrin luontaiset ominaisuudet täyttävät vaatimukset.

Leasing-vuokraaminen

Tavaran, esim. koneen tai laitteen vuokrausmuoto. Vuokrakauden aikana tavaran voi omistaa ja vuokraajana voi toimia toimittaja tai erillinen rahoitusyhtiö. Vuokra-ajan päätyttyä tavara palaa vuokraajalle, ellei vuokrausta jatketa. Vuokraajalla saattaa olla myös oikeus lunastaa se itselleen leasing-sopimuksessa määritellyin ehdoin.

Maksuehto

Lauseke, joka ilmoittaa kuinka monen päivän kuluessa lasku on maksettava määriteltyjen edellytysten täytyessä. Edellytykset määritellään sopimusehdoissa, esim. JYSE-ehdoissa aika lasketaan siitä, kun lasku on saapunut ja tavara on vastaanotettu (JYSE 5.1), esim. 30 pv netto.

Markkinaoikeus

Erityistuomioistuimien (aikaisemmin Kilpailuneuvosto), joka ensiasteena käsittelee julkisia hankintoja koskevia asioita. Asian voi saattaa markkinaoikeuteen hakemuksellaan alalla toimiva yrittäjä, joka on osallistunut tarjouskilpailuun tai jonka osallistuminen tarjouskilpailuun on estynyt hankintayksiköstä johtuvasta syystä taikka eräät viranomaiset. Markkinaoikeuden ratkaisuun voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Markkinaoikeuden määrämät seuraamukset

Markkinaoikeus voi poistaa kokonaan tai osittain tehdyn päätöksen, kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankinta-asiakirjassa olevaa kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä, velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä tai määrätä maksamaan hyvitysmaksua sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä.

Muutoksenhakekeinot

Hankinnoissa valtion viranomaisen hankintapäätöksiin muutosta voidaan hakea joko hankintasäännösten perusteella markkinaoikeuteen jätetyllä hakemuksella tai hallintolainkäyttölain mukaisella perusteella hallinto-oikeuteen jätetyllä hallintovalituksella. Kun kyse on kunnallisen toimielimen tai viranhaltijan hankintapäätöksestä, muutosta voidaan hakea kunnallislain perusteella kunnallisella oikaisuvaatimuksella tai kunnallisvalituksella sekä hankintasäännösten perusteella markkinaoikeuteen jätetyllä hakemuksella. Ks. oikeusturvakeinot.

Määräraha

Yhteen tai useampaan käyttötarkoitukseen osoitettu rahasumma. Määrärahoja on erityyppisiä (kiinteä-, arvio-, siirto-, ehdollinen ja jakamaton

määräraha). Määrärahan käyttötarkoitus ilmaistaan joko sanallisesti tai momentin numerotunnuksella.

Määrärahat

Valtion talousarvion osa, jossa esitetään eduskunnan varainhoitovuodeksi I. kalenterivuodeksi eri tarkoituksiin myöntämät rahamäärät.

Määrärahanjakopäätös, Määrärahapäätös

Valtion talousarvion toimeenpanoon kuuluva päätös hallinnonalan tai tiliviraston määrärahojen osoittamisesta käyttäjille tai käyttöalueille.

Neuvottelumenettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö ottaa yhteyden hankintailmoituksen perusteella valitsemiinsa toimittajiin ja neuvottelee hankinnan ehdoista yleensä vähintään kolmen toimittajan kanssa. Neuvottelumenettelyn käyttö on rajattu vain nimenomaisesti säädettyihin tilanteisiin.

Oikaisuvaatimus

Kuntalain mukainen ensiasteen muutoksenhakekeino kunnanhallituksen, lautakunnan ja niiden alaisten viranomaisten tekemien hankintapäätösten oikaisemiseen. Kunnallisasioissa oikaisuvaatimusta voidaan käyttää myös niissä tapauksissa, joita ei voi saattaa käsiteltäväksi markkinaoikeuteen. Oikaisuvaatimus ei jatka markkinaoikeuteen tehtävän hakemuksen määräaika.

Oikeusturvakeinot

Keinot, joilla hankinnassa mukana ollut tai alalla toimiva muu yrittäjä voi saattaa asian markkinaoikeuden ja edelleen korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi sillä perusteella, että hankintayksikkö on menettelyt hankintasäännösten vastaisesti. Asianosainen voi edelleen tehdä hallintolainkäyttölain perusteella hallintovalituksen valtion hankintayksikön päätöksestä tai kunnallislain nojalla oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen kunnallissektorin tekemästä päätöksestä. Lisäksi hankintayksikön menettelystä on mahdollista kannella EU:n komissiolle, joka voi käynnistää rikkomusmenettelyn jäsenvaltiota vastaan. Komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan kanteen EY:n tuomioistuimessa. Tarjoaja tai ehdokas voi nostaa vahingonkorvauskanteen hankintayksikköä vastaan esimerkiksi sen perusteella, ettei tuomittu hyvitysmaksu kata kaikkea tarjoajalle tai ehdokkaalle virheellisestä menettelystä aiheutunutta vahinkoa. Vahingonkorvauskanteen nostaminen ei edellytä asian käsitelyä markkinaoikeudessa.

Ominaisuus

Tunnusomainen piirre, joita voidaan luokitella seuraavasti: fyysiset ominaisuudet (esim. mekaaninen, sähköinen), aistein havaittavissa olevat ominaisuudet (esim. hajuun, makuun liittyvät), käyttäytymiseen liittyvät ominaisuudet (esim. kohteliaisuus), aikaan liittyvät (esim. täsmällisyys, luotettavuus, saatavuus), ergonomiset ominaisuudet ja toiminnalliset ominaisuudet (esim. maksiminopeus)

Optio

Sopimukseen perustuva lisähankintaoikeus, jonka perusteella hankintayksikkö voi jatkaa sopimuskautta ja solmia lisäsopimuksen varsinaisessa sopimuksessa määritellyin ehdoin ilman tarjouskilpailua. Optioon

perustuva suorahankinta on mahdollinen vain, jos optioehto on kilpailutettu ja option arvo on huomioitu hankinnan ennakoidun arvon laskennassa.

Osallistumishakemus

Rajoitettua tai neuvottelumenettelyä taikka kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevan ilmoituksen perusteella tehty ilmoitus osallistumishakemuksesta hankintamenettelyyn.

Pakollinen odotusaika

Aika, joka hankintayksikön on odotettava, ennen kuin hankintasopimus voidaan tehdä, joka muodostuu hankintapäätöksen tiedoksisaantiaikaa koskevasta 7 päivästä ja 21 päivän odotusajasta (sisältää 14 päivää valitusajaa ja 7 päivää markkinaoikeuden reagointiaikaa).

Palveluhankintasopimus

Palveluhankintasopimuksella tarkoitetaan henkisiä suorituksia tai muita palveluja, jotka eivät kuulu tavarahankinta-, urakka- tai kiinteistöhankintasopimusten piiriin. Hankintasopimus, jonka tarkoituksena on sekä tuotteiden/rakennustöiden että palveluiden hankkiminen, katsotaan palveluhankintasopimukseksi, jos siihen kuuluvien palvelujen arvo ylittää tuotteiden/rakennustöiden arvon.

Pienhankinta

Hankinta, joka voidaan sen vähäisen arvon vuoksi tehdä ilman tarjouskilpailua. Ks. vähäinen hankinta.

Piikkominen (hankinnan kielletty jakaminen säännösten kiertämiseksi)

Hankintakokonaisuuden jakaminen eriin, osittaminen tai laskeminen poikkeuksellisin menetelmin, jonka tarkoituksena on välttää kynnysarvojen ylittymien ja EU- tai kansallinen kilpailutus, välttää tarjouskilpailutus hankinnan vähäisen arvon perusteella taikka kiertää hankinnan hyväksymisvaltuuksia tai ratkaisuoikeuksia.

Pisteiden antamisperusteet

Tarjousten vertailuperusteille etukäteen tarjouspyynnössä annetut pisteytysohjeet, joiden mukaan tarjouksen mukaisesta ratkaisuehdotuksesta annetaan pisteitä vertailussa.

Puitejärjestely

Yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot erityisesti hintojen ja tarvittaessa suunnitellun määrän osalta.

Puitesopimus

Sopimus, jonka hankintayksikkö tai yhteishankintayksikkö tekee yhden tai useamman toimittajan kanssa ja jossa sovitaan tietyn ajan kuluessa tehtäviin hankintoihin sovellettavista ehdoista. Puitesopimuksen sitovuus jonkin sovituksen tai vähimmäismäärän ostamiseen voidaan määritellä hankintakohtaisesti. Puitesopimuksen tarkoituksena on hyödyntää volyymietuja, keskittää osaamista, alentaa hankinnan prosessikuluja, varmistaa tavaran tai palvelun saatavuus ja toimitusehdot sekä pyrkiä yhdenmukaistamaan tuotteistoa. Puitesopimusten kesto voi olla enintään neljä vuotta paitsi poikkeustapauksissa, joissa se on puitesopimuksen kohteen kannalta perusteltua. Rinnakkaisterminä esiintyvät yleissopi-

mus tai vuosisopimus, mutta näissä sopimustyypeissä yleensä sovitaan yksityiskohtaisemmin mm. toimitusajoista, sisällöstä ja maksuista.

Rajoitettu menettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen

Rakennusurakka

Rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden urakka, joka sellaisenaan riittää muodostamaan jonkin taloudellisen tai teknisen kokonaisuuden.

Rakennustyö

Tarkoitetaan urakka-asetuksen mukaan talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöitä, näihin liittyviä korjaus- ja kunnossapitotöitä, sekä näihin verrattavaa työtä suunnitelmien edellyttämän työtuloksen aikaansaamiseksi tarvittavine hankintoineen.

Rakennusurakkasopimus

Rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan rakennustyön tai rakennusurakan toteuttamista taikka niiden suunnittelua ja toteuttamista yhdessä tai hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla.

Reklamaatio

Ilmoitus, jossa myyjälle kerrotaan vastaanotetussa tavarassa, palvelussa, tai rakennustyössä havaitut virheet. Ilmoituksessa selvitetään miten toimitus on ollut virheellistä ja mitä vaatimuksia ostajalla on sen vuoksi. Ilmoitus on tehtävä kohtuullisessa ajassa ja kirjallisesti. Reklamaatio voi olla myös vaatimusten osalta yksilöimätön. Jos ei vielä tiedetä virheestä johtuvia seurauksia, reklamaatio on mahdollista (syytä) tehdä. Tällöin hankintayksikkö pidättää itsellään oikeuden esittää vaatimukset myöhemmin. Samalla toimittaja saa tiedon virheestä ja voi omalta osaltaan ryhtyä selvittämään tilannetta tai tekemään korjaavia toimenpiteitä.

Sidonta

Määrärahan sitomista kirjaamisperusteen mukaisesti tiettyyn käyttötarkoitukseen esim. tekemällä ao. varoja koskeva hankintapäätös.

Sisäinen tilaus

Hankintayksikön tilaus sen organisaatioon kuuluvalta yksiköltä (kuuluvat saman oikeushenkilön), joka on hankkinut tavarain tai palvelun joko tarjouskilpailun perusteella tai suorana hankintana taikka, joka itse tekee tuotteen tai palvelun tilaavalle yksikölle. Tällaista sisäistä tilausta ei tarvitse kilpailuttaa. Ks. myös in house.

Sitoumusperuste

Kirjaamisperuste, jonka mukaan tulo tai meno kohdistetaan sille vuodelle, jona niitä koskeva yksilöity sitoumus tehdään.

Sitoumukselta

Tarjouksessa oleva varauma, jonka mukaan toimittaja ei sitoudu tarjouksessa oleviin hintatietoihin, vaan ilmoittaa niiden olevan ainoastaan suuntaa antavia. Ennen tarjousten käsittelyä on toimittajan kanssa selvi-

tettava toimittajaa sitova hinta ja muut hankintaehdot, mikäli tarjousta ei suoraan hylätä.

Sopimus

Ks. hankintasopimus.

Sopimusehdot

Hankinnasta tehtävässä sopimuksessa tai tilauksessa ostajan ja toimittajan suhteen yksityiskohdat määrittelevät ehdot. Julkisissa hankinnoissa oikeustoimilain (OikTL 228/29) ja kauppalain (KL 355/87) määräyksiä täydentävät ja täsmentävät esim. julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot (JYSE 1994) ja lisäksi sopimukseen kirjatut erillisehdot, JIT 2007-ehdot taikka muut valitut vakioehdot.

Soveltuvuus

Soveltuvuus on yläkäsite, joka pitää sisällään niin tarjoajan tai ehdokkaan kelpoisuuden että kyvykkyyden. Soveltuvuuden tarkistamisen pitää sisällään tarjoajien tai ehdokkaiden kelpoisuudelle ja kyvykkyydelle hankintakohtaisesti asetetun vähimmäisvaatimuksen täytymisen selvittämisen tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa täydentämään antamiaan asiakirjoja.

Standardi

Tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja, jonka noudattaminen ei ole pakollista. Standardi voi olla kansainvälinen, eurooppalainen tai kansallinen.

Suhteellinen painotus

Uuden hankintalain mukaan on EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta ilmoitettava vertailuperusteiden suhteellinen painotus eli painoarvoprosentit jo hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Jos suhteellisen painotuksen ilmoittaminen ei ole mahdollista perustellusta syystä, on vertailuperusteet ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

Suhteellisuus

Tarkoittaa hankinnoissa, että hankintaa koskevien vaatimusten tai ehdokkaalta tai tarjoajalta edellytettävien toimien tai selvitysten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kokoon ja luonteeseen nähden.

Suorahankinta, Suora neuvottelumenettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn yhden tai useamman toimittajan ja neuvottelee sopimuksen ehtoista heidän kanssaan. Menettelyn käyttö on mahdollista vain erikseen säädetyillä perusteilla esimerkiksi silloin, kun avoimessa tai rajoitetussa hankintamenettelyssä ei ole saatu lainkaan tarjouksia, sopivia tarjouksia taikka ehdokashakemuksia, eikä alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja hankintamenettelyssä muuteta. Koska kyseessä on poikkeuksellinen hankintamuoto, sen käytön edellytyksiä tulkitaan ankarasti.

Suoriteperuste

Kirjaamisperuste, jonka mukaan tulo kuuluu sille vuodelle, jonka aikana sitä vastaava suorite luovutetaan, ja meno sille vuodelle, jonka aikana tuotannon tekijä vastaanotetaan. Perustetta sovelletaan pääsääntöisesti maksullisen toiminnan tuloihin ja kulutusmenoihin.

Suunnittelukilpailu

Hankintamenettely, jolla hankintayksikkö voi hankkia esimerkiksi kaavoitukseen, kaupunkisuunnitteluun, arkkitehtuuriin, tekniseen suunnitteluun tai tietojenkäsittelyyn tarpeisiin suunnitelman, jonka suunnittelukilpailun tuomaristo valitsee kilpailulla. Suunnittelukilpailussa ehdotusten arviointi tapahtuu nimettömänä. Kilpailussa voidaan antaa palkintoja. Suunnittelukilpailun toimeenpanemisesta on julkaistava säädetty ilmoitus ja noudatettava lainsäädännön menettelytapavelvoitteita. Mm. suunnittelukilpailutuksen tuomariston kokoonpanolle ja päätöksenteolle on asetettu yleiset vaatimukset.

Syrjimättömyys

Tarkoittaa hankinnoissa, että kaikille tarjouskilpailuun mahdollisesti osallistuville tarjoajille annetaan yhtäläiset mahdollisuudet sijaintipaikasta ja kansallisuudesta sekä muista hankintaan liittymättömistä seikoista riippumatta ja että hankintapäätöstä tehtäessä kaikkien tarjousten vertailussa noudatetaan samoja periaatteita ja ennalta ilmoitettuja vertailuperusteita.

Sähköinen huutokauppa

Toistuvaa menettely, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tiettyjä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta. Tietyt rakennusurakat ja henkisisistä suorituksista koostuvat palveluhankinnat eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena. Euroopan komission on julkaissut tulkinta-asiakirjan, jolla täsmennetään mm. sähköisellä huutokaupalla toteutettavalle hankinnalle asetettavia edellytyksiä (Commission document SEC(2005) 959, 8.7.2005).

Taloudellinen toimija

Ilmaisuja "tavarantoimittaja", "urakoitsija" ja "palveluntoimittaja" käytetään kolmesta eri tyypistä taloudellisesta toimijasta, jotka ovat luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä ja jotka toimittavat tavaroita tai tarjoavat rakennus- tai työurakoita ja palveluja. Termi esiintyy erityisesti EU-peräisissä teksteissä. Ks. toimittaja.

Tarjoaja

Toimittaja, joka on jättänyt tarjouksen.

Tarjoajien kyvykkyyden arviointi

Tarjoajien kyvykkyydelle hankintakohtaisesti asetetun vähimmäisvaatimuksen täyttämisen selvittäminen tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa täydentämään antamiaan asiakirjoja.

Tarjoajien kyvykkyyttä koskeva vähimmäisvaatimus

Tarjoajien kyvykkyydelle voidaan hankintakohtaisesti asettaa hankinnan kokoon ja laajuuteen suhteutettuja vähimmäisvaatimuksia, jotka voivat koskea mm. tarjoajien rahoituksellista tai taloudellista tilannetta, ammatillista pätevyyttä tai teknistä suorituskykyä. Näiden vaatimusten todentamiseksi tarjoajaa voidaan pyytää esittämään selvityksiä.

Tarjoajien kyvykkyyttä koskeva selvitys

Tarjoajien kyvykkyydelle hankintakohtaisesti asetetun vähimmäisvaatimuksen täyttymistä selvittävä asiakirja tai tarjousasiakirjoissa oleva tieto.

Tarjouksen hylkääminen

Hankintayksikkö on velvollinen hylkäämään tarjouksen, mikäli se ei vastaa tarjouspyyntöä. Tarjous tulee hylätä, jos se saapuu tarjousajan jälkeen. Tarjoajien kelpoisuuden tarkastamisen yhteydessä tarjous tulee hylätä, mikäli tarjoajalta puuttuu taloudelliset tai tekniset edellytysten suoritua sopimuksesta. Tarjoaja voidaan mm. hylätä, jos se on laiminlyönyt lakisääteisten yhteiskunnallisten velvoitteiden täyttämisen, eikä ole päässyt sopimukseen ko. velvoitteiden täyttämisestä viranomaisten kanssa. Tarjous tulee hylätä, jos se ei tarjouspyynnön muodollisia vaatimuksia tai se on tarjouspyynnön vastainen. Hankintayksikkö voi hylätä kaikki tarjoukset, mikäli ne ylittävät määrärahat tai ovat sen arvion mukaan liian kalliita, eikä tämä ole katsottavissa tinkimiseksi. Hylkäämisestä ja sen perusteista tulee ilmoittaa tarjoajalle ja samalla toimittaa tälle hakemusosoitus.

Tarjous

Sopimukseen tähtäävä, ostajan hyväksyttäväksi tarkoitettu tavaroiden myymistä ja toimittamista tai palveluiden taikka urakoiden suorittamista koskeva ehdotus, joka sitoo tekijäänsä ilmoitetun määrärajan ja jota tarjoaja ei voi enää peruuttaa sen jälkeen, kun ostaja on ottanut siitä selon.

Tarjoukilpailu, Tarjousten pyytäminen

Kilpailutilanteen luominen mahdollisten toimittajien väille pyytämällä heitä jättämään hankintaa koskevat tarjouksensa. Tarjoukilpailu toteutetaan pyytämällä tarjouksia riittävältä määrältä toimituskykyisiä toimittajia todellisen kilpailutilanteen luomiseksi. Voidaan toteuttaa myös julkaisemalla hankintaa koskeva hankintailmoitus kyseisestä hankintamenetelmästä säädetyllä tavalla, esim. EU:n virallisen lehden TED-tietokannassa, Julkiset hankinnat –lehdessä, Julkiset Markkinat www-sivuilla, sanoma- tai aikakauslehdessä tai hankintayksikön kotisivuilla.

Tarjousmenettely

Yleisnimitys hankinnan kilpailuttamiselle tarjouksia pyytämällä.

Tarjouspyyntö

On ostajan laatima asiakirja, jossa määritellään hankinnan kohde ja sisältö, annetaan tarjouksen laatimista koskevat ohjeet sekä määritetään tarjoajan kyvykkyyttä koskevat vähimmäisvaatimukset, hankittavaa tuotetta koskevat vaatimukset, hankinnan valinta- ja vertailuperusteet sekä muut hankintaa koskevat ehdot. Tarjouspyyntö on hankintaprosessin tärkein asiakirja.

Tarjouspyyntöasiakirjat

Laajassa hankinnassa tarjouspyynnön sisältävät ja/tai sitä täydentävät asiakirjat, joissa määritellään yksityiskohtaisesti hankinnan kohde (tekninen eritelmä, palvelukuvaus, urakkaohjelma ml. piirustukset, kaaviot, vastaanotto-ohjeet jne.), sopimusehdot (sopimusluonnos taikka vakio-sopimusehdot ja hankintaa koskevat kaupalliset ehdot), tarjouksen laatiminen (tarjouslomake, hintalomake) jne. Tarjouspyyntöasiakirjat voivat olla maksullisia laajassa hankinnassa.

Tarjousten avaaminen

Tilaisuus, jossa määräaikaan mennessä saapuneet tarjoukset avataan samanaikaisesti. Avauksen suorittavat hankintayksikön määräämät henkilöt, mieluiten sellaiset, jotka eivät osallistu tarjousten hankintapäätöksen tekemiseen. Avaustilaisuudesta laaditaan pöytäkirja. Ks. avauspöytäkirja.

Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen

Tarjotulle tavaralle tai palvelulle hankintakohtaisesti asetettujen ehtotomien vaatimusten täyttymisen tarkistaminen tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella.

Tarjousten vastaanottaminen

Hankintayksikkö ilmoittaa tarjouspyynnössä, minne ja missä ajassa tarjoukset tulee toimittaa ja miten ne tulee toimittaa. Yleensä vastaanottajana toimii yksikön kirjaamo. Tarjoukset toimitetaan yleensä joko kirjallisesti/sähköisesti tai henkilökohtaisesti/lähetin välityksellä. Vastaanotetuihin tarjouksiin merkitään saapumisajankohta.

Tarjousten vertailu

Vaihe, jossa niitä tarjouksia, jotka ovat läpäisseet tarjoajien kelpoisuuden ja kyvykkyyden arvioinnin sekä tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastamisen, vertaillaan siten, että ensin kutakin tarjousta arvioidaan hankintailmoituksessa ja/tai tarjouspyynnössä ilmoitetun mukaisesti vertaamalla hintoja taikka mainittujen kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiden osalta ja sitten tarjouksia verrataan keskenään. Vertailu voidaan toteuttaa joko sanallisesti, jos vertailuperusteita ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen tai niille ei ole annettu suhteellista painotusta hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä tai käytämällä painoarvoja tai painotettua pisteytystä, jos tällainen oli ilmoitettu. Uuden hankintalain perusteella vertailuperusteiden suhteelliset painoarvot tulee ilmoittaa tarjouspyynnössä.

Tasapuolisuus

Toimittajien ja tarjousten yhtäläinen, objektiivinen kohtelu.

Tavarahankintasopimus

Tavarahankintasopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jonka tarkoituksena on tavaroiden osto, leasing, vuokraaminen tai osamaksulla hankkiminen ostooptioon tai ilman niitä. Tavarahankintasopimuksen mukaiseen hankintaan voi lisäksi kuulua kokoamis-, asennus- ja huoltotyötä.

Tekninen eritelmä, Tekninen spesifikaatio

Tarjottavan tavarain, palvelun tai materiaalin ominaisuudet määrittelevä tai sisältävä luettelo tai erillinen asiakirja. Sitä ei saa laatia siten, että se suosii tai karsii tiettyjä tarjoajia - teknisessä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa taikka viitata tavaramerkkiin, patentiin, tyyppiin, alkuperään tai tuotantoon siten, että viittaus on suosiva tai syrjivä. Tekninen eritelmä voidaan laatia viittaamalla osin standardeihin tai muihin tekniisiin määrittelyihin ja osittain suorituskyykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin. Ks. myös tekninen määrittely. Ainoastaan poikkeuksellisissa tapauksissa, kun hankintasopimuksen kohdetta ei voida kuvata riittävän täsmällisesti ja selvästi muulla tavoin, on mahdollista viitata esim. valmistajaan tai merkkiin. Tällöin viittaukseen on aina liitettävä ilmaisu "tai vastaava". Ks. myös tekninen määrittely.

Tekninen määrittely

Teknisellä määrittelyllä tarkoitetaan eurooppalaista standardia, eurooppalaista teknistä hyväksyntää, virallista teknistä määrittelyä, kansainvälistä standardia, teknistä viitettä, kansallista standardia, kansallista teknistä hyväksyntää tai muuta kansallista asiakirjaa, joka liittyy suunnitteluun, laskentaan, työn suoritukseen tai tuotteen käyttöön. Virallisella teknisellä määrittelyllä tarkoitetaan teknistä määrittelyä, joka on jäsenvaltioiden tunnustama ja joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Käsite korvannut/korvaamassa käsitteen "Eurooppalaiset eritelmat".

Tekninen viite

Mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardisointielimen markkinoiden tarpeet huomioivien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin virallista standardia. Ks. tekninen määrittely.

Tekninen vaatimus

Tarjottavan tavaran, palvelun tai materiaalin teknisiä ominaisuuksia koskeva tarve tai odotus, joka voi olla erityisesti mainittu tai yleisesti edellytetty. Vaatimuksen pakollisuus, ehdottomuus tulee tuoda esille joko määrittämällä, että vaatimus on ehdoton tai käyttämällä muotoa "on oltava, tulee täyttää".

Tiedot rahoituksellisista ja taloudellisesta tilanteesta

Hankintayksikkö voi asettaa tarjoajan kelpoisuudelle/kyvykkyydelle vähimmäis- eli minimivaatimuksia, joiden on täyttyvä, jotta tarjous voidaan hyväksyä tarjousten vertailuun. Tarjouspyynnössä tai ilmoituksessa on mainittava, mitä selvityksiä tai asiakirjoja tarjoajan on toimitettava todentaa hankintayksikön asettamien vähimmäisvaatimusten täyttymisen. Asiaa arvioitaessa on tarjoajien tasapuoliseen kohteluun kiinnitettävä erityistä huomiota. Taloudelliseen tilanteeseen liittyvän vähimmäisvaatimuksen täyttymistä voidaan todentaa mm. pankkien lausunnoilla ja tillinpäätösasiakirjoilla tai muilla selvityksillä. Myös muita selvityksiä kuin asetuksessa mainittuja voidaan pyytää esittämään.

Tiedot teknisestä suorituskyvystä ja ammatillisesta pätevyydestä

Tarjoajan teknisen suorituskyvyn tai ammatilliseen pätevyyteen liittyvän vähimmäisvaatimuksen täyttymistä voidaan todentaa esim. referenssi-luettelolla, tavaraa koskevilla näytteillä tai selvityksellä laadunvarmistusjärjestelmästä. Teknistä suorituskyyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien selvitysten luettelo on tyhjentävä.

Tilaaaja

Hankintatapahtumassa sopimuskumppani, joka on sitoutunut ostamaan sovitun palvelun, tavaratoimituksen tai urakan.

Tilaus

Tilaajaa sitova asiakirja, jolla tilaaja ilmoittaa hyväksytyin tarjouksen tehneelle toimittajalle hankintaa koskevat yksilöidyt tiedot eli tiedot tilattavasta tuotteista, määristä, hinnoista ja muista tilausehdoista.

Tilausvahvistus

Toimittajan ostajalle lähettämä asiakirja, jolla toimittaja vahvistaa toimittajan tarjouksesta poikkeavat ostajan tilauksen ehdot.

Tilausvaltuus

Eduskunnan valtion tulo- ja menoarviossa tietyille momentille myöntämä määräraha usealle peräkkäiselle vuodelle, minkä perusteella on oikeus tehdä hankintasopimuksia ja tilauksia tulevien vuosien määrärahaosuudesta siinä puitteissa, kuin ne eivät ylitä kullekin vuodelle rahoitussuunnitelmassa sovittuja euromääriä.

Tinkiminen

Julkisissa hankinnoissa hankintayksikkö ei saa harjoittaa tinkimistä. Esimerkiksi samasta identtisestä tarjouskohteesta ei saa järjestää uutta tarjouskierrosta, kun tarjoukset on aiemmin hylätty liian kalliina. Hintaa alentavat tai muuttavat keskustelut hankinnan aikana voidaan helposti tulkita kielletyksi tinkimiseksi, mikä vaarantaa hankintamenettelyn oikeellisuuden.

Toimeksiantaja

Taho, joka määrittää käyttäjän vaatimukset ja joka antaa toimeksiannon hankinnan toteuttavalle hankintayksikölle.

Toimintameno

Menolaji, jolla rahoitetaan viraston tai laitoksen toimintaa. Toimintamomentilla osoitetaan määräraha viraston tai laitoksen toiminnan aiheuttamiin kulutusmenoihin tai pitkävaikutteisiin tuotannontekijöiden hankintaan.

Toimittaja, Varsinainen toimittaja

Luonnollinen henkilö, oikeushenkilö tai julkinen taho taikka edellä mainittujen ryhmittymä, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita, palveluja taikka rakennustöitä tai rakennusurakoita (esim. tuotteen tuottaja, jakelija, vähittäiskauppias tai myyjä tai palvelun tai informaation tuottaja, joka myy, vuokraa tai muulla siihen rinnastettavalla tavalla toimittaa tavarantoimituksen, suorittaa palvelun tai urakoi työsuorituksen hankintasopimuksen perusteella). Ks. myös taloudellinen toimija.

Toimitusaika

Aika, jonka kuluessa toimittajan on toimitettava sovittu tavara tai palvelu tai toteutettava urakka.

Toimitusehto, Toimituslauseke

Ulkomaan kaupassa Incoterms (2000) -ehtojen mukainen ja kotimaan kaupassa Finnterms (2001) -ehtojen mukainen lauseke, jolla sovitaan sekä tavarantoimituksen vastuusta ja kuljetuskustannusten jaosta että vaaranvastuusta kuljetuksen aikana. Esim. toimitusehdossa NOL Helsinki FIN01, noudetaan Helsingissä, ostaja hankkii rahdinkuljettajan, vastaa kuljetuskustannuksista ja kantaa vastuun kuljetuksen aikana syntyneistä vahingoista siitä lähtien, kun tavara on siirretty tämän kuljetusvälineeseen.

Toissijaiset palvelut

Hankintadirektiivissä olevan luokittelun mukaiset palvelut, joita hankittaessa hankintadirektiivissä säädettyjä hankintamenettelyjä on noudatettava ainoastaan teknisten eritelmien ja jälki-ilmoituksen osalta. Toissijaisia palveluja ovat mm. sosiaali-, terveys-, koulutus- ja oikeudelliset palvelut. Ko. palvelut on luokiteltu yksityiskohtaisemmin CPV-nimikkeistössä.

- Tuote**
Prosessin tulos, joita ovat tavartuotteet, palvelut, tietotuotteet ja prosessoidut materiaalit
- Tuotenimikkeistö, Yhteinen hankintanimikkeistö**
Julkisissa hankinnoissa käytettävät, hankinnan kohteena olevat tavarat tai palvelut määrittelevät tuotenimikkeistöt ovat kansainväliset tuoteluokitukset CPA (Classification of Products by Activity) ja CPV (Common Procurement Vocabulary). Hankintadirektiivin ja CPV-nimikkeistöä koskevan EU:n asetuksen mukaan julkisissa hankinnoissa käytetään CPV-nimikkeistöä. Lisäksi puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on oma tuotenimikkeistö, PUMA-nimikkeistö ja kullakin toimittajilla on oma tuotenimikkeistönsä.
- Urakka**
Tilaajan ja urakoitsijan väliseen sopimukseen perustuva, sovittua hintaa tai veloituserustetta vastaan, sovittuna ajankohtana toimitettava työntulos, joka yleensä sisältää sekä työsuorituksia että materiaalityöitä.
- Urakkasopimus**
Tilaajan ja urakoitsijan välinen allekirjoitettu asiakirja tietyn työntuloksen aikaansaamiseksi sovittua hintaa tai veloituserustetta vastaan. Ks. rakennusurakka.
- Urakoitsija**
Tilaajan sopimuskumppani, joka on sitoutunut aikaansaamaan urakkasopimuksessa määritellyn työntuloksen.
- Vaatus**
Tarve tai odotus, joka on erityisesti mainittu, yleisesti edellytetty tai pakollinen
- Vaihtoehtojen esittäminen**
Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta hankintayksikkö voi hyväksyä tarjoajan esittämät vaihtoehdot, jos ne täyttävät hankintayksikön ennalta asettamat vähimmäisvaatimukset. Kielto esittää vaihtoehtoja on mainittava hankintailmoituksessa.
- Vakuus, Takaus**
Vakuus on luotonantajan (ennakkomaksun maksava hankintayksikkö) luotonantajalta (ennakkomaksun saava toimittaja) yleensä vaatima suoja tappioita (sitoumuksen/toimituksen sopimuksen mukainen suorittaminen) vastaan. Takaukseksi kutsutaan vakuutta, joka koostuu sitoumuksesta ottaa vastuu jonkun toisen velasta (esim. pankin muun rahoituslaitoksen hankintayksikölle antama toimittajan veloitteen suorittamisesta koskeva sitoumus). Vakuus vapautetaan sopimusehtojen mukaisesti eli yleensä toimituksen tai sen osan tultua sopimuksen mukaisesti hyväksytyksi suoritetuksi.
- Valintaperuste**
Hankintapäätöksen tekoperuste, joko voi olla joko kokonaistaloudellinen edullisuus tai halvin hinta.

Vapauttamisperuste (force majeure)

Sopimuksen täyttämisen estävä ja sopimuksen syntymisen jälkeen satunut epätavallinen ja asiaan vaikuttava tapahtuma, jota sopijapuolten ei ole ollut syytä ottaa huomioon sopimusta tehtäessä ja joka on sopijapuolista riippumaton, eikä sen estävä vaikutusta voida poistaa ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai kohtuutonta ajanhukkaa (JYSE 11.1).

Varainhoitovuosi

Kalenterivuosi.

Varaus, varattu

Määrärahan varaamista tiettyyn käyttökohteeseen silloin, kun hankintapäätöstä ei vielä ole hyväksytty ja varoja ei siten ole vielä sidottu.

Vertailuperusteet, Vertailukriteerit

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta on kaikki tarjousten vertailuperusteet ilmoitettava etukäteen yksityiskohtaisesti ja valinta on tehtävä ilmoitettujen vertailuperusteiden mukaisesti. Vertailuperusteet ovat kriteereitä eli hinta- ja laatumääreitä, joita käytetään tarjousten vertailussa. Vertailuperusteita ovat mm. hinta, toimitusaika, valmistuspäivä, käyttökustannukset, laatu, elinkaarikustannukset, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset. Laadulliset vertailuperusteet on ilmoitettava riittävän yksilöidysti, sillä esimerkiksi yksinään "laatu" sanan ilmoittaminen vertailuperusteeksi ei ole riittävän yksityiskohtainen.

Vertailupöytäkirja

Asiakirja, josta käy ilmi tarjousten vertailua koskevat tiedot sekä vertailun perustelut. Käytettäessä arviointiperusteiden suhteellista painotusta on erittäin tärkeää kirjata ylös painoarvokertoimen ja pisteiden lisäksi perustelut pisteiden antamiselle.

Viivästyssakko

Vakiosopimusehtojen, esim. JYSE:n perusteella (10.4) tai sopimuksen mukaan ostajalla oleva oikeus periä toimittajalta sopimussakkoa toimituksen viivästyisestä osoittamatta, että viivästyksestä on aiheutunut vahinkoa.

Virhe

Aiottuun tai määriteltyyn käyttöön liittyvän vaatimuksen täyttymättä jääminen

Vuosisopimus

Sopimustyyppi, jossa sovitaan yhden toimittajan kanssa tietyn sopimuskauden aikana tapahtuvista toimitusten sisällöistä, toimitusajoista ja las- kutuksesta. Käytetään esimerkiksi vähentämään usein toistuvien hankintojen yksittäistä kilpailuttamistarvetta – vuosivolyymi kilpailutetaan kerralla ja vuosisopimuksessa sovitaan hankinnan toimitusehdot.

JIT 2007

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän (VM039:00/2006) laatimat ja JHS-suosituksena hyväksytyt julkisen hallinnon IT-hankintojen sopimusehdot, joita suositellaan käytettäväksi julkisessa hallinnossa tehtävien tietotekniikkatuotteiden ja -palveluiden hankintojen sopimusehtoina.

Vähäinen hankinta

Hankinta, jonka taloudellinen arvo on pieni. Vähäinen hankinta voidaan tehdä ilman tarjouskilpailua. Vähäisen hankinnan arvolle ei ole asetettu tarkkaa euromääräistä raja-arvoa.

Välimyyntivarausrin

Tarjouksessa oleva toimittajan esittämä varauma toimitusajan sitovuu-delle, jonka tarkoituksena on pidättää toimittajalle oikeus myydä tarjouk-sen kohteena oleva tavara ensin ehtivälle ja toimittaa muille, kun varas-toon saadaan lisää. Ennen tilauksen tekemistä on toimittajan kanssa selvitettävä sitova toimitusaika ja hinnat, ellei tarjousta suoraan hylätä tarjouspyyntöä vastaamattomana.

WTO

World Trade Organization, maailman kauppajärjestö.

Yhteishankinta, Hankintarengas

Sopimus, joka koskee tavaran tai palvelun toimittamista useille eri han-kintayksiköille/käyttäjille tai jollekin hankintayksiköille muille käyttäjille ta-pahtuvaa edelleen jakelua varten. Yhteishankinta koskee yleensä tietyn kiinteän tavaramäärän tms. toimittamista ja eroaa siinä puitesopimuk-sesta, jollaisen käyttöä tosin usein myös kutsutaan yhteishankinnaksi.

Yhteishankintayksikkö

Vastaa sovittujen tuoteryhmien osalta kilpailutusten järjestämisestä, so-pimusten laatimisesta ja niiden hallinnoinnista. Yhteishankintayksikkö noudattaa hankintalainsäädäntöä hankintojensa toteuttamisessa. Kun hankinta tehdään yhteishankintayksiköltä, hankintalain mukaan hankin-tayksikön ei tarvitse erikseen enää itse järjestää tarjouskilpailua ko. han-kinnasta. Hansel Oy on hankintalainsäädännön tarkoittama yhteishan-kintayksikkö valtiolla.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin (09) 160 01
Telefaksi (09) 160 33123
www.vm.fi

6/2007
Julkaisuja
maaliskuu 2007

ISSN 1459-3394
ISBN 978-951-804-716-5 (nid.)
ISBN 978-951-804-717-2 (pdf)